

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH ANABİLİM DALI
TARİH PROGRAMI

826 NUMARALI EDİRNE, ADANA, ŞARKİ RUMELİ AYNİYAT
DEFTERİNİN EDİRNE VİLÂYETİ'NE AİT 1291-1292/1874-1875
YILLARINDAKİ KAYITLARIN TRANSKRİPSİYON VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

Anıl ATASOY

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Arzu TAŞCAN

MANİSA-2021

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH ANABİLİM DALI
TARİH PROGRAMI**

**826 NUMARALI EDİRNE, ADANA, ŞARKİ RUMELİ AYNİYAT
DEFTERİNİN EDİRNE VİLÂYETİ'NE AİT 1291-1292/1874-1875
YILLARINDAKİ KAYITLARIN TRANSKRİPSİYON VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Anıl ATASOY

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Arzu TAŞCAN**

MANİSA-2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “826 Numaralı Edirne, Adana, Şarki Rumeli Ayniyat Defterinin Edirne Vilâyeti’ne Ait 1291-1292/1874-1875 Yıllarındaki Kayıtların Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12.02.2021

Anıl ATASOY

ÖZET

826 Numaralı Edirne, Adana, Şarki Rumeli Ayniyat Defterinin Edirne Vilâyeti'ne Ait 1291-1292/1874-1875 Yıllarındaki Kayıtların Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi

Bu çalışmada Bâb-ı Âli Evrak Odası'nda bulunan 826 numaralı “Edirne, Adana, Şarkî Rumeli” Ayniyat Defteri'nin 1874-1875 yıllarındaki kayıtlarının transkripsiyonu yapılmış ve belgeler değerlendirilmiştir. Transkripsiyonları yapılan belgeler günümüz Türkçesi ile özetlenmiştir. Kayıtlar Sadaret ile vilayet arasında yapılan yazışmaları kapsamaktadır. Sadarettten taşra idarecilerine gönderilen ve “şukka” denilen kısa mektuplar bu deftere aynen kaydedilmiştir. Şukkalar, Vilayetteki resmi makamların bir kişinin veya halkın bir mesele hakkında bilgi vererek bazı şikâyetler ve taleplerini yazdıkları dilekçelere cevap olarak Sadarettten bilgilendirme ve çözüm amaçlı olarak gönderilmiştir. Gelen dilekçelere ilişkin vilayete, mutasarrıflıklara ve kaymakamlıklara hitaben gönderilen bu kısa mektuplarda “bahsedilen konu hakkında araştırmanın yapılması, bu araştırma sonucuna göre gerekli muamelelerde bulunulması ve sonucun da Sadarete bildirilmesi” istenmiştir. Defterdeki belgeler esas itibarıyla idari, iktisadi, sosyal, asayiş, imar ve inşaa faaliyetleri ve muhacirler ile ilgilidir. Bu çalışmada defterdeki belgeler konularına göre tasnif edilmiş ve kendi aralarında konu bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. Defterin içeriği ve değerlendirilmesi yapılan tasnife göre düzenlenen başlıklar altında sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Edirne Vilayeti, Ayniyat Defteri, İdari, İktisadi, Asayiş, Muhacirler

ABSTRACT

Transcription and Evaluation of the Records of the Edirne Province Between the Years 1874-1875 (1291-1292 AH) in the *Ayniyat* Register of Edirne, Adana, Şarki Rumeli Numbered 826

In this study, records of the *Ayniyat* Register numbered 826 belonging to Edirne, Adana and Şarkî Rumeli between 1874-1875 in the Sublime Porte Secretariat were transcribed and the documents were evaluated. The transcribed documents are summarized in modern Turkish. The registers cover the correspondences between the office of the Grand Vizier and the province. Short letters sent from the Grand Vizier to the provincial administrators and called "şukka" are recorded in this register exactly. These letters were sent from the office of Grand Vizier for information or solving problems in response to the petitions on complaints or requests written by the official authorities in the province, by a person or the community. In these short letters addressed to the provinces, governorships and district governorships regarding the petitions, it was asked to "conduct an investigation on the mentioned subject, make the necessary actions according to the result of this research and report the result to the Grand Vizier". The documents in this register are mainly related to administrative, economic, social, public order, development and construction activities and immigrants. In this study, the documents in the register have been classified according to their subjects and the subject integrity has been tried to be ensured. The content and evaluation of the register are presented under the headings arranged according to the classification.

Key words: Edirne Province, *Ayniyat* Register, Administrative, Economic, Public Order, Immigrants

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılda Sadaret kurumu tarafından tutulan defterlerden olan Ayniyat Defterleri bu makamdan nezaretlere, vilayetlere ve diğer makamlara gönderilen yazışmaların aynen suretlerinin kaydedildiği defterlerdir. Bu çalışmada incelenen “Edirne, Adana, Şarki Rumeli Ayniyat Defteri”nde Edirne Vilayeti'ne, vilayete bağlı sancak ve kazalara gönderilen yazıların suretleri yer almaktadır. Gönderilen bu kısa yazılarda Edirne Vilayeti dâhilinde bulunan sancak, kaza, nahiye, kasaba ve köylerdeki halkın bazı talep ve şikâyetleri hakkında kısaca bilgi verildikten sonra mahalli yetkililerden söz konusu problemlerin çözülmesi istenmiştir. Defterdeki kayıtlar vilayetin idari, iktisadi ve sosyal durumu hakkında önemli veriler içermektedir. Devletin hangi konu olursa olsun, talep veya şikâyet kimden gelirse gelsin, kendisine ulaşan her türlü mesele hakkında ilgilendiği ve çözüm için adımlar attığı bu defterin sağladığı verilerden anlaşılmaktadır.

“826 Numaralı Edirne, Adana, Şarki Rumeli Ayniyat Defterinin Edirne Vilâyeti'ne Ait 1291-1292/1874-1875 Yıllarındaki Kayıtların Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Edirne'nin tarihi ve idari durumu ile Ayniyat defterleri hakkında bilgiler verilmiştir. Birinci Bölümde 826 numaralı Ayniyat defterinde yer alan belgeler konularına göre tasnif edilerek değerlendirilmiştir. İdari, iktisadi, asayiş, muhacirler, imar ve inşaa faaliyetleri, miras meseleleri ve diğer konulara dair kayıtlar olmak üzere yedi ana başlık altında değerlendirilen belgeler Birinci Bölümü oluşturmaktadır. İkinci Bölüm ise metnin transkripsiyonu ve belgelerin özetlerinden oluşmaktadır.

Tez konusunun belirlenmesinde, tezin hazırlanma sürecinin her aşamasında sürekli iletişim halinde olduğumuz, bilgi ve tecrübeleri ile beni yönlendiren ve desteğini hiç eksik etmeyen tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Arzu TAŞCAN'a ayrıca teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
TABLolar	xi
EKLER.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 1. İDARİ KONULARA DAİR KAYITLAR.....	26
1. 1. 1. İdareci ve Memurlar	26
1. 1. 2. 826 Nolu Ayniyat Defterinde Geçen Yer Adları (1874-1875)	29
1. 2. İKTİSADİ KONULARA DAİR KAYITLAR.....	32
1. 2. 1. Vergiler	32
1. 2. 2. Borçlar.....	37
1. 2. 3. İstihdam, Maaş ve Yardım Talepleri ile Edirne'ye Gönderilen Yardımlar	39
1. 3. ASAYİŞ MESELELERİNE DAİR KAYITLAR	41
1. 3. 1. Arazi ve Özel Mülke Yapılan Müdahaleler	41
1. 3. 2. Mera Meseleleri	44
1. 3. 3. Cinayet ve Cinayete Teşebbüs	45
1. 3. 4. Darp, Yaralama ve Bazı Saldırıları	47
1. 3. 5. Af ve Tahliye Talepleri	48
1. 4. MUHACİRLERLE İLGİLİ KAYITLAR	49
1. 4. 1. İskân	50
1. 4. 2. Muhacirlerin Çeşitli Konulardaki Yardım Talepleri.....	55
1. 4. 3. Muhacirlerle İlgili Problemlere Dair Kayıtlar.....	57
1. 5. İMAR ve İNŞA FAALİYETLERİNE DAİR KAYITLAR	59
1. 6. MİRAS MESELELERİNE DAİR KAYITLAR.....	64
1. 7. FARKLI KONULARA DAİR KAYITLAR.....	66

İKİNCİ BÖLÜM

BELGELERİN TRANSKRİPSİYON ve ÖZETLERİ	70
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME.....	240
KAYNAKLAR	242
EKLER.....	251

KISALTMALAR

AÜDTCF	Ankara Üniversitesi Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi
Bkz.	Bakınız
BOA.	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	Cilt
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OTAM	Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
S.	Sayı
s.	Sayfa
ss.	Sayfalar, sayfalar arası
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
vd.	ve devamı
Yay.	Yayını, Yayınları, Yayıncılık
YKY	Yapı Kredi Yayınları

TABLULAR

Tablo 1: “Edirne, Adana, Şarkî Rumeli” Defterleri (No: 819-828)	24
Tablo 2: İdareci ve Memurlar Hakkındaki Belgeler	28
Tablo 3: 826 Nolu Ayniyat Defterindeki Kayıtlarda Yer Alan Sancak ve Kazalar ..	30
Tablo 4: 826 Nolu Ayniyat Defterindeki Kayıtlarda Yer Alan Köy, Kasaba ve Nahiyeler	30
Tablo 5: Vergi Hakkındaki Belgeler	36
Tablo 6: Borçlar Hakkındaki Belgeler	38
Tablo 7: İstihdam, Maaş ve Yardım Talepleri ile Edirne’ye Gönderilen Yardımlar Hakkındaki Belgeler.....	40
Tablo 8: Arazi ve Özel Mülke Yapılan Müdahaleler Hakkındaki Belgeler.....	42
Tablo 9: Mera Meseleleri Hakkındaki Belgeler	45
Tablo 10: Cinayet ve Cinayete Teşebbüs Hakkındaki Belgeler.....	46
Tablo 11: Darp, Yaralama ve Bazı Saldırıları Hakkındaki Belgeler.....	47
Tablo 12: Af ve Tahliye Talepleri Hakkındaki Belgeler.....	49
Tablo 13: Muhacirlerin İskânları Hakkındaki Belgeler	54
Tablo 14: Muhacirlerin Çeşitli Konulardaki Yardım Talepleri Hakkındaki Belgeler	56
Tablo 15: Muhacirlerle İlgili Problemler Hakkındaki Belgeler	58
Tablo 16: İmar ve İnşa Faaliyetleri Hakkındaki Belgeler	62
Tablo 17: Miras Meseleleri Hakkındaki Belgeler	65
Tablo 18: Diğer Konular Hakkındaki Belgeler	67

EKLER

EK 1: 826 Numaralı Ayniyat Defterinin Ön Kapağı

EK 2: Ayniyat defterinden sayfa örneği (Sayfa 11)

EK 3: Ayniyat defterinden sayfa örneği (Sayfa 12)

EK 4: Ayniyat defterinden sayfa örneği (Sayfa 29)

EK 5: Ayniyat defterinden sayfa örneği (Sayfa 30)

EK 6: Ayniyat Defteri sayfasından ayrıntı (Sayfa 31)

EK 7: Ayniyat Defteri sayfasından ayrıntı (Sayfa 56)

GİRİŞ

Edirne'nin Coğrafi ve Topoğrafik Yapısı

Edirne, tarih boyunca birçok devlet ve imparatorluk tarafından önemle üzerinde durulan bir şehir olmakla beraber bulunduğu jeopolitik konum ve stratejik açıdan oldukça değerli bir yerleşim alanıdır. Osmanlı Devleti'nin Avrupa kıtasındaki ilk başkenti olan Edirne,¹ Balkan Yarımadası'nın güneydoğu uzantısını meydana getiren Trakya kesiminde, Meriç ve Tunca nehirlerinin birleştiği düzlükte kurulmuştur.² Kentin, Tunca Nehri'nin doğusundan itibaren yükseltisi artmakta, doğuya gittikçe 95-100 metreyi geçmektedir. Kentin en alçak noktasına bakıldığı zaman Kirişhane bölgesi karşımıza çıkmaktadır. Yüksekliği deniz seviyesi esas alındığında 37 metredir. Yükseklik II. Murad'ın yaptırmış olduğu Üç Şerefeli Cami'nin bulunduğu konumda 54, Kıyık Çarşısı'nın bulunduğu noktada 95 ve Buçuk Tepe adı verilen mevkide 104 metredir.³ Şehir, Meriç nehrinin taşması, nehir yatağının sık sık değişmesi nedeniyle yüksek kısımlarda konumlanmıştır.⁴

Tarihi çağların en eski dönemlerinden bu yana Edirne, coğrafi olarak Avrupa'yı Asya'ya bağlayan önemli bir noktada konumlanmıştır. İstanbul'dan gelen yol Balkan yarımadasının dağlık yapısı içerisinde kendisine kolay şekilde geçilen doğal bir koridor olarak Meriç Vadisi'ni bulmuştur. Vadi geniş bir oluk halinde Balkan Dağları ile Rodop Dağ kütlesi arasında uzanmakta olup Sofya Havzası'na ulaşmaktadır. Buradan da Niş Suyu Vadisi'ne kolayca geçilmekte, oradan Tuna Irmağı'nın Vadisi'ne, ardından da Macaristan ovalarına açılmaktadır.⁵ Ayrıca bu doğal yollar savaş zamanlarında Osmanlı ordularının seferleri için bir kılavuz olduğu gibi, barış zamanlarında Osmanlı'nın bölgeyle ticari ve kültürel ilişkilerin yönlerini belirlemiştir. Diğer yandan karışıklık zamanlarında göçlerin ve istilaların yaşandığı sosyolojik olayların zeminini oluşturan bu yollardan geçen kervanlar ve tüccar

¹ Günümüzde Edirne şehri, 40° 31' ve 42° 00' kuzey enlemleri ve 26° 00' ve 27° 00' doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Vilayet 6.276 km² yüzölçümüne sahip bir yerdir. Edirne'nin kuzeyinde Istranca Dağları ve Tunca Nehri, batısında ise Meriç Nehri'nin sınırını belirlediği Yunanistan, kuzeybatısında Bulgaristan, güneyinde Ege Denizi (Sarov Körfezi) ve doğusunda Tekirdağ, Malkara, Çanakkale ve Gelibolu mevcuttur. E. Erdoğan, N. Kuter, "Edirne Kenti Kültür Varlıklarının Kent Estetiği Açısından Değerlendirilmesi", **Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi**, C. 7, S: 3, Yıl, 2010, s. 138.

² Osman Nuri Peremeci, **Edirne Tarihi**, İstanbul, 1940, s. 7; Besim Darkot, "Edirne, Coğrafi Giriş", **Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, s. 1.

³ Tosyavizâde Doktor Rıfat Osman, **Edirne Rehnümâsı**, Edirne Vilâyet Matbaası, 1336/1920, s. 10.

⁴ Darkot, a.g.m, ss. 2-3.

⁵ Darkot, a.g.m., s. 2.

kafileleri için Edirne, İstanbul'a ulaşmadan önce önemli bir nokta konumundadır. Bahsedilen doğal yol Osmanlı Devleti'nin payitahtı İstanbul'a "Doğu Rumeli" ve "Doğu Bulgaristan" üzerinden Kırım ve Doğu Avrupa memleketlerine doğrudan bağlanma fırsatını sağlamıştır. Arda Vadisi'ni takip eden başka bir yol da Rodop Dağ kütlesi içine doğru girmeyi sağlayan tek ulaşım sistemi olmuştur. Bütün bu coğrafi faktörler Edirne'nin stratejik bir konuma kavuşmasını sağlamıştır.⁶

Edirne'yi payitaht İstanbul'a bağlayan ticari öneme haiz diğer bir yolun ise Tekirdağ'a (Rodoscuk) kadar kara ve Tekirdağ'dan başlamak üzere deniz yoluyla devam ettiği görülmektedir.⁷ Böylece Bursa'dan başlayıp Çardak-Gelibolu-Edirne üzerinden Avrupa'ya giden bir ticaret yolunun olduğu bilinmektedir. Ayrıca Edirne, Meriç Nehri yoluyla Enez limanına buradan da Akdeniz'e ve Avrupa'ya bağlanmaktaydı. Aynı şekilde Tekirdağ ve Gelibolu limanları üzerinden de Akdeniz'e ve dolayısıyla Avrupa'ya ulaştığını görmekteyiz. Edirne, kara yolu bakımından gelişmiş bir yol sistemine sahip olduğu, aynı zamanda deniz ve nehir ulaşımının hareketli şekilde sağlandığı bir kent konumundadır. Edirne'nin sahip olduğu topografik yapı kentin sosyo-ekonomik ve kültürel altyapısının oluşumunda önemli bir etken olmuştur.⁸ Edirne, Anadolu ve Rumeli topraklarını birbirine bağlamakla kalmayıp orduların düzenledikleri seferler için önemli bir üs olmakla beraber, toplumların geçiş güzergâhlarında olması hasebiyle Trakya Bölgesi'nin ekonomik ve kültürel bakımdan da büyük bir önem taşımasını da sağlamıştır.⁹

Osmanlı Öncesi Dönemde Edirne

Yüzyıllar boyunca birden fazla uygarlık ve medeniyeti barındırmış olan Edirne bu süreç içerisinde uğradığı temasların etkisiyle beraber birçok farklı isim almıştır. İlk olarak Roma İmparatorluğunun hâkimiyeti altında yerleşim yeri olan Edirne 123-124 yılları arasında Roma İmparatoru Hadrianus'un gerçekleştirdiği Doğu seyahati esnasında Uskudama veya Oreistias adında bir yerleşim yerinin üzerine kurulmuştur. Bundan dolayı Edirne imparatorun adıyla anılacak olan

---

⁶ Darkot, a.g.m., s. 3.

⁷ M. Tayyip Gökbilgin, "Edirne", **İslam Ansiklopedisi**, C. 10, TDV, İstanbul, 1994, s. 429.

⁸ İbrahim Sezgin, "XVIII. Asırda Edirne'nin İktisadi ve Ticari Durumu", **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 8, S: 1, Yıl: 2006, s. 28.

⁹ Feridun M. Emecen, "Tarih Koridorlarında Bir Sınır Şehri: Edirne", **Edirne: Serhattâki Payitaht**, Haz. Emin Nedret İşli, M. Sabri Koz, YKY, İstanbul, 1998, s. 13; Okan Yaşar, "Edirne İli'nin Nüfus Hareketleri Bakımından İncelenmesi ve Son Dönemde Göçlere Katılanların Sosyo-Ekonomik Nitelikleri", **Atatürk Üniversitesi Doğu Coğrafya Dergisi**, C. 14, S: 21, Yıl: 2009, s. 195.

Hadrianapolis olarak adlandırılmıştır.¹⁰ Devam eden süreçte şehir Adrinople adıyla anılmış, daha sonra Osmanlı Devleti'nin burayı hâkimiyeti altına almasıyla beraber Edirne adına dönüşmüştür.¹¹

Edirne şehri ve civarının kadim geçmişten bu yana ilk olarak ne zaman iskân edildiği ve kimler tarafından tarih sahnesinde yerini almasının sağlandığı konusunda tam anlamıyla net bir bilgi olmasa da Trak kabilelerinden Odrislerin bölgede açık bir kent veya pazar yeri kurduğu, sonradan burasının Makedonyalılar ve Romalılarca da genişletilerek kullanıldığı bugün genellikle kabul edilen bir varsayımdır. Şehir merkezinin aşağı yukarı beş kilometre kuzeybatı yönündeki Çardakaltı mevkiinde Trakların kolu olan Odrisler, M.Ö. V. yüzyıl sonlarında Orestia adını verdikleri ilk prehistorik şehir yerleşimini kurdular. Şehir, Roma hâkimiyetine kadar Makedonya,¹² Aka,¹³ Pers¹⁴ ve bir süre daha Makedonya¹⁵ ve daha sonra M.Ö. 168'de Romalıların idaresine girmiştir. Bu dönemde coğrafi konumunun getirmiş olduğu avantajlar ile birlikte Edirne, Doğu ve Orta Avrupa'dan gelebilecek yayılım hareketlerine karşı dayanabilecek bir tarzda bayındır hale getirilmiştir. Böylelikle Edirne, Romalıların Belgrad, Niş ve Sofya'dan sonra önemli kalelerinden biri olmuştur.¹⁶

Edirne; Roma ve Bizans hâkimiyeti altında iken çok fazla saldırıya maruz kalmamasına rağmen önemli bir kültür merkezi haline gelememiştir. Mesela şehrin parlak bir dönem yaşadığı kabul edilen II. ve III. asırlarda bile bu bölgeye ait çok az bilgi mevcuttur. Bölgede Roma dönemine ait herhangi bir yapı izine rastlanmamaktadır.¹⁷ “Roma hâkimiyeti döneminde İmparator Diocletianus zamanından (284-305) başlayarak bu sahada teşkil edilen Haemimontus eyaletinin merkezi olan şehirde IV. yüzyılda silâh imalâthanelerinin bulunduğu bilinmekle birlikte eski kaynaklarda buranın adı daha ziyade askerî hadiseler dolayısıyla geçer.

¹⁰ Semavi Eyice, “Bizans Devrinde Edirne ve Bu Devre Ait Eserler”, **Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, s. 40.

¹¹ Rıdvan Canım, “Osmanlı Medeniyetinde Muhteşem Bir Payitaht ve Bir Kültür Şehri Olarak Edirne”, **Yeni Türkiye, Rumeli Balkanlar Özel Sayısı**, C. 2, S: 67, Yıl: 2015, s. 1437.

¹² M. Tayyib Gökbilgin, a.g.m., s. 425; Edirne'nin tarih öncesi dönemine ait daha fazla bilgi için bkz. Şevket Aziz Kansu, “Edirne'nin Tarih Öncesine Ait Çalışmalar”, **Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, ss. 13-14.

¹³ Arif Müfid Mansel, “İlkçağda Edirne”, **Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, s. 22.

¹⁴ Tefik Evcı, **Tanzimat Döneminde Edirne (1839-1908)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2019, s. 3.

¹⁵ Gündüz Özdeş, **Edirne İmar Planına Hazırlık Etüdü**, İstanbul Matbaacılık, İstanbul, 1951, s. 13. Arif Müfid Mansel, a.g.m., ss. 22-23.

¹⁶ Ahmet Yiğit, **XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Edirne Kazası**, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya, 1998, s. 3.

¹⁷ Atalay Bayık, **Edirne**, Nuri Osmaniyeli Matbaası, İstanbul, 1973, s. 15; Mansel, a.g.m., s. 24.

Bu kaynaklardaki bilgilere göre İmparator Konstantin 3 Temmuz 324'te Licinius'u bu civarda yenmiş, İmparator Valens'in orduları, Alan ve Hunlar'la birlikte İstanbul üzerine yürüyen Gotlar'a 9 Ağustos 378'de burada mağlûp olmuştu. Hadrianopolis 586'da Avarlar tarafından muhasara edildikten sonra Bizans ve Bulgar Krallığı arasında mücadelelere sahne olduğu gibi (zaptı 914)¹⁸ Bizans-Peçenek savaşlarına da şahit oldu ve çeşitli defalar Peçenek hücumlarına uğradı (1049, 1078).¹⁹ Sonuçta bütün bu savaş ve işgallere rağmen Hadrianopolis Bizans'ın elinde kalmıştır.²⁰

Edirne için bundan sonraki süreçte daha farklı boyutta gerçekleşecek olan Haçlı seferleri ön plana çıkacaktı.²¹ 1101 yılında gerçekleşen Haçlı Seferleri'nin Birinci kısmında ordunun büyük bir bölümünü oluşturan Lombardlar, Fransızlar ve Almanlar'dan oluşan grup Macaristan üzerinden Belgrad'a geçip Bizans sınırına ulaştılar. İmparatorun görevlendirdiği birliklerin refakatindeki bu grup Trakya bölgesini kışlak olarak kullandılar. Fakat sayıca büyük ve disiplinsiz olan Lombardlar, etrafi yağmalayarak etraftaki köyleri, kasabaları basarak tahıl ambarlarını talan edip, hayvanları gasbettiler, kiliseleri soydular daha sonra Trakya üzerinden Constantinopolis'e oradan da Anadolu'ya geçmeye başladılar. II. Haçlı seferi sırasında ise Alman Kralı 1147 Mayıs'da büyük bir orduyla yola çıktı. Yanında Polonya ve Bohemya krallarının da olduğu bu büyük grup yine aynı güzergâhı izleyerek Macaristan topraklarını geçerek Bizans topraklarına ulaştı. Edirneye geldiğinde Haçlılarla Bizanslılar arasında sorun baş gösterdi. III. Haçlı Seferi'nde de Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa Balkanlarda Sırp'lara üstünlüğünü kabul ettirdikten sonra, 22 Kasım 1189 tarihinde şehri ele geçirmiştir. IV. Haçlı seferlerinde ise ana hedefinden sapan haçlılar İstanbul'u kuşatmış ve burada Latin İmparatorluğu kurmuştur. Edirne de Latin İmparatorluğu'nun sınırları içerisinde yer almıştır.²² Bu Haçlı seferleri Edirne açısından ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda çok büyük yıkımlara neden olmuştur.

“İstanbul'un Latinler'in eline geçmesi üzerine onlara karşı meydana gelen ayaklanmalar sırasında 15 Nisan 1205'te Latin ordusu Bizans-Bulgar müşterek

---

¹⁸ Kentin Bulgarlar tarafından zaptı.

¹⁹ M. Tayyib Gökbilgin, a.g.m., s. 425; ayrıca bkz., Oral Onur, **Edirne Türk Tarihi Vesikalarından-Kitabeler**, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1972, s. 4; Emecen, a.g.m., s. 50; Mansel, a.g.m., s. 28; Semavi Eyice, a.g.m., ss. 41-45; Ahmet Usal, **Edirne Tarihi ve Kültürü**, Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı, Edirne, 2006, s. 40.

²⁰ Usal, **a.g.e.**, s. 40.

²¹ Eyice, a.g.m., s. 51.

²² Geniş bilgi için bkz. Işın Demirkent, **Haçlı Seferleri**, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1997, s. 62-172.

kuvvetleri tarafından burada mağlûp edildi. Bunun ardından XIV. yüzyılın ilk yarısında Bizanslılar şehri Bulgarlar'a karşı müdafaaya mecbur oldular.”²³

Osmanlı Döneminde Edirne

Osmanlılardan önceki dönemde Türklerin farklı zamanlarda Rumeli'ye geldikleri ve burada seferlerde buldukları bilinmektedir. Balkan yarımadasına doğru gelişen bu akınlar, Balamir komutasında Karadeniz'in kuzeyinden batıya göç eden Hunların Trakya'ya inmesiyle başlayıp VI. yüzyılda Avarların, Bulgarların, IX. yüzyılda Macarların, XI. yüzyılda Peçenekler ve Uzların, XII.-XIV. asırlarda ise Kıpçak (Kumanların) iskân ettiği bir bölge olmuştur.²⁴

Güneyden, Anadolu coğrafyasından Türklerin Balkanlarda iskânı 1261'de Moğollardan kaçıp Bizans'a sığınan Selçuklu Sultanı İzzeddin Keykâvus'un uyguladığı politika ile gerçekleşmiştir. Moğol idaresinden kaçan otuz-kırk civarındaki Türkmen obası, Sarı Saltuk Baba ile İzzeddin Keykâvus'un yanına sığınmış ve Bizans İmparatoru tarafından Kuzey Dobruca'ya yerleştirilmiştir (1263). Sarı Saltuk Türkmenlerinden sonraki süreçte, Balkan coğrafyasına Anadolu'dan yapılan Türk akınları Karesi Beyliği'nin kurulmasından sonra başlamıştır. Ancak bu akınlar sonucunda herhangi bir yerleşme olmamıştır. Bu durumun oluşmasına sebep olan etkene baktığımızda Çanakkale Boğazı'nın yerleşmeyi engelleyen özelliğini görmekteyiz; Rumeli'ye geçen küçük kuvvetler, yerli güç odakları tarafından bertaraf edilme tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardır.²⁵

1329 yılında Bizans İmparatoru Mikhail'in ekonomik açıdan izlediği gösterişli ve savruk tutum ölümünden sonra oğulları II. Andronikos ve Bizans İmparatoru III. Andronikos arasında başlayacak olan iç çekişmenin önünü açtı.²⁶ XIV. yüzyılın ortalarında Bizans tahtı için yapılan mücadelelerde, İmparator Kantakuzenos'un dostça ilişkiler kurduğu Orhan Bey'den yardım talep etmesi, Türklerin Rumeli topraklarındaki ilk fetihlerine ortam hazırlamıştır. Bu durum artık Orhan Bey'i İmparator'un koruyucusu konumuna getirmiş, Orhan Bey Kantakuzenos'a destek için oğlu Süleyman Paşa'yı göndermiş, mücadeleyi Kantakuzenos'un kazanmasını sağlamıştır. Meydana gelen bu gelişme Osmanlı

---

²³ M. Tayyib Gökbilgin, a.g.m., s. 425.

²⁴ Evcî, a.g.t., s. 6

²⁵ Halil İnalçık, "Türkler ve Balkanlar", **Bal-Tam Türklük Bilgisi -3**, Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Prizren, Eylül, 2005, s. 21-22.

²⁶ Şerif Baştav, **Bizans İmparatorluğu Tarihi Son Devir (1261-1461) Osmanlı Türk-Bizans Münasebetleri**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Yayın No: 97, Ankara, 1989, s. 24.

ordusunun Trakya'yı tanınmasına ortam hazırlamıştır.²⁷ Elde edilen zaferden sonra, Osmanlı birlikleri Rumeliye geçişte atlama tahtası vazifesini görecek olan Çimpe Kalesi'ni bir hareket merkezi yaparak kısa süre içerisinde Gelibolu, Malkara, İpsala ve Tekirdağ'ı ele geçirmiştir.²⁸ 1359'dan itibaren gerçekleşen fütühat hareketlerinde Çorlu, Misini ve Burgos (Lüleburgaz) kaleleri alınmış, ardından ordu birlikleri Lala Şahin Paşa komutasında Edirne üzerine yürümüştür. 1361'deki Sazlıdere Savaşı'nın getirdiği başarı üzerine şehir, gerçekleşen hareket üzerine herhangi bir kuşatmaya gerek duyulmadan teslim alınmıştır.²⁹

Edirne'nin Osmanlı Devleti tarafından ne zaman fethedildiği ayrı bir tartışma konusu olmuştur. Çeşitli kaynaklara ve araştırma sonuçlarına göre fethin gerçekleştiği yıllar olarak 1361, 1362, 1363, 1367, 1369 ve 1371 yılları üzerinde durulmaktadır. Burmov'a göre Edirne Çirmen Muharebesinin (26 Eylül 1371) hemen ardından 1371 yılı Eylül ayının sonlarında veya Ekim başlarında fethedilmiş olmalıdır.³⁰ Uzunçarşılı, Edirne'nin 1363'ten birkaç sene sonra, 1364 veya 1365 yılında alındığını belirtir.³¹ Halil İncik ise Edirne'nin fethinin I. Murat'ın 1362'de tahta geçiş tarihinin esas alınmasının zorunlu olmadığını belirterek ve Oruç Bey Tarihi ile Venedik kaynaklarına da dayandırarak 1361 yılı içerisinde Meriç nehrinin taşkın olduğu bir mevsimde I. Murat tarafından fetih edildiği neticesini çıkarır.³²

“Edirne'nin alınışı Trakya ve Balkanlar için bir dönüm noktası teşkil ettiği gibi bir bakıma İstanbul'un fethini de kolaylaştıracak bir adımı oluşturur. Burası bir üs haline getirilerek bir taraftan Balkanlar, diğer taraftan da İstanbul'a yönelik iki cephe ortaya çıkmıştır. Trakya'daki fetihlerle birlikte, Osmanlılar yeni ele geçirilen yerlere Anadolu'dan nüfus nakilleri yapmaya başladılar.³³ Osmanlı Devleti hükümü altında bulundurduğu birçok yerde olduğu gibi Rumeli'de fethedilen topraklarda kalıcı olabilmek adına iskân faaliyetleri doğrultusunda devlet gelirlerini de yükseltebilmek ve fethedilen yeri bayındır hale getirebilmek için idari ve kurumsal

---

²⁷ Joseph Von Hammer, **Büyük Osmanlı Tarihi**, C. 1, çev: Mümmim Çevik, Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1983, s. 162-163; Halil İncik, **Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I**, İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2012, ss. 55-57; Feridun M. Emecen, **Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2017, s. 55.

²⁸ **Âşık Paşaoğlu Tarihi**, Hazırlayan: H. Nihal Atsız, MEB Yayınları, İstanbul, 1970, s. 26-27.

²⁹ Halil İncik, “Edirne'nin Fethi”, **Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, s. 149; Emecen, **a.g.e.**, s. 60-61.

³⁰ Aleksandır Burmov, “Türkler Edirne'yi Ne Vakit Aldılar”, **Belleten**, Çev. Hasan Eren, XIII/49, Ankara, 1949, ss. 97-106.

³¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, C. I, TTK, Ankara, 1988 ss. 148-149.

³² İncik, “Edirne'nin Fethi”, s. 159; Ayrıca bkz. Halil İncik, **a.g.e.**, ss. 55-57.

³³ Emecen, **a.g.e.**, s. 61.

anlamda yapılan değişikliklerin yeterli olamayacağını anladığından, nüfusun memleket içindeki yayılışını da öngörerek Anadolu'dan Balkanlara nüfus kaydırması yapmıştır.³⁴ Hareketli ve dışa açılma noktasında uygulanan siyasi, ekonomik ve sosyal organizasyon hareketi olan iskân siyasetiyle; fethedilen bölgelerde kalıcı olmak, metruk arazileri ve toprakları işlemek ve birbirleri ile kargaşa halinde olan topluluklar arasında iç huzur ve sükûnet ortamının sağlanarak sonunda bölgenin İslamlaşması amaçlanmıştır.³⁵ İstanbul'un fethine kadar hem askeri hem de siyasi faaliyetlerin merkezi olan Edirne Anadolu coğrafyasından iskân edilmek üzere göç veya sürgün yoluyla en çok nüfus alan bölge olmuştur.³⁶

Devletin başkentini Edirne'ye taşıyan I. Murad döneminde gerçekleştirilen imar faaliyetleriyle kent bayındırlaşmaya başlamıştır. Edirne; Türk-İslam mimarisinin yapıtaşları olan camiler, saraylar, köprüler, kervansaraylar, han, hastane ve imaret gibi anıt niteliğinde yapılarla donatılmış ve 200 yıllık bir sürede mimari tarih bakımından şaheser denilebilecek bir sanat merkezi haline gelmiştir.³⁷

Yıldırım Bayezid döneminde Edirne'nin daha değerli bir konumda olduğu görülmektedir. Yıldırım Bayezid hükümdarlığı boyunca Rumeli'de yaptığı savaşlarda Edirne'yi merkez edinmiştir. Özellikle Edirne'nin kale dışındaki mahallelerinin onun zamanında yapılmaya başladığını ve bu süreç içerisinde Edirne'nin oldukça büyük bir şehir haline geldiğini görüyoruz. Aina kasabası; Seferşah, Ortaimaret ve Şahmelek gibi mahalleler ile Edirne'ye bağlanmıştır. Yıldırım Mahallesi'ndeki Yıldırım Cami ve Selimiye Cami yanında günümüze kadar varlığını korumayı başarmış olan Saray Hamamı bu dönemde yapılmıştır.³⁸

Ankara Savaşı'ndan sonra Süleyman Çelebi Bursa'dan bütün saray efradını, ailesini ve hazineyi Edirne'ye getirerek hükümdarlığını ilan etmiş ve şehri merkez edinmiştir.³⁹ Uzun süren taht kavgaları sonunda Çelebi Mehmet 1413 yılında kardeşlerini bertaraf ederek Edirne'de Osmanlı Devleti'nin tek hükümdarı olarak başa geçmiştir.⁴⁰

---

³⁴ Ömer Lütfi Barkan, "Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I İstilâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler," **Vakıflar Dergisi**, S: II, Ankara, 1942, ss. 291-293.

³⁵ Ahmet Tabakoğlu, **Türk İktisat Tarihi**, Dergâh Yay., İstanbul, 1994, s. 154.

³⁶ Halil İncalcık, **a.g.e.**, s. 154.

³⁷ Oktay Aslanapa, "Edirne'de Türk Mimarisinin Gelişmesi", **Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, s. 223.

³⁸ Osman Nuri Peremeci, **a.g.e.**, s. 12.

³⁹ İncalcık, **a.g.e.**, s. 71 vd.

⁴⁰ İncalcık, **a.g.e.**, s. 83 vd.

Mehmet Çelebi'nin ölümünün ardından tahta geçen II. Murad 1422 yılında Edirne'ye geldiğinde şehrin onarım ve bakım işleriyle uğraştı.⁴¹ Onun hükümdarlığı döneminde ekonomik gelişmelerin getirdiği ticaret hacminin genişlemesi kentin hızlı bir şekilde gelişme göstermesini sağlamıştır.⁴² Günümüzde hala canlı durumda olan Bedesten, Muradiye Camii, Darülhadis, Üçşerefeli Cami, Tahtakale ve Topkapı Hamamları ve şu an konumu bilinmeyen Acemioğlanları Kışlası, Eski Bedesten, şimdi Saray içi denilen yerdeki saray ve birçok medreseler, Gazi Mihal Cami, Gazi Mihal İmareti ve Köprüsü, Hamamı, Şah Melek Paşa, Şahabeddin ve Saruca Paşa Camileri, Mezid Bey Camii, hamamı, kervansarayı ve imareti hep II. Murad döneminden kalma önemli eserlerdir.⁴³ Yaşanan tüm gelişmeler ışığında II. Murad "Ebu'l-Hayrat" unvânını alırken Edirne şehri başkent konumuna yakışır tarzda yönetim merkezi olduğunu "Darü's-Saltanat" unvânıyla gösterecektir.⁴⁴ Uzun yıllar devleti Edirne'den idare etmiş olan hükümdar yine Edirne'de vefat ettikten sonra Edirne'de doğmuş olan II. Mehmet Osmanlı tahtına geçmiştir.⁴⁵

İstanbul'un 1453'te fethiyle beraber devletin başkenti olma özelliğini devreden Edirne, daha sonraki dönemlerde de padişahların büyük ilgilerini çekmiştir. Padişahların uzun süre burada ikamet etmeleri, elçileri burada kabul etmeleri, oğullarının ve kızlarının düğünlerini burada düzenlemeleri ve ulema sınıfının nezdinde önemli yerlerden biri olması Edirne'yi ekonominin daima canlı olduğu bir merkez konumuna getirmiştir.⁴⁶

Fatih Sultan Mehmet'in vefatının ardından II. Bayezid Eylül ayında Edirne'ye gelmişti. Edirne'de bu dönemde bir yeniçeri ayaklanması (1483) yaşansa da bastırılmıştır.⁴⁷ I. Selim'in Edirne'ye olan sevgisi beyitlere dökülecek kadar ileri boyuttaydı. Kendisi elçileri burada kabul etmiş ve yapmayı planladığı Macaristan ve Memluk seferlerinin yanı sıra, İran seferi hazırlıklarını da buradan başlatmıştır.⁴⁸ Kanuni Sultan Süleyman tahta geçtiği sırada ilk iş olarak Belgrad'ı zapt etmiş, ordu ise sefer için Edirne'den yola çıkmıştır. Kanuni'nin gerçekleştirdiği bu ilk sefere

---

⁴¹ Ahmet Yiğit, a.g.t., s. 10.

⁴² Halil İnalçık, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2003, s. 28.

⁴³ Peremeci, **a.g.e.**, s. 13-14.

⁴⁴ Ahmet Yiğit, a.g.t., s. 11.

⁴⁵ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, C. I, ss. 393-394; İnalçık, **Devlet-i Aliyye**, s. 109 vd.

⁴⁶ Gökbilgin, a.g.m., ss. 426-430.

⁴⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, C. 2, TTK, Ankara, 2011, s. 178-179.

⁴⁸ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, C. 2, s. 301-302.

Edirne, Filibe ve Sofya'daki medrese talebeleri de katılmışlardır.⁴⁹ Ayrıca Kanuni Sultan Süleyman batıya düzenlediği diğer seferler için de Edirne'de konaklamıştır.⁵⁰

XVI. yüzyılda Edirne'de harika denilebilecek abideler inşa edilmiş ve kent görsel açıdan bakıldığında klasik formunu bu dönemde yakalamıştır. Edirne suyu bu dönemde yapılmıştır. XVI. yüzyılın son çeyreğinden itibaren devletin sınırlarının genişlemesine paralel olarak askeri anlamda sınır merkezi görünümünden uzaklaşmış olan Edirne padişahlar için dinlenme mekânına dönmüştür.⁵¹

II. Selim sekiz yıllık saltanatı süresince genel anlamda vaktini İstanbul'da, kışları ise Edirne'de geçirmiş, bir defa da avlanmak amacıyla Edirne'ye gitmiştir. Ayrıca daha sonra iki kez daha kış mevsimini Edirne'de geçirmek istemiş, fakat daha sonra bu amacından vazgeçmiştir. Edirne'ye gitmediği dönemlerde Çorlu, Çatalca ve Silivri taraflarında 15-20 günlük av faaliyetlerinde bulunmuştur.⁵²

II. Selim döneminde, 1568-1574 yılları arasında Mimar Sinan'a inşa ettirmiş olan Selimiye Cami Külliyesi ile Edirne mimari açıdan zirveye taşınmıştır. Bu yönüyle 16. yüzyıl padişahları içerisinde Edirne'de hakiki manada büyük bir eser bırakan padişah II. Selim olmuştur. Bu vaziyet en az payitaht kadar Edirne şehrinin ne kadar öneme haiz bir konumda olduğunu göstermektedir.⁵³ III. Murad döneminde ise Edirne'de bir Arasta, Defterdar Mustafa Paşa Camisi, Şeyh Çelebi Camisi, Nazır Çeşmesi gibi değerli eserler yapılmıştır.⁵⁴

XVII. yüzyılda Edirne tekrar eski önemi kazanmış ve çok farklı bir boyutta gelişme göstermiştir. Bu gelişmede özellikle hanedan üyelerinin burayı uzun bir süre yerleşim yeri olarak kullanmaları etkili olmuştur. Edirne bu noktada adeta ikinci merkez olma özelliğini kazanmıştır. İstanbul'da saray içerisindeki mücadelelerden sıkılan padişahlar Edirne'ye sığınmıştır. Bu noktada Sultan I. Ahmet'in etkisi ile başlayan Edirne ilgisi giderek artmıştır. Sultan II. Osman ve IV. Murat döneminde geniş ve sık ağaçlı ormanlık arazisiyle de Edirne bir av sporu ve eğlencelerinin düzenlediği bir merkez haline almıştır. Sultan IV. Mehmet (Avcı) döneminde ise

---

⁴⁹ Uzunçarşılı, **a.g.e.** C. 2, s. 312.

⁵⁰ Usal, **a.g.e.**, s. 44

⁵¹ Usal, **a.g.e.**, s. 43-44.

⁵² İbrahim Sezgin, "Sultan II. Selim'in Edirne ve Av Gezileri", **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi**, S: 16, Yıl: 9, Mayıs, 2007, s. 16.

⁵³ Selçuk Mülâyim, Ahmet Vefa Çobanoğlu, "Selimiye Camii ve Külliyesi", **İslam Ansiklopedisi**, C. 36, TDV, İstanbul, 2009, s. 430; Feridun M. Emecen, "Selim II", **İslam Ansiklopedisi**, C. 36, TDV, İstanbul, 2009, s. 416.

⁵⁴ Arzu Diktaş, **XVI. Yüzyılın Son Çeyreğinde Edirne'de Sosyal Hayat**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008, s. 22.

Edirne hakiki manada bir siyasi merkez halini almıştır. Padişah, vaktinin çoğunu Edirne’de geçirir ve elçileri de burada kabul ederdi. IV. Mehmet tahtan indikten sonra tahta çıkan Sultan II. Süleyman Edirne’de vefat etti. Yerine geçen Sultan II. Ahmet’in tahta cülus töreni Edirne’de yapıldı.⁵⁵ II. Mustafa Edirne’de dünyaya gelmiş, burada tahta çıkmıştı. Döneminde Edirne’ye köşkler, çeşmeler yapılmıştır. Bu yıllarda Edirne’nin nüfusu 200 binlere ulaşmıştır. Fakat 1703’te yaşanan ve II. Mustafa’nın tahttan indirilmesine sebep olan Edirne Vakası ile yaşanan sosyal olaylar ve beraberinde getirdiği hareketlilikten sonra asilerin şehirde yıkım ve talan hareketlerini gerçekleştirmelerinin ardından padişahlar da Edirne’de kalmaktan vazgeçmişlerdir. Bu durum şehrin birçok yönden gelişmesini olumsuz yönde etkilemiştir.⁵⁶

Edirne, Sultan III. Ahmet döneminden sonra eski önemini yitirerek siyasi açıdan önem arz etmeyen bir konuma düşmüştür. XVIII. yüzyılda şehrin idaresindeki yönetim bozuklukları, idari başarısızlıklar, batıda kaybedilen bölgelerden yapılan göçlerin de etkisiyle eski şaşalı ve ihtişamlı vaziyetini yitirmeye başlayan Edirne, yangın ve depremlerle beraber, sonraki asırda da işgallerle ciddi anlamda sarsılmıştır.⁵⁷

Edirne XVIII. yüzyılda meydana gelen iki önemli olay ile sarsılmış, ciddi manada hasara uğramıştır. 1745’te Üç Şerefeli Cami yanından başlayan ve daha sonra Kanatlı Köprü’ye ve Ekmekçizade Ahmed Paşa Kervansarayı’na kadar olan alanı kaplayan büyük yangınla şehir harabeye dönmüştür. Yangında toplam 60’a varan mahalle virane duruma gelmiştir. 1751’de yaşanan depremde ise birçok bina tahrip olmuştur. Yaşanan bu iki gelişme şehrin genel görünümünü sarsmakla kalmamış, iktisadi noktada da büyük oranda gerileme yaşamasını sağlamıştır.⁵⁸

Edirne XIX. yüzyılda da siyasi ve tarihi yönden hareketli olaylara sahne olur. Sultan III. Selim’in bu dönemde gerçekleştirdiği yenilik hareketlerinin etkisi oldukça fazladır. Bu yeniliklere karşı 1801 yılında meydana gelen ilk ayaklanmayı 1806’da yaşanan Edirne Kıyamı izlemektedir. Sultan III. Selim’in Edirne’de Nizam-ı Cedit adı altında, Yeniçerilere alternatif, modern askeri eğitim görmüş yeni birlikler oluşturulması amacıyla gerçekleştirdiği harekete, Yeniçeriler şiddetli biçimde karşılık vermiştir. Padişah yaşanan bu sıkıntılı hareketten dolayı aldığı kararı

⁵⁵ Usal, **a.g.e.**, s. 44; Gökbilgin, a.g.m., s. 432.

⁵⁶ Sezgin, “XVIII. Asırda Edirne’nin İktisadi ve Ticari Durumu”, s. 29.

⁵⁷ Usal, **a.g.e.**, s. 44.

⁵⁸ Gökbilgin, a.g.m., s. 431.

değiştirmek zorunda kalmış ve Nizam-ı Cedit birliklerini kaldırılmaya karar vermiştir. Yeniçeriler de bu süreçte Padişah'ın verdiği karardan cesaretle Edirne'de bulunan bütün Nizam-ı Cedit birliklerini katletmişler ve bu olay tarihte Edirne Kıyamı olarak anılmıştır.⁵⁹

XIX. yüzyılda yaşanan işgaller, yıkımlar ve Balkanlar'da yaşanan göçler neticesinde yaşanan demografik değişimler kentin sosyal yapısını olduğu kadar iktisadi yapısını da istikrarsız hale getirmiştir. 1828-1829 yılındaki Osmanlı-Rus savaşının getirdiği Rus işgali ile beraber Edirne'den göç eden Müslüman ahalinin yerine civar yerlerden Hıristiyanlar yerleşmeye başlamış ve bu vaziyet nüfus dengesinin Gayrimüslim unsurların çoğalması yönünde bir seyir göstermesini sağlamıştır.⁶⁰ Edirne'nin ikinci kez işgali, 93 Harbi olarak adlandırılan 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'na denk gelir. Nisan 1877'de başlayan savaş, Rusların Edirne üzerine yürümesiyle beraber gelişmiştir. Osmanlı Ordusu 20 Ocak 1878'de teslim olmuş, Ruslar 13 Mart 1879'a kadar burada kalmışlardır. Savaşın getirdiği yıkımla birlikte pek çok mahalle harap olmuş, hastalık ve fakirlik sebebiyle binlerce kişi hayatını kaybetmiş bu durum nüfusun azalmasına sebebiyet vermiştir. Savaş, 3 Mart 1878'de imzalanan Ayestefanos Anlaşması ile yerini diplomatik sürece bırakmıştır.⁶¹

Edirne'nin İdari Yapısı

I. Murad Edirne'yi fethettikten sonra, Lala şahin Paşa'yı beylerbeyi olarak vazifelendirmiş, Edirne böylelikle beylerbeyliğin merkezi olmuştur. Fakat fütuh hareketlerinin Rumeli'de hız kazanması ile birlikte hem Anadolu hem de Rumeli bölgelerinin bir beylerbeyinin idaresi altında yönetilmesi kusurlu görölmüş, bu sebepten dolayı beylerbeylik Rumeli ve Anadolu Beylerbeyliği olmak üzere iki kısma ayrılmıştır.⁶² Osmanlı Devleti'nin Doğu Trakya bölgesindeki ilk fetih hareketlerinin ardından oluşturulan Vize, Kırkkilise ve Çirmen livaları Rumeli Beylerbeyliği'ne bağlanmıştır. Böylece bu bölgeler Edirne merkez olmak üzere kurulan Rumeli Beylerbeyliği'nin ilk livalarını oluşturmuştur.⁶³ Osmanlı Devleti'nde her eyaletin bir yönetim merkezi olan paşa sancağı livası bulunmaktaydı. Rumeli eyaletinin Paşa Livası, başka bir ifadeyle beylerbeyliğinin doğrudan idaresi ve

⁵⁹ Usal, **a.g.e.**, s. 45; bkz., Kemal Beydilli, "Nizâm-ı Cedîd", **İslam Ansiklopedisi**, C. 33, TDV, İstanbul, 2007, ss. 175-178; Kemal Beydilli, "Kabakçı İsyanı", **İslam Ansiklopedisi**, C. 24, TDV, İstanbul, 2001, ss. 8-9.

⁶⁰ Tosyavizâde Doktor Rifat Osman, **a.g.e.**, s. 41.

⁶¹ Gökbilgin, **a.g.m.**, s. 431; Usal, **a.g.e.**, s. 46.

⁶² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, C. 1, TTK, Ankara, 2011, s. 582.

⁶³ M. Tayyip Gökbilgin, **XV. ve XVI. Asırlarda Edirne Paşa Livası Vakıflar-Mülkler-Mukataalar**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1952, s. 7.

hâkimiyeti altında bulunan yerler, başta Edirne olmak üzere çevresindeki şehir ve kasabalardır. Edirne'nin fethedilmesinden sonra bu eyaletin başına Edirne'yi koruma sorumluluğunda bulunan Lala Şahin, Timurtaş Paşa ve Saruca Paşalar görevlendirilmişlerdir. Böylece Edirne, Rumeli Eyaleti'nin Paşa Sancağı olmuştur. Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki fetihleri, XVI. yüzyıldan sonra paşa sancağı merkezinin Edirne'den sınırlara yakın şehirlere taşınmasına neden olacaktır. Edirne, Rumeli Eyaleti'nin Paşa Sancaklığı niteliğini Sofya'ya bırakarak Çirmen Livası'na dâhil olmuş⁶⁴ ve Paşa Sancağı'nın sağ koluna bağlı olan kaza merkezi haline gelmiştir.⁶⁵ Edirne, vilayet teşkilatlanmasına kadar geçen sürede bostancıbaşı ve kadının yönetimi altındadır. XVIII. asrın ikinci yarısından başlamak üzere Çirmen mutasarrıfları Edirne'yi muhafaza etmek ve güvenlik önlemlerinin uygulanmasıyla görevlendirilmiş ve böylece Çirmen idari yönden Edirne şehrine hükmeder bir konuma gelmiştir.⁶⁶

1829'dan itibaren idari manada memur olarak vazifelenen görevliler, Edirne mutasarrıfı mertebesine getirilerek Edirne'ye yerleşmeleri sağlanmıştır.⁶⁷ Osmanlı Devleti'nde 1830 yılında yapılan nüfus sayımının ardından imparatorluğun idari yönden şekillenmesi yeniden düzenlenmeye başlanmış ve Çirmen Sancağı, Silistre Eyaleti'ne bağlı sancak merkezi durumuna gelmiştir.⁶⁸ Daha önce Çirmen Sancağı'na bağlı bir kaza konumunda olan Edirne, idari yapılanmadaki konumunu devam ettirmiş ve yine bu sancağa kaza olarak bağlı olmaya devam etmiştir.⁶⁹

1834'te "Meclis-i Şûrâ'da devlet ricalinin aldığı kararlar sonucunda Redif Teşkilatının kurulmasına karar verilmiştir.⁷⁰ Asıl adı "Redif-i Asakir-i Mansure" olan bu ordunun kuruluş gerekçesi 1826 yılında Yeniçeri ocağının lağvedilmesinden sonra "Asakir-i Mansure-i Muhammediyye" adı ile kurulan orduya desteği artırarak bir yandan da yeni meydana getirilen bu ordu ile halkın uzun bir müddet zorunlu görevde tutulması engellenerek, kendi buldukları bölge içerisinde eğitilmesi ve bu sayede bu bölgelerin iç güvenliğinin sağlanması amaçlanmıştır.⁷¹ Daha sonra bu

---

⁶⁴ Gökbilgin, a.g.e., ss. 6-7.

⁶⁵ Ahmet Yiğit, a.g.t., s. 108-109.

⁶⁶ Evcı, a.g.t., s. 17.

⁶⁷ Mehmet Esat Sarıcaoğlu, **Mali Tarih Açısından Osmanlı Devleti'nde Merkez Taşra İlişkileri (II. Mahmut Döneminde Edirne Örneği)**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2001, s. 11-12.

⁶⁸ Evcı, a.g.t., s. 18.

⁶⁹ Evcı, a.g.t., s. 19.

⁷⁰ Musa Çadırcı, "Anadolu'da Redif Askeri Teşkilatı'nın Kuruluşu", **AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. 8, S: 14, Yıl: 1963, s. 66.

⁷¹ Abdülkadir Özcan, "Redif", **İslam Ansiklopedisi**, C. 34, TDV, İstanbul, 2007, s. 524.

amaç doğrultusunda II. Mahmut döneminde gerçekleşen “Meclis-i Şûra” toplantısında redif teşkilatının daha kurumsal bir yapıya sahip olabilmesi ve teşkilat üzerinden devlet ricaline gelebilecek şikâyetlerin önüne geçilmesi doğrultusunda yeni kararlar alındı. Alınan bu kararlara göre; imparatorluğun eyalet ve sancak merkezi konumunda olan şehirlerde 1400 kişiden oluşan birer tabur kurulması uygun bulunmuştur. Redif birliklerinin yer aldığı sancaklar belli bir düzen dâhilinde merkezlere ayrılmış ve eyalet valilerinin müşir unvânı olarak buldukları bölgelerde yer alan Redif birliklerinin komutanı olarak görevlendirilmeleri sağlanmıştır.⁷² Bu meyanda eyalet yönetimi yeni bir şekil aldı. Uygulanmasına 2 Eylül 1836’da başlanan bu karara göre Çirmen Sancağı’na tabi olan Edirne, “Edirne Müşirliği” adı ile Baba-i Atik, Cısr-i Mustafa Paşa, Çirmen, Cısr-i Ergene, Çırpan, Dimetoka, Havas, Mahmud Paşa, Uzuncaabâd-ı Hasköy, Hayrabolu, Bergos, Çorlu, Silivri, Filibe, Pazarcık, Malkara, Keşan, İnöz, İpsala, Orşa, Şarköy, Tekfurdağı, Firecik, Kırkkilise, Zağra-i Atik, Zağra-i Cedid, Gümülcine, Yenice-i Karasu ve İncecik kazalarının bağlı olduğu eyalet durumuna gelmiş ve müşirlik vazifesi Mustafa Nuri Paşa’ya verilmiştir.⁷³

Gülhâne Hatt-ı Hümâyûnu’nun ilanından sonraki dönem; bürokrasinin içinden gelen aydın grup tarafından İmparatorluğun yapısında etkisini kaybetmiş olan kurumların ve gücü azalmakta olan merkezi otoritenin yeniden sağlamlaştırılması ve idari, adli ve mali sistemin düzgün ve işler bir hale getirilmesi adına çalışmaların yürütüldüğü bir dönemdir.⁷⁴ “Tanzimat’ın öngördüğü idari, mali, askeri yenilikler imparatorluğun tamamında uygulamaya konulmadı. Öncelik başta Edirne olmak üzere, Hüdâvendigâr, Ankara, Aydın, İzmir, Konya, Sivas gibi payitahta yakın hükümetin kesin denetimi altındaki eyaletlere verildi. Trabzon Eyaleti’ne de öncelik verildiyse de, yaşanan tepkiler üzerine uygulama bir süre ertelenmiştir.”⁷⁵

Tanzimat Fermanının yayınlanmasından sonra devlet yönetiminde birçok konuda reformlara yer verilirken, taşra teşkilatında da önemli düzenlemeler yapılmıştır. “Tanzimat; yönetimin modernleştirilmesi, düzenlenmesi demektir. Bu ise ön planda gelirlerin arttırılması yani malî sistemde reform demektir. İdaredeki

---

⁷² Cevat Aksu, **Dâr-ı Şûrâyı Askeri (Kuruluşundan 1876 Yılına Kadar)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s. 6.

⁷³ Evcı, a.g.t., s. 18.

⁷⁴ İlber Ortaylı, **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)**, TTK, Ankara, 2018, s. 16.

⁷⁵ Evcı, a.g.t., s. 21.

düzenleme ve reform, malî merkezîyetçilik sistemini getirmeye yöneliktir. Babıâli taşraya vali derecesinde yetkili muhassıllar tayin etti. Amaç; vergi toplamak gibi önemli bir işlemin valilerin, yerel ayan ve eşrafın elinden alınması ve kötü uygulamaların ortadan kaldırılmasıydı. İltizamın kaldırılacağı ferman'daki vaatler arasındaydı... Tanzimat başından kaldırılan iltizam sistemine bir müddet sonra tekrar dönülecekti, ama Tanzimat bürokrasisi ilk anda iltizamı kaldırmak için yeni bir yol, yeni bir örgütlenme biçimi denedi; muhassıllar ve muhassıllık meclisleri.”⁷⁶

“Babıâli bürokratları; vergi konusunu ve miktarını saptamak için yapılacak nüfus ve emlak tahririnde, vergilerin salınmasında her yerin ileri gelenleriyle danışmayı ve onların yardımına başvurmayı kaçınılmaz görüyorlardı. II. Mahmud döneminde de bir ara müşir rütbesiyle eyaletlere gönderilen veliler; yılda bir kere bağlı sancakların naib, kadı, voyvoda gibi ileri gelenleriyle güvenlik işlerini, vergi konularını tartışıp karara bağlıyorlardı. Tanzimat döneminin ünlü organı “Meclis-i Ahkâm-ı Adliyye” vilâyetlere veli yetkisinde ve validen bağımsız “Muhassıl”lar gönderme kararını aldığı anda, II. Mahmud örneğinden hareketle; muhassılların yanında muhassıllık meclisleri kurdurma işlemine girişti.”⁷⁷

Tanzimat'ın uygulanmasına başlanmasıyla birlikte Osmanlı İmparatorluğu'nda 137 muhassıllık oluşturulmuştur. 1840 yılında Edirne Eyaleti dâhilinde ise 5 muhassıllık kurulmuştur.⁷⁸ Mevcut yönetmelik doğrultusunda yapılan görevlendirilmeler ile 1840 devresinde Muhassıllar yanlarında refakat edecek olan kâtipler ile birlikte görev yapacakları yere giderek, vazifeleri dâhilinde taşınır ve taşınmaz mal ve mülklerin sayım işiyle uğraşmışlardır. Edirne muhassılı da kendisine belirtilen yönetmelik maddeleri ışığında gereğini yerine getirmek amacıyla Edirne'de görevine başlamıştır.⁷⁹

Tanzimat Fermanının ilkelerinin belli vilayetlerde uygulanabilmesinden dolayı 1830-1840 yılları arasında Muhassıllık Meclislerinin kuruluş süreci tam olarak sağlanamamış diğer yandan Muhassılların bazı mahallerde farklı yerel temsilcilerin talep ve zorlamalarına itaat etmişler yeri geldiğinde bunlarla ortaklaşa hareket

⁷⁶ Ortaylı, **a.g.e.**, s. 32; ayrıca bkz. Ali Akyıldız, “Tanzimat”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 40, TDV, İstanbul, 2011, ss. 3-4.

⁷⁷ Ortaylı, **a.g.e.**, s. 33; ayrıca bkz. Özgür Yılmaz, “Tanzimat Döneminde Osmanlı Taşra İdare Meclisleri (1840-1871)”, **History Studies**, C. 6, S: 6, Yıl: Aralık 2014, s. 258; Evcı, a.g.t., s. 25; Yücel Özkaya, Ali Akyıldız, “Muhassıl”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 31, TDV, İstanbul, 2006, s. 19; Musa Çadırcı, “Osmanlı İmparatorluğunda Eyalet ve Sancaklarda Meclislerin Oluşturulması (1840-1864)”, **Ord. Prof. Yusuf Hikmet Bayur Armağanı'ndan Ayrı Basım**, Ankara, 1985, s. 261.

⁷⁸ Evcı, a.g.t., s. 27-28.

⁷⁹ Evcı, a.g.t., s. 29.

etmişlerdir. Ancak yapılan bu çalışmalar muhassılların beklentileri karşılığı olan vergiyi toplamalarını sağlayamadı. Bu açığı kapatabilmek amacıyla ve merkez idarenin dikkatini çekmek ve ilgisini kazanmak maksadıyla ahaliden belirlenen oranlardan daha fazla vergi toplamaya başlamışlardı. Bu durum doğal olarak mali kargaşayı arttırmaya yetti. Yaşanan bu gelişmeler 1839-1840 yılları arasında toplanması gereken vergi oranının büyük bir kısmının toplanmasını engelledi.⁸⁰

31 Mart 1841 yılında Padişah Abdülmecid'in Mustafa Reşid Paşa'yı görevinden azletmesi üzerine merkez idarede güç ve yetki Rıza Paşa'nın elinde toplandı. Muhalif grup eyaletlere göndermiş oldukları bir ferman ile uygulayacakları yeni siyasi yöntemi belirlediler. 1842 yılının Şubat ayında muhassıllıklar lağv edildi ve mali sorumluluk valilere verildi. Meclisler ise bazı değişiklikler ile valinin başkanlığında devam ederek "Memleket Meclisleri" adını aldı.⁸¹

"1846 yılında Tensikat-ı Mülkiye düzenlemeleri kapsamında birtakım mülki düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerde amaç, eyalet dâhilindeki idari birimlerin ve görevli olanların görev tanımlarının netleştirilmesi ve kanunlara göre iş görme usulünün yerleştirilmek istenmesidir. Buna göre vali, askeri ve mali yetkilere sahip bir idareci olarak karşımıza çıkmaktadır... Eyaletteki görevli memurların görev ve yetkilerinin belirlenmesinden sonra 1846 düzenlemelerinin sonraki aşaması, Rumeli ve Anadolu cânibinde bulunup daire-i Tanzimat dâhilinde olan eyalet ve livaların valilik, mutasarrıflık, muhassıllık ya da kaymakamlıktan hangisi ile yönetileceğinin belirlenmesiydi.

Edirne Eyaleti bu mülki düzenlemeye göre; Edirne, Vize, Filibe ve Tekfurdağı olmak üzere dört sancaktan müteşekkil idi."⁸²

İdari açıdan yapılan yenilikler kapsamında 1840-1849 yılları arası oldukça önemlidir. Fakat halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması noktasında eksiklerin yaşanmasına yol açmış bu nedenle 1849 yılında yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.⁸³

---

⁸⁰ Ortaylı, **a.g.e.**, s. 42.

⁸¹ Ortaylı, **a.g.e.**, s. 42-43; İnalçık, "Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkiler", **Bellekten**, C. XXVIII, S: 112, Ekim 1964, s. 658; bkz. Eduard Philippe Engelhardt, **Tanzimat ve Türkiye**, Çev. Ali Reşad, Kaknüs Yay., İstanbul, 1999, s. 58; Ali Akyıldız, **Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme**, İletişim Yay., İstanbul, 2012, s. 76-77.

⁸² Evcı, a.g.t., s. 45; ayrıca bkz. Ayla Efe, "Tanzimat'ın Eyalet Reformları 1840-64: Silistre Örneği", **Karadeniz Araştırmaları**, C. 6, S: 22, Yaz 2009, s. 95-97.

⁸³ Burak Hamza Eryiğit, Canan Kalafat, "Osmanlı Devleti'nde 1840-1858 Yılları Arasında Taşra Yönetimini Düzenleyen Nizamnameler Üzerine Bir değerlendirme", **Strategic Public Management Journal**, Volume: 5, Issue, 10, December 2019, s. 57.

1849 tarihinde hazırlanan bu düzenleme bir tâlimattan öte Vilâyet Nizâmnamesi şeklindedir. Taşra yönetiminde yerel meclislerin çalışması ve memurların yetkileri dâhil olmak üzere, eyalet, sancak ve kaza yönetimi, taşrada görev yapan başka idare memurlarının görevleri gibi birden fazla konuya fazla temas eden bu yönetmelik 1864 Vilâyet Nizâmnamesi'ne kadar yürürlükte kalmıştır.⁸⁴

Eyalet valilerine birer örneği gönderilen talimatnamenin uygulanabilmesi için ilk olarak Rumeli'den Edirne, Anadolu'dan Hüdâvendigâr ve Arabistan'dan Sayda Eyaletleri belirlenmiş ve daha sonra yavaş yavaş başka eyaletlerde de uygulanacağı belirtilmişti.⁸⁵ Meclis-i Vâlâ ve Meclis-i Umûmi'de istişare edilen Edirne, Hüdâvendigâr ve Sayda gibi eyalet merkezlerinde büyük bir meclis kurulması kararlaştırılmıştır.

1849 yılında Vilayet Nizamnamesinde yapılan düzenlemeden sonra H. 7 Cemaziyevvel 1265/30 Nisan 1849 tarihinden itibaren başlamak üzere Edirne Eyaleti'nin idari yapısında yapılan organizasyonla eyaletin sınırlarında birtakım değişiklikler yapıldı. Buna göre; Edirne Sancağı'na bağlı Hayrabolu ve Gelibolu kazalarından İncik, Vize kazalarından Ereğli, Çorlu, Saray, Midye, Vize ve Bergos kazaları Tekfurdağı Sancağı'na bağlanmıştı. Edirne sınırları içerisinde olan Zağra-i Cedid ve Varna'ya bağlı Ahyolu Kazası ile Vize Sancağı'na bağlı kazalardan Karınabad, Aydos, Rusikasrı kazaları İslimye'ye bağlanırken, Kırkkilise ve Pınarhisarı kazaları da Edirne'ye bağlanmıştı. Ayrıca Selanik Eyaleti'nde Drama Sancağı'na bağlı Ahi Çelebi ve Sultanyeri kazaları da Filibe'ye katılmıştı.⁸⁶

1849 yılındaki düzenleme ile merkez ve taşra arasında sıkı bir bağ oluşturulması amaçlanmış fakat aşırı şekilde yerleştirilmeye çalışılan merkezîyetçi anlayış aradaki mesafenin daha fazla açılmasına yol açmıştı. Gelişen bu durum bürokrasiyi arttırmış ve işlerin yapılamaz hale gelmesine neden olmuştur. Geçmişten bu yana devam eden zimmet, yolsuzluk, haksızlık, rüşvet gibi alışkanlıkları durdurmak için alınan önlemler kâfi gelmemişti. Eyalet meclisi başkanının hükûmet aracılığı ile doğrudan vali düzeyindeki kimseler tarafından seçilmesi mevcut sorunların daha da artmasına neden olmuştur. Fazla zaman geçmeden meclis başkanları ve valiler arasındaki anlaşmazlıklar kendini göstermeye başlamıştı. Kısa

---

⁸⁴ Sadık Fatih Torun, **Tanzimat'tan Meşrutiyet'e Türkiye'de Kaza Yönetimi (1842-1876)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 45.

⁸⁵ Evcı, a.g.t., s. 48.

⁸⁶ Evcı, a.g.t., s. 58.

süre içerisinde Meclis başkanına da vali gibi birinci derecede aylık bağlanması hazinenin yükünü daha da arttırmıştı.⁸⁷

1852 yılında yayınlanan fermanla valilerin yetkileri oldukça genişletilmiş ve valilik makamı tekrar eyaletin en önemli yapısı içerisinde yerini almıştır.⁸⁸ Valilerin idarede yetkilerinin artırılmasıyla birlikte muhassıllar, mal müdürleri, kaza ve nahiye meclisleri üyeleri, zaptiye subayları valilerin idaresi altına verilerek bu memurların yaptıkları işlerden ve davranışlardan sorumlu tutulmuştur. Bunun yanı sıra sorumluluğu altında bulunan idarecileri görevden alma yetkisi de verilmiştir.⁸⁹ Ayrıca genel olarak düzenin sağlanması amacıyla valilerin mahkemenin kararı olmadan adam öldürme yetkilerine son verilmiştir. Fakat bu husus Edirne, Trabzon, İzmir gibi memleketin bazı bölgelerinde eşkıyalık olaylarının artmasını sağlamış, eşkıya karşısında mukavemet gösteren kolluk kuvvetlerini çaresiz bırakmıştı.⁹⁰

Yaşanan olayların son bulmasını sağlamak amacıyla yayınlanan bir fermanla beraber eşkıyayla mücadele noktasında idarenin yetkisi artırılmış ve Edirne, Vidin, Silistre, Selanik, Tırhala ve Yanya valilerine bu husus yazılı olarak bildirilmiştir.⁹¹

1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı, gayr-i Müslim ahali için birçok reformun önünü açmaktaydı. Bu yeniliklerden biri de yerel meclislerin yeniden düzenlenmesiydi. Ayrıca bu süreçte ulusçu nitelikte isyanların hızlanması ve Batılı güçlerin de bu isyanları desteklemesi, devlet üzerinde baskı unsurunun oluşmasına ortam hazırlıyordu. Bu yüzden devlet, taşra yönetimini yeniden düzenlenmek durumunda kaldı. (2 Eylül 1858) Bu yeni yapılanma sayesinde taşra idaresinde iş paylaşımı ve verilen görevler daha sistemli bir hal almıştır. Eyaletlerin yönetimini valiler üstlenirken doğrudan merkeze bağlı bağımsız sancakların yönetimini mutasarrıflar, sancakların yönetimini kaymakamlar, kazalarınkini müdürler ve köylerinkini ise muhtarlar üstlenmiştir. Oluşturulan talimatnamede bütün idari birimlerde yetki sahibi olan mülki amirlerin idari, mali, adli, emniyet, asayiş, bayındırlık ve beledi işler kapsamındaki görevlerinin sınırları belirlendi. Yapılan bu

---

⁸⁷ Nazım Kartal, "Tanzimat'tan Cumhuriyete Osmanlı'da Mülki İdare", **Akademik Yaklaşımlar Dergisi**, C. 4, S: 1, İlkbahar, 2013, s. 7.

⁸⁸ Bernard Lewis, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, TTK, Ankara, 2007, s. 382.

⁸⁹ Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, C. 8, TTK, Ankara, 2011, s. 131.

⁹⁰ Muzaffer Sencer, **Türkiye'nin Yönetim Yapısı**, Alan Yay., İstanbul, 1986, s. 78.

⁹¹ Evcı, a.g.t., s. 60.

düzenleme daha sonra bazı değişikliklerle beraber günümüz taşra idaresini anımsatan görev ve sorumlukların ortaya çıktığı bir vilayet kanunu halini alacaktır.⁹²

Düzenlemenin Edirne Vilayeti'ne yansımalarına bakıldığında devlet adamlarının iyi niyetli çabalarına şahit olunmaktadır. Edirne valisinin, bu emirname istikametinde Eyalet Meclisi'nde yaşanan bir kısım pürüzlerin giderilmesi için bazı teşebbüslerde bulunduğu gözükmektedir. Talimata göre eyalet meclislerinde, Müslümanları temsilen dört ve milel-i sâireden birer nefer aza bulundurulması gerekiyordu. Fakat Edirne'ye geldiğinde Vali Süleyman Paşa, Meclis-i Kebir'de yalnızca iki Müslüman aza olduğunu, bu sebeple bazı mühim işlerin ertelendiğini ve birtakım evrakın torbalarda kalmış gördüğünü söylüyordu. Paşa, İzzet ve Hasan isimli azaların nitelikli kimseler olduğunu, bunların eskisi gibi aza olarak devam ettirilmelerini veyahut yeni aza seçimiyle sayının dörde çıkarılması lüzumunu merkeze bildiriyordu. Eyalet dâhilinde mukarrer olan vergiden fazlası her ne ad altında olursa olsun yasaklanmıştı.⁹³

1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanıyla beraber güçlerinin kısıtlandığından yakınan valiler, 1849 düzenlemesiyle meclis nazarında önemi giderek azalan silik bir görüntü vermeye başlamışlardı. Ancak 1858 tarihli kararname ile birlikte valilerin meclisin yetkileri dâhilinde olan tüm işlerde merkezin mahalli temsilcisi olmaları sağlanarak geniş yetkiler verilmiş ve taşrada kendilerine geniş ölçüde sorumluluk tanınmıştır. “İçinde bulunulan çağda Fransa'da III. Napoleon tarafından kurulan ikinci imparatorluk döneminin idari sistemi Osmanlı bürokrasisi üzerinde kuvvetli bir etki meydana getirmiş ve vilayet genel meclisleri ile vali arasındaki ilişkilerin salahiyeti ve saptanması açısından oldukça tesiri olmuştur”.⁹⁴

1864 yılında hazırlanan ve tedrici bir surette uygulanan nizamnamede idari dağılım içerisinde eyalet yerini vilayete, sancak ise yerini livaya bırakmıştır. Nizamnamede belirtilen hususlar doğrultusunda kaza ve köy idarelerinin arasında kalan birkaç tane köyün birleşmesiyle birlikte nahiye idaresinin kuruluşu sağlanmıştır. Böylece bu yapılanma durumuna göre valilerin vilayeti, mutasarrıfların livayı, kaymakamların kazayı, müdürlerin ise nahiyeyi yönetmesi esas kılınmıştır.

⁹² Sadık Fatih Torun, “Tanzimat Sonrası Osmanlı Taşra İdaresi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”, **Tarih Okulu Dergisi (TOD)**, Yıl: 11, S: XXXIV, Haziran 2018, s. 427; Bahtiyar Akyılmaz, “Osmanlı Devletinde Merkezden Yönetimin Taşra İdaresi”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S: 4, 1998, s.145-146; Enver Ziya Karal, **Osmanlı Tarihi**, C. 6, TTK, Ankara, 2011, s. 134.

⁹³ Evcı, a.g.t., s. 67.

⁹⁴ Stefanos Yerasimos, **Az gelişmişlik Sürecinde Türkiye 2-Tanzimattan I. Dünya Savaşına**, Çev: Babür Kuzucu, Gözlem Yay., İstanbul, 1975, ss. 120-121.

Ayrıca nizamnamede belirtilen hususlar incelendiğinde Vilayet, liva ve kazaların idare meclislerine yönelik yapılacak olan üye seçimleri ile köylerde muhtar ve ihtiyar meclisi üyelerinin seçim işinin düzenlendiğini görmekteyiz. Nizamnamenin değinilmesi gereken başka bir konu ise, valilerin atanması işidir. Bu doğrultuda vali Padişah tarafından tayin edilerek vilayetin idari, siyasi mali ve güvenlik işleriyle yetkili kılınmıştır.⁹⁵

1864 yılında hazırlanan Vilayet Nizamnamesi doğrultusunda Tuna bölgesi için iki farklı nizamname hazırlanmıştır. Bunlardan biri ülke sınırlarının bütünü için hazırlanan Vilayet Nizamnamesi, diğeri ise Tuna Vilayet Nizamnamesi'dir. Bu iki nizamname birbiriyle aynı hükümler ihtiva etmesine rağmen bazı konularda aralarında farklar bulunmaktadır. Bu husus 5 Ekim 1867 tarihli, Meclis-i Valâ tarafından 1864 yılına kadar yapılan düzenlemeleri izah etmek ve Padişah'ı bilgilendirmek amacıyla sunulan mazbata içeriğinden anlaşılmaktadır. 5 Ekim 1867 tarihli Vilayet Nizamnamesi'nin ikinci maddesinde yer alan her vilayet idaresinin sancaklara ayrılması ve sancakların başında mutasarrıfların yönetici olarak yer almasının ortaya konulmasına karşılık, Tuna Nizamnamesi'nin aynı maddesinde, Tuna Vilayeti'nin yedi sancağa bölündüğü ve her sancakta bir kaymakamın yer alacağı belirtilmektedir. Aynı Vilayet Nizamnamesi'nin üçüncü maddesinde ise kaymakamların kazaları, Tuna Nizamnamesi'nde ise müdürlerin kazaları yöneteceği ifade edilmiştir. Özellikle Anadolu ve Rumeli'nin on iki vilayete bölündüğü açıklandıktan sonra hazırlanan "Vilayet Nizamnamesi"nin sırayla bütün vilayetlere gönderildiği, bu doğrultuda ilk uygulamanın Tuna Vilayeti'nden başlatıldığı belirtilerek, ikinci uygulamanın Bosna Vilayeti, üçüncü uygulamanın Edirne Vilayeti, dördüncü uygulamanın Halep Vilayeti, beşincisinin Suriye Vilayeti, altıncısının Trablusgarb ve yedinci uygulamanın ise Erzurum Vilayeti'nde yapıldığı sarih ve detaylı bir şekilde açıklanmıştır.⁹⁶

---

⁹⁵ Yüksel Kaştan, "Osmanlı Devleti'nde '1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-i Muvakkati' İle Vilayet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması", **Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi (OSMED)**, C. 2, S: 2, Ocak 2016, s. 81; Ayrıca bkz., Cenk Reyhan, "1864-1871 Vilayet Nizamnamelerinde İdare Meclisleri: Osmanlı Taşrasında 'Birörnek Yönetim Modeli'nin Kuruluş Sorunu", **1864 Vilayet Nizamnamesi**, Erkan Tural-Selim Çapar, Ankara, 2015, s. 55; Abdulhamit Kırmızı, **Abdülhamid'in Valileri Osmanlı Vilayet İdaresi 1895-1908**, Klasik Yay., İstanbul, 2008, s. 32; Roderic Davison, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Reform 1856-1876**, Çev. Osman Akinhay, C. 1, Papirüs Yay., İstanbul, 1997, s. 169.

⁹⁶ Selda Kılıç, "1864 Vilayet Nizamnamesinin Tuna Vilayetinde Uygulanması ve Mithat Paşa," **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. 24, S: 37, Yıl: 2005, s. 102-103.

Edirne Vilayeti, Edirne Eyaleti ve Filibe Mutasarrıflığı'nın birleşiminden meydana gelmiş olup Vilayet Nizamnamesi'nin ikinci maddesine göre beş livaya ayrılmış ve her sancak müstakil bir kaymakamlık idaresi olarak kabul edilmiştir.⁹⁷ Hazırlanan Vilayet Nizamnamesi'ne göre Edirne ve Haleb vilayetlerinde mülki anlamda ne gibi düzenlemelerin yerine getirileceği, memurların seçim usulü ve yapılacak çalışmalar doğrultusunda ayrılacak ödeneklerin miktarı gibi ne tür iş varsa bunların görüşülüp kararlaştırılması için Meclis-i Vâlâ tarafından özel bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyon, yapılan çalışmalar doğrultusunda Haleb Vilayeti için yapılan yeni düzenlemelerin ardından Edirne Vilayeti için gerekli olan çalışmaları da yerine getirmişti. Öncelikli olarak vilayetin mülki yapısında birtakım düzenlemeler yapılmış; daha sonra Edirne Eyaleti ile birleştirilmiş olan Filibe Sancağı'nda idari anlamda değişiklik yapılarak mutasarrıflıkla yönetilir halden kaymakamlıkla yönetilir hale getirilmiştir. Güvenlik ve mali işler konusunda Edirne'ye bağlı olan Gelibolu, denize yakınlığı dolayısıyla Biga Mutasarrıflığı'nın gözetimine bırakılmıştı. Fakat Gelibolu Sancağı'nın genel idaresinin doğrudan Edirne'ye bağlanması kararlaştırılmıştı.⁹⁸

Yaşanan bu gelişmelerden bir diğeri de daha önceki süreçte uygulanmayan, 1864 tarihi ile birlikte devlet idaresinde kendini göstermeye başlayacak olan “Vilayet Umûmi Meclisleri” idi. Vilayet içerisinde yalnızca yerel temsilcilerin meydana getirdiği oldukça fazla üyeyi bünyesinde barındıran vilayet umumi meclisleri kendilerine verilen salahiyet, yetki ve yaptıkları çalışmaları 1864 Vilayet Nizamnamesi'nin 25-28. maddeleri doğrultusunda düzenlenmişlerdi.⁹⁹

Genel olarak küçük büyük bütün şehir, köy, kasaba idarelerinde yapılan düzenlemeleri kapsayan çalışmalarla ön plana çıkan Umumi Meclislerinin yürütme yetkisi bulunmamakla beraber sadece danışma niteliğinde bir görev üstlenmiştir. Meclislerin bu yapısı II. Meşrutiyet'e kadar aynı şekilde devam etmiştir. Ancak daha sonra 1913'te çıkarılan Vilayet Kanunuyla beraber bu meclislere “İl Özel İdaresi” statüsü verilmiştir.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Evcı, a.g.t., s. 81.

⁹⁸ Evcı, a.g.t., s. 82.

⁹⁹ Evcı, a.g.t., s. 98; bkz. **Düster**, 1. Tertib, C. 1, Sene 1289, s. 612-613.

¹⁰⁰ Evcı, a.g.t., ss. 98-112; Ayrıca bkz. Selda Kaya Kılıç, **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye'de İl Yönetimi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1995, s. 97; Musa Çadrcı, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları**, TTK, Ankara, 1991, s. 268.

1864 Vilayet Nizamnamesi'ne göre; Edirne Vilayeti beş sancaktan ibaret olup Vilayet merkezi Edirne sancağı dâhil olmak üzere bununla birlikte Kırkkilise, Gümülcine, Dedeoğaç, Tekfurdağı ve Gelibolu sancaklarından meydana gelmiştir. Bu sancaklar Edirne Vilayeti'nin merkezi konumunda olma özelliğini sonraki süreçlerde de kendini göstermiştir. Edirne Sancağı bu dönem içerisinde farklı kazaları da bünyesinde barındırmıştır. Dönemin mevcut yapısında uygun olarak gelişen idari anlamdaki değişikliklerin tam anlamıyla istikrara kavuşması Osmanlı-Rus harbinden sonra kendini gösterecek ve bundan sonraki süreçte kazalar değişmeyerek Edirne Sancağı'nın ana yapısını meydana getirecektir. Salnameler yayınlanmadan önce Edirne Sancağı'nın 1864 Vilayet Nizamnamesi gereğince şehir merkezi, kazaları, nahiyeleri içine alan Edirne merkezi ile Dimetoka, Babaeski, Uzunköprü, Kırklareli ve Cısr-i Mustafa Paşa olmak üzere 5 kazadan oluştuğu görülmektedir.¹⁰¹

1871 yılında “İdâre-i Umûmiyye-i Vilâyât Nizâmnamesi” yürürlüğe girmiştir.¹⁰² Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle idari taksimat vilayet, liva, kaza, nahiyeye, köy şeklinde meydana gelmiştir. Vilayette vali, liva merkezinde mutasarrıf, kazada kaymakam, nahiyede müdür ve köyde ise muhtar idari yönetimi elinde tutan yöneticiler olmuştur.¹⁰³ 1871 Nizamnamesi'nde valilerin görev ve sorumlulukları detaylı biçimde şekillendiği tesbit edilmektedir. Bu doğrultuda bütün idari birimlerde görev yapacak olan memurların vazifeleri en ince ayrıntısına kadar düzenlenmiştir. Vilayetteki işlerin yürütülmesi Vali'nin sorumluluğu altında olup, valinin görevinde olmadığı durumlarda yerine vekâleten bakacak olan vali muavinliği memurluğu oluşturulmuştur. Vali muavinin de görev yerinde bulunmadığı sıralarda valinin belirleyeceği başka bir kişi vekâleten vazife alacaktır. Vali vilayet içerisinde idari, mali, hukuki, nafia, güvenlik, eğitim, mali ve ceza konularında Padişah adına tam yetkilidir. Vali bu yönüyle uygulanacak olan yasaların yerine getirilmesinden ve düzenin sağlanmasından başlıca sorumlu kişiydi. Vali bu doğrultuda merkez vilayette görevini icra eden memurların ve dolaylı olarak mutasarrıfların vasıtasıyla başka idarelerdeki memurların tutum ve davranışlarını denetlemekten sorumluydu. Bu vazife dâhilinde valiler görevini ifa etmeyen ya da kusurlu olarak yerine getiren memurları görevden alabilme hakkına sahipti. Eğer memurun yaptığı eylem ağır bir

¹⁰¹ Tuğba Likoğlu, *Salnamelere Göre İdari, Sosyal ve Ekonomik Yapısıyla Edirne Sancağı*, Edirne Valiliği Kültür Yay., Edirne, 2013, s. 46.

¹⁰² *Düştur*, 1. Tertib, C. 1, Sene 1289, s. 635-651.

¹⁰³ Torun, “Tanzimat Sonrası Osmanlı Taşra İdaresi”, s. 429.

suçu gerektiriyor ise nizama uygun şekilde memurun mahkemeye gönderilmesini isteyebilecektir. Fakat memurların yaptıkları işlerde açığa çıkan kusurları memurun görevine son verilecek kadar mühim değilse bu işi mutasarrıflara devredebilecekti.¹⁰⁴

“Tanzimat Dönemi”nde taşra örgütünde birtakım idari düzenlemeler yapılmış; taşrada yapılan bu düzenlemelerde imparatorluk için daima ehemmiyetini muhafaza eden Edirne ilk uygulanan yerlerden birisi olmuştu. Öte yandan Tanzimat’ın iki büyük devlet adamı Midhat Paşa ve Ahmet Vefik Paşa’nın Edirne’ye vali olarak tayinleri de, vilayete atfedilen önemi açıkça göstermektedir. 1888 yılında Abdülhamid Devrinde yine bu doğrultuda değerlendirilebilecek bir kararla, Edirne Vilayeti birinci sınıf vilayet yapılmıştır. Edirne’nin mevkice haiz olduğu ehemmiyet nedeniyle, merkez mutasarrıflığı da üçüncü sınıftan birinci sınıfa tahvil olunmuştur.¹⁰⁵

Osmanlı İmparatorluğu’nda idari teşkilatlanma süreciyle gerçekleştirilen gelişmelerle birlikte taşra teşkilatında modern belediyelerin kuruluşu, XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bir dönüm noktası olmuş ve Tanzimat Devri’nde yapılan idari reformlar belediyeçilik sahasında da etkisini göstermişti.¹⁰⁶

1871 tarihli “İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi”nin 111-129. maddeleri ile vilayet, sancak ve kaza merkezlerinde belediye idaresi kuruluşu belirli şartlara bağlanmıştır.¹⁰⁷

Osmanlı taşra idaresinde belediye idarelerinin kuruluşu 25 Temmuz 1867 tarihinde yürürlüğe konulan yönerge ile başlamıştı. Genel anlamdaki görüşe göre de Edirne Belediyesi’nin kuruluşunun da 1867 yılı olduğu öngörülmektedir. Edirne Vilayeti’nde toplanan Vilayet Umum Meclisi’nde yapılan istişare sonucunda düzenlenen mazbatanın 49. maddesinde, Zağra-i Atik kasabasında bir belediye kurulduğu belirtilmiştir.¹⁰⁸

Ayniyat Defterinin Mahiyeti ve Önemi

Ayniyat defterleri “XIX. yüzyılda Sadaret dairesinden nezaret, vilayet ve diğer devlet kuruluşlarına yazılan tezkirelerin ve mektuplarının değiştirilmeden

---

¹⁰⁴ Mehmet Seyitdanlıoğlu, “Yerel Yönetim Metinleri (VI), 1871 Vilayet Nizamnamesi ve Getirdikleri”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, C. 5, S: 5, 1996, s. 90; Selda Kaya Kılıç, a.g.t., s. 98.

¹⁰⁵ Evcı, a.g.t., s. 123.

¹⁰⁶ Mehmet Seyitdanlıoğlu, **Tanzimat Döneminde Modern Belediyeçiliğin Doğuşu-Yerel Yönetim Metinleri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2010, s. 1.

¹⁰⁷ Serkan Doru, “19. Yy’dan Cumhuriyet’e Türk Yerel Yönetim Sisteminin Doğuşu ve Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme”, **Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi**, C. 15, S: 30, 2015, s. 78.

¹⁰⁸ Evcı, a.g.t., s.130-131.

nüshalarının suretlerinin kaydedildiği” defterlerdir.¹⁰⁹ Bu defterlerdeki kayıtlar sadece Sadaret’ten giden yazıların kayıtlarını ihtiva etmektedir. Sadaret’e vilayet ve nezaretlerden gelen yazıların diğer bir deyişle cevap hükmünde olan yazıların sebebini içeren yazılar Sadaret Evrakı Fonu’nda yer almaktadır.¹¹⁰

Bu defterlerin büyük bir kısmının suretlerini Başbakanlık Osmanlı Arşivi içerisinde yer alan Bâb-ı Âli Evrak Odası belgelerinde bulmak muhtemeldir. Yüz yıla yakın bir süreci ele alan bu defterler idari, mülki, hukuki, askeri ve mâli yönden birçok konuyu barındırmaktadır. Sadaret’in 1227-1330/1812-1912 tarihleri arasında idari makamlarla yapılan yazışmalarının çeşitli konulardaki kayıtlarını barındıran bu defterler toplam 1875 adettir.¹¹¹

Ayniyat defterlerinin içeriğine baktığımızda daha çok amme hukuku, kişisel davalar, resmi kurumlar arasında yaşanan anlaşmazlıklar, halkın idari birimlere yaptığı şikâyet dilekçelerinin değerlendirilmesi gibi konular bulunmaktadır. Dolayısıyla daha çok adli, idari, sosyal ve mali konular ile ilgili hükümlerin yer aldığını görüyoruz. Bunların dışında tüzük ve yönetmelikleri de barındırmaktadırlar.¹¹² “Ayniyat defterleri Osmanlı sosyo-ekonomik tarihi ve şehir tarihi çalışmalarında çok fazla kullanılmış defterler olamamakla beraber öldürme, yaralama, hırsızlık gibi klasik dönem sicilleri ile benzer konuları da barındırmaktadır. Ayniyat defterlerindeki kayıtların yardımıyla merkezi hükümet ile taşra idaresi arasındaki işlerin nasıl yürütüldüğü, taşrada meydana gelen olayların gelişimi ve hangi konuları barındırdığı bilinmektedir.¹¹³ Bu defterler “ilgili olduğu vilayeti ilgilendiren pek çok yazışmanın özetini içermesi bakımından oldukça önemlidir. Bu defterlerde taşranın merkezden isteklerinin neler olduğu, merkezin bu isteklere cevabı ve bu yazışmaların süreci; dönemin sosyal koşulları, ihtiyaçları, yapılan yeniliklerin neler olduğu, nasıl uygulandığı anlaşılabilir, böylece merkez ile iletişim halindeki bölgenin durumu ortaya çıkarılmaktadır. Yine Ayniyât

¹⁰⁹ Necati Aktaş, “Ayniyat Defteri”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 4, TDV, İstanbul, 1991, s. 277; ayrıca bkz. Abdülmecid Mutaf, “Osmanlı Arşivindeki Ayniyat Defterleri”, **OTAM**, S: 7, Ankara, 1996, s. 386.

¹¹⁰ Mutaf, a.g.m., s. 387-388.

¹¹¹ **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın Nu: 147, Dördüncü Baskı, İstanbul, 2017, s. 119.

¹¹² **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, 2017, s. 194; Hakan Torun, **961 Nolu Karesi Ayniyat Defteri**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2002, s. 2.

¹¹³ Ertan Gökmen, “Ayniyat Defterlerinin Osmanlı Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemi, Bir Numaralı Anadolu Adi Ayniyat Defteri Örneği”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 16, S: 4, Aralık 2018, s. 444-445.

defterlerinde merkezin taşranın isteklerine verdiği cevapları, taleplerin yerine getirilmesi veya getirilmeyişine gösterilen sebepleri, devletin ekonomik ve sosyal durumu ile birlikte hangi yeniliklere öncelik verdikleri ve ne tür yapılanmaya destek oldukları konuları ayrıntılarıyla bilinmektedir. Özetle bu defterlerden ilgili bölgenin idarî, malî, ticarî, sosyal ve askerî birçok özelliğini öğrenmek mümkündür.”¹¹⁴ Anlaşılacağı üzere “bu defterler aracılığıyla XIX. yüzyılda eyaletlerin vaziyetleri, Osmanlı kurum ve kuruluşları ile resmi devlet işlerinin yürütülmesi hakkında detaylı bilgileri bulmak mümkün olabilmektedir.”¹¹⁵

Ayniyat Defterleri mali konulardan hukuki konulara, eğitim alanından adli meselelere kadar birçok konuda ihtiva ettiği bilgiler açısından kaynak değeri taşımakla beraber vilayetlerin sosyal ve ekonomik yapıları hakkında değerli bilgileri içermektedir.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi’nde bulunan Bâb-ı Âlî Evrak Odası Fonu’nda ayniyat defterleri 595 numarası ile ifade edilmiştir.¹¹⁶ Ayniyat Defterleri kataloğunda 819-828 sıra numaralarında toplam 10 adet “Edirne, Adana, Şarkî Rumeli” adı ile kayıtlı defter bulunmaktadır. Defterlerde Edirne, Adana ve Şarkî Rumeli vilayetlerine, bu vilayetlere bağlı sancak ve kazalara idari, mali, sosyal, hukuki, askeri ve farklı birtakım konularda gönderilmiş belgeler yer almaktadır. Defterlerdeki belgelerin çoğu Hicri tarih ile tarihlendirilmiş, bazı belgelerde ise Hicri ve Rumi tarih birlikte kullanılmıştır.

Tablo 1: “Edirne, Adana, Şarkî Rumeli” Defterleri (No: 819-828)

Defter No	Etiket Bilgisi	Belge Sayısı	Sayfa Sayısı
819	Edirne, 7 Muharrem Sene 83-24 Ra Sene 94	582	282
820	Edirne, De‘âvi, Gurre-i Muharrem Sene 83-Selh-i Ra Sene 88 ¹¹⁷	984 ¹¹⁸	291
821	Edirne, Meclis-i Vâlâ, 7 Muharrem Sene 83-25 Ca Sene 91	613	291
822	Edirne, ¹¹⁹ Adana, 18 Safer Sene 86-17 Safer Sene 95	125	92
823	Edirne, ¹²⁰ Adana, 2 Ş Sene 86-17 Muharrem Sene 94 ¹²¹	346	156

¹¹⁴ Özgür Yılmaz, “Tanzimat Dönemi Şehir Tarihi Çalışmaları Üzerine Bir Deneme”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt: 111, Sayı: 218, Eylül-Ekim 2015, İstanbul 2015, s. 66.

¹¹⁵ Aktaş, a.g.m., s. 278.

¹¹⁶ Gökmen, a.g.m., s. 444

¹¹⁷ Belgelerin tamamında Hicri ve Rumi tarih birlikte verilmiştir.

¹¹⁸ Defterin sonundaki 7 Za [12]89 tarihli iki belgenin üzeri çizilmiş olup bu sayıya dâhil edilmemiştir. Etiket bilgisinde de verilen tarih de [12]88’dir.

¹¹⁹ Etiket üzerinde Edirne yazmasına rağmen defterdeki belgelerin tamamı Adana’ya gönderilmiştir.

¹²⁰ Etiket üzerinde Edirne yazmasına rağmen defterdeki belgelerin tamamı Adana’ya gönderilmiştir.

¹²¹ Belgelerin bazılarında Hicri ve Rumi tarih birlikte verilmiştir.

824	Edirne, Gurre-i R Sene 88-Gurre-i Ş Sene 91 ¹²²	734	287
825	Edirne, Gurre-i C Sene 91-3 S Sene 94	224	166
827	Edirne, Gurre-i Rebi'ü'l-ahir Sene 94-21 Muharrem Sene 95	90	45
828	Edirne, Rumili-i Şarki, 10 Ra Sene 95-22 Şevval Sene 96 ¹²³	323 ¹²⁴	168

Bu çalışmada kullanılan ve 2 Şa'bân 1291/14 Eylül 1874 - 28 Zi'l-hicce 1292/25 Ocak 1876 tarihli kayıtları incelenen 826 nolu defterdeki belgeler “şukka”¹²⁵ denilen kısa mektuplardan ibarettir. Defterin kapağındaki etiketin üst kısmında “Edirne” ve alt kısmında da “2 Şa'bân sene 91-11 Rebi'ü'l-evvel 1294”¹²⁶ yazmaktadır. Defterde 1291/1874-1875 yılına ait 63, 1292/1875-1876 yılına ait 301, 1293 /1876-1877 yılına ait 194 ve 1294/1877 yılına ait 18 belge olmak üzere toplam 576 belge bulunmaktadır. Defter, sayfa numarası ile numaralandırılmış olup 232 sayfadan ibarettir. Kayıtlı olan bu belgelerin sağ üst kenarına belge numarası,¹²⁷ sağ alt kenarına ise tarih yazılmıştır. Defterin her sayfasının sol kısmı cevap hanesi olarak belirlenmiştir ve eğer varsa sol tarafındaki bu kısma belgenin vilayetten gönderilen “cevâbı” kaydedilmiştir. Her sayfanın ilk belgesinin başında yazının gönderildiği makam açıkça belirtilmiş, aynı sayfadaki diğer belgeler eğer aynı makama gönderiliyorsa “bu dahi” şeklinde kaydedilmiştir. Sonraki sayfada ilk belgenin başına önceki sayfa ile aynı olsa bile yine makam adı açıkça yazılmıştır. Defterdeki kayıtlar rika yazısıyla ve siyah mürekkeple yazılmış olup renkli mürekkep kullanılmamıştır.

826 nolu Ayniyat Defterindeki toplam 364 kayda göre Edirne Vilayeti'ndeki idari, iktisadi, asayiş problemleri, muhacirler, imar-inşa faaliyetleri, vakıf ve miras meseleleri ile diğer pekçok muhtelif konuların değerlendirilmesi bu tasnife göre düzenlenen başlıklar altında sunulmuştur.

¹²² Belgelerin bazılarında Hicri ve Rumi tarih birlikte verilmiştir.

¹²³ Belgelerin tamamında Hicri ve Rumi tarih birlikte verilmiştir.

¹²⁴ Bu belgelerden 26'sı Şarki Rumeli'ye aittir.

¹²⁵ Merkezle taşra veya taşradaki iki yer arasındaki yazışmalar için kullanılan bir belge türüdür. Mübahat Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, TTK, Ankara 2018, s. 233; Mektup mânasında kullanılan bir tabirdir. Mehmet Zeki Pakalın, “Şukka”, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, MEB, İstanbul 2004, s. 360; Küçük tezkere, yazı. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 1993, s. 1003.

¹²⁶ 14 Eylül 1874-26 Mart 1877.

¹²⁷ Belge numarası verilmeyen kayıtlara da rastlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 1. İDARİ KONULARA DAİR KAYITLAR

826 nolu Ayniyat defterinin incelenen kayıtlarında idari konulara dair pek çok belgeyle karşılaşmıştır. Bunlar Edirne Vilayeti'nin idari yapısı, idari birimlerin bağlı oldukları yerlerin değiştirilmesi, halkın memurlardan ve idarecilerden şikâyetleri, memurların idarecilerden şikâyetleri, memurların tayin ve azilleri, maaş talepleri, görevlendirmeler ve memurun övülmesi hakkındadır.

1. 1. 1. İdareci ve Memurlar

Defterdeki belgelere göre Edirne Vilâyeti'nde görev yapan idareci ve memurlar hakkında çeşitli nedenlerden dolayı yapılan şikâyetler diğer konulara nazaran daha fazladır. Bu şikâyetler haksızlığa uğradığını ve zarar gördüğünü iddia eden halk veya kişiler tarafından yapılmıştır. Vilâyet dâhilinden Sadaret'e bölgede görev yapan memurların hoşça gitmeyen uygunsuz hareketleri, halkı aşağılayıp kötü muamelelerde bulunmaları, mağduriyetlere yol açmaları, görevlerini aksatmaları, zimmetlerine para geçirmeleri, rüşvet almaları, tahrik ederek halk arasında kavgaya neden olmaları, halk üzerinde yetkilerini baskı unsuru olarak kullanmaları gibi hususlar hakkında şikâyetleri içeren dilekçeler ve telgraflar hakkında hazırlanan mazbatalar gönderilmiştir. Bu şikâyetlerde bahsedilen hususların doğru olup olmadığı eğer vilayete gönderilen belgenin cevabı gelmemişse belli değildir. Bu nedenle halk veya bireylerin şikâyet veya talepleri konularına göre Sadaret tarafından ilgili birimlere havale edilmiş, buralardan gelecek cevaplara göre vilayete bilgi verilmiş ve konunun araştırılması, şikâyet konusu doğru ise gerekenin yapılması istenmiştir. Cevabı olan belgelerden veya daha önceden de aynı konu hakkında yapılmış olan bir şikâyet üzerine araştırma yapılmışsa, Sadaret'in bu yönde vilayete gönderdiği yazılardan yapılan şikâyetlerin asılsız olduğu da anlaşılmaktadır.

Mesela; Midye Kazası nâibi İbrahim Halil Efendi'nin uygunsuz hareketinden dolayı Edirne Vilayeti'nden gönderilmiş tahrîrât mütalaa edilmiş ve Şeyhülislam hazretlerine bildirilmiştir. Şeyhülislamlık makamından gelen cevapta konu hakkında tahkikat yapıldığı ve nâibin azlini gerektiren bir gerekçenin bulunamadığı

belirtilmiştir. Bununla birlikte bu konuda eksiksiz şekilde bir araştırmanın yapılması, sonucun ve meselenin esasının ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.¹²⁸

Cevabı olan bir başka belgeden yine yapılan şikâyetin asılsız olduğu anlaşılmaktadır: Ferecik Kazası ahalisi vekili İsmail imzasıyla verilen dilekçede Ferecik Kazası kaymakamının görevine kayıtsız kalmasından ve aldırış etmemesinden dolayı idare ve deavi meclisleri üyelerinin zulüm ve baskılarından şikâyet edilmektedir. Vilayete yazılan şukkada dilekçede bahsedilenlerin araştırılması, anlaşılacak duruma göre gerekli adaletin yerine getirilmesi ve işin esasının bildirilmesi istenmiştir.¹²⁹ 29 Ağustos 1875 tarihinde vilayete gönderilen bu şukkanın 17 Aralık 1875 tarihinde gelen cevabına göre İsmail adlı kişinin dilekçesinde bahsettiği iddiaların asılsız olduğu ve dahası kaza halkı arasında İsmail adlı bir kişinin bulunmadığına anlaşılmaktadır.¹³⁰ Belgelerin birinde ise Filibe Sancağı tahrîrât Müdürü Naim Efendi'nin övüldüğü görülmektedir.¹³¹

Ganor Nahiyesi'nin ilgası üzerine halk tarafından dilekçe yazılarak müdürlüğün devamı yönünde istekler belirtilmiştir.¹³² Bu durum tabi olarak halkın bölgedeki müdürlüğün idari anlamda yönetim anlayışından memnun olduğunu göstermektedir. Yine, vilayette köylerinin önceden farklı bir kazaya bağlı olduğu halde daha sonra başka bir kazaya bağlanmasını işlerinde meydana gelen sıkıntıları öne sürerek kabul etmek istemeyen ahali bu durumun değiştirilerek düzenlenmesi istemiştir.¹³³

1875 (Gurre-i Recep 1292) tarihli Edirne Vilâyeti'ne yazılan bir tahrirat ise Hasib Bey'in emeklilik maaşı talebiyle ilgilidir. Konuyla ilgili Vilâyete gönderilen tahriratta, Asakiri-i Zabtiye nizamnamesine göre; askeri memurların kanunnamenin düzenlenme tarihinden itibaren olmak üzere 30 sene hizmet etmesi ve daha sonra rütbesine göre maaş verilerek emekli edilmesi gerektiği ve Hasib Bey'in şartlarının uygun olmadığı belirtilerek bu talep reddedilmiştir.¹³⁴

İdari konulara dair tespit edilen belgeler içeriklerine göre aşağıdaki tabloda listelenmiş olup belge numaraları ve bulunduğu sayfalar belirtilmiştir:

---

¹²⁸ BOA. BEO. AYN.d. Edirne, Adana, Şarkî Rumeli, No: 595/826, No:79, s. 80, (26 C 1292/30 Temmuz 1875). Hicri ay adları belgelere kaydedildiği şekliyle yazılmıştır. (Bundan sonraki dipnotlarda belgelerin künyesi kısaltılarak yazılacaktır.)

¹²⁹ Belge no: 5031, s. 90.

¹³⁰ Belge no: 203, s. 90.

¹³¹ Belge no: yok, s. 121.

¹³² 9191, s. 27.

¹³³ Belge no: 341, s. 46.

¹³⁴ Belge no: 275, s. 82.

Tablo 2: İdareci ve Memurlar Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
23/2233	Zağra-i Cedid Kaymakamı hakkında hoşnutsuzluk.	4 Za 1291/13 Aralık 1874
33/9818	Tekfurdağı Sancağı İdare Meclisi ve Temyiz Meclisi üyelerinin hoşla gitmeyen hareketleri.	3 M 1292/9 Şubat 1875
107/163	Kızanlık Kazası eski Kaymakamı Nazif Bey'in memuriyeti dönemindeki uygunsuz hareketleri.	12 L 1292/11 Kasım 1875
64/654	İdarecilerin mağduriyetlere neden olması.	28 R 1292/3 Haziran 1875
66/725	İdarecilerin mağduriyetlere neden olması.	8 Ca 1292/12 Haziran 1875
115/134	Edirne Kazası'na bağlı Kalifa Köyü'nde halktan fazla ve yasal olmayan vergi talep eden memurlara karşı idarecilerin kayıtsız kalması.	6 Za 1292/4 Aralık 1875
34/9515	Filiba Sancağı'na bağlı Ahi Çelebi Kazası'nın Bulgar halkının kiliselerinde İsçeçe Rum Metropolitinin ayin düzenlenmesine izin veren kaymakamın değiştirilmesi talebi.	3 M 1292/9 Şubat 1875
63/58	Tırnovcık Kasabası'nda halkın infialine neden olan kaza müdürü hakkında şikâyet.	28 R 1292/3 Haziran 1875
100/7354	Babay-ı Atik Kazası'nın nâibinin tahrikleriyle değirmene yapılan müdahalelerin durdurulması.	19 N 1292/19 Ekim 1875
94/2141	Görevini aksatan ve köle ticareti yapan Bergos Kazası kaymakamı hakkında şikâyet.	22 Ş 1292/23 Eylül 1875
124/251	İslimye Nâibi'nin görevini aksatması.	Gurre-i Z 1292/29 Aralık 1875
23/200	Vize Kazası kaymakamı ile nâibinin zimmetlerine para geçirmeleri.	4 Za 1291/13 Aralık 1874
45/38	Vize Nâibi'nin rüşvet aldığı kanıtlanmış ve mahkeme için bazı kişiler çağırılmıştır. Bu kişiler mahallerine dönmek için izin istemektedirler.	15 S 1292/13 Mart 1875
55/402	Çerkes Ahmed çektiği telgrafnamede nikâhlı hanımı Fatma Hatun'un başkasına verilmek üzere İslimye eski naibi tarafından üzerlerinde uyguladığı baskıdan bahsetmiştir.	4 R 1292/10 Mayıs 1875
4/00	Edirne Belediye Dairesinin ileri gelenlerinin vilayette söz sahibi oldukları, halkı aşağıladıkları ve zulm ettikleri hakkındaki şikâyetlerin asılsız olduğu.	12 Ş 1291/24 Eylül 1874
80/79	Midye Kazası naibinin uygunsuz hareketlerine dair gelen bilginin asılsız olduğu.	26 C 1292/30 Temmuz 1875
90/5031 ve Cevabı: 90/203	Ferecik Kazası kaymakamının görevini aksatması ve gelen cevaba göre bu iddianın asılsız olduğu.	27 Receb 1292/29 Ağustos 1875-(Cevabı)19 Za 1292/17 Aralık 1875
103/7429 ve Cevabı: 103/205	Uzunköprü Kaymakamı hakkında yapılan şikâyet ve bu şikâyetin asılsız olduğu.	23 N 1292/23 Ekim 1875-(Cevabı)10 Za 1292/8 Aralık 1875
119/Tahrip	Kırkkilise Kazası Müftüsü Ahmet Hamdi Efendi'nin lehinde ve aleyhinde gelen dilekçe ve telgraflar.	15 Za 1292/ 13 Aralık 1875
126/0278-4126-9407	Kırkkilise Kazası müftüsü Ahmet Hamdi Efendi'nin lehinde ve aleyhinde gelen dilekçe ve telgraflar.	7 Z 1292/4 Ocak 1876
84/31 123/244	Karinabad naibi ve müftüsünün İslimye Mutasarrıfı Halil Paşa'nın kendilerine yaptığı muamelelerden şikâyeti hakkında.	6 Receb 1292/8 Ağustos 1875 29 Za 1292/27 Aralık 1875
45/35	Hafız adlı kişinin İslimye naibi ile yargılanma talebi hakkında.	16 S 1292/ 16 Mart 1875

125/4029	Filibe Sancağı Tabur Ağasının azl edilmesi üzerine Filibe ileri gelenleri tarafından tabur ağasının övülmesi hakkında.	4 Z 1292/1 Ocak 1876
5/1715	Suçsuz olduğu anlaşıldığından Şükrü Bay'ın görevinden azledilmemesi hakkında.	13 Ş 1291/25 Eylül 1874
110/8129	İslimye Sancağı tahrirat müdürlüğünden azledilen Karabet Efendi'nin mağdur olduğunu belirterek ve vilayet dâhilinde görevlendirilme talebi.	22 L 1292/21 Kasım 1875
22/228	Sadaret yaverlerinden Ahmed Bey'in devlete hizmetlerinden dolayı terfi ettirilmesi hakkında.	29 Şevval 1291/9 Aralık 1874
25/8885	Kaymakam olarak atanan Hacı Mustafa Efendi'nin işe başlatılması için gerekenin yapılması hakkında.	15 Za 1291/24 Aralık 1874
57/137	Ferecik ve Dimetoka kazalarındaki demiryollarının işleri çoğaldığı için birer kâtip görevlendirilmesi talebi ve bu talebin reddedilmesi.	7 R 1292/13 Mayıs 1875
83/213	Gelibolu Sancağı süvari bölüğü ağası Mehmed Ağa'nın kötü durumundan dolayı değiştirilmesi talebi ve bu talebin reddedilmesi.	2 Receb 1292/4 Ağustos 1875
2/1183	Filibe Sancağı Mutasarrıflığı vekâletinde bulunan İbrahim Bey'in maaşı hakkında.	4 Ş 1291/16 Eylül 1874
82/275	Hasib Bey'in emeklilik ve emekli maaşı talebi ve uygun bulunmaması.	Gurre-i Receb 1292/3 Ağustos 1875
27/9191	Şarköy Kazası'na bağlı Ganor Nahiyesi'nin lağv olunması hakkında.	25 Za 1291/3 Ocak 1875
46/341	Hayrabolu Kazası'na bağlıyken Taşköprü Kazası'na bağlanan Duhan ve Gazi Mehmed köyleri ahalisinin bu değişikliği kabul etmemeleri.	24 S 1292/1 Nisan 1875
122/3962	Karova Nahiyesi'nin bağlı olduğu Filibe'nin uzaklığı nedeniyle halkın sıkıntıya düşmesi ve nahiye gelirlerinin idaresinin niçin Filibe'ye bırakıldığıнын nedenlerinin sorgulanması.	27 Za 1292/25 Aralık 1875

1. 1. 2. 826 Nolu Ayniyat Defterinde Geçen Yer Adları (1874-1875)

826 nolu Ayniyat defterinin 1291-1292/1874-1875 yıllarına ait kayıtlarda Edirne Vilayeti'ne bağlı altı sancağın adı zikredilmektedir. Defterde adı geçen sancaklar; Edirne, Filibe, İslimye, Gelibolu ve Tekfurdağı'dır. Sancakların yanında defterdeki verilerden Edirne Vilayeti'ne bağlı kaza, nahiye, kasaba ve köy isimleri de tespit edilmiştir. Defterde adı geçen yer isimleri aşağıda liste halinde gösterilmiştir. Bununla birlikte Edirne Vilayeti dâhilinde olup da bağlı olduğu kaza veya sancağın adının yazılmadığı yer adları da bulunmaktadır. 826 nolu Ayniyat defterinin incelenen yıllarının belgelerinde kaza olarak kaydedilen Peştere, Praçkova, Ahyolu Bergosu, Kızılağaç ve Vize Saray 1874 ile 1875 yıllarına ait Salnâmelerde yer almamaktadır.

Tablo 3: 826 Nolu Ayniyat Defterindeki Kayıtlarda Yer Alan Sancak ve Kazalar

Edirne	Filibe	İslimye	Gelibolu	Tekfurdağı
Edirne	Zağra-i Atik	İslimye	Keşan	Malkara
Kırkkilise	Kızanlık	Karinabad	İnöz	Çorlu
Cisr-i Ergene	Çırpan	Yanbolu	Şarköy	Hayrabolu
(Uzunköprü)	Hasköy	Bergos ¹³⁷	Gümülcine	Vize (Vize Saray)
Dimetoka	Ahi Çelebi	(Ahyolu Bergosu)		Midye
Kızılağaç	Pazarcık	Zağra-i Cedid		Lüleburgaz
Havsa	Sultanyeri ¹³⁶	Aydos		
Babaeski	Peştere	Ahyolu		
Pınarhisar	Praçkova			
Ferecik ¹³⁵				

Tablo 4: 826 Nolu Ayniyat Defterindeki Kayıtlarda Yer Alan Köy, Kasaba ve Nahiyeler

KÖYLER	BAĞLI OLDUĞU İDARİ BİRİM
Abrubca	Tekfurdağı Sancağı
Ağcakilise	Filibe Sancağı
Aherbân(?) Pınarı	Dimetoka Kazası
Ahıryanlı	Ahyolu Bergos Kazası-İslimye Sancağı
Ahi Mehmed	Vize Kazası
Ahmed	Kırkkilise Kazası
Aleflî	Çorlu Kazası
Arab Hoca	İslimye Kazası
Ayvacak	Bergos Kazası
Bannili	Kızanlık Kazası
Beşayaklı	Edirne Kazası
Bey Müslim	Karinabad Kazası
Bodur	Hasköy Kazası
Çeribaşı	Gümülcine Kazası
Çiftlik	Cisr-i Ergene Kazası
Çölmekköy	Yer belirtilmemiş
Çungara	Cisr-i Ergene Kazası
Daye	Bergos kazası
Değirman	Filibe Sancağı
Değirmendere	Filibe Sancağı
Develü (Dualar)	Yanbolu Kazası
Duraklı	Kızılağaç Kazası
Esterlice	Pazarcık Kazası
Fındıklı	Yanbolu Kazası
Gügümlü	Yer belirtilmemiş
Hamidli	Cisr-i Ergene Kazası
İbrahimli	İslimye Sancağı
İbriktepe	Cisr-i Ergene Kazası
İpsala	Keşan Kazası
İskef	Ahyolu Bergosu Kazası-İslimye Sancağı
Kalifa	Edirne Kazası
Kalofer (Kalufe)	Filibe Sancağı
Karahisarlı	Çırpan Kazası

¹³⁵ 1291/1874 yılı Edirne Vilayet Salnamesi'nde Gelibolu'ya bağlı bir kaza iken, **Salnâme-i Vilâyet-i Edirne**, 5. Def'a, Edirne Vilayet Matbaası; 1292/1875 yılının salnâmesinde Edirne Sancağı'nın kazası olarak kayıtlıdır. **Salnâme-i Vilâyet-i Edirne**, 6. Def'a, Edirne Vilayet Matbaası, 1293/1; Ayniyat defterindeki belgelerin sadece bir tanesi, 1874 yılına ait olduğundan tabloda Ferecik Edirne Vilâyeti dâhilinde gösterilmiştir. Belge no: 189, s. 22.

¹³⁶ Belge no: 3886, s. 77'de Sultaniye Kazası yazmaktadır.

¹³⁷ Sadece 24 Haziran 1875 tarihli bir belgede Tekfurdağı'na bağlı kaza olarak geçmektedir. Belge no: 3242, s. 70.

Karlar	Filibe Kazası
Kilidü'l-Bahr	Yer belirtilmemiş
Köseli Vasi	Filibe Kazası
Kurtkoru	Filibe Sancağı
Lupadince	Prizrin Sancağı
Mandıra	Tekfurdağı Sancağı
Maydos	Yer belirtilmemiş
Mekânlar	İslimye Kazası
Muhta	Lüleburgaz Kazası
Müslim	Gümülcine Kazası
Nasrine (?)	İslimye Sancağı
Nikola	Yer Belirtilmemiş
Novasil	Filibe Sancağı
Oba-i Kebir	Filibe Sancağı
Oba-i Sagir	Filibe Sancağı
Oğlaklı	Bergos Kazası
Onluk(Otluk?)	Yer Belirtilmemiş
Osmanlı	Ahyolu Bergos Kazası-İslimye Sancağı
Örembeyli	Çöke Nahiyesi-Edirne Kazası
Pazarcık	Bergos Kazası
Radine Mahalle	Zağra-i Atik Kazası
Rum Akpınarı	Yer belirtilmemiş
Sultan	Malkara Kazası
Tirnovıcık	Vize Kazası
Tirnovi	Hasköy Kazası
Türbedere	Çorlu Kazası
Ulaklı	Çorlu Kazası
Üsküb	Yer belirtilmemiş
Yakubiye	Tekfurdağı Sancağı
Yeni Vabertzud(?)/Yeni Vabruz(?) ¹³⁸	Filibe Sancağı
Yenibeyli	Edirne Kazası
KASABALAR	BAĞLI OLDUĞU İDARİ BİRİM
Ahyolu Bergos Kasabası	Ahyolu Bergos Kazası-İslimye Sancağı
Baba-yı Atik	Edirne Sancağı
Dimetoka	Edirne Sancağı
Filibe	Filibe Kazası
Karinabad	Karinabad Kazası
Midye	Tekfurdağı Sancağı
Karakarlı	Tekfurdağı Sancağı
Şarköy	Gelibolu Sancağı
Uzuncaabad-ı Hasköy	Filibe Sancağı
NAHİYELER	BAĞLI OLDUĞU İDARİ BİRİM
Ada	Edirne Kazası
Ganor	Şarköy Kazası
Karinabad	İslimye Sancağı
Nevahi	İslimye Sancağı
Cebel	Dimetoka Kazası
Üsküdar	Edirne Kazası
Karlova	Filibe Kazası

¹³⁸ Aynı yer isimleri iki belgede farklı yazılmıştır. Belge no: 574, s. 60; Belge no: 818, s. 69.

1. 2. İKTİSADİ KONULARA DAİR KAYITLAR

Defterdeki kayıtlarda iktisâdî konular hakkında pekçok belge tespit edilmiştir. Bunların çoğunluğu aşar vergisi ile ilgilidir. Ayniyat defterinin incelenen döneme ilişkin belgeleri arasında iktisadi konular kapsamında değerlendirdiğimiz ve ayrıca sosyal içeriği ile de dikkat çeken belgelerde şahıslarla şahıslar, resmi makamlar ile şahıslar arasındaki borç meseleleri, maaş talebi, Edirne'ye gönderilen yardımlar ile istihdam ve maddi yardım taleplerine dair kayıtlar bulunmaktadır.

1. 2. 1. Vergiler

Osmanlı'da vergi, devletin sürekliliğinin sağlanması için, devletin gereksinimlerine yönelik olarak veya çok önemli durumlar için konulan mükellefiyetlerdir. Osmanlı Devleti'nde ekonominin esas temelini teşkil eden konu ise zirai üretimdi ve bu hususta devlet harcamalarının yapılması, bir işe girişilebilmesi için gerekli olan para kaynağını vergiler oluşturmaktaydı. Vergilerin büyük bir kısmı ise zirai üretimden temin ediliyordu.¹³⁹

Osmanlı Devleti'nin mali yönetimi ve denetim teşkilatı merkez maliyesi, tımar sistemi ve vakıflar şeklinde ele alınabilir.¹⁴⁰ Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan, Tanzimat'ın ilanına kadar geçen dönemde mali teşkilatlanmanın gelir kısmının esas temelini oluşturan vergilendirmeye ilgili iki önemli ayırım söz konusu olmuştur. Bunlar İslami anlamda vergiler olan “Tekâlif-i Şer’iyye”, diğeri de hizmet karşılığı halktan alınan “Rüsûm-ı “Örfiye”dir. Tekalif-i Şer’iyye, diğeri bir ifade ile şer’i vergiler; öşür, haraç, zekât, cizye ve bu vergilerin bazı bölümleri dâhil olmak üzere toplamda seksene yakın vergiden oluşuyordu. Ayrıca, Tanzimat’tan önce Osmanlı Devleti’nde aşar, ağnam ve gümrük resmi gibi vergiler mühim vergiler arasında bulunmaktaydı.¹⁴¹

Osmanlı'da Tanzimat Fermanı ile birlikte iltizam usulünün kaldırıldığı, vergilerin herkesin geliri nispetinde toplanacağı ve müsaderenin kaldırılacağı

¹³⁹ Yiğit Yılmaz, “Osmanlı Devleti’nde Vergi Sistemi ve Vergi Denetimi”, **Vergi Raporu**, S: 232, Ocak, 2019, s. 11.

¹⁴⁰ Ahmet Tabakoğlu, **a.g.e.**, s. 162.

¹⁴¹ Ersan Öz, “Tarihi Perspektiften Osmanlı’da Vergi”, **Mevzuat Dergisi**, S: 84, Yıl, 7, Aralık 2004, <https://www.mevzuatdergisi.com/2004/12a/08.htm> (Erişim: 25.10.2020); M. Macit Kenanoğlu, “Vergi”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 43, TDV, İstanbul, 2013, s. 56.

belirtilmiştir. Bu fermanın diğer maddeleri doğrultusunda halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması da belirtilerek memleketin özellikle zirai anlamda daha çok gelişmesi ve hayat şartlarına daha uygun bir durumda bulunması hedeflenmiştir. Nitekim bununla beraber halkın sağlanacak üretim artışı ile birlikte vergileri ödeme gücü kolaylaşacak ve XVII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar gelen süreçte özellikle toprak sistemindeki bozulma önlenecek ve merkez hükûmet hazinenin ihtiyacı olan vergileri de istenilen şekilde temin edebilecekti. Yaşanan bu gelişmeler tabii olarak taşra yönetiminde halkın ekonomik gücünü ve merkezi hükûmetin taşradaki etkinliğini daha da arttırmasına yol açacaktı. Buna yol açan nedene baktığımızda Tanzimat Fermanı'nın ilanı taşra teşkilatında yeni baştan yeni düzenlemelerin yapılmasını gerekli kılmıştır. Çünkü her yönüyle sağlam bir şekilde idari yapı kurulmadan halkın ne can ve mal güvenliği sağlanabilir ne de herkesin kazancına göre eşit vergilendirme sağlanması gibi Tanzimat ilkelerinin hayata geçirilmesi söz konusu olabilirdi.¹⁴²

Osmanlı Devleti'nde tımar sisteminin zayıflamasıyla öşür vergisini toplama işi iltizama verilmeye başlanmıştır. Tanzimat dönemiyle başlayan yeni mali uygulamalarda âşar, bütçenin en önemli gelirlerinden biri olmuştur. Bu dönemde âşar vergisinin tahsili birçok aşamadan geçmiştir. Mültezimlerin elinde büyük yolsuzluklara ve şikâyetlere yol açtığı için 1840 yılında vergi tahsilat işi kısa bir süre muhassıl denen resmi memurlar tarafından yapılmaya başlamıştır. Muhassılların yetersizliği yüzünden hazinenin büyük zarara uğradığı ve köylü için şikâyet konusu olan hususların bu yöntemle de giderilmediği görülünce birkaç yıllık bir tecrübeden sonra tekrar iltizam yöntemine dönülmüştür. Böylece Tanzimat'ın ilk üç yılı hariç bütün dönem boyunca âşar vergilerinin iltizam yöntemiyle toplanması sürdürülmüştür.¹⁴³ “1856 yılında ise resmen kaldırılan iltizam sistemi pratikte yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir”.¹⁴⁴

Muhassıllık kaldırıldıktan sonra, herkesten gelirine göre alınması planlanan verginin, kişilere göre değil, toplam miktara göre saptanıp bu yolla alınması sağlanmıştır. Ayrıca 27 Kasım 1860 tarihinde çıkarılan “Tahrir-i Nüfus ve Emlâk’a Dair Nizamname” Osmanlı Devleti'nde mal, mülk ve nüfus sayımının ne şekilde

---

¹⁴² Ayla Efe, a.g.m., s. 89.

¹⁴³ Ahmet Tabakoğlu, “Öşür”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 34, TDV, İstanbul, 2007, s. 101-102; ayrıca bkz. Reşat Kaynar, **Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat**, TTK, Ankara, 2010, s. 225.

¹⁴⁴ Kemal H. Karpat, **Osmanlı Modernleşmesi Toplum, Kurumsal Değişim ve Nüfus**, Çevirenler: Akile Zorlu Durukan, Kaan Durukan, İmge Kitabevi Yay., Ankara, 2008, s. 98.

yapılacağı ve vergilendirmede esas alınacak hususlar belirlenmiştir. Bu doğrultuda halktan arazi ve müsakkafât vergisi, temettu‘ vergisi, ağnam rüsumu, bedeller, damga resmi vb. vergiler alınmaya başlandı.¹⁴⁵ “1868’den itibaren iltizam görev ve düzenlemelerinin merkezî hükûmetten valiliklere devriyle daha sıkı denetim sağlanmış ve suiistimaller büyük ölçüde engellenebilmiştir.”¹⁴⁶

Halkın veya bireylerin gönderdikleri dilekçelerinde ifade ettiklerine göre vilayete gönderilen şukkalara aşar vergisi nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetleri yansımıştır. Şukkalarda, mültezimlerin usulsüz ve fazla vergi talepleri, halkın haksız bir şekilde borçlu gösterilerek mağdur edilmesi, ürün fiyatının yüksek tutularak buna göre vergi talep edilmesi, tefecilik faaliyeti gibi gelen şikâyetlerin araştırılarak gereğinin adilce ve mağduriyetlere yol açmayacak bir şekilde çözüme kavuşturulması vilayet idarecilerinden istenmektedir.

Belgelerde mültezimlerin de mağdur olduklarına dair veriler bulunmaktadır. Mültezimlerin bu mağduriyetlerinin başlangıcı Osmanlı Devleti’nde sarraf olarak anılan esnaf sınıfının mali konularda önemli bazı roller üstlenmeleri ile başlamıştır. Özellikle vergilerin toplanmasının özel sektöre aktarılmasının ifadesi olan iltizam sistemi içerisinde mültezimlerin vergi toplama hakkını kazanabilmeleri güvenilir bir kefil bulmalarına bağlıydı. Bu yüzden maliye hazinesinde gerçekleştirilen ihalelerde mültezimler sarrafların kefil olması ve söz vermesi ile katılım sağlardı. Yapılan müzayedeler sırasında güvenilir bir sarrafı kefil göstermeyen mültezimlerin verdikleri teklifler oldukça fazla olsa bile bu teklifler ret edilirdi. Nitekim mültezimlerin vergi tahsilini üzerlerine alabilmeleri için kesin olarak saygın ve itibarlı bir kefile ihtiyaçları vardı. Bu durum para finansmanının sağlanabilmesi noktasında kaynak gereksiniminin ortaya çıkması gibi nedenlerle sarrafların ön plana çıkmasını sağlamıştır. Dolayısıyla çoğunluğu gayr-i Müslimlerden meydana gelen bu grup, bu süreçte para finansmanını sağlamalarının yanı sıra, mültezimlerin devlete olan borçlarını da üstlenerek, iltizam sistemi içerisinde önemli bir faktör olmuşlardır. Diğer yandan mültezimlerin hazineye olan borçlarının sarrafların verdikleri teminat ile karşılanması temelde merkezi hazinenin gelirlerinin karşılanması için sabit gelir

¹⁴⁵Musa Çadırcı, **a.g.e.**, s.340-348.

¹⁴⁶Berrin Günay ve Asım Furkan Tekir, “Tanzimat Sonrası Vergi Reformlarının Anayasal Vergilendirme İlkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C: 24, S: 2, Aralık, 2018, s. 735; bkz. Mehmet Zeki Pakalın, “Âşar”, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. I, MEB, İstanbul, 2004, s. 98.

getiren bir sigorta olmasını sağlamıştır.¹⁴⁷ İhaleyi kazanan mültezimler vergi toplama hakkını kazanmış oluyorlardı ve bu durum hazine ile mültezim adına borcu üzerine alan sarraf arasında, alacaklı ve işi garanti eden ilişkisi; mültezim ile sarraf arasında ise borçlu ve ödünç veren hukuku oluşmuştur.

Hazine tarafından yapılan ihalelerde 1858 tarihli nizamname ile birlikte iltizam bedelleri ödenirken müteahhit vazifesi ile sarraflar hazineye senet vererek borç tutarını takside bağlamışlardır. Bu bedelin bir kısmı mültezim tarafından hazineye peşin olarak yatırılırdı. Bu peşinat ve geriye kalan taksitler ekseriyetle sarraflar tarafından ödenirdi. Bu nedenle hazineye ödeme işini mültezim adına sarraflar yapmışlardır.¹⁴⁸ 1851 tarihinde kurulan zimemât komisyonunun çalışmaları neticesinde sarraf ve mültezimlerin hazineye olan borçlarını zamanı geldiğinde ödemedikleri takdirde ortaya çıkacak olumsuzlukları önlemek bazı tedbirler alındı. Bu duruma göre borç taksitini 10 gün geciktiren bir sarraf veya mültezimin, faizlerle borcun ödenmesi ve iki ay içinde ödenmemesi durumunda iflas etmiş sayılması, ayrıca borcun ödenmemesi durumunda evi dışındaki tüm malvarlığının borcuna karşılık olmak üzere satılması kararlaştırıldı. Fakat belirli mazeretlerin Bab-ı Ali'ye bildirilmesi karşılığında borç tutarı 70 ila 120 gün arasında ertelenebilmekteydi. Mültezimlerin sarraflara olan borçları için de aynı hükümler geçerliydi.¹⁴⁹

Ağnam vergisi özellikle koyun besiciliği ile uğraşan konar-göçer Türkmen ve yörükler için oldukça önem arz etmekteydi. Büyük ölçüde padişah hassalarının içinde olan bu konargöçer topluluklar iki koyuna bir akçe vermekte olup bu durum koyun sayısına bağlıydı. Bilhassa Rumeli bölgesinde padişah idaresine bağlı olarak özel bir biçimde teşkilatlanması sağlanmış yörük topluluğundan vergi nispetinde alınan koyunlardan İstanbul'un et ihtiyacı karşılanmıştır. Ayrıca Anadolu'da bazı kentlerde bulunan büyük imaretlerde de et ihtiyacı bu şekilde karşılanmıştır.¹⁵⁰ Nitekim Ayniyat defterindeki 20 Ağustos 1875 (18 Receb 1292) bir belgede Rumeli bölgesinden Gelibolu Kazası'nda bulunan Mandirek Limanı iskelesinden gemilere yüklenerak Anadolu tarafına geçirilen ağnamdan bahsedilmiştir.¹⁵¹

---

¹⁴⁷ Nuran Koyuncu, "Osmanlı Devleti'nde Sarrafların Mültezimlere Kefillliği", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S: 1, Yıl, 2014, s. 295-304.

¹⁴⁸ Abdüllatif Şener, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi**, İşaret Yay, İstanbul 1990, s. 125.

¹⁴⁹ Nuran Koyuncu, a.g.m., s. 308-309.

¹⁵⁰ Feridun Emecen, "Ağnam Resmi", **İslam Ansiklopedisi**, C. 1, TDV, İstanbul, 1988, s. 478.

¹⁵¹ Belge no: 474, s. 88.

Ayniyat Defterinde yer alan belgelere göre; genel olarak vergilerin devlet tarafından toplanması ve hazineye aktarılması hususunda gerek merkez teşkilatı ve gerekse taşra teşkilatı açısından bazı sorunların olduğu, vergi anlaşmazlıklarının yaşandığı, farklı nedenlerden dolayı kanunlara aykırı ve usulsüz olarak halktan vergi toplanılmaya çalışıldığı ve ahaliye farklı sıkıntılarından dolayı kolaylık sağlanabilmesi adına vergilerde indirim sağlandığı görülmektedir.

Tablo 5: Vergi Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
4/1664	Mültezimin fazla vergi talep etmesi.	8 Ş 1291/20 Eylül 1874
5/6705 30/1978 33/2688 35/000	Vergi borçları olmadığı halde halktan bakaya adı altında vergi istenmiştir. Talep edilen verginin nüfuzlu kişilerin elinde olduğu hakkında vilayete dört adet şukka gönderilmiştir.	16 Ş 1291/28 Eylül 1874 18 Z 1291/26 Ocak 1875 3 M 1292/9 Şubat 1875 6 M 1292/12 Şubat 1875
21/000	Borçları olmadığı halde halktan müdür maaşının talep edilmesi ve vermedikleri için bazı kişilerin hapsedildiği.	29 Şevval 1291/9 Aralık 1874
24/2271	Cisr-i Ergene Kazası'ndaki mera mültezimi Todoraki tarafından Hamidli, Çungara ve Çiftlik meralarına miri merası nazarıyla bakılarak geçen sene kışlamış olan Ulahlılar için halktan vergi talep edilmektedir.	7 Za 1291/16 Aralık 1874
31/2557	Mültezimin fazla vergi talep etmesi.	18 Z 1291/26 Ocak 1875
42/2834	Vergi tahsilinde yapılan yanlışlık.	25 Muharrem 1292/3 Mart 1875
69/2776	Mültezimin fazla vergi talep etmesi.	18 Ca 1292/22 Haziran 1875
70/3135	Mültezimin fazla vergi talep etmesi.	23 Ca 1292/27 Haziran 1875
115/134	Vilayetin pek çok yerinde ve Edirne Kazası'na bağlı Kalifa Köyü'nde tahsilat memurları, zabtiye neferleri ve zabitlerinin düzene aykırı iki kat fazla vergi istemeleri, bu yolda halka baskı ve eziyet etmeleri.	6 Za 1292/4 Aralık 1875
129/9746	Fazla vergi talebi.	22 Z 1292/19 Ocak 1876
71/3351	Dimetoka Kasabası'nda tefecilik yaparak halkı zor durumda bırakan Ali Bey hakkındaki şikâyet.	25 Ca 1292/29 Haziran 1875
71/54	Nüfuzlu kimseler olan Hacı Osman Ağa, Ahmed Efendi, Halis Bey ve diğerlerinin ağır faiz ile ahalden kazanç etmek ve kasabalar ahalisini kendi işlerinde kullanmak için baskılarda bulunmaları hakkında şikâyet.	23 Ca 1292/27 Haziran 1875
60/574 69/818	Mültezim tarafından meyvenin herbir kıyyesinden alınması kararlaştırılmış olan öşür bedelinin iki katı istenmektedir.	20 R 1282/26 Mayıs 1875 19 Ca 1292/23 Haziran 1875
87/4918	Aynen geri alınmak üzere tohumluk ve yemeklik olarak verilen zahireye idare meclisi kararıyla yüksek bedel istenmesi.	16 Receb 1292/18 Ağustos 1875
101/3374	Pınarhisar Kazası'nda üzümün belirlenen fiyatı tebliğ edildiği halde mahalli idarecilerden bir cevap alınmadığı için mahsulün toplanmadığı ve telef olmaya başladığı.	19 N 1292/19 Ekim 1875

100/3332 108/7761-7689 118/3816	Kırkkilise Kazası'nda üzümlerin belirlenen fiyatının iki katı fiyattan takdir edilerek fazla aşar talep edilmesi.	17 N 1292/17 Ekim 1875 12 L 1292/11 Kasım 1875 13 Za 1292/11 Aralık 1875
28/000	Mültezimlerin aşar borçları.	2 Z 1291/10 Ocak 1875
44/10585	Mültezimlerin aşar borçları.	5 S 1292/13 Mart 1875
49/959 68/2797	Mültezimlerin aşar borçları.	14 Ra 1292/20 Nisan 1875 15 Ca 1292/19 Haziran 1875
54/1421	Mültezimlerin aşar borçları.	4 R 1292/10 Mayıs 1875
101/3356	Mültezimlerin aşar borçları.	19 N 1292/19 Ekim 1875
122/No yok	Mültezimlerin aşar borçları.	27 Za 1292/25 Aralık 1875
127/9610	Mültezimlerin aşar borçları.	15 Z 1292/12 Ocak 1876
41/479	İslimye ve Yanbolu kazalarının aşar borçlarının ertelenmeden toplanması gerektiği.	22 Muharrem 1292/28 Şubat 1875
85/805	Filibe Sancağı aşarının ihale ve idaresi hakkında.	9 Receb 1292/11 Ağustos 1875
126/9615	Mültezimin iltizam ettiği aşarı toplandığı ve hesabını kapattığını bildirmesi.	8 Z 1292/5 Ocak 1876
103/1200	Ormanlardan kestikleri keresteler için vergi vermek istemeyen kereste tüccarının haksız bulunması.	25 N 1292/25 Ekim 1875
118/3815	Tekfurdağı'nda bulunan mezbahada kesilen koyunlardan alınan verginin arttırılması.	10 Za 1292/8 Aralık 1875
46/10	Ağnam vergisi için sayılan koyunlar hastalıktan telef olmaya başladığı için sayımın ertelenmesi talebi.	27 S 1292/4 Nisan 1875
24/1547	Ağnam vergisinin domuz vergisinden fazla olduğu, domuz vergisinin de ağnam nispetinde olması talebi.	7 Za 1292/16 Aralık 1874
88/474	İskelelerden Anadolu'ya geçirilen koyunlar için mürüriye vergisi talebi hakkında.	18 Receb 1292/20 Ağustos 1875
50/59	Filibe Müftüsü İsmail Mahzun Veli Efendi'ye dördüncü rütbeden verilen mecidi nişanının berat harcı olan 500 kuruşun müftü efendinin bî-vâye olması nedeniyle affedilmesi.	14 Ra 1292/20 Nisan 1875
89/40857	Dimetoka Kazası'nda Cebel Nahiyesi'nde bulunan Seyyidler İci isimli vakıf mezradan öşür talep edilmesi.	20 Receb 1292/22 Ağustos 1875
105/3493	Koruy-ı Hümâyûn dâhilinde bulunan mezralar için ücret talep edilmesi.	5 L 1292/4 Kasım 1875
106/3506	Nuri Bey tarafından Ahyolu Bergos Kazası'ndaki Kulağlı'daki Bulgarlardan kira istemesi.	7 L 1292/6 Kasım 1875

1. 2. 2. Borçlar

Ayniyat defterinin borçlarla ilgili tespit edilen kayıtları kişilerle kişiler ve kişilerle resmi makamlar arasındaki bazı alacak-verecek meseleleri ile miras yoluyla kalan borçların tahsili hakkındaki bazı talepler, belirli afet durumlarında meydana gelen zararların karşılanması için halkın ihtiyaçlarının giderilmesi açısından yardım sandıkları aracılığı ile şahısların devlet merkezinden borç istemesi ve bu tür meselelere Sadaret tarafından verilen cevapları içermektedir. İncelenen belgelerde

ticaret, miras, nafaka, arazi, afet gibi meselelerinden kaynaklanan borç meselelerinin olduğu görülmektedir. Özellikle alacak ile ilgili meselelerde şahısların borçlarını ne şekilde tahsil ettiğine dair veriler yine belgelerden tespit edilmiştir: Mecidi altını, kâğıt para, kuruş, senet, ödenemeyen borçlara karşılık malların hacz edilmesi ve aynı olarak ürün karşılığında ya da arazinin satışa çıkarılması şeklinde borçların tahsil edildiğini görüyoruz. Bunların yanı sıra incelenen belgelerde borcunu ödemekte sıkıntı yaşayan kişilerin, alacaklıların bu isteklerine karşılık arazilerinin hacz edildiği ve bununla beraber arazinin bir nevi alacaklılar tarafından gasp edilerek şahısların arazilerine el konulduğu şukklarda geçmekte, buna karşılık borçlu olan şahısların şikâyetleri ve zor durumda kaldıkları belirtilmektedir.

Borçlarını ödeme imkânı olmayan şahıslardan borçların anaparasıyla birlikte faizinin istenmesi, borçlar üzerinde alacaklılar tarafından fiyat artırımına gidilmesi, borç senedindeki tutarların yüksek gösterilmesi, tefecilerin faiz karşılığında yiyecek yardımı yapıp daha sonra bunun karşılığında ahalinin borçlandırılması borçlarla ilgili tespit edilen diğer hususlardır. Yapılan bu eylemler sonucunda borçlarını ödeyemediği için borçluların tutuklanıp hapsedildikleri görülmektedir. Borçlarını ödeyemeyen bu şahıslar borçlarının ertelenmesi veya belirli taksitler halinde ödenmesi, kolaylığının sağlanması istemektedir.

Tablo 6: Borçlar Hakkındaki Belgeler

	Belgenin Konusu	Tarih
27/No yok	Zağra-i atik sakinlerinden Hacı Haşım Bey'in Salim Bey'e olan borcunun ödenmesi.	25 Za 1291/3 Ocak 1875
41/10200	Filibe'nin büyük ailelerine mensup merhum Ahmed Bey'in kızı Emine Hanım ve oğlu Şemseddin Bey'in borcu.	22 Muharrem 1292/28 Şubat 1875
48/563	Emine Hanım eşi Enis Efendi'nin aşar borcu ile Artin'e olan borcu ödemek için çiftliğinin bir kısmını satmak istemesi ancak Artin'in çiftliği haczederk buna engel olması.	8 Ra 1292/14 Nisan 1875
51/No yok	Rusya Devleti tebasından Ohannes Agobof'un vefat eden Tekfurdağlı Çelebizade Ali Bey zimmetinden talep ettiği tutara karşılık kasabadaki Yağcı Çiftliği rehin alınmıştır.	27 Ra 1292/3 Mayıs 1875
61/2245	Yorgiye borcunu ödeyen Hasan Ağa'nın borcunu ödemediği iddiası.	24 R 1292/30 Mayıs 1875
61/472	Dağıstan göçmenlerinden İlyas ile yakınlarının iskân amacıyla Filibe'ye gönderilen göçmenlerden Mehmed, Said, Akay, Kasım ve Evsaf isimli kimselerden dört adet Osmanlı altını ile altı adet beyaz Mecidi alacakları olduğu.	24 R 1292/30 Mayıs 1875

67/764	Merhum Ali Bey'in Hasan Ağa'ya olan borcuna mirasçılarının muhalefeti.	12 Cemaziye'l-evvel 1292/16 Haziran 1875
83/4498	Emim ve Yusuf Ağaların vekâleti nedeniyle yaptığı harcamalar vs. için Hüseyin'e olan borçları.	3 Receb 1292/5 Ağustos 1875
89/2121	Novanço'nun babası Manavoğlu Todor'un Kızanlıklılı Dimitri'ye olan borcundan dolayı gözaltına alınması.	21 Receb 1292/23 Ağustos 1875
95/6298	Buğday satışından vazgeçilmesi sonucu peşin ödenen paranın istenmesi.	22 Ş 1292/23 Eylül 1875
107/3584	Komisyoncu Hacı Yusuf'un Tüccar Karamanlı Dimitri'ye olan borcu.	12 L 1292/11 Kasım 1875
18/7830	Merhum Nesib Bey'in zimmet-i miriyesinden dolayı mülklerinin haczedilmesi.	12 L 1291/22 Kasım 1874
31/2560	Lanburus ve Atanaş'ın babalarının borcunun Gümülcine Sandık Emaneti tarafından kendilerinden tahsil etmek istemesi.	22 Z 1291/30 Ocak 1875
93/3051	Tekfurdağı Mâl Sandığı irsâlâtının sehvi olan 2 yük 89.000 küsur kuruşun Tekfurdağı Sancağı eski sandık emini İsmail Efendi'den istenmesi.	16 Ş 1292/17 Eylül 1875
127/194	Sırrı Efendi'nin vergi borcu.	15 Z 1292/12 Ocak 1876
119/97	Hazine-i Bahriye'nin Anastas Efendi'ye Tayinat-ı lahmiye nedeniyle olan borcu.	19 Za 1292/17 Aralık 1875
66/000	Hazine-i Bahriye'nin Vasil Efendi'ye borcu.	8 Ca 1292/12 Haziran 1875
128/9724	Ramazan adlı kişinin uzun zamandır alamadığı maaşının ödenmesi talebi.	17 Z 1292/14 Ocak 1876
104/157	Şarköy Kazası'na yağın dolu ve yağmurdan meydana gelen zararların beyanı ile mahallince alınan önlemler, afetzedelere ihtiyaçlarını karşılamaları için yardım sandıklarından gerekli miktar akçe borç verilmesi.	26 N 1292/26 Ekim 1875

1. 2. 3. İstihdam, Maaş ve Yardım Talepleri ile Edirne'ye Gönderilen Yardımlar

Defterde istihdam ve maddi yardım talebine ilişkin belgeler mevcuttur. Edirne Vilayeti ve sancaklarına gönderilen şukkalarda “zarûret-i hallerinden bahisle kendilerine uygun bir işte istihdamlarını” veya “doğrudan maddi yardım ile bazı nedenlerden dolayı maaş bağlanmasını” isteyen kişilerin taleplerinin karşılık bulması için Sadaret tarafından gerekenin yapılması bildirilmiştir. 1874 yılına ait iki ve 1875 yılına ait bir belge ise kıtlık ve pahalılıktan dolayı sıkıntıya düşmüş yerlerin halkı için Edirne Vilayeti'ne gönderilen yardımlar hakkındadır.¹⁵²

İncelenen belgelerden istihdam taleplerine karşılık memurların atamalarının nasıl yapılacağı, memur olarak istihdam edilen kişilerin hangi kurumlarda görev

¹⁵² Belge no: 644 ve 645, s. 11, (16 N 1281/27 Ekim 1874); Belge no: 365, s. 87, (16 Receb 1292/18 Ağustos 1875).

yaptığı ve bunun üzerinden Edirne’de hangi kurumların bulunduğu hakkına bilgi sahibi olabilmekteyiz. Ayrıca gerekli pozisyonlara atanan memurların görev yerlerinin değişip değişmediği, yeni pozisyonlarda istihdam edilip edilmedikleri hakkında aydınlatıcı bilgiler mevcuttur. Bazı belgelerde, kişilerin görev almak istedikleri veya atanma talebinde buldukları vazifeye değinmedikleri, çoğunlukla durumlarına uygun bir görev de istihdam edilmeyi uygun buldukları da dikkatlerden kaçmamaktadır.

Bu konu ile ilgili tespit edilen belgeler aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 7: İstihdam, Maaş ve Yardım Talepleri ile Edirne’ye Gönderilen Yardımlar Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
9/7088	Yusuf Ağa'nın iş ve istihdam talebi.	27 Ş 1291/9 Ekim 1874
44/10461	İpsara(?) Kaymakamlığından ayrılan Hafız Ahmed Efendi başka bir kaymakamlıkta istihdam edilmek istemektedir.	3 S 1292/11 Mart 1875
59/177	Ali Vasıf Efendi bir kaymakamlıkta istihdamını istemektedir.	17 R 1292/23 Mayıs 1875
66/2477	Telgraf çavuşluğundan ayrılan İbrahim Ağa şu aralık açıkta ve zor durumda kaldığından Filibe Sancağı'na bir zabtiye mülazımında veyahud durumuna uygun başka bir işte hizmete alınmasını istemektedir.	8 Ca 1292/12 Haziran 1875
90/5172	Asakir-i şahane yüzbaşılığında muhreç Mustafa Ağa Edirne Vilayeti içerisinde bir hizmette istihdam edilmesini istemektedir.	29 Receb 1292/31 Ağustos 1875
105/7567	Edirneli Şerife Hanım kadın hapisanesi olarak kiralanın evinde hapisane memuru olarak çalışmak istemektedir.	5 L 1292/4 kasım 1875
100/7309	Yanbolu'dan Vasil uygun bir işte çalışmak istemektedir.	14 N 1292/14 Ekim 1875
125/9408	Bergoslu Ahmed Efendi boşta ve geçim sıkıntısı içerisinde ve bir işte istihdamını talep etmektedir.	4 Z 1292/1 Ocak 1876
125/9520	Tekfurdağlı Hacı İbrahim Ağa çaresizlik içinde bulunduğu bahsederek uygun bir işte istihdamını istemiştir.	7 Z 1292/4 Ocak 1876
130/9915	Tatarpazarı'ndan Hacı Mehmed Efendi işsiz ve muhtaç durumda olduğundan bahsederek bir işte çalışmak istemektedir.	25 Z 1292/22 Ocak 1876
133/10135	Tekfurdağı'nda ikamet eden Hafız Ahmed Efendi çaresiz durumda kaldığından vilayette bir hizmette istihdamını istemiştir.	3 Muharrem 1292/30 Ocak 1876
2/1183	Filibe Sancağı Mutasarrıflığı Vekâleti'nde bulunan İbrahim Bey'e, vekâlet ettiği müddet boyunca mutasarrıflık maaşının 1/3'inin verilmesi hakkında gelen yazının cevabı.	4 Ş 1291/16 Eylül 1874
70/526	Edirneli Ali Ağa hizmetlerinden dolayı emekli emeklilik maaşı bağlanmasını istemiş ancak bu isteği reddedilmiştir.	19 Ca 1292/23 Haziran 1875

82/275	Hasip Bey hizmetlerinden dolayı emekli emeklilik maaşı bağlanmasını istemiş ancak bu isteği reddedilmiştir.	Gurre-i Receb 1292/3 Ağustos 1875
43/8182	Edirne’de ikamet eden Ahmed Bey, kendisi ve ailesine verilmekte olan ücretin azlığından dolayı yoksulluk ve sıkıntıya düşmüş olduğunu, yevmiyesinin arttırılması veya başka yolla geçimini sağlamanın temini için dilekçe vermiştir.	29 Muharrem 1292/7 Mart 1875
76/3862	Sürgün olarak Edirne’de ikâmete memur olan Payaslı Hüseyin Bey’in maaşının azaltılması ve durdurulmasından dolayı aile ve evladıyla sıkıntıya düşmüş olduğundan bahsederek yardım istemesi.	14 C 1292/18 Temmuz 1875
89/4992	Tekfurdağı ahalisinden Mihal, fakirliğinden dolayı talep olunan vergiyi vermeye gücü olmadığından bahsederek gereğinin yerine getirilmesine dair dilekçe göndermiştir.	22 Receb 1292/24 Ağustos 1875
120/No yok	Merhum Aliş Paşa’nın karısı Şerife Azime Hanım kiraladığı arazinin satılacağını ve bunun mağduriyetine neden olacağını, geçim sıkıntısı içerisinde düşeceğini belirterek yardım istemiştir.	23 Za 1292/21 Aralık 1875

1. 3. ASAYİŞ MESELELERİNE DAİR KAYITLAR

1. 3. 1. Arazi ve Özel Mülke Yapılan Müdahaleler

Edirne Vilayeti’nde sahipli arazilere, mülklere, miri ve vakıf arazilere yapılan çeşitli saldırı ve müdahaleler bulunmaktadır. Müdahalede bulunanlar bir araziye veya bir mülke saldırarak zarar vermişler, bazen sahiplenmişler, bazen de sadece hırsızlık ve yağma amaçlı saldırılar gerçekleştirmişlerdir. Arazi, tarla ve çiftliklere yapılan saldırılarda ürün ve hayvanların telef olmasına sebebiyet verilmiştir. Bazı belgelerde müdahalelerin ne şekilde olduğu hakkında bir veriye rastlanmamıştır. Arazilere yapılan saldırıların durdurulması, gerekli önlemlerin alınması, için mal sahipleri tarafından dilekçe ve telgraflar gönderilmiştir. Eğer olaylar doğru ise, halkın mal ve canının korunması ve adaletin sağlanmasının vilâyetteki yetkili mercilerin görevi olduğu vilayete gönderilen şukkalarda vurgulanmıştır. Daha sonra meselenin araştırılarak gereğinin yapılması ve sonucunun Sadaret’e bildirilmesi istenmiştir.

Muhacirlerin iskânları sırasında yerleştikleri bölgelerdeki ahaliye, arazilerine veya daha önceden yerleşik durumda olan muhacirlere müdahalelerin önlenmesine yönelik isteklere de sık sık rastlanmaktadır. Muhacirler yerleştirildikleri bölgelerde yer alan ve yerli halk tarafından işlenen çiftlik arazilerine müdahalelerde

bulunmuşlardır. Muhacirlerin yaptıkları müdahaleler şikâyet konularının başlıcalarını oluşturmaktadır.

İncelenen Ayniyât defterinde rastlanılan müdahale konularından biri de mağaza ve bakkal dükkânı gibi gayrimenkullere yapılan müdahalelerdir. Ayrıca borç veya miras hakkından dolayı yapılan müdahaleler nedeniyle arzuhaller yazıldığı görülmekte ve yapılan bu müdahalelerde Müslüman ahalinin yanı sıra gayr-i Müslim ahalinin de sıklıkla olaylara karıştıklarını görüyoruz.

Tablo 8: Arazi ve Özel Mülke Yapılan Müdahaleler Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
13/7627	Hayrabolu Kazası'na bağlı Emir Yakub Köyü'nde bulunan karasığır hayvanlarından dokuzunu Tekfurdağlı Edhem ve merhum Ahmed Bey'in adamları gasp ederek çiftliklerine götürmüşlerdir.	5 L 1291/15 Kasım 1874
26/2454	Şûrâ-yı Devlet üyelerinden Server Paşa'nın çiftliklerinin nazırı Mehmed Ağa'nın Tanço'nun arazisine müdahalesi.	25 Za 1292/3 Ocak 1875
36/9764	Ferecik Kazası'na iskân edilen Çerkeslerin arazilerine başka muhacirler tarafından yapılan müdahaleler.	9 Muharrem 1292/15 Şubat 1875
44/10418	Değirman Köyü'ndeki halkın Mihalaki'nin arazisine müdahalesi.	3 S 1292/11 Mart 1875
47/354	Mehmed Süreyya Efendi'nin Dimetoka Kazası'na bağlı Aherban Pınarı Kasabası'ndaki iki tarlasının kardeşi Ali Bey tarafından satılması.	28 S 1292/5 Nisan 1875
59/32 112/8078	Mehmed Süreyya Efendi'nin Edirne Kazası'na bağlı Ada Nahiyesi'nde babasından miras kalan çiftliğinin yarısına amcasının oğlu Ali Bey tarafından yapılan müdahale.	16 Rebiü'l-ahir 1292/22 Mayıs 1875 23 L 1292/22 Kasım 1875
49/246 63/628	Sava Hacı Dimo'nun Ahyolu Bergos Kazası'ndaki arazilerine Hafız Hasan Efendi'nin oğulları ve akrabalarıyla yaptıkları saldırılar ve verdikleri zararlar.	14 Ra 1292/20 Nisan 1875 28 R 1292/3 Haziran 1875
77/3773 ¹⁵³ 90/2143 97/66 104/3437 117/8572	Hacı Sava'nın Ahyolu Bergos Kazası'ndaki arazilerine Arif ve Rıfat ağalar yaptıkları saldırılar ve verdikleri zararlar.	15 C 1292/19 Temmuz 1875 22 Receb 1292/24 Ağustos 1875 7 N 1292/7 Ekim 1875 27 N 1292/27 Ekim 1875
58/1858	Hacı Halil'in tarlasına Murteza Ağa tarafından yapılan müdahale ve yapılan yargılamada Murteza Ağa'nın haksız bulunmasına rağmen müdahalelerine devam etmesi.	12 R 1292/18 Mayıs 1875

¹⁵³ Bu mesele hakkında 1875 yılı boyunca yazışmalar yapılmıştır. 19 Temmuz 1875 tarihli vilayete gönderilen bu şükkanın yanında vilayetten gönderilen cevabı kayıtlıdır. Bu cevaba göre Hacı Sava'nın iddialarının doğru olmadığı ve arazinin Rıfat'a teslim edildiği bildirilmiştir. Belge no: 140, s. 77. Bu cevaptan sonra da Hacı Sava tarafından dilekçeler gönderildiği ve vilayete bu konu hakkında gönderilen şukkalardan anlaşılmaktadır.

79/3849	Ali ve Hüseyin efendilerin Akrubca Köyü'ndeki çiftlik arazisine muhacirlerin müdahaleleri.	21 C 1292/25 Temmuz 1875
85/4766	Kırkkilise Kazası'na bağlı Ahmed Köyü ahalisi hayvanları ve çiftçiliklerine ait Kancıktepe isimli meraya mültezimler tarafından müdahale edilmesinden, kendilerinin çiftçilik yapmalarının engellenmesine başlanmış olduğundan şikâyet etmektedir.	11 Receb 1292/13 Ağustos 1875
86/2080	Hacı Yorgi ve arkadaşlarının Bodur Köyü'nün arazilere müdahaleleri ve verdikleri zararlar.	14 Receb 1292/16 Ağustos 1875
96/6661	Anastaş'ın çiftliğine yapılan saldırılar ve verilen zararlar.	3 N 1292/3 Ekim 1875
109/7982	Sazköy Köyü'nden Hacı Ömer ile arkadaşlarının tüccar Yorgaki'in Ahyolu Bergos'taki çiftliklerine ve arazisine saldırıları ve verdikleri zararlar.	21 L 1292/20 Kasım 1875Ali
110/000	Mazlum Bey'in arazisine kızkardeşinin oğlu Vasıf Bey tarafından yapılan müdahale.	21 L 12+92/20 Kasım 1875
117/No yok	Ahmed Ağa'nın Çorlu Kazası'ndaki çiftliğine Alefli Köyü'ndeki Çerkes muhacirlerinin saldırıları ve verdikleri zararlar.	9 za 1292/7 Aralık 1875
129/No yok	Karabeyli köylülerinin Emir Buhari'nin Eğrikapı'daki zaviyesinin vakıflarından olan Hayrabolu'daki Davudlu çiftliğinin arazi ve çayırlarına müdahaleleri.	21 Z 1292/18 Ocak 1876
66/2666	Kilidü'l-bahr köyünün arazilerinin sahipsiz olduğu iddiası ile satılmaya kalkışılması.	6 Ca 1292/10 Haziran 1875
78/1042	Tapulu arazinin sahipsiz addedilerek satılmaya kalkışılması.	17 C 1292/21 Temmuz 1875
96/97	Burkolof'un çiftliğine yapılan müdahaleler.	3 N 1292/3 Ekim 1875
32/9731	Bakkal İbrahim isimli kişinin Tekfurdağı'nda Araba Bazarı'ndaki bakkal dükkânı gediğine Halime Hatun tarafından yapılan müdahale.	Selh-i Z 1291/6 Şubat 1875
41/10312	Tanaşaki'nin Filibe Pazarcığı'nda sahip olduğu Kurşunlu hanındaki üç odayla iki mağazanın yanındaki camiye bağlı olduğu iddiasıyla hana yapılan müdahale.	22 Muharrem 1292/28 Şubat 1875
42/No yok	Aranut ile İnce isimli hatunların Tekfurdağı'nda ortaklaşa kullanım hakkını elinde bulundurdukları yarım bakkal dükkânı gediğine yapılan müdahale.	23 Muharrem 1292/1 Mart 1875
68/2964	Uzuncabad-ı Hasköy Kasabası'nda tasarrufunda bulunan hanın bitişiğindeki mağazasına Hacı Mustafa Efendi tarafından müdahale edildiği.	15 Ca 1292/19 Haziran 1875
75/3762	Kerbani Hatun'un, beş hissesine sahip olduğu Tekfurdağı'ndaki bakkal dükkânına İnce ve Anito hatunlar tarafından müdahale.	10 C 1292/14 Temmuz 1875
92/No yok	Merhum Hacı Şükrü Efendi'nin oğlu Mehmet Sezai Efendi'ye bıraktığı eve kızları tarafından müdahale edilmesi.	8 Şaban 1292/9 Eylül 1875

7/1731	Kırkkilise Kazası'nda arazi-i emiriye ve vakıf arazilerine bazı kişilerin müdahalelerinin olduğu ihbarının asılsız çıktığı.	23 Ş 1291/5 Ekim 1874
124/4079	Ahi Mehmed Köyü'ndeki vakıf araziye yapılan müdahale ve saldırılar.	4 Z 1292/1 Ocak 1876

1. 3. 2. Mera Meseleleri

Arazi meselelerinden olan meralar, bu çalışmada ayrıca değerlendirilmiştir. Çünkü meralar özel mülk olmayıp kamu malından sayılmaktaydı ve 1858 tarihli Arazi Kanunnamesi'ne göre meralardan ancak kanunen istifade hakkı olan bir veya birkaç köy ortaklaşa faydalanabilirdi.¹⁵⁴ *“Mera, yaylak, kışlak, çayır, otlak gibi köy orta malları insanların toplu yararlandıkları yerler olduğundan toplum yaşantısında önemli bir yere sahiptir. Bu malların kullanımında ortaya çıkan anlaşmazlıklar bütün köy veya belde halkını ayaklandırabilmekte, silahlı çatışmalara yol açabilmektedir... Hak sahibi olmayanların oradan yararlanmaya kalkışması çekişmeler doğurmakta ve bu çekişmeler bütün bölge halkına yayılabilmektedir.”*¹⁵⁵

Vilayet dâlinde Sadarete gönderilen dilekçelerde meralarına, yaylak ve kışlaklarına yapılan müdahalelerden dolayı mağdur olduklarını bildiren kişi veya bir köy halkı müdahalelerin durdurulmasını talep etmişlerdir. Vilayete gönderilen şukkalarda şikâyet edilen konunun veya olayın araştırılması, sonuca göre gerekenin yapılması istenmiştir. Ayniyat defterinde mera meseleleri ile ilgili 826 numaralı Ayniyat defterinden tespit edilen belgeler ve içerikleri aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

¹⁵⁴ Halil Cin, **Türk Hukukunda Mer'a, Yaylak ve Kışlaklar**, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 2. Baskı, No: 1, Diyarbakır, 1980, s. 6-7, 36-37; Kanunnamede arazi beş kısma ayrılmıştır. Bunlardan arazi-i metrûke iki kısım halinde düzenlenmiştir: (Beşinci madde) “Arazi-i metrûke iki kısımdır. Biri umum nâs için terk olunmuş olan yerlerdir ki tarîk-i âmm bu kabildendir. Diğeri bir karye ve kasaba veya kurâ ve kasabât-ı müte'addidenin umum ahalisine terk ve tahsis olunan yerlerdir ki ahali-i kurâ ve kasabâta tahsis kılınmış olan meralar bu kabildendir” Bkz. **Tanzimat Sonrası Arazi ve Tapu**, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, Yayın Nu: 135, İstanbul, 2014, s. 104-105; H. M. Günay, “Metrûk”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 29, TDV, Ankara, 2004, s. 416.

¹⁵⁵ Ç. K. Çeken, “Osmanlı Devleti'nde 19. Yüzyılda Mera, Yaylak, Kışlak, Otlak ve Çayırların Kullanımı ile İlgili Yasal Düzenlemeler ve İhtilaflarla İlgili Örnek Kararlar”, **Turkish Studies**, S: 13/18 Summer 2018, s. 861.

Tablo 9: Mera Meseleleri Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
5/6457	Kırkkilise Kazası çevresinde bulunan Uğurlu Şeyh ve Doğmaoğlu çalılığı ve mezralarına bazı kişiler tarafından yapılan müdahalenin engellenmesi hakkında.	16 Ş 1291/28 Eylül 1874
18/No yok 20/No yok	Tekfurdağ Sancağı'na bağlı Malkara Kazası'ndaki Sultan Köyü ahalisine ait olan otlakların Cisir-i Ergene Kazası'na bağlı İbriktepe Köyü ahalisinin müdahalesi üzerine satışına karar verilmesi sonucu ortaya çıkan mağduriyet.	20 Şevval 1291/30 Kasım 1874 26 L 1291/6 Aralık 1874
22/2127	Filibe Sancağı'na bağlı Kalofer Köyü ahalisiyle Oba-i Kebir ve Sağır köyleri ahalisi arasında meydana gelen mera çekişmesinden.	29 Şevval 1874/9 Aralık 1874
35/2749	Edirne Kazası'na bağlı Çöke Nahiyesi'nin Örembeğli Köyü'nün hayvanına tahsis edilmiş olan meraya mültezimler tarafından yapılan müdahale.	7 Muharrem 1292/13 Şubat 1875
60/1916	Kırkkilise Kazası ahalisinin hayvanlarına ait olan meraya Kırkkilise Kazası idare meclisi üyelerinden Ahmed Faiz, Mestan ve Mehmed efendiler tarafından yapılan müdahale.	21 R 1292/27 Mayıs 1875
70/3242	Oklağlı Köyü ahalisinin merasına Hacı Salih Ağa tarafından yapılan müdahale.	20 Ca 1292/24 Haziran 1875
78/4126	Yanbolu Kazası'na bağlı Fındıklı Köyü civarında ve Kayaburnu isimli mevkiideki Çerkes göçmenlerin Fındıklı Köyü ahalisinin hayvanlarına ait çayırdan zorla 500 araba ot aldıkları.	19 C 1292/23 Temmuz 1875
84/4427	Filibe Sancağı ahalisine ait olan meraya başka ahali tarafından müdahale edildiği.	7 Receb 1292/9 Ağustos 1875
91/5064	Tüccar Karabet'in tapulu yaylak ve kışlağına Nikola'nın müdahalesi.	Selh-i Receb 1292/1 Eylül 1875
93/5754	Gümülcine Kazası'na bağlı Müslim Köyü ahalisiyle civarında bulunan Çeribaşı Köyü ahalisi arasında meydana gelen kışlak davası.	14 Ş 1292/15 Eylül 1875
132/10094	Köçezade Agop Efendi'nin Yanbolu Kazası'nda tapu ile mutasarrıfı olduğu Ağaclar Köyü Çiftliği sınırlarında olan Taştepe ve Kefçeli meralarına komşu köylerin ahalisi tarafından müdahale edilmesi.	28 1292/25 Ocak 1875

1. 3. 3. Cinayet ve Cinayete Teşebbüs

Bu konu hakkındaki belgelerde Edirne'deki yetkililerin suçluların ortaya çıkarılması ve cezalandırılması hususunda kayıtsız kaldıklarından yakınılması dikkat çekmektedir. Sadaret tarafından gönderilen yazılarda halkın güvenliğini tehdit edenlerin ve suçluların yakalanması, olayların araştırılarak gerçeğin ortaya çıkarılması ve ortaya çıkacak sonuca göre gereğinin yapılarak adaletin sağlanması

istenmiştir. Cinayet ve cinayete teşebbüs hakkında 12 adet belge tespit edilmiş olup bunlardan beşi aynı olayla ilgili farklı tarihlerde vilayete gönderilmiş şukkalardır.

Tablo 10: Cinayet ve Cinayete Teşebbüs Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
64/705	Oğlu Salim'i öldürenlerin ortaya çıkarılmasında idarecilerin ilgisizliğinden şikâyet.	2 Ca 1292/6 Haziran 1875
85/2071	Hasköy ahalisinden Hacı İstavri Bulgar milletinden isimleri bilinen kişiler tarafından yaralanmış daha sonra bundan dolayı vefat etmiştir.	11 Receb 1292/13 Ağustos 1875
102/152-36	Bulgarlar arasında huzursuzluk çıkaran, cinayet işleyen kişilerin tutuklandığı ve yargılanmaya başlandığı.	21 N 1292/21 Ekim 1875
111/3615	Kethüdazâde Emetullah Hatun tarafından gönderilen dilekçede Onluk(?) köyü ahalisinin oğlunu öldürdükleri ve diğer işledikleri cinayetler hakkında bilgi verilmiş ve idarecilerin ilgisinden dolayı memnuniyetini ifade etmiştir.	22 L 1292/21 Kasım 1875
116/3761	Hüsnü tarafından gönderilen telgrafta biraderi Ali'nin Bergos kaymakamı Akif Efendi'nin adamı Mustafa tarafından tabancayla vurularak öldürüldüğünden, arkadaşlarıyla beraber yüzeysel olarak sorguya çekildiklerinden şikâyetle adalet adalet istemektedir.	6 Za 1292/4 Aralık 1875
116/3774	Mustafa imzasıyla çekilen telgrafta Ahyolu Bergos Kazası'na bağlı Osmanlı Köyü'ndeki Çerkes muhacirlerinden Osman Bey'in Nikola(?) Köyü'ne giderken yolda öldürüldüğü ve arkadaşı Hurşid'in de yaralandığı, olay hakkında mahalli hükûmete başvuruda bulunulmuş ise de gerekli muamelenin yerine getirilmesinin ertelendiği ve Bergos Hâkiminin bu davaya önem vermediği anlatılarak gereğinin yapılmasını istemiştir.	6 Za 1292/4 Aralık 1875
92/90 Cevabı: 92/162	Mehmed Salim Efendi tarafından gönderilen dilekçede hizmetkârı Ustoyko'nun zevcesinin vefatının güya kendisi tarafından yapılan darp sonucu olduğu idare meclisi üyelerinden Rasim Bey biraderi İzzet Bey tarafından iddia ettirilmesi üzerine haps edildiğini, yapılan tahkikat sonucunda vefat nedeninin boğaz hastalığı olduğunun anlaşıldığından bahsedilmektedir. Sadareten giden bu yazıya vilayetten gelen cevapta kadının darp sonucu vefat ettiğinin anlaşıldığı ve Mehmed Salim Efendi'nin cezasına karar verildiği bildirilmiştir.	12 Ş 1292/13 Eylül 1875 17 N 1292/17 Ekim 1875
12/1935 43/2857 55/29 62/1852 94/33123	Çırpanlı Said Filibe Sancağı eski mutasarrıfı Hasan Beyefendi'nin teşvikiyle Apostol adlı kişinin kendisine suikast düzenleyeceğini bildirmiştir.	23 N 1291/3 Kasım 1874 25 Muharrem 1292/3 Mart 1875 5 R 1292/11 Mayıs 1875 25 R 1292/31 Mayıs 1875 20 Ş 1292/21 Eylül 1875

1. 3. 4. Darp, Yaralama ve Bazı Saldırıları

Cinayet suçundan başka vilayette meydana gelen adli olaylardan darp, yaralama (cerh) ve zarar verme amaçlı bazı saldırılar 826 nolu Ayniyat Defterindeki belgelerde yer almaktadır. Vakalar incelendiğinde darp, sopa, bıçak gibi kesici ve delici aletlerle saldırı veya silahla ateş edilmesi suretiyle meydana gelen yaralama eylemlerinin olduğu görülmüştür. Bu eylemlerin genel olarak kasıtlı yapıldığı anlaşılmaktadır. Meydana gelen darp ve yaralama olaylarının altında farklı sebepler yatmakta olup özellikle bu sırada gerçekleşen göçlerin olumsuz etkisiyle beraber ortaya çıkan başıbozukluk göze çarpmaktadır. Bu olumsuz etki başıbozukların ve bazı eşkıyanın yerel halkın emlak ve arazilerine saldırmalarına ve demiryolu inşası yapımı sırasında memur ve hademelere de silahlı saldırı teşebbüsünde bulunmalarına ortam hazırlamıştır. Bu durum çalışan işçi ve memurların korkmasına da sebep olarak ulaşım ve kamu faaliyetlerinin aksamasına yol açmıştır.

Gasp konusunda yaşanan en büyük sorunlardan biri demiryolu yapımında çalışan kumpanya mühendisleri, memurları ve işçilerinin bazı eşya ve mallarının gasp ve yağma edilmesidir. Bu yüzden Rumeli demiryolu işletici kumpanyası hırsızlık ve gasp olaylarının önlenmesi için şikâyetlerde bulunmuştur.

Gasp olayları içerisinde karşılaşılan diğer bir sorun ise Çerkes muhacirler ve bazı şahısların ahalinin arazisine, çiftliğine ve hayvanlarına saldırmaları, yolcuların para ve eşyalarını ele geçirmeleridir. Hırsızlık suçunu işleyenlerin bunu zorda kaldıkları için mi, aksine eşkıyalık yaparak ahaliye zarar vermek amacıyla mı yaptıkları tam anlamıyla belgelerde belirtilmemiştir. Muhacirlerin işledikleri bu suçların toplulukları zor durumda bırakacak göç gibi önemli sosyo-ekonomik hareketlerde daha çok ihtiyaç nedeniyle yapıldığı düşünülebilir.

Tablo 11: Darp, Yaralama ve Bazı Saldırıları Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
6/000	Malkara Kazası ileri gelenlerinden Kadiriyye Tarikatı şeylerinden Derviş Efendi'nin haremi bazı kindarlar tarafından yakılmış ve hakkında birtakım hoş olmayan muamelelerde bulunulmuştur.	19 Ş 1291/1 Ekim 1874
22/189	Nebi Ağa'nın idaresinde olan mezranın tahkiki meselesinden dolayı Kolağası Hüseyin Ağa'nın namusuna dokunmuş olan Ferecik Kazası vekili Ömer Lütfi Efendi'nin yargılanması.	29 Şevval 1291/9 Aralık 1874

82/71	Filibeli Hacı Arif Ağazade İsmail Ağa, Osman Beyzade Raşid Bey'i ırzına tasallut etmek kasdıyla dövmüş ve yaralamıştır.	Gurre-i Receb 1292/3 Ağustos 1875
130/4207	İslimye Muhasebe Kalemi kâtiplerinden Bahaeddin, Edirne merkezinden çektiği telgrafnamede, İslimye Sancağı Temyiz Meclisi muhbirlerinden Arif Efendi'nin kendisini dövdüğü ve yaraladığı halde İslimye Sancağı mutasarrıfı tarafından korunduğunu bildirmekte, adalet istemektedir.	26 Z 1292/23 Ocak 1876
8/152 50/213	Çorlu ve Dedeagaç taraflarından geçen demiryollarının memurları ve hademesine bir takım eşkıya tarafından yapılan saldırılar, Hükümetin bu yapılara karşılık gerekli önlemleri almaması bu hallerin tekrarına ve şikâyetlerin yaşanmasına sebep olacağı.	28 Ş 1291/10 Ekim 1874 17 Ra 1292/23 Nisan 1875
14/169	Rumeli demiryolunun Uzunköprü'de bulunan kısmındaki mühendis ve işçilerin üzerine sekiz Çerkesin silahla saldırdığı, eşya ve paraların gasp edilerek kimisinin de yaralandığı, ayrıca bunların sekiz el arabasını kırdıkları, demir parçalarını aldıkları, bu nedenle korkan işçilerin çalışmayı bıraktıkları.	6 Şevval 1291/16 Kasım 1874
79/336	Edirne Vilayeti'nde bulunan demiryolu duraklarının korunması için hatt üzerinde yeterli miktarda zabtiye neferleri bulundurulması gereğine dair Rumeli demiryolu işletici kumpanyası direktörü tarafından gönderilen yazıya Sadaret'in cevabı şimdilik olumsuz olmuştur.	21 C 1292/25 Temmuz 1875
113/2619 Cevabı: 113/184	Edirne Vilayeti'nde bulunan Aydos Kazası çevresinde bir takım zararlı kişiler ortaya çıkmıştır. Bu kişilerin yolculara saldırdıkları ve zarar verdikleri haber alınmıştır. Saldıranların bulunup yakalanması hususu vilayete bildirilmiştir.	24 L 1292/23 Kasım 1875 6 Za 1292/4 Aralık 1875
114/112	Edirne'den Sarıbey'e kadar olan demiryolu hattı üzerinde çalışanlara yapılan saldırılar.	3 Za 1292/1 Aralık 1875

1. 3. 5. Af ve Tahliye Talepleri

Ayniyat Defterinde geçen diğer bir konu ise af ve tahliye edilme taleplerini kapsamaktadır. Bu taleplerle ilgili altı adet belge bulunmaktadır. Bu belgelerde hırsızlık suçundan sorgulanıp serbest bırakılmasına rağmen tekrar tutuklanan veya Çerkes muhacirlerin giriştiği eylemler sonucu tutuklu bulunan şahısların serbest bırakılması hakkında olduğu gibi, şahısların yakın akrabalarının istekleri de mevcuttur.

Tablo 12: Af ve Tahliye Talepleri Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
38/9778 73/2049 88/2108	Rüstem Bey gönderdiği dilekçede, Karınabad Nahiyesi'ndeki Berzendi isimli kişinin para ve başka eşyalarını çalmış olduğundan dolayı önce gözaltına alınarak sorguya çekildiğini ve suçsuz bulunması üzerine serbest bırakıldığını, ancak şimdi tekrar hapsedildiğini, bundan dolayı mağdur olduğunu anlatmıştır.	11 Muharrem 1292/17 Şubat 1875 Gurre-i C 1292/5 Temmuz 1875 18 Receb 1292/20 Ağustos 1875
8/901	Çerkes göçmenlerinin ileri gelen kişilerden bazıları Edirne'de malum sebeplerden dolayı tutuklu bulunan Çerkeslerin bırakılmalarını istemişlerdir.	25 Ş 1291/7 Ekim 1874
25/8645	Şehremâneti Tanzîfât Müdürü Mehmed Hurşid Efendi Edirne'de hapsedilmiş olan kardeşi Hacı İshak Efendi'nin serbest bırakılmasını istemiştir.	14 Za 1291/23 Aralık 1874
68/787	İşkodralı Corci İsmail Ağa ile olan hesaplaşmaları ile ilgili dava vilayet merkezi ticaret mahkemesinde yapılırken gözaltına alındığı beyanıyla serbest bırakılmasını istemiştir.	16 Ca 1292/20 Haziran 1875
97/3268	Filibe'den bazı kişilerin haklarındaki suçlamalardan dolayı aklanma iddiaları ile ilgili telgraf.	6 N 1292/6 Ekim 1875
129/4135	Hasköy ahalisinden Kosti, Yani ve Dimitraki ile Mihâl, Yorgi ve Petro isimli şahısların bazı suçların üzerlerine yüklenmesiyle Diyarbakir tarafına sürgün edilmiş olduklarından bağışlanmaları ve serbest bırakılmaları isteğiyle baba ve anneleri tarafından iki telgrafname gönderilmiştir.	24 Z 1292/21 Ocak 1875

1. 4. MUHACİRLERLE İLGİLİ KAYITLAR

Göç ve muhacir meselesi Osmanlı Devleti'nin son üç asırlık tarihinde meydana gelen mühim meseleler arasında yer almıştır. Göç olaylarının problem teşkil etmesi özellikle Rumeli ve Balkanlarda Osmanlı Devleti'nin kendi siyasi sınırları dâhilinde olan bölgelerde cereyan etmiştir. Devletin ortaya çıkabilecek sosyal problemlerin önüne geçmek maksadıyla göç hareketlerine ehemmiyet vererek, göç olaylarının insan hakları hukukunu savunan ilkeler temelinde çözüme kavuşması için tüzük ve kanunnameler çıkardığı görülmektedir.¹⁵⁶

Osmanlı Devleti açısından XIX. yüzyıl birçok farklı değişimi de beraberinde getirmiştir. Geniş bir coğrafyada farklı cephelerde kazanılan ve kaybedilen birçok savaş doğal olarak birçok sonucun oluşmasına zemin hazırlamıştır. Ordunun

¹⁵⁶ Ahmet Cevat Eren, **Göç ve Göçmen Meseleleri, Tanzimat Devri, İlk Kurulan Göçmen Komisyonu, Çıkarılan Tüzükler**, İstanbul, 1966, s. 6.

yenilenmesi çalışmaları, yapılan anlaşmalar ve uluslararası düzlemde istikrarı sağlama çalışmaları bu dönemi özetlemektedir. 1854 yılında meydana gelen Kırım Harbi de bu sürecin önemli dönüm noktalarından biri olmuştur. Kırım Harbi başarı ile sonuçlansa da daha sonraki süreçte birçok sosyal problemin de ortaya çıkmasına yol açmıştır. Özellikle savaştan sonra gittikçe artan Rus baskısı Kafkasya'dan Baserabya'ya ve diğer Rus etkisi altındaki birçok bölgeden Anadolu'ya yoğun bir göç hareketinin yaşanmasına neden olmuştur. Konularda da değineceğimiz üzere bu göçmenlerin yaşadıkları sorunlar adı geçen durumun en somut örneğidir.¹⁵⁷

Defterdeki belgelerde muhacirlerle ilgili olarak iskân ve arazi tahsisi hakkında bazı talepler, iskân ile ilgili problemler ve Çerkeslerin karıştığı olaylardan dolayı yapılan şikâyetler yer almaktadır. Muhacirlerle ilgili olarak sahipler ile köleleri arasında meydana gelen çekişmeler ve kölelerin itaatsizlikleri hakkında devlet merkezine yansıyan bazı şikâyet ve talepleri içeren belgeler mevcut olup bazılarında “mükâtebe-i şer‘iyye”¹⁵⁸ usulünün uygulanması dikkat çekmektedir.

Gerek muhacirlerin birbirlerinden ve gerekse yerli halkın muhacirlerden şikâyetlerini içeren dilekçeler muhacirlerle ilgili birime, yani Zabtiye Nezareti'ne ve oradan da bahsedilen durum hakkında bilgi ve görüş almak üzere nezarete bağlı Muhacirîn İdaresi'ne havale edilmiştir. Muhacirîn İdaresi'nden tekrar nezarete ve oradan da Sadarete gönderilen cevaplar Edirne Vilayeti'ne bildirilmiştir.

1. 4. 1. İskân

Ayniyat Defterinde Osmanlı topraklarına gelmiş olan ve gelmeye hala devam Kırım ve Kafkasya, Dağıstan, Nogay ve Çerkes muhacirleri ile ilgili kayıtlar bulunmaktadır. Kırım Savaşı'ndan sonra göç eden Kırım, Nogay ve Çerkes muhacirleri kendilerine yurt bulabilmek amacıyla Osmanlı Devleti'ne sığınmışlardır.

---

¹⁵⁷ Galip Çağ, “19.Yüzyılda Çerkes ve Nogay Göçmenlerin Anadolu'da İskânı ve Çankırı Örneği”, **Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 3, S: 2, 2013, s. 133.

¹⁵⁸ İslâm hukukunda köle ve cariyelere, belli bir bedel ödeme karşılığında serbest kalmaları için sahipleriyle anlaşma yapma imkânı verilmiştir. Bu şekilde anlaşma yapan kölelere “mükâtebe köleleri” denilmektedir ve bedellerini ödedikten sonra serbest kalmaktadırlar. Ali İhsan Karataş, “Bursa Şer‘iyye Sicilleri Işığında Osmanlı Devleti'nde Köleliğe Bir Bakış”, **İSTEM**, Yıl: 5, S: 9, 2007, s. 147-148.

1859-1864 yılları arasında meydana gelen bu göçlerle gelenlerin sayısı hakkında bazı kayıtlarda farklı rakamlar yer almaktadır.¹⁵⁹

Ruslar, Kafkasya bölgesinde elde ettikleri askeri kazanımlar sonrası bundan önce Kırım gibi bölgelerde uygulamış oldukları zorunlu göç politikalarını, Kafkasya bölgesinde de uygulamaya başlamışlardır. Rusların gerçekleştirdiği işgaller ve yayılmacı siyaseti, işgal edilen topraklarda göç, sürgün ve soykırım politikalarının da gelişmesine ortam hazırlamıştır. Kafkaslar'dan Balkanlar, Rumeli ve Anadolu'ya yapılan göç hareketleri, genel itibariyle 1856-1857, 1860-1862 ve 1864-1865 dönemleri arasında olmak üzere toplam üç dönem halinde incelenmektedir. Fakat daha sonraki yıllarda da münferit ve daha küçük topluluklar halinde göçler devam etmiştir.¹⁶⁰

Çerkeslerin iskân edilmelerinde Osmanlı Devleti, askeri açıdan ordunun gücünü arttırmak, tarım açısından uygunsuz bataklık arazilerin kullanılabilir duruma getirerek, muhacirlerin iskân edildikleri bölgelerde tarımla uğraşan işçi sayısının artırılarak işgücünü sağlamak istemiş, özellikle taşrada zayıflayan devlet otoritesini yeniden tesis ederek sınır bölgelerde muhacirlerin tampon veya güvenlik birimi olarak kullanılmasını düşünmüştür. Diğer yandan gayr-i Müslim nüfusun yoğun olarak bulunduğu bölgelerde Müslüman nüfusun artması, askeri ve ticari yollar ile demiryollarının yapımında hazır iş gücü olarak muhacirlerin kullanılmasının sağlanması amaçlanmıştır.¹⁶¹

Osmanlı Devleti'nde, yaşanan toprak kayıplarına dayalı olarak başlayan göç hareketlerinin birinci aşamasını Kırım'ın kaybedilmesi ile yaşanan göçler oluşturmuştur. Kırım göçleri ile başlayan süreçte Anadolu'ya doğru yayılan hareketlilik daha sonra Kırım, Kafkasya, Balkanlar, Girit gibi çeşitli bölgeleri de kapsamına alarak çok geniş bir coğrafyada kendisini hissettirmiştir. Özellikle 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra daha da hızlanacak olan göç hareketleri karşısında Osmanlı Devleti, hem muhacirlerin, hem de yerleşik halkın mağduriyetini engellemek açısından boş arazilerin tarıma kazandırılması ve üretimin artırılması gibi devletin ve muhacirlerin faydasına yönelik bir iskân politikası uygulamaya

---

¹⁵⁹ Geniş bilgi için bkz. Hilmi Bayraktar, "Kırım Savaşı Sonrası Adana Eyaleti'ne Yapılan Nogay Göç ve İskânları(1859-1861)", *Bilgi*, Bahar, S: 45, 2008, s. 50.

¹⁶⁰ Abdullah Saydam, *Kırım ve Kafkas Göçleri (1856-1876)*, TTK Yay., Ankara, 1997, s. 81.

¹⁶¹ Nihat Berzeg, *Çerkesler Kafkas Sürgünü: Vatansız Bırakılan Bir Halk*, Chiviyazıları yay., İstanbul, 2010, s. 203-219.

çalışmıştır. Devlet, göçmenlerin iskânı ve temel yaşam koşullarının yerine getirilmesi doğrultusunda yoğun bir çaba göstermiştir.¹⁶²

Fakat yaşanan ilk göçlerden sonra göçlerin yoğunluğunun giderek artması sonucu, hangi bölgeden ne kadar muhacirin geldiğinin hesap edilememesi beraberinde yeni bir sorunu da ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda yeni bir plan ve program yapılamaması, yöneticilerin belli bir iskân politikası oluşturmasının önünü kesmiştir.¹⁶³

Bu kapsamda, Çerkes ve diğer muhacirlere yapılacak yardımlar, muafiyetler ve bu yardımların nasıl olacağına dair usul ve kaideleri belirlemek amacıyla, 3 Mayıs 1856'da Muhâcîrin İskân Talimatnamesi hazırlandı. Göç ve muhacir işleri 1859 yılına kadar şehremaneti tarafından yürütüldü. Ancak muhacirlerin sayısının giderek artması ve şehremanetinin bu görevi yerine getirememesi üzerine muhacirlerin her türlü işleri ile yakından ilgilenmek amacıyla bir muhacir komisyonunun kurulmasına karar verildi. Oluşturulacak muhacir komisyonun başkanlığına Trabzon Valisi Hafız Paşa atandı ve 5 Ocak 1860'ta bir muhacir komisyonunun kurulması teklifi uygun görülerek çıkarılan bir irade-i seniyye ile "Muhâcîrin Komisyonu" kuruldu. Bu suretle İstanbul'da oluşturulmuş olan komisyon aracılığı ile muhacirlerin iskânlarının sağlanması için Anadolu teşkilatları ile birlikte Varna ve Köstence teşkilatları da kurulmuştur.¹⁶⁴ Yaklaşık 10 yıl boyunca aktif olarak çalışan bu komisyon 10 Mart 1875'te lağv edilmiş, bu tarihten sonra muhacir işleri Zabtiye Nezareti'ne bağlı bir daire tarafından yürütülmeye başlanmıştır.¹⁶⁵

Rumeli'de iskânı sağlanacak muhacirler için Miralay Nusret Bey "İskân-ı Muhacirûn Memuru" olarak Rumeli'ye gönderildi. Bu iş için görevlendirilen Nusret Bey'in girişimleri ile göçmenlerin önemli bir kısmının Tuna Nehri'nin güneyinde Tulçi'den Vidin'e kadar uzanan hat boyunca veya Varna çevresine iskânları

¹⁶² Cemile Şahin, "Çerkes Göçleri ve Çerkeslerin Anadolu'da Yurt Edinme Arayışları: Sakarya - Maksudiye Köyü Örneği", **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, C. 5, S: 8, 2016, s. 2795.

¹⁶³ Mehmet Yılmaz, "XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Muhaciri İskân Politikası", **Osmanlı**, Ed. Güler Eren, Yeni Türkiye Yayınları, C. 4, Ankara, 1999, s. 592.

¹⁶⁴ Şahin a.g.m. s. 2796; Mesut Erşan, "Balkanlarda Kafkas Göçmenleri", **Balkanlarda İslam Medeniyeti Üçüncü Sempozyum Tebliğleri**, İstanbul, 2011, s. 392; Saydam, a.g.e., s. 106; Ufuk Erdem, **Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Muhacir Komisyonları ve Faaliyetleri (1860-1923)**, TTK, Ankara, 2018, s. 75-77; M. Yasin Taşkesenlioğlu, "Kırım ve Kafkasya Göçmenlerinin İskânında Meclis-i Tanzimat'ın Faaliyetleri," **Yeni Türkiye, Kafkaslar Özel Sayısı**, S: 74, C. IV, Temmuz-Aralık, 2015, s. 560.

¹⁶⁵ Nedim İpek, **Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri**, TTK, Ankara, 1994, s. 68-69.

sağlanmış oldu. Bilhassa İslimiye, Yanbolu, Aydos, Karinabad, Ahyolu, ve Bergos kazaları muhacirlerin başlıca yerleşim yerleriydi.¹⁶⁶

1864 yılının Mart ayına geldiği zaman muhacirlerin iskânı hakkında yeni bir talimatname düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. Bu talimatname “Dâire-i vilâyet dâhilinde kâin mahallerde bulunan muhâcirîn-i çerâkisenin seksen bir senesi martından itibâren sûret-i idâresi hakkında tâlimâtıdır” başlığı ile hazırlanmıştır. Bunun yanısıra, göçmenlerle ilgili işleri incelemek üzere “İdâre-i Umûmiyye-i Muhâcirîn Komisyonu” kurulmuştur. Ayrıca, göçmenlerin iskân ve iâşe meseleleri ile ilgili hususlarda karar vermek, iskân bölgelerini tespit etmek, gerekli önlemleri almak amacıyla, II. Abdülhamid başkanlığında “Umûm Muhâcirîn Komisyonu” adıyla ayrı bir komisyon oluşturulmuştur. Göçmen iskân edilen vilayetlerde ise “İskân-ı Muhâcirîn Memurluğu” kurulmuştur.¹⁶⁷

3 Mayıs 1856’da hazırlanan talimatnamede “Kırım muhacirleri” nüfusuyla ön plana çıkarken 1864’te hazırlanan talimatnamede ise Çerkes nüfusu nedeniyle “Çerkes muhacirleri” ön planda olmuştur. Talimatnameler hazırlanırken, gelen göçmenlerin “kimliğinin” değişmesinden kaynaklı olarak böyle bir durum ortaya çıkmıştır. Osmanlı Devleti, muhâcirlerin iskânında kimliklerinden ziyade gelen hangi göçmen olursa olsun hazinenin durumu oranında yardımda bulunmuştur.¹⁶⁸

1860 ve sonrasında Rumeli’ye gelen muhacirler, Edirne Vilayeti’ndeki Edirne, Tekfurdağı, Filibe, İslimiye ve Gelibolu sancaklarına; Tuna Vilayeti’ndeki Rusçuk, Varna, Vidin, Tulça, Tırnova, Zıştovi, Silistre, Niğbolu Plevne sancaklarına; Sofya Vilayeti’ndeki Sofya’da, Samakov Kazası’na ve Niş sancaklarına, Selanik Vilayeti’ndeki Serez ve Drama sancaklarına; Bosna Vilayeti’nde Prizren Sancağı’na, Bulgaristan’da Dobruca’ya, Manastır Vilayeti’ndeki Üsküp Kazası’na yerleştirilmiştir.¹⁶⁹

İskân ile ilgili yaşanan olaylara dair belgelerde muhacirlerin iskân edildikleri bölgelerde karşı karşıya kaldığı zorluklardan, iskân edilenlerin geçimlerini sağlayabilmeleri ve hayatlarını daha rahat bir şekilde sürdürebilmeleri için alınan önlemlerden bahsedilmektedir. Gelenlere geçimlerini sürdürebilmeleri için arazi, hayvan ve tarım aletleri verilmiştir. Göçmenlerin yerleşmesine uygun yeterli arazi

---

¹⁶⁶ Erşan, a.g.m. s. 3.

¹⁶⁷ Saydam, a.g.e., s.119; Ömer Karataş, “19. Yüzyılda Balkanlarda Kafkas Muhacirlerinin İskânı” **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, XII/2 (Kış 2012), s. 358-359; İpek, a.g.e., s. 68-74.

¹⁶⁸ Ömer Karataş, a.g.m., s. 359.

¹⁶⁹ Ömer Karataş, a.g.m., s. 364.

olmadığı takdirde devlet muhacirleri farklı yerlere yerleştirmiştir. Ayrıca belgelerde muhacirlerin çoğunlukla aile fertleri yakın akrabalarının yanına yerleşme taleplerini görmektediriz.

Tablo 13: Muhacirlerin İskânları Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
6/6373	Kırım göçmenlerinden Bekir adındaki kişi yakınlarıyla beraber vilayet dâhilinde iskân edilmelerini istemiştir.	16 Ş 1291/28 Eylül 1874
9/624	Kırım göçmenlerinden olan Hasan, Abdülcemil, Ahmed ve İbrahim isimli kişilerin aileleriyle ve yalnız yaşayan yakınlarıyla beraber Tekfurdağı Sancağı'na iskânları.	3 N 1291/14 Ekim 1874
10/630	Kırım göçmenlerinden olan Hafız Abdullah Efendi'nin dört haneden oluşan toplam 39 kişilik yakınlarının Tekfurdağı Sancağı'nda yerleşmiş akrabalarına yakın bir yere yerleştirilmek üzere gönderilecekleri.	11 N 1291/22 Ekim 1874
12/7397	Çerkes göçmenlerin kendi bölgelerine yerleştirilen yeni göçmenlere itirazı ve bunların başka yerlere iskân edilmeleri talebi.	19 N 1291/30 Ekim 1874
17/7506	Nogay göçmenlerinden Mustafa, oğlu ve karısıyla kıtlık ve pahalılık yüzünden Ankara'dan ayrılarak İstanbul'a geldiğini, Tekfurdağı Sancağı'ndaki yakınlarının yanına yerleşmek istediğini beyan etmiştir.	12 L 1291/22 Kasım 1874
19/724	Dağıstan'dan gelen toplam 12 kişilik üç hanenin Filibe Sancağı'nda yerleştirilmiş olan hemşehrilerinin yanında yerleştirilmek üzere gönderilmeleri.	22 L 1291/2 Aralık 1874
29/9058	Kırım göçmenlerinden Salih isimli kişi sıkıntı ve zorluk içerisinde olduğundan dolayı Tekfurdağı'nda bulunan Yakublu Çiftliği'ndeki akrabalarının yanına yerleştirilmesini istemiştir.	29 Za 1291/7 Ocak 1875
38/9773	Kırım göçmenlerinden Cemil isimli kişi ile arkadaşı Bekir Edirne Vilayeti'ndeki yakınları ve akrabalarının yanına yerleştirilmelerini istemişlerdir.	10 Muharrem 1292/16 Şubat 1875
51/78	Filibe Sancağı'nda bulunan Kurtkoru isimli mahalde iskân olunan akrabalarının yanına yerleştirilmelerini istemiş olan göçmenlerin buraya yerleştirilmeleri için yeterli arazi olmadığından bunların Kurtkoru mahallinin yakınlarındaki vakıf arazi olan Baba Kudsi isimli mahalde yerleştirilmelerinin mümkün olacağı.	24 Ra 1292/30 Nisan 1875
52/93	Çerkes göçmenlerden Mehmed bin Abdullah'ın Ayvacık Kazası'ndaki biraderinin yanında iskân edilmesi.	29 Ra 1292/5 Mayıs 1875
54/91	Kırım göçmenlerinden Mustafa ve Ahmed bin Osman ile Mahmûd bin Halil isimli kişilerin Edirne Vilayeti'nde yerleştirilmiş olan yakınları ve akrabaları yanında yerleştirilmek üzere gönderildikleri.	2 R 1292/8 Mayıs 1875

63/4959	Kırım göçmenlerinden Ali isimli kişi tarafından yaşlı annesiyle beraber Gelibolu Sancağı'ndaki akrabalarının yanında yerleştirilmeleri istemektedir.	3 Ca 1292/7 Haziran 1875
72/171	Çerkes göçmenlerinden Mehmed Çorlu Kazası'ndaki akrabalarının yanında yerleştirilmesini istemektedir.	27 Ca 1292/1 Temmuz 1875
2/00 40/10288 77/No yok	Merhum Nesib Bey'in sahibi olduğu Börücek Çiftliği arazisinden ayrılan bir kısmına muhacirler iskân edilmiş ve bunun için 48.000 kuruş bedel ödenmiştir.	5 Ş 1291/17 Eylül 1874 22 Muharrem 1292/28 Şubat 1875 15 C 1292/19 Temmuz 1875
112/307	Çerkezler'den Bascah isimli kişinin beş kişilik hanesiyle Ahyolu Kazası'nda yerleştirilmek üzere gönderildiği.	24 L 1292/23 Kasım 1875
113/7618	Kırım muhacirlerinden Fatma Hatun ve kocası Ama Salih'in Tekfurdağı Sancağı'nda bulunan Yakubiye Köyü'ndeki akraba ve hemşehrileri yakınında iskân edilmeleri talebi.	Selh-i L 1292/29 Kasım 1875
113/325	Kırım ahalisinden Abdürrahim isimli kişinin iki kişilik hanesiyle Tekfurdağı Sancağı'na yerleştirilmek üzere gönderildiği.	28 L 1292/27 Kasım 1875
120/362	Çerkes ahalisinden Karnik ve arkadaşı Sofar isimli kişilerin Bergos Kazası'ndaki hemşehrileri yanına iskân edilmeleri.	24 Za 1292/22 Aralık 1875
128/402	Çerkes ahalisinden Bedik bin Nâfe'nin Bergos Kazası'ndaki hemşehrileri yanında iskân edilmek üzere gönderilmesi.	22 Z 1292/19 Ocak 1876
131/912	Çerkes esirlerden İlyas isimli kişi 15 hane köle takımıyla beraber Türbedere Köyü'nde iskânlarını talep etmektedir.	28 1292/25 Ocak 1876

1. 4. 2. Muhacirlerin Çeşitli Konulardaki Yardım Talepleri

Muhacirlerin Osmanlı topraklarına yerleşmeleri veya kendi geçimlerini sağlayabilecek duruma gelmelerine dek geçen sürede gerek devlet gerekse hayırsever ahali tarafından muhacirlere çeşitli yardımlar yapılmıştır. Bu doğrultuda yapılacak olan yardımlar daha muhacirler iskân bölgelerine yerleşmeden önceki süreçte başlamıştır.¹⁷⁰

Edirne Vilayeti'ne gelen muhacirler için geçici veya sürekli iskân edilecekleri bölgelerin tespit edilmesinden sonraki süreçte hanelerin yapıldığı ve yapımı tamamlanan hanelere muhacirlerin yerleştirildiği Ayniyat Defterindeki belgelerden anlaşılmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi yapılan bu faaliyetler esnasında ihtiyaç duyulan maddi katkıda halk da devletin yanındaydı. Bu hususta iskândan sonraki

¹⁷⁰ Berber, "19. Yüzyılda Kafkasya'dan Anadolu'ya Yapılan Göçler", **Karadeniz Araştırmaları**, S: 31, Güz, 2011, s. 28.

süreçte geçimlerini sağlayabilmeleri adına muhacirlere yiyecek, giyecek, nakdi ve aynı yardımlar yapılmıştır.

Göçlerin arttığı zamanlarda, muhacirlerin haklarının gözetilmesinin yanında yerli ahalinin hakları konusunda da aynı oranda hassasiyet gösterilmiştir. İmkânlar dâhilinde belirli oranda yerleşik hane arasına bir göçmen hanesi yerleştirilecek şekilde bir düzenlemeye gidilmiştir. Ayrıca muhacirlere, sosyo-ekonomik hayatta başarılı olabilmeleri adına vergi ve askerlik görevlerinden muaf tutulmaları gibi çeşitli kolaylıklar sağlanması, arazi, zirai araç-gereçler, öküz ve tohumluk zahire yardımı vb. yardımların yapılması sağlanmıştır. Muhacirlere ilgili meselelere daha fazla vâkıf olunması için merkezi hükûmetin ahali ve mahalli yöneticilerle organize bir şekilde çalışması daha da önemli hale gelmiştir¹⁷¹. Defterde incelediğimiz belgelerde muhacirlerin ölen hayvanlarına karşılık mal sandığından borç istemeleri, iskân sırasında masraflarının devlet tarafından karşılanması, ibadetlerini yerine getirebilmek adına mescit yapılması, verilen maaşlarının kesilmemesi gibi hususlarda yardım talepleri görülmektedir.

Tablo 14: Muhacirlerin Çeşitli Konulardaki Yardım Talepleri Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
7/6818	Çerkes göçmenlerinden Ömer çift hayvanının ölmesinin sıkıntıya yol açtığından dolayı bu zararın karşılanması için mal sandığından bir miktar akçe borç istemiştir.	23 Ş 1291
19/306	Kırım göçmenlerinden Hafız Abdullah Efendi 39 kişiden ibaret olan cemaatinin iskân edilmeleri için Tekfurdağı Sancağı'na gönderilmiş olduklarını, henüz yardım almadıkları gibi misafirlik yevmiyelerinin de verilmediğini yazdığı dilekçesinde beyan etmiştir.	20 Şevval 1291/30 Kasım 1874
39/9654	Çerkes göçmenlerden Ayşe Hatun tarafından gönderilen ve Muhacirin İdaresi'ne havele olunan dilekçede Ayşe Hatun Tekfurdağı Sancağı'na bağlı Mandıra Köyü'nde ikamet eden eniştesi Hacı Kerandun Bey'in iki oğluyla beraber hapis buldukları ve kız kardeşi Hace isimli hatunun kimsesiz ve mahrum kaldığından dolayı üç cariyesiyle beraber geçici olarak İstanbul'a gitmesine ruhsat verilmesini istemektedir.	13 Muharrem 1292/19 Şubat 1875
49/56	Filibe Sancağı'ndaki Kurtkoru Köyü'nde Dağıstan göçmenlerinden Said Efendi tarafından Zabtiye Nezareti'ne gönderilen dilekçede Kurtkoru Kasabası'nda mescid yapılması istenmektedir.	13 Ra 1292/19 Nisan 1875

¹⁷¹ Şahin, a.g.m., s. 2796.

62/132	İslimye Sancağı'nda bulunan İbrahimli ve Nasrine köylerindeki Kırım Göçmenleri'nden Ahmed ve Murad isimli kişiler köylerinde bir mescid inşa edilmesini istemişlerdir.	26 R 1292/1 Haziran 1875
64/2030	Edirne Sancağı, Kızılağaç Kazası, Turaklı Köyü'nde sakin olan 50 hanelik Çerkes göçmenlerin vekili Hahşud ve Zavur imzalarıyla gönderilen ve Zabtiye Nezareti'ne iletilen dilekçede, kendi işleriyle uğraştıkları halde diğer göçmenler tarafından meydana gelen kavga üzerine köyden uzaklaştırıldıklarından ve acınacak halde bulduklarından bahsederek köylerine tekrar yerleştirilmelerini istemektedirler.	Gurre-i Ca 1292/5 Haziran 1875
58/107 99/648	Çerkes göçmenlerden Hatuh isimli kişi tarafından Zabtiye Nezâreti'ne iletilmiş olunan dilekçede Bergos Kazası'nda Pazarcık Kasabası'nda yerleştirilmiş olub hata sonucu Bergos Kazası mal sandığından kendisine tahsis edilmiş olan 40 kuruş maaşının sonradan kesilmesinden dolayı aşırı sıkıntı ve yokluk içerisinde bulunduğu bahsederek gereğinin yapılmasını istemiştir.	10 R 1292/16 Mayıs 1875 13 N 1292/13 Ekim 1875
69/246	Pazarcık Kazası'nda Esterlice Köyü'nde bulunan göçmenlerin yeni arazi istedikleri.	18 Ca 1292/22 Haziran 1875

1. 4. 3. Muhacirlerle İlgili Problemlere Dair Kayıtlar

İskânlarının ardından muhacirlerin, buldukları bölgelerde uyum sorunları yaşadıkları görülmektedir. Özellikle iskân edildikleri mahallerde muhacirlerin devlet tarafından verilen araziye yerleşememeleri, arazinin muhacirlere yetersiz gelmesi veya muhacirlerin bulunduğu bölgelere yerli ahali tarafından baskı yapıp arazilerinin işgal edildiğine yönelik şikâyetler göze çarpmaktadır. Ayrıca gerçekleşen bu müdahaleler tek taraflı olmamıştır. Özellikle muhacirler de iskân edildikleri bölgelerde yerli ahalinin topraklarına el koyma girişimlerinde bulunmuşlardır.

Ayniyât defterinde karşılaştığımız diğer mühim bir meselelerden biri de köle ve cariyeler ilgili konulardır. Köle ve cariyelerin bir yerden başka bir yere taşınması, bu taşınma işlemi sırasında yol masraflarının ne şekilde karşılanması gerektiği, miras olarak intikal eden köle ve cariyelerin satışları sırasında elde ettikleri kıymet bedellerinin karşılanamaması, firar eden kölelerin teslim edilmesi talebi gibi sorunlar bulunmaktadır. Göçler nedeniyle devletin karşılaştığı diğer bir sıkıntı da mali problemlerdir. Özellikle bunların taşınma, hane, hayvanlarının durumu ile ilgili istekleri merkezi hükûmet açısında birçok harcamayı da beraberinde getirmiştir.

Darp ve saldırı konularında da değindiğimiz üzere göç etmenin getirdiği açlık, fakirlik, işsizlik gibi zorluklar muhacirlerin darp, yaralama, hırsızlık, gasp vb. suçları işlemelerine ortam hazırlamıştır. Bu durum toplumun sosyal anlamdaki düzeninin bozulmasına neden olmuştur.

Muhacirlerin problemleri ile ilgili meseleler bize şunu göstermektedir ki, Osmanlı Devleti topraklarına sığınan muhacirlerin yaşadıkları sıkıntılar hangi alanda olursa olsun azami surette yakından ilgilenmiş ve bu süreçte mümkün olduğunca muhacirlere her alanda sahip çıkmaya çalışmıştır. Diğer yandan muhacirler ile gayr-i Müslim ahali arasında meydana gelen anlaşmazlıklarda ise devlet her iki tarafa da mümkün olduğunca adaletli davranmaya dikkat etmiştir.

Tablo 15: Muhacirlerle İlgili Problemler Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
44/10266	İslimye Kazası'na bağlı Mekânlar ve Arab Hoca isimli köylere iskân edilmiş göçmenlere tahsis edilmiş olan araziye yapılan müdahale.	29 Muharrem 1292/7 Mart 1875
53/794	Kırım muhacirlerinin İslimye Sancağı'na bağlı Nevahi Nahiyesi'nde Arab Hoca Köyü'nde yerleştirdikleri meraya yapılan müdahale.	2 R 1292/8 Mayıs 1875
79/3849	Ali ve Hüseyin Efendilerin Tekfurdağı Sancağı'na bağlı Akrubca Köyü'ndeki çiftlik arazisine etrafta bulunan göçmenler tarafından yapılan müdahale.	21 C 1292/25 Temmuz 1875
17/484	Adapazarı'ndaki göçmenlerden Mehmed Bey Edirne'ye kaçan Batık ve Zahik(?) adlı kölelerinin tarafına teslimini istemektedir.	10 Şevval 1291/20 Kasım 1874
32/9477	Türbedere Köyü'nde meydana gelen sahip-köle kavgası nedeniyle mükâtebe-i şer'iyeye takımından olan ve kavgaya karışmayan kölelerin de diğerleriyle birlikte başka yerlere gönderildikleri ve bunların meskenlerine iade edilmeleri.	27 Z 1291/4 Şubat 1875
72/162	Çorlu Kazası'nda oturan göçmenlerden Hacı Ömer imzasıyla verilen dilekçede kendisi ve kız kardeşlerine ölen babaları Âlem-Giray Bey'den 40-45 köle ve cariye intikal ettiği, bunların mükâtebe-i şer'iyeye göre takdir olunan kıymet bedellerinin tahsil olduğu, bu kölelerin itaatsizliklerinden dolayı başka mahallele götürülen ve sürülen diğer Çerkes köleler ile birlikte gönderildikleri ve zikr edilen bedellerini henüz elde edemediği.	27 Ca 1292/1 Temmuz 1875
131/616	Çerkes göçmenlerden Hüseyin isimli kişi daha önceden firar edip araştıma sonucu Gönen Hisar Kaymakamlığında bulmuş olduğu kölesi Hacan'ın tarafına teslim edilmesini istemiştir.	27 Z 1292/24 Ocak 1875

1. 5. İMAR ve İNŞA FAALİYETLERİNE DAİR KAYITLAR

Osmanlı devleti XIX. yüzyılda ulaşımda yaşanan sıkıntıların farkındaydı. Devletin Tanzimat dönemi öncesine kadarki ulaşım politikası, bu zamana kadar yapılmış olan yolların muhafaza edilmesinden ibaretti. Yılın belli zamanlarında birçok bölgenin payitaht ile iletişimi kopuyordu. Başta ekonomik, siyasi ve askeri nedenlerden dolayı ülkede yaşanan yıkım ve çöküntü ulaşım sektörünü de etkilemiş ve ciddi hasarların meydana gelmesine ortam hazırlamıştır. Bunun üzerine devlet XIX. yüzyılda ulaşım alanında ciddi yatırımlar yapmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti bu süreçte ulaşım alanında ilerlemeler sağlayabilmek amacıyla Avrupalı devletlere gönderdiği elçiler aracılığıyla aldığı raporlar sayesinde yapılacak yatırımların önünü açmıştır. XIX. yüzyılda ulaşım anlamında ilk girişim II. Mahmut tarafından yapılmış ve devletin imkânlarıyla posta teşkilatı kurma girişimleri ile Üsküdar-İzmit arası posta yolu yapılmış ve İstanbul-Edirne arası posta yolunun da imar ve tamir işlerine başlanmıştır. Böylece ulaşımaya yönelik ciddi çalışmalar, ulaşımın alt dallarından birçok alanında kendini hissettirmeye başlamıştır. Tanzimat döneminde Meclis-i Vâlây-ı Ahkâm-ı Adliye’de bölgelerin sıkıntıları görüşülmüş, bunun neticesinde geçici imar meclisleri kurulmuş ve yolların yapılması vazifesi bu meclislere verilmiştir. Yol sorununu çözmek amacıyla 1845 yılında Mecâlis-i İmâriyye adıyla imar meclisleri oluşturularak sorunların çözümü için çalışmalar başladı. Islahat Fermanı’nın ardından, 14 Eylül 1858 tarihli bir nizamname ile yapılan düzenlemelerle birlikte "Meclis-i Meabir" oluşturularak çalışma şartları belirlendi. Yol, sokak, cadde, deniz ve nehir ulaşımını gibi bayındırlık meseleleri bu kurula bırakıldı. Fakat yol yapım ve yenileme işlerinde yeteri kadar başarılı olunamaması üzerine 1864 yılında yapılan düzenlemelerle yol yapım işleri önceki döneme orana kıyasla daha düzenli olarak ele alındı. Devlet, valilerden ana yolların yapım ve bakım işleri ile yakından ilgilenmelerini istedi. Daha sonra kurulun çalışmalarını sonuçlandırmasıyla yol ve bina yapımı meselesi daha modern kurallar çerçevesinde ortaya konulmuştur. Karayolları ile ilgili olarak hazırlanan nizamname "memâlik-i mahrûse-i şâhâne yollarının tanzîm ve tesviyesi hakkında nizâm-nâmedir" adı ile yayınlanmıştır. Bu yönetmelik 14 Ağustos 1869 tarihine kadar yürürlükte kalmıştır. Bu düzenlemeyle beraber yolların genişletilmesi, altyapı sorunları kapsamında su, kanalizasyon, gaz borularının döşenmesi, yol yapımının nasıl sağlanacağı, ahalinin nasıl katkı sağlayacağı detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Ayrıca

bu düzenlemelere katkı olarak yollarda çalışacak kişiler ile ilgili yolların “Umûr-ı Tesviyesi ve Ahalinin Sûret-i İstihdamı Hakkında Talimatname” çıkarılmış ve yol yapım işleri arazinin durumuna göre üç bölüme ayrılmıştır. Talimatnamede ahalinin yola olan yakınlık ve uzaklıkları hesap edilerek yol yapım işlerinde ne şekilde görev alacakları detaylı bir şekilde açıklanmıştır. 26 Ağustos 1869 tarihli “Turuk ve Meâbir Nizamnâmesi” ile de ülkedeki karayolları dört gruba ayrılıyordu. Payitahtı, vilâyet merkezlerine ve önemli iskeleleri, demiryollarını birbirine bağlayan yollar “Sultanî Yollar (devlet yolu)” olarak belirtilmiştir. Vilâyet merkezleri arasında yollar sancak yolu ve kaza-köy yolları ise dördüncü grup yollar oluyordu. Erkeklerle yol yapım ve onarım işlerinde beş senede yirmi gün çalışma zorunluluğu getirilmiş ve yol yapımında bedenen veya hayvanlarını kullanarak katkıda sağlamaları zorunlu sayılmıştır. Bunun dışında yol yapım işlerinin süresi, kaç kişinin görev alacağı, yol yapımında kimlerin muaf tutulduğu, şose yollarda kullanılacak malzemeler, her yolda tarik emini, kâtip, sevk memuru bulunması gerekliliği ile teknik anlamda işleri yürütecek başmühendis bulundurulması ve mühendislerin Ticaret ve Nafia Nezaretince atamalarının yapılması gibi yükümlülükler bulunmaktadır. Bu kapsamda 1875 yılında Trabzon-Erzurum, Konya-Silifke-Mersin-Adana, İstanbul-Edirne, İstanbul Bursa ve İzmir-Aydın yolları şose olarak ulaşıma açılmıştır. Karayolu yapımına yabancı sermaye ilgi göstermemiş, devlet ve ahalinin birlikte gösterdiği çaba ile başarı sağlanmıştır. Bu gelişmeleri sadece karayolu yapımında değil, demiryolu yapımı ve diğer alanlarda da görebiliriz.¹⁷²

Belgelerde rastlanılan ulaşıma dair konulardan biri de demiryolu ulaşımı ve Rumeli demiryolu kumpanyaları hakkındadır. Osmanlı Devleti’nde öncelik olarak devletin imkânları dâhilinde demiryolu yapılması planlanmış fakat yeterli sermaye ve teknik eleman eksikliği dolayısıyla yabancı şirketlere imtiyaz verilmesi yoluna gidilmiştir.¹⁷³

Osmanlı Devleti gerek Balkanlardaki isyan hareketleri ve olası bir Osmanlı-Rus savaşına karşın Rumeli’ye demiryolları yapmayı düşünmüştür. Osmanlı’nın çağrısına ilk olarak İngiliz parlamenti Labro’dan cevap gelmiş ve kendisiyle 23

¹⁷² Musa Çadırcı, “Tanzimat Döneminde Kara yolu Yapımı”, **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. 15, S: 26, Yıl, 1991, s. 153-158; Kenan Göçer, “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Ulaşım ve Servet-i Fünun Dergisi Ulaşım Bibliyografisi”, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi**, C. XI, S: II, Yıl, 2016, s. 150-151; Mehmet Seyitdanlıoğlu, “Tanzimat Dönemi İmar Meclisleri”, **OTAM**, S: 3, Ankara 1992, s. 323-332; Mehmet Seyitdanlıoğlu, “Yerel Yönetim Metinleri (V): Turuk ve Ebniye Nizamnamesi ve Getirdikleri”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, C. 5, S: 4, Temmuz 1996, s. 69.

¹⁷³ Vahdetin Engin, “Rumeli Demiryolu”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 35, TDV, İstanbul, 2008, s. 235-236.

Ocak 1857 tarihinde mukavele yapılmıştır. Buna göre İstanbul'dan Edirne ve oradan Şumnu yoluyla Rusçuk'a, Edirne'den Ege denizi kıyısında bulunan Enez'e kadar demiryolu yapma imtiyazı doksan dokuz yıl süre ile Labro'ya verildi. Daha sonra gerekli sermayeyi temin edemediğinden imtiyazı feshedildi. 17 Nisan 1869 tarihinde Davud Paşa ile Hirsch arasında Rumeli Demiryolları Mukavelesi imzalandı. Mukaveleye göre İstanbul'dan başlamak üzere Bosna'dan geçip Edirne, Filibe, Enez, Burgaz ve Selanik'e uğrayarak Sava nehrine kadar 2000 km. uzunluğunda bir demiryolu hattı inşa edilecekti. İmtiyaz tarihi 1876 Temmuz'unda başlayacak ve aynı şekilde doksan dokuz yıl süre ile bu mukavele geçerli sayılacaktı. Ancak bu mukavele İstanbul'da kabul görmedi. Daha sonra Osmanlı Devleti'nin zorda kalması üzerine, Baron Hirsch işletmeyi kendisinin yürütmesi teklifini kabul edilmek zorunda kaldı. 7 Ekim 1869 tarihinde Rumeli demiryolları imtiyazı fermanını elde eden Hirsch, Ocak 1870'te inşaatı yürütecek olan Rumeli Demiryolları Şirket-i Şahanesi'ni ve işletmeyi üstlenen Rumeli Demiryolları İşletme Kumpanyası'nı kurdu. Yapılan çalışmalar doğrultusunda 1870 yılının ikinci yarısında İstanbul-Edirne-Filibe-Sarımbey-Belova, Edirne-Dedeoğaç, Selanik, Üsküp ve Banaluka-Avusturya sınırı arasında yaklaşık 1000 kilometrelik bir alanda yapım çalışmaları başladı. Rumeli demiryollarının ilk bölümü olan Yedikule-Küçükçekmece hattı 4 Ocak 1871 tarihinde törenle hizmete girdi. İnşaatın tamamlanabilmesi için şirket dönemin sadrazamı Mahmud Nedim Paşa'yı ikna ederek imtiyazı devlete iade etti. 18 Mayıs 1872 tarihinde yapılan bir dizi mukaveleye göre Balkan dağlarını aşması gereken yaklaşık 1000 km. uzunluğundaki hattın inşaatını devlet üstleniyordu. Böylece Rumeli demiryollarının yapım çalışmalarının sürmesiyle birlikte Baran Hirsch'in inşa etmekte olduğu 149 kilometrelik Edirne-Dedeoğaç, Rumeli demiryollarının Ege kıyılarından Edirne'ye uzanan hattının son noktası olan Dedeoğaç istasyonu 1872 Haziran'ında hizmete açıldı. Bu arada 24 Eylül 1872 tarihinde Demiryolları idaresi kuruldu. Osmanlı Devleti daha sonra içinde bulunduğu maddi yetersizlikler yüzünden sözünü verdiği demiryolları yapımını gerçekleştirememiştir; Hirsch ise inşasına başladığı hatları yavaş yavaş tamamlayarak 17 Haziran 1873'te İstanbul-Edirne-Sarımbey-Belova hattını tamamlamıştır.¹⁷⁴

Özellikle defterde geçen konularda Edirne Vilayeti dâhilinde demiryolu duraklarının korunması amacıyla hatt üzerinde yeterli miktarda zaptiye neferi

¹⁷⁴ Vahdettin Engin, a.g.m. s. 235- 236.

bulundurulması gerektiği Rumeli demiryolu işletici kumpanyası direktörü tarafından bildirilmiştir. Değirmendere yolu için hükümet ile Rumeli demiryolları işletici kumpanyası arasında yapılmış anlaşmada durakların tamamlanması üzerine ile ilgili mesele de ve Dedeoğaç demiryolu yapımını sağlayan Kumpanya şirketinin yukarıda verilen bilgiler doğrultusundaki kişi ve Kumpanya tarafından yapıldığı ihtimal dâhilindedir.

826 numaralı Ayniyat defterinden imar ve inşa faaliyetleri ile ilgili tespit edilen belgelerde halkın bazı talep ve şikâyetlerinin olduğu görülmektedir:

Demiryolu yapımı ve demiryolu istasyonlarına kadar ulaştırılması amacıyla şose yolların inşa edilmesi, buldukları yere uzak olan istasyonlara ahalinin ulaşmakta yaşadıkları sıkıntılar üzerine istasyon inşası, başka devlet vatandaşlarının kendilerinin olmayan arsalar üzerinde ruhsatsız bir şekilde bina inşa etmeleri, gayr-i Müslimlerin sahte senet göstererek yeni yapılar inşa ettirme teşebbüsleri, mescidin yakınına gayr-i Müslim vatandaş tarafından yapılan meyhane inşası, yol inşasında bölge halkının mükellefiyeti gibi yaşanan bazı mağduriyetler ve yasal olmayan inşa faaliyetleri Sadaret'e bildirilmiştir. Sadaret makamı gelen dilekçeleri konusuna göre ilgili birime havale ederek buradan gelen cevap doğrultusunda Edirne Vilayeti'ni bilgilendirmiş, talep ve şikâyetlerin araştırılarak gereğinin yapılması istemiştir. Ayrıca Edirne'de Gureba hastanesinin inşa edilerek içerisindeki yatak sayısının artırılması ve doktor, memur gibi personellerin ihtiyacının karşılanmasına yönelik çalışmalar yapıldığı anlaşılmaktadır.¹⁷⁵

Tablo 16: İmar ve İnşa Faaliyetleri Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
1/159	Filibe Sancağı'nda inşası gerekli görülen şose yollar ahali tarafından inşa edilip tamamlanmıştır. Panayır ve pazarı olmayan Değirmendere'ye de bir şose yol yapılması için, köyün ileri gelenlerinden bazılarının kışkırtmasıyla köyün imam ve muhtarının tevkif edildiğinden bahsederek, ahali vekili Mustafa'nın durumla ilgilenmesini istemişlerdir.	3 Ş 1291/15 Eylül 1874
29/243	Rumeli Demiryolu hattının Çorlu ile Cısr-i Ergene arasındaki mahalleri suların taşması nedeniyle ikinci defa zarar görmüştür. Bundan dolayı İstanbul trenlerinin Çorlu'ya ve Edirne trenlerinin	5 Z 1291/13 Ocak 1875

¹⁷⁵ Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyıla gelindiğinde Gureba hastanelerine ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Bu ihtiyaç doğrultusunda Edirne, Bursa, İzmir gibi bölgelerde Gureba hastanesi kurma faaliyetleri başlamıştır. Gureba hastanesinin Edirne'de inşa edilmesi girişimleri sonucunda 1873 yılında sonuçlanmış ve hastane açılmıştır. Geniş bilgi için bkz. Evcı, a.g.t., s. 319-320.

	de Cısr-i Ergene'ye kadar gidebildiği belirtilmiştir. Ayrıca Dedeğaç hattı şimendüferi de bu zarardan dolayı Kuleli Bergos'a kadar işlemektedir. Kış mevsiminde bu yolların çoğunun zarar göreceği heyetler ve memurların ifadesinden anlaşılmıştır. Bunun üzerine gerekli tedbirlerin hızla alınmasına ve çalışmaların tamamlanmasına dair iki defa gelen telgrafname gereğinin yapılması için Nafia Nezareti'ne bildirilmiştir.	
52/39	Zağra-i Atik Kasabası'ndan Sekban ve Karapınar ve Radine Mahallesi demiryolu istasyonlarına kadar yapılacak şoselerin sıkıntı ve darlık sebebiyle aynı anda yapılmasına güçlerinin yetmeyeceğini belirten kasaba ahalişi gönderdiği dilekçede en çok gerekli olan Radine yolunun şimdi yapılıp diğerlerinin harmandan sonra veya sonraki yıl düzenlenmesini istemiştir.	29 Ra 1292/5 Mayıs 1875
54/393	Zağra-i Atik Kazası'nda bulunan Radine Mahalle köyüne inşa edilmekte olan şose için altı yedi saat mesafeden taş getirilmesi teklif edilmiştir. Ancak çiftçi vekilleri imzasıyla gelen telgrafta hayvanlarının kuvvetsizliğinden dolayı taşları taşımaya güçlerinin yetmeyeceği, bu nedenle bu işi yapamayacakları ifade edilmiştir.	2 R 1292/8 Mayıs 1875
73/104 Cevabı: 73/134	Pavli demiryolu mevkiinden Hafsa'ya kadar olan beş saatlik şoselerin yapımında Cısr-i Ergene Kazası ahâlisine çalışmaları teklif edilmiştir. Ancak ahali hasat zamanının girmesi ve mesafenin uzunluğu nedeniyle mağdur olacaklarından yalnız kazaları içerisinde olan Keşan tarafındaki şoselerin yapımında çalışmak istemektedirler.	27 Ca 1292/1 Temmuz 1875 6 Şaban 1292/6 Eylül 1875
102/215	Filibe Kasabası'ndan demiryolu istasyonuna kadar olan yol inşa edilip tamamlanmış olup kasaba civarındaki ve köylerin ahalişi tarafından inşası gereken Değirmendere Köyü yolunun da yapılması kendilerine teklif edilmiş ve bunun için imam ve muhtarlar gözaltına alınmıştır.	21 N 1292/21 Ekim 1875
121/No yok	Demiryolu istasyonunun vatanlarına uzaklığı taşınma hususunda bir takım sıkıntı ve zorluklar çekmelerine sebep olduğundan Çırpan Kazası'nda bulunan Karahisarlı Köyü'ne yeni baştan bir istasyon yapılması isteği.	27 Za 1292/25 Aralık 1875
3/294	Edirne'de inşa edilen Gureba hastanesinin inşa ve donanım masrafı.	5 Ş 1291/17 Eylül 1874
30/196	Filibe Sancağı'nda Hasköy Kazası'nda bulunan Tırnovıcık istasyonu etrafında Tırnovi Köyü ahalisinden Beyli Goca isimli kişi ile İtalya Devleti vatandaşı olan bir şahıs ve bazı kişiler tarafından ruhsatsız yaptırılmış olan binalar hakkında.	15 Z 1291/23 Ocak 1875

67/430	Edirne’de kale içinde bulunan ve Çelebi Medresesi denen ve bundan 100 sene önce yanmış olan medrese arsası üzerine Musevi milletinden Musa ve kardeşi Hayim isimli kişiler tarafından binalar inşa edilmesi hakkındaki şikâyetler.	8 Ca 1292/12 Haziran 1875
77/3886	Filibe Sancağın’a bağlı Sultaniye Kazası’nda inşa edilen hükümet konağında yapılan işlerde ahali de çalıştırılmaktadır. Sâdık, İbrâhim ve Hüseyin adlı kişiler ahalinin çalıştırılmaması için dilekçeler göndermişlerdir.	16 C 1292/20 Temmuz 1875
80/1086	Yol yapımından dolayı Bakkal İşteryo’nun dükkânlarının kesileceği hakkında.	25 C 1292/29 Temmuz 1875
114/3733	Tekfurdağı Sancağı’na bağlı Midye Kasabası çarşısı civarında bulunan mescidin yakınına Atanaş ve arkadaşları tarafından açılan meyhane mahkeme kararı ile kapatılmasından sonra tekrar açıldığından bazı kişiler bu durumu şikâyet etmişlerdir.	3 Za 1292/1 Aralık 1875

1. 6. MİRAS MESELELERİNE DAİR KAYITLAR

826 numaralı Ayniyat defterinden miras meselelerine dair tespit edilen belgeler aşağıdaki tabloda listelenmiş ve içerikleri yazılmıştır. Miras meseleleri, mirasın bırakıldığı kişi ile diğer mirasçılar arasında, yani miras üzerinde haklarının olduğunu iddia edenler arasında meydana gelmiştir. Mirastan mahrum olanlar bırakılan mallara müdahale etmişlerdir.

Vefat eden kişiden yakınlarına kalan mirasın paylaşımı konusunda yaşanan anlaşmazlıklar, mirasını elde edemeyen şahısların mirasların kimin üzerinde olduğunu netleştirilmesi ve hakların ona göre verilmesi isteği, ortak arazi, mülk, hane, eşya, para, köle ve cariye gibi miras değeri olan şeylerin diğer akraba tarafından veya başka şahıslar tarafından ele geçirilmek istenmesi, miras kalan kişinin vefat etmesi üzerine vasisi olan kişinin mallara el koymak istemesi, vefat eden kişinin kalan borçlarının mallarının satımı ile karşılanmasından sonra artan miktarın çocukları arasında paylaşımı gibi çeşitli miras meseleleri incelenen belgelerin konuları arasında bulunmaktadır. Söz konusu miras konuları içinde vefat eden kişilerde alacağı olan şahısların, bu alacaklarını kalan miras üzerinden tahsil etmek istemeleri üzerine mirasçılarının bu duruma karşı çıktıkları görülmüştür. Bedeli alınarak muhacirlerin yerleştirildiği çiftlik arazisinin terekeden çıkarılması ve Fatma Zehra Hanım’ın satın aldığı ev ile ilgili meselenin ise uzun müddet çözülemediği belgelerden anlaşılmaktadır.

Tablo 17: Miras Meseleleri Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
1/No yok	Paçacıoğlu Şerif Mehmed Ağa'nın babası ve kardeşinden kalan mallar ile annesinin bağışladığı Bergos'taki mülklerin yarısı babasının zenci cariyesinden olan kızının idaresi altına alınmıştır.	2 Ő 1291/14 Eylöl 1874
9/79 20/92 37/118 65/19	Fatma Zehra Hanım, Adile Hanım'dan bir ev satın almış ve parasını ödemiştir. Adile Hanım ölünce varisi olan oğlu Aziz Efendi bu satış işlemine iptal ettirmiştir. Fatma Zehra Hanım parasını ödeyerek satın aldığı evin tapusunu alamadığı için mağdur olduğunu belirterek Őikâyetini ifade etmiş ve mahkeme süreci başlamış ancak Aziz Efendi veya vekili mahkemeye gelmediği için bir sonuç alınmamıştır. Fatma Zehra Hanım Sadaret'e gönderdiği dilekçeler ile hakkını aramaktadır.	26 Ő 1291/8 Ekim 1874 22 L 1291/2 Aralık 1874 9 Muharrem 1292/15 Şubat 1875 5 Ca 1292/9 Haziran 1875
2/00 40/10288 77/No yok	Muhacirlerin yerleştirildiği Börücek Çiftliği arazisinin bu kısmın terekeden çıkarılması istenmiştir.	5 Ő 1291/17 Eylöl 1874 22 Muharrem 1292/28 Şubat 1875 15 C 1292/19 Temmuz 1875
57/1083	Merhum Nesib Bey'in borçlarının bıraktığı mallarından ödendikten sonra kalanının kızları Ülker ve Sabire hanımlara verilmesi talebi.	6 R 1292/12 Mayıs 1875
26/801	Çorlu Kazası'na bağlı Türbedere Köyü'ndeki Çerkes göçmenlerden Penbe Hanım'ın vefat eden eşi Devlet Mirza'dan kızı Habibe Felek Hanım'a intikal eden arazi, hane, birtakım eşya ve beş kölesinin azledilmesi bedeli olan 31.000 kuruş ile sonradan gönderilen hayvanlarının Habibe Hanım'a vasi tayin edilmiş olan Paşmaf isimli kişinin gizlice idaresi altına alma niyetinde olduğu belirtilmiştir. Gönderilen dilekçede bu durum beyan edilmiş ve gerekli muamelenin yerine getirilmesi istenmiştir.	22 Za 1291/31 Aralık 1874
45/2904-2906	Zağra-i Atik Kazası ahalisinden vefat eden Latif Bey'in terekesinden açık arttırma ile satın almış oldukları saman ve buğdaya vekil efendi tarafından yapılan müdahale.	5 S 1292/13 Mart 1875
123/No yok	Lüleburgos Kazası'nda Muhta (?) Köyü'nde Ali, Osman ve Salih isimli kardeşleriyle ortaklaşa mutasarrıfı oldukları birkaç parça tarla, çayır ile evden Ali ve Osman'ın çocuksuz vefat etmelerinden dolayı hisselerinin verilmesinde Salih'in bugün yarın diye oyalaması.	29 Za 1292/27 Aralık 1875
102/764	Vefat eden Ali Bey'in üzerinde alacakları olan tutarın ödenmesi konusunda mirasçılarının karşı olmasından dolayı vefat eden Ali Bey'in bıraktığı malların değerlerinden istifasını isteyen Hasan Ağa ve arkadaşlarının hadisenin araştırılmasını istemesi.	12 Cemâziye'l-evvel 1292 /16 Haziran 1875

1. 7. FARKLI KONULARA DAİR KAYITLAR

826 numaralı Ayniyat defterinin 1874-1875 yıllarına ait kayıtlarında yukarıda tasnif ederek içeriklerini verdiğimiz belgelerden başka bu tasniflere dâhil edilemeyen farklı konulara dair belgeler bulunmaktadır. Bunlardan haberleşme hizmetlerinin üzerinde önemle durulduğu, çevre ve sağlığın korunması konularına özellikle dikkat edildiği anlaşılmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde özellikle XIX. yüzyılın ilk yarısından başlamak üzere posta ve haberleşme ulak ve tatar adı verilen memurlar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Defterde bu faaliyetlerin yürütülmesine yönelik tatar postasının kurulması ile ilgili ve Edirne Postanesi'nde meydana gelen zarar ve zararların araştırılmasına yönelik veriler bulunmaktadır. Ayrıca XIX. yüzyılda haberleşme ve iletişim faaliyetlerini daha rahat yürütebilmek adına hem vilayetlerin kendi aralarında, hem de merkez hükûmet ile iletişimini yürütebilmek amacıyla telgraf hatları döşenmiştir. Defterde konu ile ilgili iletişimde muhtemel yaşanabilecek gecikmelerin ve karışıklıkların önlenmesi, hatların bakımının yapılması, yaşanan aksaklıklarda payı olan memurların teftiş edilmesi ve inşasına başlanan fakat daha sonra memurların kaldırılmasıyla faaliyeti duran telgrafhanenin tekrar açılması ile ilgili meseleler göze çarpmaktadır.

Ayniyat defterinde ölen hayvanların kemik ve derilerin saklanma koşullarından dolayı ortaya çıkan kötü kokunun çevrede rahatsızlıklara neden olduğu, bunun sağlık açısından sıkıntılı bir duruma yol açması ihtimalinden dolayı gerekli önlemlerin alınmasına yönelik istekler dile getirilmiştir. Bunun yanı sıra vilayet içerisinde vefat eden şahısların şehir içine gömülmesinin çevreye ve sağlığa zarar vereceği, cesetlerin insanların yaşadığı yere gömülmesinin sağlıksız bir ortam oluşturacağı, bundan dolayı Defn-i Emvât Nizamnamesi¹⁷⁶ hükümlerinin uygulanmasının gerekli olduğu bildirilmiştir.

Posta ve telgraf hizmetleri ile çevre ve sağlık hususları başta olmak üzere farklı konular ile ilgili belgeler içerikleri ile birlikte aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

---

¹⁷⁶ Osmanlı'da salgın hastalıkların ortaya çıkmasını engellemek, zaman kaybetmeden haberdar olunmasını sağlamak ve vebadan ölümler gerçekleşmesi üzerine hastanın bulunduğu bölgenin meclisin tembihine göre temizlenmesi uygulaması getirilmiş ve bu amaçla 1850 yılına gelindiğinde İstanbul içerisinde bulunan mezarlıklara sık sık ölü gömülmesi yasaklanarak, cesetlerin şehir dışındaki mezarlıklara gömülmesi amacıyla "Defn-i Emvât Nizamnamesi" yayınlanmıştır. Mesut Ayar, Yunus Kılıç, "Osmanlı'da Vebanın Sona Erişine Dair Bir Değerlendirme", **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, C. 17, S: 2, Kış, 2017, s. 172.

Tablo 18: Diğer Konular Hakkındaki Belgeler

Sayfa/Belge no	Belgenin Konusu	Tarih
98/3	İrâde-i seniyye ile tesis edilecek Aziziye Postası'nın şubelerinden olmak üzere Yanbolu ile Şeytancık arasında yeni bir tatar postası kurulacağından buna ait işlerin düzenlenmesi ve dolayısıyla tatarların müdürü Abdurrahman Ağa'nın Edirne Vilayeti'ne gönderilmesi.	7 N 1292/7 Ekim 1875
128/79	Edirne Postahanesi'nde bazı emanetlerin zarar ve ziyana uğramasından dolayı gerekli araştırmanın yapılması ve düzeltilmeye muhtaç olan işleri düzenlemek üzere vekil yardımcısı İzzet ve Dersaadet Postahanesi Müdürü Lebib efendilerin gönderildiği.	17 Z 1292/14 Ocak 1876
81/No yok	Bir müddetten beri Niş ve Gradiška taraflarından Avrupa ile yapılan telgraflaşmada bazı karışıklık ve gecikmelerin olduğuna dair şikâyetler ortaya çıkmıştır. Bunun nedenlerinin de hatların bakımlarının yapılmaması, mahallerince gerekli tedbirlerin vaktinde alınmaması ve oralarda bulunan memurların suiistimallerinden ileri geldiği anlaşılmıştır. Bölgedeki durumu araştırması ve teftiş etmesi için telgraf ve posta meclisi üyelerinden Mustafa Efendi ile eksiklikleri ikmal etme göreviyle funun kalemi baş memuru Emil Efendi gönderilmişlerdir.	26 C 1292/30 Temmuz 1875
111/104	Sultanyeri Kazası'nda önceden inşa olunup sonradan memurlarının kaldırılmasıyla beraber o haliyle bırakılmış olan telgrafhanenin eskiden olduğu gibi açılması ve memurların, aletlerin yollanması gereğine dair Edirne Vilayeti makamından gelen yazı üzerine Telgraf Nezareti'yle yapılan haberleşme sonucu Sultanyeri Kazası'nda tüccarlar için çok iş olmaması ve telgraf gelirlerinin masraflarını karşılamaması dolayısıyla memurları kaldırıldığı, bunların aletlerinin de toplattırıldığı ve kış mevsimine girilmesi nedeniyle hattın uzatılmasının hayli vakit alacağı ve masraflı olacağı belirtilmiştir.	22 L 1292/21 Kasım 1875
56/8	Edirne'de vefeyât tezkiresi yönteminin yerine getirilmediği, ölenlerin şehir içine gömülmekte olduğu haber alınmış ve bunun zarara sebep olacağı, cCesetlerin insanların yaşadığı yere gömülmesinin sağlıksız olacağı, Defn-i Emvat Nizamnamesi hükümlerinin uygulanmasının ise zararı önleyeceği ifade edilmiştir.	6 R 1292/12 Mayıs 1875
56/27 75/14	Dedeğacı istasyonu dâhilinde işletici kumpanya tarafından gösterilmiş olan mahallde bir tacirin toplamış olduğu hayvanların kemiklerinin şiddetli sıcaktan	5 R 1292/11 Mayıs 1875 9 C 1292/13 Temmuz 1875

	çürüyüp kokmuş olduğundan ve oradan kaldırılması için kumpanyaya gerekli tebligat yapılmış ise de bir fayda görülemediği Sadaret'e bildirilmiştir.	
74/269	Edirne'de bazı Yunanlıların kiraladıkları haneye doldurmuş oldukları kemik ve derilerin çürüyüp kötü koku çıkardığı ve Yunanlıların İngiliz bir tüccarın komisyoncusu bulunmalarından dolayı bunların oradan kaldırılması isteği İngiltere konsolosluğuna bildirilmiş ise de bir cevap alınmamıştır. Aksine gizlice geceleri Yunanlıların kiraladıkları hane içine hâlâ kemik ve derilerin doldurulması sonucu şiddetli şekilde yayılan kötü kokudan dolayı etrafta hastalıklar ortaya çıkmıştır.	Gurre-i C 1292/5 Temmuz 1875
34/365 45/3	Her sene şiddetli kış mevsiminde et fiyatının arttırıldığı, şu sıralar gerek bu sebepten ve gerek Rumeli tarafında meraların hayvan otlatmaya yeterli olmamasından ve hayvan satan tüccarların İstanbul'a ağnam sevkinde sıkıntı yaşamasından dolayı etin fiyatının artmakta olduğu ve bu konuda gerek vilayet merkezinde ve civardaki yerlerde kolaylık gösterilmez ise belediye tarafından fiyatların artmasını engelleyici tedbirlere girişileceği ve İstanbul'un et ihtiyacı için tedbirler alınması hakkında.	3 M 1292/9 Şubat 1875 17 S 1292/25 Mart 1875
67/102	İstanbul ahalisinin zaruri ihtiyaçlarından olan odun ve kömür miktarının artırılmasıyla fiyatının düşürülmesini sağlamak üzere geçen sene olduğu gibi bu sene de Şile, Sinop ve Karadeniz kıyılarıyla İzmit, Kemer ve Silivri'de ve komşu mahallerde bulunan odun ve kömürün hızla ve kolaylıkla İstanbul'a yollanması ve taşınması için mahalli tüccarın teşvik edilmesi.	11 Ca 1291/15 Haziran 1875
21/000	Sultan Bayezid Han'ın 30 seneden beri atıl halde kalan vakıf arazisinde bulunan İslimye Sancağı'nın Yanbolu Kazası'na bağlı Develü (Dualar) Kasabası'nı yeniden imar ve araziye de bayındır hale getirip korumak üzere Atanaş Petro ve ortakları uygun miktar karşılığında üzerlerine almak istemektedirler.	27 L 1291/7 Aralık 1874
28/52	Merhum Sarıca Paşa oğlu Umur Bey Vakfı'nın kitabet ve cibayet kısımlarının mutasarrıfı Sezai Efendi'nin güçsüzlüğü hakkındaki rivayet üzerine görevi başkasına verilmiş olsa bile Sezai Efendi'nin vakfi kalkındırması ve çevirmesi görevinde kendisinin becerikli ve iktidar sahibi olduğu, rivayetin ise ihtiyaçlardan ibaret bulunduğu anlaşılmıştır.	Gurre-i Z 1291/9 Ocak 1875
33/No yok	Vefat eden Gümrükcü Ahmed Ağa'nın Tekfurdağı'nda bulunan vakfına ait işlerin	Gurre-i Muharrem 1292/7 Şubat 1875

	düzenlenmesi vakfın mütevellisi Salih Bey tarafından istenmiştir.	
39/57	Mehmed Efendi, Edirne’de bulunan Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı Kitabete cihetinin mutasarrıfı merhum babası Ali Efendi mahlûlünün kendisine kalması gerekirken Ahmed Şerif Efendi sorumluluğuna verildiğini belirtmiştir.	14 Muharrem 1292/20 Şubat 1875
47/558	Dimetoka Kazası ahalisi vekili Ahmed isimli kişi kazada bulunan Seyyid Mehmed Efendi Vakfı’na ait hesabın görülmesi dolayısıyla uygulanan baskıların durdurulmasını içeren dilekçe göndermiştir.	29 S 1292/6 Nisan 1875
25/277	İsfahan’dan Edirne’ye ve oradan da Gelibolu’ya gönderilen tenbakü tohumunun tarif edildiği gibi yetiştirildiği, yetiştirilen tenbakü tohumunun numunesinin gönderildiğine dair tahrirat.	11 Za 1291/20 Aralık 1874
40/10119	Celbun Fones isimli kişinin Alamatlı taifesinden Yasef evladı Salamon neslinden olup Çorlu’da yerleştiğinden bahisle ceddinde bulunan muafname-i hümayunun benzerinin yinelenmesi için dilekçe gönderilmiştir.	15 Muharrem 1292/21 Şubat 1875
46/12	Üsküb Köyü sakinlerinden vefat eden Rahib Sofrenyus Efendi’den kalan dördüncü rütbeden Mecidi nişanının beratıyla beraber ulaştığı ve Teşrifati-i Divan-ı Hümayun’a verilmiş olduğu.	27 S 1292/4 Nisan 1875
53/105	Osmanlı coğrafyasında yayınlanması yasak olan Yunan gazetesi hakkında.	2 R 1292/8 Mayıs 1875
74/926	Daye Köyü eski muhtarı tarafından köy civarında bulunan nehirde hayvanlarının sulanmasının Zafer ve Peli çiftliklerinin nazırları tarafından yasaklandığından ve bu durumun hayvanlarının ölmesine sebep olduğundan bahsedilerek gereğinin yerine getirilmesi istenilmiştir.	3 C 1292/7 Temmuz 1875
76/No yok	Levand Herald gazetesinde yer alan bazı haberler ve bu haberlerin vilayet gazetesi vasıtasıyla deliller sunularak yalanlanması	11 C 1292/15 Temmuz 1875
84/119	Su taşkınyından dolayı zarar görmüş olan Fransız halkına yardım toplamak isteyen Tekfurdağı Fransa konsolosunun talebi hakkında.	6 Receb 1292/8 Ağustos 1875
98/6958 Cevabı: 98/192	Sıdika Hatun tarafından verilen dilekçede zevci Afganlı Hacı Abdürrahim’in kendisiyle yetimlerini sekiz aydan beri nafakasız bırakıp Uzuncaabad panayırına gittiğinden ve zor durumda kaldığından bahsedilmektedir.	10 N 1292/10 Ekim 1875 10 Za 1292/8 Aralık 1875
104/157	Şarköy Kazası’na yağın dolu ve yağmurdan meydana gelen zararların beyanı ile mahallince alınan önlemler, afetzedelere ihtiyaçlarını karşılamaları için yardım sandıklarından gerekli miktar akçe borç verilmesi.	26 N 1292/26 Ekim 1875
123/00	Tüccar Corci Voçino’nun Osmanlı vatandaşlığı talebi.	29 Za 1292/27 Aralık 1875

İKİNCİ BÖLÜM

BELGELERİN TRANSKRİPSİYON ve ÖZETLERİ

Sayfa 1

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Paçacıoğlu Şerîf Mehmed Ağa'nın Bergos'da olub pederi müteveffâ Tâhir Ağa ile birâderinden intikâl iden ve müteveffîye vâlidesi tarafından hibe idilen 'akârâtın nısfını pederi merkûmun zenciye câriyesinin kerîmesi Nazîfe Hâtûn zabta kıyâm iylemiş olduğundan bahisle tarafından tevkîl iylediği Edirneli Hâcî 'Ali Efendi ma'rifetiyle muhâkemelerinin ber-vech-i hakkâniyet fasl ve rü'yeti hakkında ba'zı ifâdeyi hâvi virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl-i sû-yı vâlâları kılınmış olmağla sûret-i istid'âya nazaran muhâkeme ve murâfa'a-i lâzîmenin muhikkâne ve bî-tarafâne rü'yetiyle tebeyyün idecek hâle göre iktizâsının icrâ ve keyfiyetinin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 2 Ş (12)91 / 14 Eylül 1874

Konusu: Paçacıoğlu Şerif Mehmed Ağa'nın ölen babası ve erkek kardeşinden miras kalan mallar ile ölen annesi tarafından bağışlanmış olan Bergos'taki mülklerin yarısı babasının zenci cariyesinden olan kızının idaresi altına alınmıştır. Bundan dolayı mirastaki hakkını arayan Mehmed Ağa'nın vekili Hâcî Ali Efendi'nin yapılacak olan mahkemenin adaletle ve doğrulukla idare edilmesi gerektiği hususunda yazdığı dilekçeye cevaben Edirne Vilayetine yazılan şukkada mahkemenin tarafsız ve adil bir şekilde yapılması bildirilmiştir.

Numara: 159

Bu dahi

Filibe Sancağı'nda inşâsına lüzûm görünen şose yolları ahâli cânibinden inşâ ve itmâm olunmuş iken panayır ve pazar mahalli olmayan Değirmandere Karyesi'nde dahi bir şose yol tanzîmi için vücûhdan ba'zılarının ilkaâtıyla imâm ve muhtârlarının taht-ı tevkîfe alındıklarından bahisle icrâ-yı îcâbı ahâli vekîli Mustafâ nâm kimesne tarafından bâ-telgrafnâme istid'â olunması üzerine Nâfi'a Nezâret-i Celîlesiyle icrâ idilen muhâberede alınan cevâbda sâlifü'z-zikr Değirmandere tarîki Rumeli Temüryolları (...?...) kumpanya ile Devlet-i 'Aliyye beyninde hasbe'l-mukâvele inşâsı mukarrer olan turuk-ı ma'lûme cümlesinden ya'ni temüryollar Filibe mevki'sinden Değirmandere'ye yapılacak on kilometro tûlunda bir tarîkden 'ibâret

bulunmasına nazaran tesviye ve inşâsı ahâli-i mükellefeye ‘â’id ise de ‘amelenin bu yüzden düçâr-ı rencîde ve âzâr olmaları ve câ’iz olamaya(cağından) cebr ve tazyîk olundukları vâki’ ise men‘i husûsunun savb-ı devletlerine lüzûm-ı iş‘âr ve ifâde olunmuş olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâ ve ‘amele hakkında mu‘âmele-i müz‘ice vukû’ bulmamasına mütemâdiyen dikkat ve i‘tinâ buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 3 Ş (12)91 / 15 Eylül 1874

Konusu: Filibe Sancağı’nda inşâsı gerekli görülen şose yollar ahali tarafından inşâ edlip tamamlanmıştır. Panayır ve pazarı olmayan Değirmendere’ye de bir şose yol yapılması için, köyün ileri gelenlerinden bazılarının kışkırtmasıyla köyün imam ve muhtarının tevkif edildiğinden bahsederek, ahali vekili Mustafa’nın durumla ilgilenmesini istemişlerdir. Ahali vekili Mustafa durumu bir telgrafnâme ile bildirmiştir. Nâfia Nezâreti ile yapılan haberleşmeler sonucunda alınan cevapta Rumeli Demiryollarını yapan kumpanya ile devlet arasında yapılan anlaşma sonucu inşâsı kararlaştırılmış olan demiryollarının Filibe’den Değirmendere’ye kadar 10 kilometre uzunluğundan bir yoldan meydana gelmesi gerekli görülmüştür. Bu yolun düzenlenmesi ve inşâsı ahali-i mükellefeye ait olsa bile amelenin incitilip, kırılmasının doğru olmayacağını rahatsızlık duyulan bu davranışların meydana gelmemesi için gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi bildirilmiştir.

Sayfa 2

Numara: 1183

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Filibe Sancağı Mutasarrıflığı Vekâleti’nde bulunan ‘izzetlü İbrâhim Bey’e müddet-i vekâleti için mutasarrıflık ma‘âş sülüsünün i‘tâsı hakkında vârid olan tahrîrât-ı devletleri üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle lede’l-muhâbere alınan cevâbda mîr-i mûmâ-ileyhin mektûbçuluk ma‘âşının derece-i kifâyede bulunması hasebiyle mezkûr mutasarrıflık ma‘âşından vekâlet için kendisine humsu i‘tâsı kâfi idüğü gösterilmiş olmağın ol vecihle icrâ-yı îcâbına himmet buyrulması siyâkında şukka.

4 Ş (12)91 / 16 Eylül 1874

Konusu: Filibe Sancağı Mutasarrıflığı Vekâleti’nde bulunan İbrahim Bey’e, vekalet ettiği müddet boyunca mutasarrıflık maaşının 1/3’ünün verilmesi hakkında gelen yazıya karşılık Maliye Nezâreti’nden görüş alınmış; adı geçen şahsın mektupçuluk maaşının yeterli derecede bulunmasından dolayı vekaleti karşılığında mutasarrıflık maaşının 1/5’i oranında verilmesinin yeterli görüldüğü bildirilmiştir.

Numara: 00

Bu dahi

Pederi müteveffâ Nesib Bey'in mutasarrıf olduğu Börücek Çiftliği arâzisinden bi't-tefrîk muhâcirîn iskân idilmiş olan arâziye mahallince kırk sekiz bin gurûş kıymet tahsîs olunmuş olduğundan bahisle bunun müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin zuhûr iden zimmet-i mîriyesine mahsûbiyle üst tarafının terekeden istifâ olunması istid'âsına dâ'ir Ülker Hanım'ın virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre îfâ-yı muktezâsıyla keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 Ş (12)91 / 17 Eylül 1874

Konusu: Merhum Nesib Bey'in sahibi olduğu Börücek Çiftliği arazisinin bir kısmına muhacirler iskân edilmiş ve bunun için 48000 kuruş bedel ödenmiştir. Bu nedenle arazinin üst tarafının Nesib Bey'in terekesinden çıkarılması istenilmiştir.

Sayfa 3

Numara: 294

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Edirne'de gurebâya mahsûs bir hastahâne te'sîs ve inşâ ve levâzım-ı tefrîşîye ve sâ'iresi vilâyet temyîz-i hukûk meclisinden virilen ihzâriyye pusulaları hâsılâtından müterâkim olan on bir bin seksan yedi buçuk gurûşla tesviye ve îfâ olunarak ba'd-ezîn vukû' bulacak masârıf-ı dâ'imesine dahi hâsılât-ı mezkûrenin karşılık ittihâz kılındığı ifâdesine dâ'ir vilâyet-i celîleleri idâre meclisinden meb'ûs Fi 29 Muharrem (12)91 târîhli mazbata mütâla'a ve Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle muhâbere olundu. Alınan cevâbda işbu hastahânenin masârıf-ı dâ'imesi için karşılık ittihâzı başkaca cânib-i hazîneye gönderilen mazbatada gösterilen ve mahall-i sarfi olmadığı beyân olunan Ser-teberdâr Hamza Bey evkâfı mahsûsâtının hazînece der-dest tedkîk bulunmasından ve ileride kesb ideceği netice mechûl olmasından dolayı masârıf-ı merkûmeye karşılık tutulması muvâfık-ı maslahat olamayacağından ve temüryolu mevkîfi civârında ıslahhâne ile mezkûr hastahâneye terk kılınan gazinonun ale't-tahmîn hâsılât-ı seneviyesi dinilen on beş bin gurûş üzerine mezkûr ihzâriyye pusulaları hâsılât-ı müterâkimesi nisbetiyle senevî husûlü me'mûl olan on beş bin gurûş daha 'ilâve olduğu hâlde ikisi otuz bin gurûşa bâliğ olup eğerçi hastaların dâ'ire-i belediyeden muvazzaf olan iki nefer memleket tabîbine mu'âyene itdirileceği cümle-i iş'âratından ise de böyle yigirmi yataklı bir hastahânedeki tabîb ve eczâcı ve me'mûr ve sâ'iresi ma'âşât ve ta'yînâtı dâhil olmadığı hâlde yalnız me'kûlât ve

meşrûbât ve eczâ ve melbûsât bahâsı olarak lâ-akall senevî altmış bin gurûş masraf vukû'ı mücerreb olduğuna göre zikr olunan iki kalem hâsılât masârıf-ı mezkûreye kifâyet idemeyeceğinden şimdilik terkinde mahzûr görülemeyen işbu iki kalem hâsılât ile idare olunabilmek ve ilerüde karşılığı bulundukca teksîr idilmek üzere mezkûr hastahânenin evvel-emrde on yatak vaz'ıyla küşâdı lâzım geleceği gösterilmiş ve bu sûret muvâfik-ı hâl ve maslahat görülmüş olmağın ol vecihle îfâ-yı muktezâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 Ş (12)91 / 17 Eylül 1874

Konusu: Edirne'de bir gurebâ hastahanesinin inşası ve donanımı için vilâyet temyîz-i hukûk meclisi ihzariyye gelirlere 11087,5 kuruş ödenmiştir. Bundan sonra meydana gelecek giderler için de ihzariye gelirlerinin kullanılması hususu Vilayetin idare meclisinden Maliye Nezâreti'ne 18 Mart 1874 tarihli mazbata ile bildirilmiştir. Maliye Bakanlığıyla yapılan haberleşme sonucunda hastahanenin masraflarına karşılık olarak hazineye gönderilen tutanakta gösterilen bilgilerin hükümet harcamaları olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca Ser-teberdâr Hamza Bey'in vakıflarının hazinede tutularak durumun araştırılması ve elde edilecek neticenin bilinmemesinden dolayı adı geçen masraflara karşılık tutulmasının yapılacak işe uygun olmadığı bildirilmiştir. Demiryolu istasyonuna yakın yerdeki ıslahane ile adı geçen hastahaneye terk edilen gazinonun aşağı yukarı senevi hasılatından 15000 kuruşu üzerine adı geçen ihzariye pusulalarının biriken gelirlere yakın, yıllık birikmiş olan 15.000 kuruşun da ilave olduğu halde ikisi 30.000 kuruşa varmış olup belediye dairesinde vazifeli olan iki doktor kontrolünden geçirileceği bildirilse de 20 yataklı olan hastanede doktorların ve görevli memurların aylıklarının verilmeyip sadece yiyecek, içecek ve elbiselerinin değeri olarak en azından yıllık 60.000 kuruş masrafın meydana gelmesi tecrübe olunmuştur. Bahsedilen iki kalem hasılatından adı geçen masrafların yeterli gelmeyeceğinden şimdilik bırakılmasında sakınca görülmemeyerek bu iki kalem hasılatın idare olunabilmesi için ileride karşılığı bulundukça yatak sayısının çoğaltılarak hastahane 10 yatağın daha açılması gerekli ve faydalı olacağı uygun görülmüş ve ihtiyacın yerine getirilmesi için gerekli yardım yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 4

Numara: 1664

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Zağra-i Atîk Kazâsı'na tâbi' muharrerü'l-esâmi-i kurrânın seksan dört ve seksan sekiz seneleri a'şar mültezimi Ahışalı Ali Ağa'nın gayri-ez-îfâ bedelâtından zimmeti bulunan hasbe'l-kefâle kendisinden talep olunmakta olan otuz bin gurûşun çiftlikleri hâsılatı fazlasından tesviyesine müsâ'ade olunmasını müsted'i kazâ-i mezkûr merkezinden Mustafa imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına isbâl kılınmağla bi't-tahkîk usûl ve nizâmı dâ'iresinde tesviye-i icâbına himmet buyurulması siyâkında şukka.

Fi 8 Ş (12)91 / 20 Eylül 1874

Konusu: Zağra-i Atik kazasından Mustafa imzasıyla gönderilen telgrafta kazaya bağlı ve isimleri yazılı olan karyelerin 1867 ve 1870 senelerindeki aşar mültezimi Ahışalı Ali Ağa'nın talep ettiği 30.000 kuruşun çiftliklerin hasılatından fazla olduğu ve buna müsaade edilmemesi ifade edilmiştir. Usulüne göre durumun düzenlenmesi ve doğru yöntemin sağlanarak gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 00

İslimye Mutasarrıflığı'na

İslimye Sancağı sâl-i hâl vâridât-ı 'öşriyesinin sûret-i müzâyede ve ihâlesine dâ'ir makâm-ı müsteşârîye meb'ûs tahrîrât-ı sa'âdetlerine melfûf lâyihanın bir fikrasında Edirne Dâ'ire-i Belediyesi erkân-ı vilâyet ve memleket ellerinde olub hilâf-ı nizâm bir takım sû-i ahvâl zuhûra gelmekte ve ednâ bir şey için mütemerrid nizâmı icrâ kılınmaksızın doğrudan doğruya merkez-i vilâyete adam celbiyle dûçar-ı gadr ve hasâr idilmekte olduğu iş'âr ve ihbâr olunması üzerine Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne teblîgât-ı mukteziye icrâ kılınmıştı. Bu kere cevâben vârid olan tahrîrâtda dâ'ire-i belediyenin nizâmı dâ'iresinde teşekkül itmekte olduğu ve hilâf-ı kâ'ide-i adem ihzârının aslı olmadığı beyân ve muhbir tarafından ihbârât-ı vâki'anın sıhhati iddi'asında ısrar edilir ise ta'yîn-i zât ve madde ile isbât-ı müdde'â olunması talep ve ityân kılınmış olmağla dâ'ire-i belediyeye usûl-i mevzû'a hilâfında a'zâ ta'yîni ve müteferri'âtı sahîh olduğu hâlde gerek a'zânın ve gerek mugâyir-i kâ'ide ihzâr kılınan eşhâsın esâmisi ve mevâdd-ı ihzâriyyede vâki' olan sû-i istimâlâtın mâhiyet ve derecâtı bi't-ta'yîn keyfiyyâtın îzâhen iş'âr olunması lâzım geleceği beyânıyla şukka.

Fi 12 Ş (12)91 /24 Eylül 1874

Konusu: İslimye Sancağında içinde bulunulan yıl öşür gelirlerini tahsil edecek birisinin görevlendirilmesine dair müsteşarlık makamına gönderilen yazının bir paragrafında Edirne Belediye Dairesinin ileri gelenlerinin vilayette söz sahibi oldukları belirtilmiştir. Ayrıca düzene aykırı bazı kötü durumların ortaya çıktığı, kişilerin aşağı görülerek kibirli davranıldığı ve düzene aykırı şekilde şehir merkezinde halka zulüm edilerek zarar verildiği haberi üzerine Vilayet merkezine gerekli tebliğlerin ulaştığı bildirilmiştir. Buna karşılık gelen cevapta belediyenin düzenine ve kuruluş esaslarına aykırı davranan adamın bu söylemlerinin asılsız olduğu açıklanmış ve ihbarcı tarafından bildirilen olayın doğruluğunda ısrar edilirse, iddia edilen olayın isbatına delil getirilirse belediye düzenine aykırı üye vazifelenilmesi ve tayini konusunun doğru olması durumunun, ayrıca üyelerin esaslara aykırı olarak kanunları kötüye kullanması durumunun araştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 5

Numara: 1715

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kızanlık Kâ'im-makamlığından bilâ-cünha infisâli vukû' bulduğundan bahisle me'mûriyetinde ibkâsı hakkında Şükrü Efendi tarafından keşide olunan telgrafnâme leffen irsâl-i sû-yı vâlâları kılınmış olmağla sûret-i istid'âya nazaran iktizâ-yı hâlin icrâsıyla keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 13 Ş (12)91 / 25 Eylül 1874

Konusu: Kızanlık Kaymakamlığından suçsuz bulunan Şükrü Efendi'nin görevinden azledilmemesi hakkındaki telgrafına cevap olarak Edirne Valiliği'ne yazılan şukkada durumun incelenmesi ve gerekenin yapılması bildirilmiştir.

Numara: 6705

Bu dahi

Gelibolu Sancağı'na tâbi' Şarköy Kasabası'nın sinîn-i ma'lûmeye mahsûben ahâliye ihâle olunan a'şârı bedelâtıyla bakâyasından bir gûne zimmetleri olmadığı hâlde ba'zı kesânın sû-i idârelerine mebnî zuhûr iden açığın kendülerinden istihsâli için tazyîk olunduklarından bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi kasaba-i mezkûre ahâlisi tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre îcâb-ı maslahat ve hakkâniyetin îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 Ş (12)91 / 28 Eylül 1874

Konusu: Gelibolu Sancağı'na bağlı Şarköy Kasabası'nın ahalisi tarafından yazılan arzuhalde içinde bulunulan yıla ait aşar borçlarının olmadığı halde bazı kişilerin kötü idarelerinden dolayı ortaya çıkan açığın yine kendilerinden istenmesi ve buna dair yapılan baskılar dile getirilmiştir. Bu durumun araştırılarak ortaya çıkarılması için gerekenin yapılması şukka ile buyrulmuştur.

Numara: 6457

Bu dahi

Kırkkilise Kazâsı civârında kâ'in Uğurlu Şeyh ve Doğmaoğlu çalılığı mezra'alarına bazı kesân tarafından vukû'bulan müdâhalenin men'î hakkında ba'zı ifade ve istid'âyı hâvi bu kere dahi virilen 'arz-ı hâl merbût evrâk ile ma'an ve leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline ve Fi 22 Cemâziye'l-ahir Sene (12)91 târîhinde tastîr olunan tahrîrât hükmüne nazaran iktizâsının icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 Ş (12)91 / 28 Eylül 1874

Konusu: Kırkkilise Kazası çevresinde bulunan Uğurlu Şeyh ve Doğmaoğlu çalılığı ve mezzalarına bazı kişiler tarafından yapılan müdahalenin engellenmesi hakkında yaşanan olayın tümünü ifade eden dilekçe ile buna ilişkin 6 Ağustos 1874 tarihinde yazılan tahrirat hükmüne göre gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 6

Numara: 6373

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kırım muhâcirlerinden ve neferât-ı muhrece-i 'askeriyeden Bekir nâm kimesne vilâyet-i celîleleri dâhilinde mutavattın cemâ'at ve müte'allikâtı nezdinde iskânının icrâsını bâ-'arz-ı hâl istid'â itmiş ve muhâcirînden ba'de'l-iskân silk-i 'askerîye dâhil olanların mu'ahharan hiçbir şey talebine hakları olmadığı misillü bedelen kayd olanlar dahi almış oldukları bedel akçeleriyle kendilerini barındırabileceklerinden onların istisnâsıyla yalnız kable'l-iskân 'askere yazılmış bulunanların müte'allikâtı nezdinde ber-mûceb-i ta'lîmât icrâ-yı tavnîni usûl-i müttehize iktizâsından bulunmuş olduğundan oraca tahkîkât-ı lâzime bi'l-icrâ merkûm hakkında dahi ol vecihle mu'âmele-i muktezîyenin îfâsı husûsunun savb-ı devletlerine iş'ârı ve Muhâcirîn İdâre-i behiyyesinden mezkûr 'arz-ı hâl bâlâsına i'lâm olunmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 Ş (12)91 / 28 Eylül 1874

Konusu: Kırım göçmenlerinden ve muhrece-i askeriyeden Bekir adındaki kişi yakınlarıyla beraber vilayet linde iskân edilmelerini istemiştir. Muhacirlerden iskânlarından sonra da askerlik mesleğini icra edenlerin bundan sonra hiçbir şey talep etmeye haklarının olmadığı, bedelen kayıt olanların da aldıkları akçelerle kendilerini barındıracaklarından bunların ayrı tutularak yalnızca yerleştirmeden önce askere yazılanların verilen emir gereğince yakınlarıyla birlikte bir yere yerleştirilmelerinin kabul edilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu hususlara dair tahkikatın yapılması ve gereğinin yerine getirilmesi Edirne Valiliğine bildirilmiştir.

Numara: 000

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı dâhilinde kâ'in Malkara Kazâsı eşrâfından ve Tarîkât-ı 'Aliyye-i Kâdiriyye meşâyihinden Dervîş Efendi'nin ba'zı garazkârân taraflarından haremîni ihrâk ile hakkında bir takım mu'âmelât-ı gayr-ı marziyye dahi ikâ' olunmakta olduğundan ve ahvâl-i mebhûse mûmâ-ileyhin terk-i vatan ile perişânî-i hâline sebep olacağından bahisle icâbının icrâsı ifâde ve istid'â kılınmasıyla ve ifâdât-ı vâkı'a sahîh ise hilâf-ı ma'delet olmakla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i lâzime-i adâlet-kârinin ifâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 Ş (12)91 / 1 Ekim 1874

Konusu: Tekfurdağı Sancağı içerisinde olan Malkara Kazası ileri gelenlerinden Kadiriyye Tarikatı şeylerinden Dervîş Efendi'nin haremi bazı kindarlar tarafından yakılmış ve hakkında birtakım hoş olmayan muamelelerde bulunulmuştur. Bu durumun Dervîş Efendi'nin vatanını terk etmesine ve perişan bir hale sebep olacağına bildiren dilekçeye yazılan şukkada ifade edilen olay doğru ise adaletle aykırı olan durumun araştırılıp adaletin sağlanması vilayete bildirilmiştir.

Sayfa 7

Numara: 6818

Edirne Vilâyet-i Ceflesi'ne

Çorlu Kazâsı'na muzâf Ulaklı Karyesi'nde mutavattın Muhâcirîn-i Çerâkese'den Ömer nâm kimesne tarafından bi'l-i'ta Muhâcirîn İdâre-i Behiyyesine havâle kılınan 'arz-ı hâlde çift hayvânının telef olmasından dolayı dûçâr-ı müzâyaka olduğundan bahisle bunun tedârîki zımnında mahalli mâl sandığından bir miktar akçe ikrâzı istid'â olunmuş ve bu misillü kazâ'en hayvânât ve tohumu zâyî' olanlara kefâlet-i kaviyye ile akçe ikrâz idildiği mesbûku'l-emsâl bulunduğu beyânıyla merkum dahi

te'diye idebileceği mikdâr akçenin emsâli misüllü kefâlet-i kavîyyeye rabtıyla i'tâ ittirilmesi husûsunun taraf-ı vâlâlarına iş'arı idâre-i müşârün-ileyhâdan bâ-i'lâm ifâde kılınmış olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 23 Ş (12)91 / 5 Ekim 1874

Konusu: Çorlu Kazası'na bağlı Ulaklı Karyesindeki Çerkes göçmenlerinden Ömer isimli kişi tarafından gönderilen dilekçede çift hayvanın ölmesinin sıkıntıya yol açtığından dolayı bu zararın karşılanması için mal sandığından bir miktar akçe borç istenmiştir. Hayvanları ve tohumları zarar görenlere daha önceden de borç verildiği emsal gösterilerek borcun verilmesinin uygun olduğu Edirne Vilâyeti'ne yazılan şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 1731

Bu dahi

Kırkkilise Kazâsı dâhilinde muharrerü'l-esâmi mahallerde mutasarrıf oldukları arâzi-i emîriyye ve mevkûfeye ba'zı tarafdandan vukû'bulan müdâhalenin bî-asl olduğu mukaddemâ mahallince Evkâf-ı Hûmayun Nezâret-i Celîlesiyle Defterhâne'ce cereyân iden tedkîkâtta tebeyyün ittiği hâlde bu kere tekrâr mahallinde muhâkeme ve murâfa'alarına ibtidâr olunmuş olduğundan bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi ahâli vekîli Ahmed ve Süleymân ve Sadullah imzâlarıyla gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla bi't-tahkîk usûl ve nizâmı dâ'iresinde ifâ-yı mu'âmele-i muktezîyeye himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 23 Ş (12)91 / 5 Ekim 1874

Konusu: Kırkkilise Kazası'nda isimleri yazılı mahallerde arazi-i emiriye ve vakıf arazilerine bazı kişilerin müdahalelerinin olduğu önceden Evkaf-ı Humayun Nezareti ve Defterhane'ce araştırılmıştır. Bundan hareketle olayın asılsız olduğu anlaşıldığı halde tekrar aynı mahalde iki taraf mahkemelik olmuş ve ahali vekillerinden Ahmed, Süleyman ve Sadullah imzalarıyla gelen telgrafnameye cevaben konunun usul ve nizamı çerçevesinde araştırılıp gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 8

Numara: 901

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Muhâcirîn-i Çerâkese'den olub ahvâl-i ma'lûmeden dolayı Edirne'de mahbûs bulunan kesânın ihlâ-i sebillerini müsted'î muhâcirîn-i merkûme ümerâsından ba'zıları tarafından virilen istid'ânâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağın

sûret-i istid'âya ve îcâb-ı maslahata nazâran iktizâsının îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 Ş (12)91 / 7 Ekim 1874

Konusu: Çerkes göçmenlerinin ileri gelen kişilerden bazıları Edirne'de malum sebeplerden dolayı tutuklu bulunan Çerkeslerin bırakılmalarını istemişlerdir. Sadaret tarafından bu hususta gerekenin yapılması Edirne Vilayeti'ne şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 152

Bu dahi

Çorlu ve Dedeâğaç taraflarında güzêrân eden temüryolları me'mûrîn ve hademesine bir takım eşkiyâ cânibinden îkâ' idilen mu'âmelât ve ta'adiyât üzerine ba'zı îfâdât ve şikâyeti hâvi işledici kumpanya cânibinden vürüd idüb Nâfi'a Nezâret-i Celîlesi makâmından gönderilen tahrîrât ile raporların tercümeleri sûretleri leffen irsâl-i vâlâları kılındı. Hülâsa-i mefâhiminde müstebân olduğu üzere Çorlu havâlisinde bulunan hat bekçilerinden Halîl'in iki nefer korucu tarafından tüfenk endahtıyla fenâ hâlde cerh olunduğu gibi Bâbâ-yı Atîk Kasabasıyla Çerkes karyesi meyânında bulunan 'amele eşyasının dahi eşkiyâ tarafından gasb idildiği ve Çorlu mevki'inde işleyen 'amele çadırları üzerine on nefer şakî hücum iderek 'ameleden iki neferi kama ile cerh itmiş ve akçe ve eşyâlarını ahz iylemiş ve Dedeâğaç yol me'mûrlarından iki zâtın kezâlik eşkiya tarafından darb ve cerh olunduğansonra elleri bağlanarak ormana gönderilüb ve'l-hâsıl hat me'mûrîn ve hademesinin dâ'imi sûretde eşkiyâ tarafından tehdîd ve rencîde idilmekte bulunmuş olduğu hâlde hükûmetce icrâata teşebbüs edilmemesi bu hâllerin tekerrür-i vukû'una bâdi olduğu ma'raz şikâyetde beyân ve îrâd olunur. Sâye-i kudret-vâye-i cenâb-ı mülûkânede her tarafca turuk ve me'âbirin emniyet-i sâlîme ve husûsiyle şimendüfer hatları boyunda bulunan mahâllerin muhâfaza-i dâ'ime altında bulundurulurak bir gûne uygunsuzluk vukû'una meydân virilmemesi be-gâyet matlûb ve müstelzim olduğu hâlde me'mûrînin icrâ-yı vazîfede adem-i takayyüd ve mübâlâtına haml olunan ahvâl-i mebhûse asla ve kat'â tecvîz idilür mevâddan olmayub me'mûrîn-i mahalliyeyi dûçâr-ı netîce-i mes'ûliyet ideceği der-kâr olduğundan mahallerince her dürlü tahkîkât ve taharriyâtın îfâ ve ve bu şeylerin mütecâsirleri bi-eyyi-hâl ahz ve girift itdirilerek haklarında terettüb idecek mücâzât-ı kanûniyenin icrâsıyla emsâline 'ibret-i mü'essire gösterilmesi lâzımeden olmağla muktezâ-yı şîme-kârdâni-i âsafâneleri üzere bu bâbda merkez-i idâreye 'âid olan takayyüdât ve icrâ'ata müsâra'âta bezl-i

himmet ve vukû'ât ve keyfiyyâtı bu tarafa da iş'âr ve işâret buyurmaları matlûb idügi beyânıyla şukka.

28 Ş [12]91 / 10 Ekim 1874

Konusu: Çorlu ve Dedeâğaç taraflarından geçen demiryollarının memurları ve hademesine bir takım eşkıya tarafından yapılan saldırı üzerine memur ve hademelerin şikâyetlerini kapsayan yazılar ile raporların tercümelerinin suretleri işletici kumpanya tarafından gelmiş ve Nâfi'a Nezâreti makamından zarflanarak Sadaret'e gönderilmiştir. İfade edilen konular özü itibariyle şöyledir: Çorlu havalisinde bulunan hat bekçilerinden Halil iki korucu tarafından tüfenk atışıyla fena halde yaralanmıştır. Ayrıca Baba-yı Atik Kasabasıyla Çerkes karyesi arasında bulunan amelenin eşyası eşkıya tarafından gasp edilmiş ve Çorlu mevkiinde işleyen amelenin çadırları üzerine on kişilik eşkıya hücum etmiş, ameleden iki kişiyi kama ile yaralayarak akçe ile eşyalarını almış ve Dedeâğaç yol memurlarından iki kişi eşkıya tarafından dövülüp yaralandıktan sonra elleri bağlanarak ormana götürülmüştür. Daha sonra hat memurları ve hademesi devamlı surette eşkıya tarafından tehdit ve rencide edilmiştir. İdarecilerin bu yapılara karşılık gerekli önlemleri almamasının bu hallerin tekrarına ve şikâyetlerin yaşanmasına sebep olacağı izah edilmiştir. Edirne Vilayeti'ne yazılan şukkada yolların emniyeti ve demiryolu hatları boyunda bulunan yerlerin devamlı muhafaza altında bulundurulması uygunsuz bir duruma meydan verilmemesi istenildiği halde memurların vazifelerine karşı kayıtsız kalmaları ve olaylara aldırış etmemelerinin asla ve kat'a kanun ve nizamın işleyişine uymadığı, memurların buldukları mahalde suçluları yakalamalarının sorumlulukları linde olduğu, her türlü araştırmanın yapılarak ve bu işlere kalkışanların mutlaka yakalanıp, tutularak haklarında gereken işlemlerin kanunlara uygun bir şekilde yerine getirilmesi gerektiği vilayete bildirilmiştir.

Sayfa 9

Numara: 79

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Fatma Zehra Hânım'ın Küçük Ayasofya Mahallesi sakinelerinden merhûme 'Âdile Hanım'dan teferruğ idüb mu'ahharan müteveffâ-yı mezbûrenin mahdûmu vilâyet-i celîleleri mektûbî kalemi mümeyyizi 'Azîz Efendi'ye ba-i'lâm-ı şer'î redd itdirilen hâne hakkında taraf-ı 'âli-i hazret-i meşîhat-penâhîden cevâben vârid olan tezkireye melfûf Meclis-i Tedkîkât-ı Şer'îye müzekkiresinde ferâğ-ı mezkûrun hîn-i vukû'unda

mütevvefât-ı mezbûrenin mefûde ve tevcihle bi'l-cümle kasd-ı hâli gayr-ı nâfize olduğu iştibâh kabul etmez derecede tevâtür-i şer'î ile sâbit olmasına mebnî mezkûr hânede müsted'iyenin hakkı olmayub fakat bedel-i ferâğ nâmıyla müteveffât-ı mezbûreye virdiği akçenin istirdâdı hakkında bir gûne murâfa'a sebk itmemiş olduğundan burasının marifet-i şer'le rü'yet ve hasmı lüzûmı beyân kılınmasıyla bermûceb-i müzekkire-i mezkûre murâfa'a-i şer'iyeleri icrâ olunmak üzere mûmâ-ileyhin veyâhud vekîl-i şer'îsinin Der-sa'âdet'e sür'at-i i'zâmı husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı Evkâf-ı Hümayûn Nezâret-i Celîlesinden bâ-tezkire ifâde olunmuş olmağla ol sûretle iktizâsının ifâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 26 Ş [12]91 / 8 Ekim 1874

Konusu: Fatma Zehra Hanım Küçük Ayasofya Mahallesi'nde oturan Adile Hanım'dan aldığı evin parasını ödemiştir, bu arada Adile Hanım vefat etmiştir. Adile Hanım'ın oğlu Edirne Vilayeti Mektubi Kalemi Mümeyyizi Aziz Efendi'ye bu satış işleminin şer'en kabul olunmayacağı, çünkü yapılmış olan akdin şüphe götürmez şekilde işlerlik kazanmadığı, bu nedenle de haneyi satın alanın hane üzerinde bir hakkı olmadığına dair Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye'den cevap olarak bir yazı gelmiştir. Bununla birlikte haneyi tasarrufu altında bulunduran Fatma Zehra Hanım ödediği parayı geri almak için de mahkemeye gitmemiştir. Bu nedenle durumun mahkeme tarafından şer'en karara bağlanmasının Evkâf-ı Hümayun Nezaretinden tezkire ile belirtildiği Edirne Vilayeti'ne bildirilmiştir.

Numara: 7088

Bu dahi

Yusuf Ağa hayli vakîtden beri boşda ve hâl-i zarûretde kaldığından bahisle oraca hâline münâsib bir işde istihdâm istid'â itmekle kendisinin derece-i liyâkat ve iktidârına göre bir iş buldukda istihdâmına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Ş [12]91 / 9 Ekim 1874

Konusu: Yusuf Ağa uzun süreden beri boşta ve zor durumda kaldığından şikâyetçidir ve kendine uygun bir işte çalışmak istemektedir.

Numara: 614

Bu dahi

Kırım muhâcirîn-i cedîdesinden Hasan ve Abdülcemil ve Ahmed ve İbrâhîm nâm kimesnelerin dokuz nüfûsdan mürekkebe olub dört hâne i'tibâr olunan familyalarıyla ve mücerred ve münferid gürûhundan Hasan'ın dahi rüfekâsıyla beraber bu kere Tekfûrdağı Sancağı dâhilinde iskân olunmak üzere sevk ve i'zâm kılındıkları

beyânıyla ber-mûceb-i ta'limât emr-i iskânlarının icrâsı husûsunun savb-ı devletlerine iş'ârı Muhâcirîn İdâre-i behiyyesinden bâ-tezkire ifâde kılınmış olmağla ol vecihle icâbının icrâsı husûsuna himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 N [12]91 /14 Ekim 1874

Konusu: Kırım göçmenlerinden olan Hasan, Abdülcemil, Ahmed ve İbrahim isimli kişilerin dokuz nüfustan meydana gelen ve dört haneden ibaret olunan aileleleriyle ve yalnız yaşayan arkadaşlarıyla beraber Tekfurdağı Sancağı'na iskânları ile ilgili şukka.

Sayfa 10

Numara: 4835

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kalûfe (Kalofer) Karyesi ahâlisiyle beynlerinde cereyân iden hudûd münâza'asından dolayı mahallince icrâ idilen tedkikâtta ahâli-i merkûmenin haksızlıkları tebeyyün itmiş ise de henüz icâb-ı icrâ olunmadığından bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Oba-i Kebîr ve Sağîr karyeleri ahâlisi nâmına Kızanlık merkezinden keşide olunan telgrafnâme leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran iktizâ-yı maslâhatın ifâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 N [12]91 / 18Ekim 1874

Konusu: Kalûfe (Kalofer) karyesi halkı ile aralarında meydana gelen sınır mücadelesinden dolayı kendilerine haksızlıkların yapıldığı ve Oba-i Kebir, Sağir karyeleri halkı adına Kızanlık merkezinden çekilen telgrafnamede belirtilmiş olup gereğinin yapılması şukka ile vilayete bildirilmiştir.

Numara: 630

Bu dahi

Kırım muhâcirîn-i cedîdesinden Hâfız (Abdullah) Efendi rûfekâsıyla dört hânedan mürekkeb on dokuz ve mücerred ve münferid takımından yigirmi nefer ki cem'ân otuz dokuz nüfûsdan 'ibâret olduğu hâlde Tekfûrdağı Sancağı dâhilinde mutavattın akrabâları nezdinde iskân olunmak üzere bu kere ol tarafa sevk ve i'zâm kılındıkları beyânıyla ber-mûceb-i ta'limât icrâ-yı tavattunlarıyla kayd-ı zarûretde vikâyeleri husûsunun mûceb-i devletlerine iş'âr muhâcirîn idâre-i behiyyesinden bâ-mezkûr ifâde kılınmış olmağın ol vecihle icâbının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 11 N [12]91 /22 Ekim 1874

Konusu: Kırım göçmenlerinden olan Hafız Abdullah Efendi'nin dört haneden oluşan toplam 39 kişilik yakınlarının Tekfurdağı Sancağı'nda yerleşmiş akrabalarına yakın bir yere yerleştirilmek üzere gönderileceklerdir. Talimat gereğince bunların kayıtları, göçmenlerin korunmaları durumu Muhacirîn İdaresi tarafından ifade edilmiştir. Göçmenlerin yerleştirilmeleri, kaydedilmeleri ve korunmaları hakkında gerekenin yapılması için vilayete şukka yazılmıştır.

Sayfa 11

Numara: 1862-1863

Filibe Mutasarrıflığı'na

Şehr-i şerîf-i cârînin tebrîkini hâvi vârid olan telgrafnâme-i sa'âdetleri me'âlinden müstebân olan me'sere ve redd-i muhâlesât bâ'is-i mahzûziyyet olmağla beyân-ı keyfiyet siyâkında cevâbnâme-i mecî terkîm kılındı.

Konusu: Mübarek ayın tebriklerini içeren telgrafnameye cevap verilmesi hakkında.

Numara: 645

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kaht ü galâdan musâb olan mahaller ahâlisiçün vilâyet-i celîlelerinden vârid olan 12 Şa'bân Sene 91 târihli ve yüz yetmiş dokuz numarolu tahrîrâtda gönderildiği beyân olunan dört bin on dört gurûş vusûl bularak komisyon-ı mahsûsa ma'rifetiyle emniyet sandığına bi't-teslîm meskûkât-ı hâlise hesabıyla üç bin sekiz yüz altmış gurûşa bâliğ olduğu ve gazetelerle i'lân-ı keyfiyet idildiği mezkûr komisyon cânibinden bâ-müzekkire ifâde ve usûl-i müttehize mücebince alınan on üç kıt'a matbû' makbûz senedi leffen ib'âs kılınmış ve i'âne-i mezkûre eser-i fütüvvet ve hamiyet-i vatandaşî olarak şâyan-ı bahş bulunmuş olmağla teblîğ-i keyfiyete himmet buyrulması siyâkında cevâbnâme.

Fi 16 N [12]91 [27 Ekim 1874]

Konusu: Kıtık ve pahalılıktan musibete uğramış olan yerlerin halkı için Edirne Vilayetinden gönderilen 179 numaralı ve 23 Eylül 1874 tarihli tahriratta beyan olunan 4014 kuruşun komisyon-ı mahsusa tarafından emniyet sandığına teslim edildiği, bunun meskûkât-ı halise hesabıyla 3860 kuruş olduğu gazetelerde ilan edilmiştir. Bu bilgi adı geçen komisyon tarafından üst makama yazılan resmi yazıda belirtildiği, teslimatla ilgili 13 parça makbuz senedinin gönderildiğine dair cevap.

Numara: 644

Bu dahi

Kaht ü galâdan musâb olan mahaller ahâlisiçün vilâyet-i celîlelerinden vârid olan 15 Receb 91 târihli ve yüz kırk dört numarolu tahrîrâtda gönderildiği beyân olunan on bir bin iki yüz elli üç gurûş vusûl bularak komisyon-ı mahsûsa ma‘rifetiyle emniyet sandığına bi’t-teslîm meskûkât-ı hâlise hesâbıyla on bin yedi yüz yigirmi gurûşa bâliğ olduğu ve gazetelerle i‘lân-ı keyfiyet idildiği mezkûr komisyon cânibinden bâ-müzekkire ifâde ve usûl-i müttehize mücebince alınan sekiz kıt‘a matbû‘ makbûz senedi leffen ib‘âs kılınmış ve i‘âne-i mezkûre eser-i fütüvvet ve hamiyet-i vatanşâi olarak şâyân-ı bahş bulunmuş olmağla teblîğ-i keyfiyete himmet buyrulmak siyâkında cevâbnâme.

Fi 16 N [12]91 [27 Ekim 1874]

Konusu: Kıtlık ve pahalılıktan musibete uğramış olan yerlerin halkı için Edirne Vilayetinden gönderilen 144 numaralı ve 27 Eylül 1874 tarihli tahriratta gönderildiği beyan olunan 11253 kuruşun komisyon-ı mahsusa tarafından emniyet sandığına teslim edildiği, bunun meskûkât-ı halise hesabıyla 10720 kuruş olduğu gazetelerde ilan edilmiştir. Bu bilgi adı geçen komisyon tarafından üst makama yazılan resmi yazıda belirtilmiştir. Teslimatla ilgili sekiz parça makbuz senedi de gönderilmiştir.

Sayfa 12

Numara: 7397

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Muhâcirîn-i Çerâkese’den Sâlih ve ‘Abdullah Hilmi nâm kimesneler tarafından bi’l-i ‘tâ Muhâcirîn İdâre-i behiyyesinden havâle olunan ‘arz-ı hâlde yüz hânedan ‘ibâret bulunan kabîlelerin halkına İslimye Sancağı dâhilinde kâ’in Ahyolu Bergosı’yla Kızılağaç kazaları meyânında vâki‘ Bireşah nâm cebelin Ayvacık cihetinden bir sülüsü bundan on iki sene mukaddem terk olunarak orada tavattun itmiş ve bunca emek sarfiyla i‘mâr ve ıslâh iderek zirâ‘at itmekde bulunmuş oldukları arâziden ba‘zı mahalline bu kere muhâcirîn-i cedîdeden otuz hâne iskân ve îvâ idilmekde olduğundan ve cebel-i mezkûrun henüz açılmamış pek çok yeri bulunduğundan bahisle kendülerine virilen arâziye müdâhale olunmamak üzere bunların diğer mahallde iskânlarının icrâsı istid‘â olunmuş ve muhâcirîne evvelce terk ve teberru‘ olunmuş ve emek sarfiyla i‘mâr ve ıslâh idilerek zirâ‘at olunmakda bulunmuş olan arâziye gerek muhâcirîn-i cedîde ve gerek ahâli-i kadîme taraflarından müdâhale vukû‘ı câ’iz olmayacağı gibi muhâcirîn-i cedîdeye dahi arâzi-i hâliye ve emîriyeden

mahall idâre ve i'tası lâzımeden olduğuna binâ'en muhâcirîn-i merkûmenin ber-minvâl-i muharrer açmış ve ıslâh itmiş oldukları mahalle müdâhaleden sarf-ı nazarla muhâcirîn-i cedîde için ta'limât ahkâmına tevfişkân ve i'mâr-ı mülk ve tevsî'-i zirâ'at kaziyesine ri'âyeten hâli ve münâsib arâzi i'tası husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı idâre-i müşârun-ileyhâdan bâ-i'lâm ifâde kılınmış olmağla ol vecihle icâbının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 N [12]91 [30 Ekim 1874]

Konusu: Çerkes göçmenlerinden olan Salih ve Abdullah Hilmi adlı kişiler tarafından verilmiş olup Muhacirîn İdaresi tarafından gönderilen arzuhalde yüz haneden oluşan halkın İslimye Sancağı'nda bulunan Ahyolu Bergos'uyla Kızılağaç kazaları arasında olan Bireşah adlı tepenin Ayvacık tarafının 3'te birine bundan 12 sene önce yerleştirildiği belirtilmiştir. Bu zaman zarfında bölge ıslah edilmiş ve ziraat yapılmıştır. Şimdi ise bu araziye yeni gelen muhacirlerden 30 hane yerleştirilmeye başlanmıştır. Oysaki adı geçen tepede başka yerlerin de olduğu ve yeni gelenlerin bu diğer yerlere yerleştirilmeleri rica edilmiştir. Göçmenlere önceden terk edilerek başışlanmış olan, çaba harcanarak düzenlenmiş ve çiftçilik yapılan araziye gerek mevcut olan göçmenlerin gerek eski ahali tarafından karışılmasının doğru olmayacağı gönderilen arzuhalde ifade edilmiştir. Göçmenlerin boş ve devlete ait olan topraklara yöneltilmesi ve bu yerlerin iskân edilmesi gerekli olduğundan dolayı yerleşilen ve ıslah edilen yerlere karışılmayarak yeni göçmenlerin iskânı için verilen emir ve hükümlere hareket edilmesi hususunun yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 1935

Bu dahi

Kendisine sû-i kâd efkârında bulunmuş olan Apostol nâm şahıs kefâlete rabt olunmayarak bi'l-'akis ihbâr-ı madde iden Mihalaki'den kefil olunmasından dolayı ba'zı ifâdeyi hâvi Çırpan merkezinden Sa'id imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen taraf-ı devletlerine irsâl kılınmakla bi't-tahkîk nizâmen iktizâ iden mu'âmelenin icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

23 N [12]91 [3 Kasım 1874]

Konusu: Çırpan Merkezi'nden Said imzasıyla gönderilen telgrafnamede Apostol adlı kişinin kendisine yapmayı düşündüğü suikast hakkında bilgiler yazılmıştır.

Sayfa 13

Numara: 1928

Edirne Vilâyet-i Ceflesi'ne

Kendisi hâl-i hayatında iken şerîki Prendene nâm kimesne mührünü ahz iderek tanzîm itdiği sahte sened ile tarafından yigirmi bin gurûş i'âşe iylediğinden ve bu bâbda dûçar olduğu mu'âmele-i tazyîkiyeden bahisle istid'â-yı ma'deleti hâvi Karinabad merkezinden Paskal imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına ib'âs kılınmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek sıhhat-i hâle göre iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 26 N 12[91 [6 Kasım 1874]

Konusu: Paskal adlı kişi ortağı Prendene'nin kendi mührünü alarak sahte senet düzenlediği ve böylece 20.000 kuruş zarar verdiğiinden dolayı zorda olduğunu gönderdiği telgrafta belirtmiştir.

Bu dahi

Numara: 7627

Hayrabolu Kazâsı'na tâbi' Emir Yakub Karyesi'nde bulunan karasığır hayvânâtından dokuz re'sini Tekfurdağlı Edhem ve müteveffâ Ahmed Beg'in adamları ne sûretle ahz ve zabt ile çiftliklerine götürdüklerinden ve ol bâbda vukû'bulan istid'âsı üzerine dahi cereyân iden muhâkemelerinde bunların ba'zı tarafdârlarının mu'âvenetiyâne ikâme-i şuhûd iderek hayvânât-ı mezkûrenin kendi malları olduğunu isbât itdirdiklerinden bahisle icâb-ı 'adl ve hakkâniyetin icrâsı istid'âsını hâvi Tekfurdağlı Kassablar Kethüdası Yanko imzâsıyla gelen 'arz-ı hâl leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmakla sûret-i istid'âya nazaran keyfiyetin bi't-tahkîk sâbit olacak hâle göre mu'âmele-i lâzıme-i 'adâletkârânenin icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 L [12]91 [15 Kasım 1874]

Konusu: Hayrabolu Kazası'na bağlı Emir Yakub Karyesi'nde bulunan karasığır hayvanlarından dokuzunu Tekfurdağlı Edhem ve merhum Ahmed Bey'in adamları gasp ederek çiftliklerine götürmüşlerdir. Meydana gelen olayı belirten ve Yanko imzasıyla gelen arzuhalde yapılan mahkemede bu kişilerin bazı taraftarlarının şahitliğiyle hayvanların kendi malları olduğunu isbat ettirdikleri belirtilerek adaletin yerine getirilmesi istenmiştir.

Sayfa 14

Numara: 169

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Rumeli temüryolunun Uzunköprü'de bulunan kısmı mühendisi ile ma'iyetindeki 'amelenin üzerlerine sekiz nefer Çerkes'in müsellehan bi'l-hücûm kiminin elbise ve kimisinin zahîre ve akçesini nehb ü gasb ve kendilerini sûret-i şedîdede cerh ve darb iyledikleri gibi sekiz 'aded el 'arabalarını dahi kırarak temür parçalarını alıb savuşdukları cihetle havf ü hirâslarından 'amelenin ta'tîl-i 'ameliyyât iyledikleri Nâfi'a Nezâret-i Celîlesine tebliğ ve ifâde olunmuşdur. İnsilâb-ı emniyet-i 'umûmiyeyi mûcib olacak bu makûle vukû'âtın bir müddetden berü vilâyet-i celîleleri havâlisinde tetâbi' ve tevâlisi hükûmetin zâbıta cihetine 'â'id olan tedâbir ve teşebbüsâtta iğmâz ve müsâmaha iylemesinden münba'is olub bu bâbda meslek-i besiret ve takayyüdkârîye rücu' itmek mertebe-i vücûbda bulunduğundan eşhâs-ı merkûme zâhire ihrâc olunarak mu'âmele-i icâbiyenin icrâsıyla beraber takrîr-i asâyîş ve emniyet esbâbının istihsâline ve netice-i keyfiyetin iş'ârına himmet buyrulması dirâyet-i mütemânide-i düstûrîlerinden muntazır bulunduğuy beyanıyla.

Fi 6 Şevval [12]91 [16 Kasım 1874]

Konusu: Rumeli demiryolunun Uzunköprü'de bulunan kısmındaki mühendis ve işçilerin üzerine sekiz Çerkesin silahla saldırdığı, eşya ve paraların gasp edilerek kimisinin de yaralandığı, ayrıca bunların sekiz el arabasını kırdıkları, demir parçalarını aldıkları, bu nedenle korkan işçilerin çalışmayı bıraktıkları Nafia Nezareti'ne bildirilmiştir. Bu çeşit olaylar bir süredir Edirne Vilayeti çevresinde durmaksızın devam etmekte ve zabıta birimi vazifesini yerine getirmeyerek gerekli tedbirler ve girişimlerde bulunmamaktadır. Birimin olaylara izin vermesi ve görmezden gelmesi sebebiyle olayların çıktığı belirtilmiştir. Bu nedenle mesleklerinin gereği olarak olayları bastımak için gayret göstermeleri gerekli olduğundan adı geçen şahıslara yiyecek gönderilmesiyle beraber asayiş ve emniyetin tekrar sağlanmasının gerekli olduğu bildirilmiştir. Bunun için olayın esasının belirlenerek nizamın sağlanmasının beklendiği beyan edilmiştir.

Sayfa 17

Numara: 484

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Adapazarı'nda mutavattın muhâcirinden Mehmed Bey'in virdiği 'arz-ı hâlde köleleri olub Edirne'ye savuşmuş olan Batık ve Zahik (?) nâm kimesnelerin celb ile

kendisine teslîmi istid'â olunmakdan nâşi keyfiyyet Muhâcirîn İdâre-i behiyyesiyle lede'l-muhâbere alınan cevâbda bunların mahallince murâfa'a-i şer'iyyelerinin icrâsıyla merkûmânın köle familyasından oldukları ve sâhib-i istid'ânın memlûkü buldukları sâbit olduğu hâlde icâbının icrâsı ve merkûmların memlûkiyeti tahakkuk itmekle beraber mâliklerine itâ'atleri nâ-kâbil görünüyor ise usûl-i mükâtebe-i şer'iyyenin îfâsı ve 'inde'l-mükâtebe kıymet-i mukadderelerinde def'aten edâya muktedir olmadıkları sûrette dahi bedel-i kitâbetin tekâsit-i münâsebeye rabt itdirilmesi gösterilmiş olmağla ol vecihle iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 10 Şevval [12]91 [20 Kasım 1874]

Konusu: Adapazarı'ndaki göçmenlerden Mehmed Bey Edirne'ye kaçan Batık ve Zahik(?) adlı kölelerinin tarafına teslimini istemektedir. Muhacirin İdaresiyle yapılan haberleşme sonucunda alınan cevapta Mehmet Bey'in talebinde haklı olduğu belirtilmiştir. Adapazarı'ndaki göçmenlerden Mehmed Bey Edirne'ye kaçan Batık ve Zahik(?) adlı kölelerinin tarafına teslimini istemektedir. bildirilmiştir.

Numara: 7506

Bu dahi

Nogay muhâcirlerinden Mustafa nâm kimesne tarafından bi'l-i'tâ Muhâcirîn İdâre-i behiyyesine havâle kılınan 'arz-ı hâlde bir nefer mahdûm ve zevcesiyle Ankara Vilâyeti dâhilinde meskûn olduğu hâlde kaht ü galâ cihetiyle terk-i mesken iderek Der-sa'âdet'e gelmiş olduğundan bahisle Tekfurdağı Sancağı dâhilinde mutavattın müte'allikâtı nezdinde iskânları istid'â olunmuş ve bunların hakîkaten dûçâr-ı perişânî ve müzâyaka oldukları tahkîkât-ı vâkı'adan anlaşıldığı cihetle merkûmun istid'âsı vecihle livâ-i mezkûr dâhilinde mutavattın ekâribi nezdinde icrâ-yı iskânları husûsunun savb-ı devletlerine lüzûm-ı tebliği idâre-i müşârun-ileyhâdan ba-i'lâm ifâde kılınmış olmağla ol vecihle iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 12 L 12[91 [22 Kasım 1874]

Konusu: Nogay göçmenlerinden Mustafa yazdığı arzuhalde oğlu ve karısıyla kıtlık ve pahalılık yüzünden Ankara'dan ayrılarak İstanbul'a geldiğini, Tekfurdağı Sancağı'ndaki yakınlarının yanına yerleşmek istediğini beyan etmiştir. Bunların gerçekten sıkıntı ve yokluk içinde oldukları olayın araştırılması sonucu anlaşılmıştır. Bu nedenle adı geçen kişilere yardım edilmesi, Tekfurdağı Sancağı'nda bulunan

yakınlarının yanına yerleştirilmesi için gerekli işlemlerin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 18

Numara: 7830

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Tekfurdağı hanedânından olub vefât iden kâ'in pederi Nesib Bey'in zimmet-i mîriyesi için taht-ı hacze alınmış olan emlâkinden dolayı ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi İbrahim Rauf Efendi tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla usûl ve nizâmına tevfikân iktizâsının îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 12 L [12]91 [22 Kasım 1874]

Konusu: Tekfurdağı'nın soylu ailelerinden merhum Nesib Bey'in borçlarından dolayı hacz edilen mülkleri için damadı İbrahim Rauf Efendi bazı taleplerde bulunduğu dilekçe göndermiştir.

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı'na tâbi' Malkara Kazası dâhilinde Sultan Karyesi ahâlisine mahsûs olan mer'âya Cîsr-i Ergene Kazâsı'na tâbi' İbriktepe Karyesi ahâlisi tarafından vukû'bulan müdâhale üzerine bunun parça parça fûrûhtuna mahallince karar virildiğinden ve bu sûret mağdûriyetlerini mûcib olacağından bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi ahâli-i merkûme vekîli Yorgi ve Petro imzâlarıyla rikâb-ı hümâyûn-ı mülûkâneye takdîm olunan 'arz-ı hâl merbûtuyla beraber leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran ve bu bâbda hakkında 4 Receb 91 târihinde tastîr olunan tahrîrât hükmüne tevfikân iktizâ-yı maslahatın îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 20 Şevval [12]91 [30 Kasım 1874]

Konusu: Tekfurdağ Sancağı'na bağlı Malkara Kazası'ndaki Sultan Karyesi ahâlisine ait olan otlakların Cîsr-i Ergene Kazası'na bağlı İbriktepe Karyesi ahâlisinin müdahalesi üzerine parça parça satışına karar verilmiştir. Ahali vekili Yorgi ve Petro bu durum yüzden ahâlinin mağdur olduğunu ve bu mağduriyetin giderilmesinin gerekli olduğunu bir dilekçe ile rikâb-ı hümâyûn-ı mülûkâneye bildirmişlerdir. Ayrıca 16 Ağustos 1874 tarihinde gönderilen tahriratın hükmüne uygun olarak gerekenin yerine getirilmesi ve ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 19

Numara: 306

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kırım muhâcirlerinden Hâfız ‘Abdullah Efendi otuz tokuz neferden ‘ibâret olan cemâ‘at ve rûfekâsıyla iskân olunmak üzere mukaddemce ba-tahrîrât Tekfurdağı Sancağı'na sevk ve i‘zâm olunmuşlar ise de henüz mazhar-ı i‘âne olmadıkları gibi müsâferet yevmiyeleri dahi virilmediğinden bahisle iktizâsının icrâsı istid‘â olunub ol bâbda 11 Ramazan 91 târihinde yazılan tahrîrâtda gösterildiği vecihle muhâcirîn-i merkûmeden derûn-ı şehîr ve kasabâtda ikâmet idenlerin beher neferine hâne ve öküz ve sâ‘ire bedeli olarak yüz ellişer gurûşun ve kurâda iskân ideceklerin dahi ta‘limâtı ahkâmına tevfikân levâzım-ı iskâniyelerinin i‘tâsıyla bunlara şimdîye kadar bir şey virilmemiş ise güzeşte-i yevmiyelerinden sarf-ı nazarla iskânlarının icrâsına değin müsâferet yevmiyelerinin virilmesi husûsunun savb-ı vâlâlarına iş‘ârı Muhâcirîn İdâre-i behiyyesinden ba-müzekkire ifâde kılınmağla ber-vech-i muharrer icâbının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 20 Şevval 12[91] 30 Kasım 1874]

Konusu: Kırım göçmenlerinden Hafız Abdullah Efendi 39 kişiden ibaret olan cemaat ve yakınlarının iskân edilmeleri için Tekfurdağı Sancağı'na gönderilmiş olduklarını, henüz yardım almadıkları gibi misafirlik yevmiyelerinin de verilmemiş yazdığı dilekçesinde beyan etmiştir. 22 Ekim 1874 tarihinde yazılan yazıda göçmenlerin şehir içi ve kasabalarda oturanların herbirine hane ve öküz ve saire bedeli olarak 150 kuruşun ve gerekli ihtiyaç malzemelerinin verilmesi belirtilmiştir. Muhâcirîn İdâresinden alınan karar gereğince bu göçmenlere şimdîye kadar bir şey verilmemiş ise de geçmiş ücretlerinden vazgeçilerek bundan sonra iskân edilmelerine kadar misafirlik ücretlerinin verilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 724

Bu dahi

Dağıstan muhâcirîn-i cedîdesinden Mehmed üç ve Emirhan dört ve Gâbir Bey beş nüfûs ki cem‘an ve üç hâneye munkasimen on iki nüfûsu şâmil oldukları hâlde Filibe Sancağı dâhilinde mutavattın hemşehrileri nezdinde iskân olunmak üzere der-dest i‘zâm bulduklarından vusûllerinde ber-mûceb-i ta‘limât emr-i iskânlarının icrâsıyla zarûret ve sefâletten vikâyeleri husûsunun savb-ı devletlerine iş‘ârı

Muhâcirîn İdâre-i behiyyesinden ba-müzekkire ifâde kılınmış olmağla ol vecihle icrâ-yı îcâbına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 L [12]91 [2 Aralık 1874]

Konusu: Dağıstan'dan gelen toplam 12 kişilik üç hanenin Filibe Sancağı'ndaki hemşehrilerinin yakınında yerleştirilmek üzere gönderilmişlerdir. Gidecekleri yere ulaşmaları için verilen emirle iskânlarının yerine getirilerek çaresizlik ve yoksulluktan korunmaları hususu Muhâcirîn İdâresinden Sadaret'e iletilmiştir. Bu karara göre gerekenin yapılması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 20

Numara: 92

Müsveddesi 26 Şevval 91 târihinde hulefâdan Rauf Bey'e virilmiştir. Gelmiştir.

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Fatma Zehra Hanım'ın Küçük Ayasofya sâkinelerinden merhûme 'Adile Hanım'dan teferruğ idüb mu'ahharan müteveffâ-yı mezbûrenin mahdûmu vilâyet-i celîleleri mektûbî kalemi mümeyyizi Azîz Efendi'ye ba-i'lâm-ı şer'î red itdirilen hâne bedeli hakkında lâzım gelen murâfâ'a-i şer'iyelerinin icrâsı zımında mûmâ-ileyhin veyâhûd vekîl-i şer'îsinin Der-sa'âdet'e sür'at-i i'zâmı Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîlesinden vukû'bulan iş'âr üzerine Fi 26 Şaban 91 târihinde ba-tahrîrât savb-ı devletlerine bildirilmişdi. Henüz ne efendi-i mûmâ-ileyh ve ne de vekîl-i şer'îsi vürûd itmediğinden ve mûmâ-ileyhâ ise her-bâr sızlanmakda bulunduğundan bahisle te'kîdi nezâret-i müşârun-ileyhâdan bu kere dahi ifâde ve iş'âr kılınmış olmağın bermûceb-i iş'âr-ı sâbık iktizâsının ser'ân icrâ ve keyfiyetinin beyân ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 L [12]91 [2 Aralık 1874]

Konusu: Fatma Zehra Hanım Küçük Ayasofya'da oturan Adile Hanım'dan satın aldığı hanenin tapusunun davası ile ilgili 8 Ekim 1874 tarihinde yazılan tahrirat ile bildirildiği, ancak henüz bir mahkemenin yapılmadığı, ne davacının ne de vekilinin gelmediğinden, bahsi geçen kadının da durmadan yakındığından söz edilerek gerekli işlemlerin süratle yerine getirilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı'na tâbi' Malkara Kazası dâhilinde Sultan Karyesi ahâlisine mahsûs olan mer'âya Cizr-i Ergene Kazâsı'na tâbi' İbriktepe Karyesi ahâlisi tarafından vukû'bulan müdâhale üzerine bunun parça parça fûrûhtuna mahallince

karar virildiğinden ve bu sûret mağdûriyetlerini mûcib olacağından bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi ahâli-i merkûme vekîli Yorgi ve Petro imzâlarıyla rikâb-ı hümâyûn-ı mülûkâneye takdîm olunan 'arz-ı hâl merbûtuyla beraber leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve bu mer'ânın ol vecihle parça parça fûrûhtu mahallince mukarrer olub da ahâli-i merkûmece mûcib-i mağdûriyet olacağı muhakkak ise burası câ-yı dikkat bulunmuş olmağla me'âline nazaran ve bu madde hakkında Fi 2 Receb 91 târihinde tastîr olunan tahrîrât hükmüne tevfikân iktizâ-yı maslahatın îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 26 L [12]91 [6 Aralık 1874]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı'na bağlı Malkara Kazası içerisinde Sultan Karyesi ahalisine ait olan otağa Cısr-i Ergene Kazası'na bağlı İbriktepe Karyesi ahalisi tarafından olan müdahale üzerine otağın parça parça satışına mahallince karar verilmiştir. Ahali vekilleri Yorgi ve Petro ise Rikab-ı Hümayun'a yazdıkları dilekçede bunun bir mağduriyete yol açacağını beyan etmişlerdir. Otağın parça parça satışı kararlaştırılmış olmakla beraber ortaya çıkacak mağduriyete dikkat edilerek 14 Ağustos 1874 tarihinde gönderilen tahriratın hükmüne uygun bir şekilde uygulamanın yerine getirilmesi vilayete bildirilmiştir.

Sayfa 21

Numara: 000

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Cennet-mekân Sultân Bâyezid Hân Hazretleri Evkâf-ı Şerîfesi arâzîsinden olub otuz seneden berü cem'iyet ve 'imâretten hâli ve arâzîsi mu'attal kalmış olan İslimye Sancağı'nda Yanbolu Kazâsı'nda vâki' Develü nâm-ı diğeri Du'alar Karyesi'ni müceddeden i'mâr ve arâzî-i hâliyesini açub zirâ'at ve hırâset itmek üzere münâsib mikdâr bedel ile tefevvüze tâlib bulunan Atanaş Petro ve şürekâ-i sâ'iresi tarafından vukû'bulan istid'â üzerine Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîlesinden yazılan tahrîrâtın îfâ-yı hükmü niyâz olunmuş olmağla kâ'idesi vecihle iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 L [12]91 [7 Aralık 1874]

Konusu: Sultan Bayezid Han'ın 30 seneden beri atıl halde kalan vakıf arazisinde bulunan İslimye Sancağı'nın Yanbolu Kazasının'a bağlı Develü (Dualar) Kasabası'nı yeniden imar ve araziye de bayındır hale getirip korumak üzere Atanaş Petro ve ortakları uygun miktar karşılığında üzerlerine almak istemektedirler.

Numara: 000

Gelibolu Mutasarrıflığı'na

Ticâret Nâzırı Devletlü Kabûlî Paşa Hazretleri'yle Teşrîfâtî-i Hâriciye 'atûfetlü Kâmil Beyefendi Hazretleri'nin Keşan Kazâsı'nda vâki' İpsala'da mutasarrıf oldukları Korucu Çiftliği ahâlisinden senevî beşer yüz gurûş hesabıyla terâküm iden müdür ma'âşlı olmak üzere hükûmet-i mahalliye on bir bin dokuz yüz kûsûr gurûş bekâyâ taleb itmekte ise de tahkîkât-ı vâkî'aya nazaran ahâli-i merkûmenin mîri ile olan hesabları İpsala Sandık Emîni Mesud Efendi ile İnöz Kazâsı İdâre Meclisi'nin bir me'mûr-ı mahsûs huzûrlarında ve geçen seksen üç târihinde kat' ve tesvîye olunarak bakiyye-i zimmetleri olan iki yüz kırk gurûş dahi mu'ahharan îfâ olunmuş olduğu ve zikrolunan müdür ma'âşının ahâli-i merkûmeden talep olunması senede mübteni ise de ahâli-i mezbûre kendülerine böyle bir sened ibrâz olunmadığı ve bu makûle bir sened olsa bile muhtârlar tarafından mûmzâ olmayıp karyeleri cânîbinden imzâya salâhiyeti olmayan bir şahıs tarafından tasdik ve i'ta kılınmış olacağını beyân itmekte oldukları ve bu husûsdan dolayı içlerinden ba'zıları bir mâhdan berü mahbûs bulunduğu anlaşılıb ahâli-i merkûmenin ifâde-i meşrûhaları vecihle böyle bir kat'-ı muhâsebe vukû'bulmuş ve mâru'z-zikr sened karyece vekâleti olmayan bir şahıs tarafından imzâlanmış ise meblâğ-ı mezbûrun istenilmesine mahal olamayacağına binâ'en habs olunan kesânın tahliye-i sebîli ve bu iş için taraflarından tevkîl ve i'zâm kılınan İstavraki Efendi muvâcehesinde bi't-tedkîk icâbının icrâsıyla netîcesinin inhâsı husûsunun taraf-ı sa'âdetlerine teblîği müşârun-ileyhima hazerâtı tarafından ifâde olunmuş olmağla bu maddenin nizâmına tatbîkân muhikkâne ve müdakkikâne icrâ-yı tahkîkiyle sübût bulacak hâle göre mu'âmele-i lâzîminin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet olunması siyâkında şukka.

Fi 29 Şevval [12]91 [9 Aralık 1874]

Konusu: Ticaret Nazırı Devletlü Kabuli Paşa Hazretleri'yle Hariciye Teşrifatçısı Kâmil Beyefendi Hazretleri Keşan Kazası'nda bulunan İpsala'daki Korucu Çiftliği'nin tasarruf hakkına sahiplerdir. Bundan dolayı ahaliden senelik 500 kuruş hesabıyla biriken 11.900 kuruş tutarı müdür maaşı olarak talep etmektedirler. Ahalinin bu kişiler ile ilgili hesapları İpsala Sandık Emîni Mesud Efendi ile İnöz Kazası İdare Meclisi'nden görevli bir memurun huzurunda 1866 tarihinde incelenmiştir. İnceleme sonucunda bunlara verilmesi gereken 240 kuruşun da sonradan ödenmiş olduğu anlaşılmıştır. İfade edilen müdür maaşının ahaliden talep edilmesinin bir senete dayanması gerekmektedir. Oysa ahali kendilerine böyle bir

senet ibraz edilmediğini ve böyle bir senet varsa bile muhtarlar tarafından imzalanmadığını, imzaya yetkisi olmayan bir kişi tarafından onay verilmiş olacağını bildirmiştir. Ahali bu nedenden dolayı içlerinden bazılarının bir aydan beri hapsedildiğini belirtmiştir. Böyle bir durumda ahalden bir şey talep edilemeyeceğini ve hapsedilenlerin ise serbest bırakılmaları için ahali tarafından vekil olarak görevlendirilen İstavraki Efendi ile görüşülerek gerekli araştırmanın yapılması istenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ortaya çıkacak duruma göre gerekli olan muamelenin yerine getirilmesi Gelibolu Mutasarrıflığı'na şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 22

Numara: 2177

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibi Sancağı'na tâbi' Kalofer Karyesi ahâlisiyle Oba-i Kebîr ve Sağîr karyeleri ahâlisi beyninde tekevvün iden mer'â münâza'asından dolayı mukaddema mahallince icrâ kılınan muhâkemelerinde mezkûr karyeler ahâlisinin haksızlıkları tebeyyün iylemişken yine taleb-i muhâkeme ile dahl ve ta'arruzdan hâli kalmadıklarından bahisle men'ini müsted'i mezkûr Kalofer Karyesi ahâlisi vekîli Hırsto nâmına olarak Filibe merkezinden keşîde olunan telgrafnâme leffen irsâl kılınmış ve bu maddeye dâ'ir Oba-i Kebîr ve Sağîr karyeleri ahâlisi tarafından vâkî' olan istid'a üzerine 7 Ramazan 91 târihinde vilâyet-i celîlelerine tahrîrât tastîr kılındığı kayden anlaşılması olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre îcâb-ı hakkâniyetin îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Şevval [2]91 [9 Aralık 1874]

Konusu: Filibe Sancağı'na bağlı Kalofer Karyesi ahâlisiyle Oba-i Kebir ve Sağîr karyeleri ahâlisi arasında meydana gelen mera çekişmesinden dolayı daha önce yapılan yargılamalarda adı geçen karyeler ahâlisinin haksızlıkları anlaşmıştır. Buna rağmen yine mahkeme talebinde bulunmaktadır. Bu husus ile ilgili Kalofer Karyesi ahâlisi vekîli Hırsto'nun Filibe'den çektiği telgraf ve Oba-i Kebir ve Sağîr karyeleri ahâlisi tarafından gönderilen dilekçe üzerine 18 Ekim 1874 tarihinde Edirne Vilayeti'ne tahrirat yazıldığı kayıtlardan anlaşmıştır. Meselenin tahkik edilerek adaletin sağlanması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 228

Bu dahi

Sadâret yâverlerinden dâmâdları Ahmed Bey'in terfi'-i rütbesinden dolayı beyân-ı mahzûziyeti hâvi resîde-i dest-i i'zâz olan tahrîrât-ı behiyye-i düstûrîleri me'âli

ma'lûm-ı senâveri ve bu vesîle ile dahi te'bîd-i bünyân-ı meveddete masrûf olan himmet-i devletleri memnûniyet-i muhlîsiyi mü'eddi olarak ..?... cemîle-i düstûrîleri bâd-ı tezkâr kılındığı ve mîr-i mûmâ-ileyhin nâ'il olduğu lutf-ı 'âli eser-i istihkâkı olub mensûb olduğu meslek-i müfidinde kesb-i kadem ve asâr-ı himmet-i vâlâlarıyla îfâ-yı vecâ'ib hizmetde ibrâz-ı sa'y ve ikdâm-ı etemm iyledikçe terfî-i merâtib ile mazhar-ı nimet-i 'âliye olması tabî'i bulunduğu beyânıyla terkîm-i vesîka-i muhâlasat-ı anîkaya ibtidâr olundu efendim.

29 Şevval [12]91 [9 Aralık 1874]

Konusu: Sadaret yaverlerinden damat Ahmed Bey'in devlete hizmetlerinden ve gayretinden dolayı terfî ettirilmesi hakkında tahrirat.

Numara: 189

Bu dahi

Ferecik Kazâsı dâhilinde vâki' koru-ı hümayûna mensûb Şahinler korusundan Nebi Ağa'nın zabt iylediği mezra'anın tahkiki mes'elesinden dolayı Kolağası Hüseyin Ağa'nın nâmûsuna dokunmuş olan kazâ-i mezkûr Nâ'ibi 'Ömer Lütfî Efendi'nin taht-ı muhâkemeye alınması hakkında istifsârı hâvi vârid olan tahrîrât-ı devletleri üzerine keyfiyyet taraf-ı 'âli-i hazret-i Meşîhât-penâhî ile lede'l-muhâbere nâ'ib-i mûmâ-ileyhin nizâm-ı mahsûsuna tevfikân taht-ı muhâkemeye alınması lâzım geleceği cevâben beyân ve ifâde kılınmış olmağla ol vecihle îcâbının icrâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 29 Şevval [12]91 [9 Aralık 1874]

Konusu: Ferecik Kazası'ndaki koru-ı hümayuna bağlı Şahinler korusundan Nebi Ağa'nın zapt ettiği mezranın tahkiki meselesinden dolayı Kolağası Hüseyin Ağa'nın namusuna dokunmuş olan Ferecik Kazası naibi Ömer Lütfî Efendi'nin yargılanması ve ifadesinin alınmasını kapsayan durum bildirilmiştir. Meşihat makamı ile haberleşilerek Ömer Lütfî Efendi'nin usulüne uygun olarak yargılanmaya alınması gerektiği cevabı verilmiş ve bu cevaba göre gerekenin yapılması şukka vilayete ile bildirilmiştir.

Sayfa 23

Numara: 2233

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Zağra-i Cedîd Kâ'immakâmlığı'na ta'yîn olunan zât hakkında 'adem-i hoşnûdiyi mutazammın Şerîf ve Şasvare imzâlarıyla mezkûr Zağra-i Cedîd merkezinden gelen iki kıt'a telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla mündericâtına nazaran

tahkîkât-ı lâzîmenin icrâsıyla iktizâ-yı hâlin îfâ ve netîcesinin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 4 Za [12]91 [13 Aralık 1874]

Konusu: Şerif ve Şasvare imzalarıyla Zağra-i Cedîd Kaymakamlığı'na atanan kişi hakkında hoşnutsuzlukların dile getirildiği telgrafnameye cevaben gerekli araştırmanın yapıp sonucunun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 200

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı dâhilinde kâ'in Vize Kazâsı kâ'immakâmıyla nâ'ibi efendilerin vukû'bulan ihtilâsları üzerine kâ'immakâm-ı mûmâ-ileyhin taht-ı muhâkemeye alındığı beyânıyla nâ'ibin dahi icrâ-yı muhâkemesi istifsârına dâ'ir tevârüd iden tahrîrât-ı devletleri üzerine keyfiyet taraf-ı vâlâ-yı fetvâ-penâhî ile lede'l-muhâbere alınan cevâbda nâ'ib-i mûmâ-ileyhin dahi icrâ-yı muhâkemesi lâzım geleceği gösterilmiş olmağla îcâbının icrâsı husûsuna himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 4 Za [12]91 [13 Aralık 1874]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı'nda bulunan Vize Kazası kaymakamıyla naibinin zimmetlerine para geçirmeleri üzerine kaymakamın yargılanmaya alındığı beyan edilerek vekilin de yargılanıp yargılanmamasının sorulduğu tahrirat gönderilmiştir. Bunun üzerine Şeyhülislamlik makamı ile yapılan haberleşmede alınan cevapta adı geçen vekilin yargılanmasının gerekli olduğu vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 24

Numara: 2271

Edirne Vilâyet-i Cefilesi'ne

Cisr-i Ergene Kazâsı'na tâbi' Hamidli ve Çungara ve Çiftlik karyeleri ahâlisi nâmına olarak keşide olunub leffen irsâl-i savb-ı devletleri kılınan telgrafnâme me'âlinde kazâ-i mezkûr mîri mer'âsı mültezimi Todoraki zikr olunan karyelerde bulunan ve bâ-sened taht-ı tasarruflarında olan mer'âlara mîri mer'âsı nazarıyla bakarak geçen sene kışlamış olan Ulahlular için kendülerinden resm mutâlebesine kıyâm itdiğinden bahisle icrâ-yı îcâbı istid'â kılınmış olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i lâzîmenin îfâ ve keyfiyetinin beyân ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 Za [12]91 [16 Aralık 1874]

Konusu: Cisr-i Ergene Kazası'na bağlı Hamidli, Çungara ve Çiftlik karyeleri ahâlisi adına gönderilen telgrafnamede Cisr-i Ergene Kazası merası mültezimi Todoraki'nin

bu karyelerde bulunan ve idaresinde olan meralara miri mera nazarıyla bakarak geçen sene kışlamış olan Ulahlılar için kendilerinden vergi talebinde bulunduğu bahsedilmektedir. Bu durumun araştırılıp gerekli olan muamelenin yerine getirilmesi ve sonucun devlet makamına ulaştırılması şukka bildirilmiştir.

Numara: 1547

Bu dahi

Ağnâma nisbetle canavardan ziyâde ticâret idilmekte olduğu hâlde ağnâmın beherinden dört buçuk ve canavardan üç gürüş resm istihsâli muvâfık-ı hakk ve ‘adl olamayacağı beyânıyla canavardan dahi ağnâm nisbetinde resm ahz ve istifâsı hakkında İslimye mutasarrıfı sâbık sa‘âdetlü Hasan Tahsin Paşa Hazretleri’nden cânib-i müsteşârîye meb‘ûs tahrîrât üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesi’yle lede’l-muhâbere alınan cevâbda bu madde hakkında vilâyet-i celîleleri makamından dahi cânib-i Hazîne’ye iş‘âr vukû‘bulub bu misillü hayvânât resminin tezyîdi hayvânâtın tenâkusunu ve bi’l-ahire mazarratı müstelzim olacağına mebnî tervîc-i inhâ kâbil olamayacağı gösterilmiş olmağın beyân-ı hâle ibtidâr olundu efendim.

Fi 7 Za 12[91 [16 Aralık 1874]

Konusu: Bir önceki İslimye mutasarrıfı Hasan Tahsin Paşa’nın koyuna nispetle domuz ticaretinin daha fazla yapıldığı halde her bir koyun için alınan verginin domuzun her birinden alınan vergiden daha az olduğunu, koyun için dört buçuk kuruş resim alınırken domuz için üç kuruş resim alındığını, domuz resimlerinin de koyun nispetinde olması gerektiği hakkındaki tahriratı hakkında Maliye Nezareti ile haberleşilmiştir. Ayrıca Edirne Vilayeti tarafından bu konu Hazine’ye de yazılmıştır. Yazışmalar sonucunda bu gibi hayvanların vergilerinin artırılmasının daha sonra zararlı yol açacağı ve teklifin kabul edilemeyeceği anlaşılmıştır.

Sayfa 25

Numara: 277

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

İsfahân’dan celb ile Edirne’ye ve oradan dahi Gelibolu’ya gönderilerek ta’rifnâmesi mûcebince zer‘ itdirilen tenbâkû tohumundan matlûb vecihle tenbâkû husûle geldiğine ve numûnesinin gönderildiğine dâ’ir vârid olan tahrîrât-ı behiyyeleriyle melfûfu mütâla‘a ve mezkûr numune dahi bi’l-vusûl mu‘âyene olduktansonra Rûsûmât Emânet-i behiyyesiyle icrâ-yı muhâbere idildi. Siyâk-ı iş‘ârâta nazaran mezkûr tohumdan Gelibolu’da husûle getirilen İsfahân tenbâkûsi sûret-i matlûbede olduğu cihetle zürrâ‘î taraflarından ‘arz-ı teşekkür olunmakta bulunduğu anlaşılıb bu

makûle zirâ'atce ve vâridât-ı rüsûmiyece terakkîyâtı mûcib olan mahsûlât-ı nâfi'anın vücûda getirilmesine himmet ve dikkat buyrulması bâdi-i mahzûziyyet olduğu ve bunlardan memâlik-i mahrûsenin sâ'ir mahallerinde husûle gelen tenbâkûlerden alındığı vecihle kıyyede sekizer gurûş resm alınacağı cevâben ifâde kılındığı beyânıyla şukka.

Fi 11 Za [12]91 [20 Aralık 1874]

Konusu: Isfahan'dan Edirne'ye ve oradan da Gelibolu'ya gönderilen tenbakü tohumunun tarif edildiği gibi yetiştirildiği, yetiştirilen tenbakü tohumunun numunesinin gönderildiğine dair tahrirat mütalaa edilmiş ve numune incelenmiştir. Daha sonra Rûsumat İdaresiyle görüşülmüştür. Gelibolu'da üretilen Isfahan tenbaküsünün istenilen şekilde yetiştigi, çiftçi tarafından memnuniyetle karşılandığı için ziraatinin desteklenmesi ve ülkenin diğer yerlerinde tenbakü için alınan kıyye başına sekiz kuruş resm alınacağı Edirne Vilayeti'ne şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 8645

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Şehremâneti Tanzîfât Müdîri Mehmed Hurşid Efendi'nin Edirne'de mahbûs olan muhâcirînden birâderi Hacı İshak Efendi'nin tahliye-i sebîli istid'âsıyla virdiği 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla iktizâ-yı hâlin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 14 Za [12]91 [23 Aralık 1874]

Konusu: Şehremâneti Tanzîfât Müdürü Mehmed Hurşid Efendi Edirne'de hapsedilmiş olan kardeşi Hacı İshak Efendi'nin serbest bırakılmasını için verdiği dilekçeye cevap olarak yazılan şukkada gereğinin yapılması bildirilmiştir.

Numara: 8885

Bu dahi

Hacı Mustafa Efendi mukaddema bir kâ'immakâmlıkda istihdâm olunmak üzere ol cânibe gitmiş ise de henüz kayırlamayub dûçâr-ı zarûret olduğundan bahisle icrâ-yı mesrûriyyetini istid'â itmiş olmağla iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Za [12]91 [24 Aralık 1874]

Konusu: Hacı Mustafa Efendi kaymakam olarak atanmış olduğu yere gittiği halde henüz işe başlatılmamış olduğundan sıkıntıya uğradığını dilekçesinde belirtmiştir. Bundan dolayı gerekenin yapılarak kaymakamın görevine başlatılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 26

Numara: 801

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Penbe Hanım'ın Çorlu Kazâsı'na tâbî Tûrbedere Karyesi'nde mutavattın muhâcirîn-i Çerâkese'den zevci müteveffâ Devlet Mirza'dan kerîmesi Habîbe Felek Hanım'a intikâl eden arâzi ve hâne ve eşyâ-yı sâ'ire ve beş nefer memlûkûnün mükâtebe-i şer'îyye bedellâtı olub senede merbût bulunan otuz bir bin gurûş ile mu'ahharan gönderilen hayvânâtı Habîbe-i mezbûreye vâsî nasb ve ta'yîn idilmiş olan Paşmaf nâm kimesne ketm ile zabt itmek dâ'iyesinde bulunduğundan bahisle icrâ-yı îcâbı hakkında i'tâ olunan 'arz-ı hâl sûretinin leffîyle 9 Ca 91 târihinde tastîr ve tesyîr kılınan tahrîrât-ı senâverî hükmünün henüz icrâ ve bir gûne cevâbı isrâ olunmadığı beyânıyla te'kîdi 'iffetlü hazînedârusta hazretleri tarafından bâ-tezkire ifâde kılınmış ve eytâmının muhâfaza-i hukûkî lâzîmeden bulunmuş olmağla bir daha te'kîd ve tekrara hâcet bırakılmaksızın tahrîrât-ı mezkûre hükmüne tevfiân îcâb-ı hakkaniyetin serî'an îfâsıyla netîce-i keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Za [12]91 [31 Aralık 1874]

Konusu: Çorlu Kazası'na bağı Tûrbedere Karyesi'ndeki Çerkes göçmenlerden Penbe Hanım'ın vefat eden eşi Devlet Mirza'dan kızı Habibe Felek Hanım'a intikal eden arazi, hane, birtakım eşya ve beş kölesinin azledilmesi bedeli olan 31.000 kuruş ile sonradan gönderilen hayvanlarının Habibe Hanım'a vasi ve tayin edilmiş olan Paşmaf isimli kişinin gizlice idaresi altına alma niyetinde olduğu belirtilmiştir. Gönderilen dilekçede bu durum beyan edilmiş ve gerekli muamelenin yerine getirilmesi istenmiştir. 24 Haziran 1874 tarihinde yazılan ve gönderilen tahrirat hükmünün henüz yerine getirilmediği cevap gönderilmediği beyan edilmiştir. Bundan dolayı hazinedarusta Hazretleri tarafından yazı tekrarlanarak yetimlerin hukuken korunması gerekli görülmüş, bir daha yazı yazılmasının tekrarına lüzum bırakılmaksızın adı geçen tahrirat hükmüne uygun olarak gerekli hakkaniyetin süratle yerine getirilip sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 2454

Bu dahi

Şûrâ-yı Devlet a'zâ-yı kirâmından devletlü Server Paşa Hazretleri'nin Ahyolu Bergos Kazâsı'nda bulunan çiftlikleri nâzırî Mehmed Ağa ba'zı ashâb-ı ağrâzın ilkâ'âtıyla bâ-tapu mutasarrif olduğu arâzide ra'y idilen hayvânâtını ref' ile mezkûr

arâziyi zabt itmek dâ'yyesinde bulunduğundan bahisle icâb-ı ma'deletin icrâsını müsted'î yanık kışlak sâhibi Tanço imzâsıyla kazâ-i mezkûr merkezinden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılındı. Şikâyat-ı vâkı'a mukârin-i sıhhat ise men'iyile beraber bu bâbda mukaddemce icrâ idilen murâfa'a üzerine i'tâ olunan hüküm i'lâmı hükûmet-i mahalliye nezdinde idüğü ihbâr olduğundan ânın dahi bi'r-rü'ye iktizâsının îfâ ve keyfiyyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 Za [12]91 [3 Ocak 1875]

Konusu: Yanık kışlak sahibi Tanço, Şûrâ-yı Devlet üyelerinden Server Paşa Hazretleri'nin Ahyolu Bergos Kazası'nda bulunan çiftliklerinin nazırı Mehmed Ağa'nın bazı kötü niyetli kişilerin etkisiyle tapulu arazisinde otlattığı hayvanlarını kovarak araziyi idaresi altına almak düşüncesinde bulunduğundan bahseden bir telgrafname göndermiştir. Şikâyet konusu olan olay doğru ise engellenmesine ve bu konuda daha önce yapılan ve mahalli yönetime ihbar edilen mahkeme hükmü gereğince gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 27

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Mektûbî-i Sadâret Odası hulefâ-yı müttehizânından Sâlim Bey Zağra-i 'Atik sâkinlerinden Hacı Haşim Bey zimmetinde bâ-tahvîl matlûbu olan dört bin altı yüz elli gurûşun i'tâsında imrâr-ı vakit olunmakta idüğünden bahisle sür'at-i tahsîli niyâzında olub zikrolunan tahvîlin bir sûretleri leffen irsâl-i sû-yı sâmilere kılınmış ve senede müstenid olan matlûbâtın istihsâli lâzımeden bulunmuş olmağla mezbûr mûmâ-ileyh deynini mu'terif bulunduğu hâlde bi't-tahsîl irsâli ve bir gûne diyeceği olduğu takdîrce keyfiyyetin iş'ârı husûsuna himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 Za [12]91 [3 Ocak 1875]

Konusu: Mektûbî-i Sadâret Odası hulefa-yı müttehizanından Salim Bey Zağra-i Atik sakinlerinden Hacı Haşim Bey zimmetinde bulunan faizli borç senedi ile borcu olan 4650 kuruşun verilme vakti geçmiş olduğundan borcun süratle alınması isteğindedir. Salim Bey'in borcunun ödenmesi için gerekenin yapılması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 9191

Bu dahi

Şarköy'ü Kazâsı mülhakâtından Ganor Nâhiyesi müdirliğinin lağv olunacağı mesmû'ları olduğundan bahisle ibkâsı hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi nâhiye-i merkûme ahâlisi tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış

olmağla me'âline nazaran îcâbının îfâsıyla keyfiyetin iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 Za [12]91 [3 Ocak 1875]

Konusu: Şarköy'ü Kazası'na bağlı Ganor Nahiyesi müdürlüğünün kaldırılacağı haber alınmış olduğundan Ganor Nahiyesi müdürlüğünün devamı hakkındaki dilekçe nahiye ahali tarafından gönderilmiştir. Bu hususun incelenip gerekenin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 28

Numara: 52

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne (Mûcîb)

Evkâf-ı mülhakadan merhûm Sarıca Paşa veledi Umur Bey Vakfı'nın kitâbet ve cibâyet cihetlerinin mutasarrıfı Sezâi Efendi'nin 'adem-i iktidârı rivâyet olunması üzerine 'uhdesinden bi'r-ref' âhere tevcîh olunmuş ise de kendisinin ehil ve muktedir idüğü ve rivâyât-ı vâkı'anın azûbâtdan 'ibâret bulunduğu mu'ahharan tahakkuk itmesine mebnî mezkûr cihetlerin kemâ fi's-sâbık mûmâ-ileyh 'uhdesinde bi'l-ibkâ berâtları i'tâ kılındığından mahallince dahi icrâ-yı îcâbı hakkında Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîlesinden savb-ı vâlâlarına tahrîrât tastîr kılınmış olmağla mûcebince iktizasının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi Gurre-i Z [12]91 [9 Ocak 1875]

Konusu: Merhum Sarıca Paşa oğlu Umur Bey Vakfı'nın kitâbet ve cibâyet kısımlarının mutasarrıfı Sezai Efendi'nin güçsüzlüğü hakkındaki rivâyet üzerine görevi başkasına verilmiş olsa bile Sezai Efendi'nin vakfı kalkındırması ve çevirmesi görevinde kendisinin becerikli ve iktidar sahibi olduğu, rivâyetin ise ihtiyaçlardan ibâret bulunduğu anlaşılmıştır. Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti Sezai Efendi'nin görevine devam etmesi için beratlarının verilmesini gerekli görmüştür. Bu nedenle gerekenin yapılması için Edirne Vilâyeti'ne şukka yazılmıştır.

Numara: 000

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Cezzar müteveffâ Mustafa Bey'in iltizâmât bedellâtından ve sâ'ireden dolayı Edirne'de ba'zı kesân zimmetlerinde bâ-senedât ve kefâlet-i matlûbu olan mebâliğin tahsîli zımında müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin veresesi cânibinden ba-hüccet-i şer'iyeye Mustafa Nâili Efendi vekîl nasb ve ta'yîn kılındığından bahisle meblağ-ı mezbûrun istihsâli zımında lâzım gelen mu'âvenetin îfâsı müteveffa-yı mûmâ-ileyhin tesvîye-i muhalefâtına me'mûr kapu kethüdâlarından sa'âdetlü Nazif Beyefendi Hazretleri

cânibinden ba-müzekkire ifâde kılınmış olmağla nizâmı dâ'iresinde icbâbının icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 2 Z [12]91 [10 Ocak 1875]

Konusu: Vefat eden Cezzar Mustafa Bey'in iltizamlarının bedelleri ve saireden dolayı Edirne'de bazı kişilerin üzerlerindeki senetlerin tahsili için Mustafa Bey'in mirasçısı tarafından Mustafa Naili Efendi vekil atanmıştır. Kapu kethüdalarından Nazif Beyefendi Hazretleri tarafından Merhum Mustafa Bey'in bıraktığı şeylerin hesaplanıp, tahsil işlemlerinin tamamlanması gerektiği üst makama anlatılmıştır. Bu doğrultuda nizamlı bir şekilde gerekenin yapılması ve şukka bildirilmiştir.

Sayfa 29

Numara: 9058

Edirne Vilâyet-i Celilesi'ne

Kırım muhâcirlerinden Sâlih nâm kimesne tarafından virilüb Muhâcirîn İdâre-i behiyyesine havâle kılınan 'arz-ı hâlde dũçâr-ı 'amî ve zarûret olduğundan bahisle Tekfurdağı dâhilinde kâ'in Yakublu Çiftliği'nde iskân olunan müte'allikâtı nezdinde iskânı istid'a olunmuş ve tahkîkât-ı vâkı'aya göre merkûmun esnâ-yı hicretinde mezkûr çiftliğe gidib birkaç sene ikâmet itdikden sonra Dersa'âdet'e geldiği anlaşılmiş ise de 'ale'l-usûl iskânı icrâ olunub olunmadığı mechûl bulunduğu mahallince bi't-tâhkîk emsâli misillü mazhar-ı i'âne olmadığından tebeyyün iylediği sûrette fâmilyasıyla beraber üç nüfûs olarak tavattun itdirilmesi husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı idâre-i müşârun-ileyhâdan ba-i'lâm ifâde kılınmış olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının ifâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Za [12]91 [7 Ocak 1875]

Konusu: Kırım göçmenlerinden Salih isimli kişi tarafından Muhâcirîn İdâresi'ne verilen dilekçede sıkıntı ve zorluk içerisinde olduğundan dolayı Tekfurdağı'nda bulunan Yakublu Çiftliği'ndeki akrabalarının yanına yerleştirilmesini istemiştir. Yapılan tahkikata göre adı geçen kişinin göç zamanında Yakublu Çiftliği'ne gidip birkaç sene kaldıktan sonra İstanbul'a geldiği, daha sonra çevrede yapılan araştırma sonucu iskânın yapılmadığı anlaşılmiştir. Bu nedenle Salih adlı kişinin ailesiyle beraber iskânı Muhâcirin İdâresi'nden ifade edilmiş ve bunun üzerine gerekli işlemlerin yapılması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 243

Bu dahi

Rumeli Temüryolu hattının Çorlu ile Cısr-i Ergene beynindeki mahaller suların tuğyâni cihetle def'a-i sâniye olarak bozulmasıyla İstanbul katarlarının Çorlu'ya ve Edirne katarlarının da Cısr-i Ergene'ye kadar gidebilmekte ve Dedeâğaç hattı şimedüferi de 'ârız olan halelden dolayı Kuleli Bergos'a kadar işlemekte olduğuna ve mevsim-i şitâda işbu yolların ekserisi 'ârıza-i ta'tilden masûn kalmayacağı hey'et-i hâzırâlarından ve me'mûrları îfâdâtından anlaşıldığından tedâbir-i lâzîminin tesrî'-i istikmâline dâ'ir evvel ve ahir iki def'a gelen telgrafnâme-i devletleri mütâla'a ve icrâ-yı îcâbı Nâfi'a Nezâret-i Celîlesine havâle kılınmıştı. Husûs-ı mezkûr hakkında Dersa'âdet ve Dedeâğaç'ın hatları komiserlerinden tevârih-i muhtelif ile alınan telgrafnâmeler üzerine bu makûle bozuklukların zuhûruna sebebiyet viren 'ameliyyât-ı nâfi'anın heman icrâ-yı ikmâli husûsu şirket-i inşâiyyeye protesto makâmında tebliğ kılındığı ve bu günlerde bozulan mahaller peyderpey ta'mîr olunmakta bulunduğu nezâret-i müşârun-ileyhadan alınan cevâbda izbâr kılınmış olmakla beyân-ı hâl siyâkında cevabnâme.

Fi 5 Z [12]91 [13 Ocak 1875]

Konusu: Rumeli Demiryolu hattının Çorlu ile Cısr-i Ergene arasındaki mahalleri suların taşması nedeniyle ikinci defa zarar görmüştür. Bundan dolayı İstanbul trenlerinin Çorlu'ya ve Edirne trenlerinin da Cısr-i Ergene'ye kadar gidebildiği belirtilmiştir. Ayrıca Dedeâğaç hattı şimendüferi de bu zarardan dolayı Kuleli Bergos'a kadar işlemektedir. Kış mevsiminde bu yolların çoğunun zarar göreceği heyetler ve memurların ifadesinden anlaşılmıştır. Bunun üzerine gerekli tedbirlerin hızla alınmasına ve çalışmaların tamamlanmasına dair iki defa gelen telgrafname gereğinin yapılması için Nafia Nezareti'ne bildirilmiştir. Bu telgraflara yazılan cevapta; İstanbul ve Dedeâğaç hatları komiserlerinden muhtelif tarihlerde alınan telgrafnâmeler üzerine bu çeşit bozuklukların ortaya çıkmasına sebebiyet veren imar çalışmalarının hemen bitirilmesi hususunun inşaat işlerini yürüten şirkete tebliğ edildiği, ayrıca bu günlerde bozulan mahallerin de yavaş yavaş tamirlerinin yapılmakta olduğunun bilgisinin Nafia Nezaretinden alındığı Edirne Vilayeti'ne beyan edilmiştir.

Sayfa 30

Numara: 196

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Sancağı dâhilinde Hasköy Kazâsı'nda vâki' Tırnovıcık istasyonu civârında Tırnovi Karyesi ahâlisinden Beyli Goca nâm kimesne ile İtalya Devleti teba'asından bir şahıs ve daha sâ'ir ba'zı kesân tarafından bilâ-ruhsat yapıldırılmış olan ebniye hakkında ne vecihle mu'âmele olunmak lâzım geleceği istifsârına dâ'ir mukaddem ve mu'ahhar re'sen ve te'kîden vürûd iden muharretât-ı 'aliyyeleri üzerine Nâfi'a Nezâret-i Celîlesiyle muhâbere olunarak alınan cevâbda keyfiyyet Sârim Bey temüryolu komiserinden lede'l-isti'lâm gelen cevâb me'âlinde sâlifü'z-zikr mevki' civârında inşâ kılınan ebniyeden yalnız İtalya teba'asından Andrey'a'nın meyhânesi mevki' hudûdu dâhilinde olup Bu dahi evvelce kapatdırılmış ve kusur ebniye ise cümle-i mevki' hâricinde olarak efrâd-ı ahâli tarafından inşâ kılınmış olduğu gösterilmiş idüğünden ve mevki' hâricinde yapılacak binâların usûl ve nizâmı dâ'iresinde inşâ itdirilmesi hükûmet-i mahalliyeye 'â'id vezâ'ifden bulunduğundan gerek sâlifü'z-zikr ebniyenin ve gerek sâ'ir mevâkif hâricinde vukû'bulacak inşâ'âtın nizâmına tatbîki husûsunun savb-ı vâlâlarına teblîği gösterilmiş olmağla ol vecihle ifâ-yı muktezâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Z [12]91 [23 Ocak 1875]

Konusu: Filibe Sancağı içerisinde Hasköy Kazası'nda bulunan Tırnovıcık istasyonu etrafında Tırnovi Karyesi ahalisinden Beyli Goca isimli kişi ile İtalya Devleti vatandaşı olan bir şahıs ve bazı kişiler tarafından ruhsatsız yaptırılmış olan binalar hakkında nasıl davranılacağı sorulmasına dair sunulan ve sonradan tekrar tekrar gelen yazılar üzerine Nafia Nezareti'yle yapılan haberleşme sonucu alınan cevapta meselenin iç yüzü hakkında Sarim Bey demiryolu komiseri tarafından bilgi verilmiştir. Daha sonra gelen cevapta adı geçen durak etrafında inşa olunan binadan yalnız İtalya vatandaşı Andrey'a'nın meyhanesi durağın sınırı içerisinde olduğu meyhanenin evvelce kapatdırıldığı ve diğer binaların ise durağın dışında ahali tarafından inşa edilmiş olduğu yazılmıştır. Bundan dolayı durak haricinde yapılacak binaların belirlenmiş yöntem ve düzen çerçevesinde inşa ettirilmesi mahalli hükûmetin görevleri arasında bulunmaktadır. Buna göre inşaat ve binaların nizamına uygun bir şekilde yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 1978

Bu dahi

Gelibolu Sancağı'na tâbi' Şarköy Kazâsı ahâlisi taraflarından i'tâ olunub leffen savb-ı vâlâlarına irsâl olunan muhtırada virgü ve a'şâr bedellâtını sene-ba-sene tamâmen edâ ve îfâ iderek bir gûne zimmetleri olmadığı yedlerinde bulunan 'ilm ü haberle müsbet iken bakâya nâmıyla hükûmet-i mahalliye cânibinden kendülerinden akçe aranılmakta bulunmuş ve mebâliğ-i matlûbe ise ba'zı müteneffizân zimmetlerinde kalmış idüğünden bahisle mahallince bir komisyon teşkîliyle bunlarla ber-vech-i hakkâniyet rü'yet-i muhâsebe ve muhâkeme idilmesi niyâz ve istid'a ve ol bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle cereyân iden muhâbere cevâbında dahi esâs maslahat hazînece mechûl olduğuna binâ'en mahallince tedkîkât-ı mukteziyenin îfâsı lüzûmu beyân ve ebnâ kılınmış olmağla ber-vech-i muharrer îfâ-yı tahkîkât ve tedkîkât ile tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i mukteziyenin icrâ ve netîcesinin iş'âr ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 18 Z [12]91 [26 Ocak 1875]

Konusu: Gelibolu Sancağı'na bağlı Şarköy Kazası ahâlisinden aşar bedellerini tamamen ödendikleri halde kendilerinden bakaya namıyla mahalli idare tarafından para istenmiştir. İstenilen para ise bazı nüfuzlu kişilerin zimmetlerinde olduğundan mahallince bir komisyon meydana getirilip hesabın incelenmesi ve durumun mahkemede görüşülmesi ahali tarafından istenmektedir.

Sayfa 31

Numara: 2557

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Mültezimînden Hacı Tayyar Ağa'nın doksan senesine mahsûben bağçeleri hâsılâtı a'şârından mültezime 'â'id mikdârdan ziyâdesi talebiyle kendülerini iz'âc itmekde olduğundan bahisle ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Mustafa ve Kostaki imzâlarıyla Kızanlık merkezinden keşîde olunan telgrafnâme leffen sû-yı devletlerine irsâl kılınmış olmağla bi't-tâhkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i lâzîmenin icrâsıyla netice-i keyfiyetin beyân ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 18 Z [12]91 [26 Ocak 1875]

Konusu: Kızanlık merkezinden Mustafa ve Kostaki adlı şahıslar mültezim Hacı Tayyar Ağa'nın 1873 senesine mahsûben bahçelerinin gelirlerinin aşarından daha fazlasını talep etmesini ve bundan duydukları rahatsızlığı dile getirdikleri telgraf

göndermişlerdir. Bundan dolayı gereken araştırmanın yapıлып ortaya çıkan sonuca göre muamele edilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 2560

Bu dahi

Gümülcine Sandık Emâneti'nden munfâsıl pederleri zimmetinin kendülerinden tahsiline teşebbüs olunmasından ve mahallince cereyân iden mu'âmeleden şikâyetle işin merkez-i vilâyette tedkîki istid'âsına dâ'ir Lanburus ve Atanaş imzâlarıyla Edirne merkezinden gelen telgrafnâmenin sûret-i mütercemesi leffen tesyîr-i savb-ı vâlâları kılınmış olmağla me'âl-i istid'âya nazaran bi't-tâhkîk mu'âmele-i muktezây-ı îcâbiyenin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Z [12]91 [30 Ocak 1875]

Konusu: Lanburus ve Atanaş adlı kişiler babalarının zimmetini kendilerinden tahsil etmek isteyen Gümülcine Sandık Emâneti'nin bu teşebbüsünden bahsederek ve sergilenen davranışın vilayet merkezinde incelenmesine dair dilekçe vermişlerdir.

Sayfa 32

Numara: 9477

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Muhâcirîn-i Çerâkese'den İlyâs nâm kimesne tarafından virilüb Muhâcirîn İdâre-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde Tekfurdağı Sancağı dâhilinde vâki' Çorlu Kazâsı'na tâbi' Türbedere Karyesi'nde mutavattın muhâcirînden mâlik ile memlûk beyninde mukaddema zuhûr iden münâza'aya mebni nefis-i Edirne'ye celb ile kurâ-i mütecâvirede muvakkaten ikâmet itdirilmiş olan ve yirmi üç hâneye munkasım bulunan kesân velîlerinin hüsn-i rızâsıyla mükâtebe-i şer'iyeye merbût takımdan olarak münâza'ât-ı mütehaddisede bî-taraf buldukları beyânıyla bunların yine meskenlerine i'âdesi veyâhûd kazâ-i mezkûr dâhilinde arâzi-i hâliyeden bulunan Adbortus ve Kara Mehmed nâm mahallerden birinde iskânları istid'â kılınmış diyü maddenin vilâyet-i celîlelerince der-dest tesviye idilmesi ve netîce-i karara idârece henüz bir ma'lûmât olmaması cihetle merkûmların hakîkaten bu işde bî-medhal buldukları ve i'âdelerinde bir gûne mahzûr olmadığı hâlde diğere mahalle nakl ile beyhûde masârif-ı zâ'ide vukû'a getirilmemek ve kendüleri dūçâr-ı müzâyaka olmamak üzere mesken-i kadîmlerinde ibkâları husûsuna taraf-ı vâlâlarına iş'ârı idâre-i müşârun-ileyhâdan mezkûr 'arz-ı hâl bâlâsına yazılan i'lâmda gösterilmiş olmağın ol vecihle iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Z [12]91 [4 Şubat 1875]

Konusu: Çerkes göçmenlerinden İlyas isimli kişi tarafından gönderilen ve Muhacirin İdaresine havale edilen dilekçede Tekfurdağı Sancağı Çorlu Kazası'na bağlı Türbedere Karyesi'ndeki göçmenlerden sahip ile köle arasında daha önceden ortaya çıkan çekişmeden dolayı komşu köylerde geçici olarak 23 haneye yerleştirilmiş olan kişilerin velilerinin rızasıyla mükâtebe-i şer'iyeye bağlı takımdan oldukları, meydana gelen çekişmede tarafsız buldukları beyan edilmiştir. Bundan dolayı bu kişilerin meskenlerine iade edilmesi veya Çorlu Kazası içerisinde boş topraklarda bulunan Adbortus ve Kara Mehmed isimli yerlerden birinde yerleştirilmeleri istenmiştir. Ancak idarece henüz bir karara bağlanmaması ve durumlarının bilinmemesinden dolayı adı geçen kişilerin hakikaten bu işe dâhil olmadıkları ve iadelerinde sakınılacak bir durum olmadığı halde diğer mahalleye nakillerinin ise daha fazla masrafa neden olacağından sıkıntıya düşecekleri, bu nedenlerle eski evlerinde oturmaları uygun bulunmuştur. Dilekçeye cevaben gerekenin yapılması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 9731

Bu dahi

Bakkal İbrahim nâm kimesnenin nefs-i Tekfurdağı'nda 'Araba Bazarı nâm mahallde mutasarrıf olduğu bir bâb bakkal dükkânı gediğine mahall-i mezkûr sâkinelerinden Halîme Hâtûn tarafından vukû'bulan müdahâle üzerine mukaddema mahallince murâfa'aları bi'l-icra mezbûrenin haksızlığına hükm-i şer'î lâhık olmuşken yine müdâhâleden hâli olmadığından bahisle men'ini müsted'i virdiği 'arz-ı hâl merbût fetvâ-yı şerîf ile beraber leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tâhkîk îcâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Selh-i Z [12]91 [6 Şubat 1875]

Konusu: Bakkal İbrahim isimli kişinin Tekfurdağı'nda Araba Bazarı isimli yerde mutasarrıfı olduğu bakkal dükkânı gediğine Halime Hatun tarafından yapılan müdahale üzerine daha önce yapılmış olan mahkemede haklılığı ispatlanmıştır. Ancak müdahale hala devam ettiği için Bakkal İbrahim üst makamlara durumu arzuhal ile bildirmiştir.

Sayfa 33

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Müteveffâ Gümrükcü Ahmed Ağa'nın Tekfurdağı'nda vâki' vakfına 'âid husûsâtın hüsn-i tesvîyesi zımnında irâ'e-i teshîlât olunması vakf-ı mezkûr mütevellisi Salih

Bey tarafından istid'â olunmuş olmağla usûl ve nizâmı dâ'iresinde teshîlât-ı mümkünine îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi Gurre-i Muharrem 1292 [7 Şubat 1875]

Konusu: Vefat eden Gümrükcü Ahmed Ağa'nın Tekfurdağı'nda bulunan vakfına ait işlerin düzenlenmesi vakfın mütevellisi Salih Bey tarafından istenmiştir. Bu işlerin belirli bir düzen dairesinde yerine getirilmesi mümkün olan kolaylığın sağlanması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 2688

Bu dahi

Gelibolu Sancağı'na tâbi' nefis-i Şarköy Kasabası ahâlisinin emlâk ve temettü' virgüsü bakâyâsı ve seksen bir senesinde cânib-i hükûmetden ta'vizen aldıkları tohumluk zahîre esmânı olarak talep olunan mebâliğden ve haklarında vukû'a gelen mu'âmeleden bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi kasaba-i mezkûre ihtiyâr meclisi nâmına olarak Bevan imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla sûret-i istid'âyâya nazaran keyfiyyetin bi't-tâhkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i lâzımının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 M [12]92 [9 Şubat 1875]

Konusu: Gelibolu Sancağı'na bağlı Şarköy Kasabası'nın ahâlisinin emlak ve temettü vergisinden kalan ve 1864 senesinde idareden karşılık olarak aldıkları tohumluk zahire bedeli olarak talep olunan tutardan ve haklarında yapılan muameleden bahsedilerek bazı isteklerin belirtildiği Şarköy Kasabası ihtiyar meclisi adına Bevan imzasıyla telgrafname gönderilmiştir. Verilen dilekçeye cevaben bu hususun araştırılması ve ortaya çıkan duruma göre gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 9818

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı idâre meclisi a'zâsından Şâkir ve Anedros Efendiler ile meclis-i temyîzi a'zâsından Lîgori Efendi'nin evzâ' ve harekât-ı gayr-ı marziyelerinden bahs ve şikâyetle icrâ-yı îcâbı istid'âsına dâ'ir livâ-i mezkûr ahâlisinden Tanaş imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla me'âline nazâran bi't-tâhkîk iktizâ-yı hâl ve maslahatın îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 M [12]92 [9 Şubat 1875]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı idare meclisi üyelerinden Şâkir ve Anedros Efendiler ile temyiz meclisi üyelerinden Lîgori Efendi'nin durumu ve hoşâ gitmeyen

hareketlerinden bahsedildiği ve şikâyetin olduğu dilekçe Tekfurdağı Sancağı ahâlisinden Tanaş imzasıyla gönderilmiş olup, bu hususun araştırılması ve ortaya çıkan duruma göre gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 34

Numara: 9515

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Sancağı'na tâbi' Ahî Çelebi Kazâsı Bulgar ahâlisinden muharrerü'l-esâmi kesân imzâsıyla gelüb merbûtuyla beraber irsâl-i sû-yı vâlâları kılınan 'arz-ı hâl me'âlinde kazâ-i mezkûr ka'immakâmının vâki' olan muvâfakat ve mu'âveneti üzerine İskeçe Rum Metropolitidi'nin kendü kilisalarında ne sûretle icrâ-yı âyin itdiğinden ve bu sebeble tahaddüs iden münâza'ada içlerinden yigirmi neferin mazrûb ve mecrûh olduğundan bahisle ka'immakâm-ı mûmâ-ileyhin tebdîli istid'â kılınmağla bi't-tâhkîk iktizâ-yı hâlin îfâ ve inbâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 M [12]92 [9 Şubat 1875]

Konusu: Filibe Sancağı'na bağlı Ahi Çelebi Kazası Bulgar ahâlisinden isimleri aşağıda yazılı kişilerin imzasıyla gelen dilekçede Ahi Çelebi Kazası kaymakamının yardımıyla İskeçe Rum Metropolitidi'nin kendi kiliselerinde ayin düzenlediği, bu sebeble ortaya çıkan çekişmede içlerinden 20 kişinin dövülmüş ve yaralanmış olduğu belirtilmiş ve kaymakamın değiştirilmesi talep edilmiştir. Bu durumun soruşturularak gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir

Numara: 365

Bu dahi

Her sene şiddet-i şitâ esnâsında bi't-tabi' lahm fi'âtı tezâyüd itmekde olduğu gibi şu aralık dahi gerek o sebebden ve gerek Rumeli cihetinde mer'âların hayvân ra'yine kâfi olmamasından ve celeblerin Der-sa'âdet'e ağnâm sevkinde dûcâr-ı müşkilât olmasından nâşi etin bahâsı tezâyüd itmekde olduğuna ve ol bâbda vilâyât-ı lâzıme ve mütecâvireden irâ'e-i teshîlât olunmaz ise idâre-i belediyece terakkî-i fi'âtı men'idecek tedâbir-i teşebbüsten fi'ilen bir semere ve netîce istihsâli kâbil olamayacağına binâ'en icrâ-yı îcâbı Şehremânet-i behiyyesinden ba-tezkîre ifâde kılınmış ve vâki'a Dârü'l-Hilâfetü'l-'Aliyye ahâlisinin havâyic-i zarûriyesinin teshîl-i nakliyât ve tehvîn-i fi'âtı vilâyetlerce mu'tâd ve mesbûk olan mu'âvenâtın tesrî-i îfâsına vâbeste olduğuna ve vilâyet-i celîleleriyle Bandırma havâlisinde külliyyet üzere ağnâm olduğu hâlde ashâbının ba'zı 'avârizdan dolayı bunları Der-sa'âdet'e götürmeğe muktedir

olamadıkları ve ağnâm-ı mezkûrenin vürûduyla ihtiyâcâtın mündefi‘ olacağı cümle-i tahkîkâtın bulunduğuna binâ’en evvel-be-evvel onların celbi esbâbına teşebbüs idilmek lâzım gelmiş olduğundan celeblerin nakliyatca dûçâr oldukları su‘ûbetin izâle ve sâ’ir suver-i teshîliyenin irâ’esiyle tevkîf işlemekte oldukları ağnâmın sür‘atle bu tarafa yetiştirilmesi üzerine vilâyet-i celîlesine iş‘âr olunmuş olmağla taraf-ı vâlâlarından dahi bu bâbda sûret-i ‘âcile ve mükemmelede îfâ-yı mu‘âvenet ve teshîlâta himmet ve i‘tinâ buyurulması siyâkında şukka.

Fi 3 M [12]92 [9 Şubat 1875]

Konusu: Her sene şiddetli kış mevsiminde et fiyatının arttırıldığı, şu sıralar gerek bu sebepten ve gerek Rumeli tarafında meraların hayvan otlatmaya yeterli olmamasından ve hayvan satan tüccarların İstanbul’a ağnam sevkinde sıkıntı yaşamasından dolayı etin fiyatının arttığı ve bu konuda gerek vilayet merkezinde ve civardaki yerlerde kolaylık gösterilmez ise belediye tarafından fiyatların artmasını engelleyici tedbirlere girişileceği söylenmiştir. Ancak bu durumda bir fayda ve sonuç alınamayacağından dolayı gerekenin yapılması Şehremaneti’nden tezkire ile ifade kılınmıştır. Olayın çözümünün Darü’l-Hilâfetü’l-‘Aliyye ahalisinin zaruri ihtiyaçlarının naklini kolaylaştırıp ve et fiyatının ucuzlatarak vilayetlerce mutad olduğu üzere yardımların hızla yerine getirilmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Edirne Vilayeti’yle Bandırma etrafında ağnam çok olduğu halde sahiplerinin avarızdan dolayı bunları İstanbul’a götürmeye muktedir olmadıkları anlaşılmış ve bu ağnamın gelişile ihtiyaçların giderileceği yapılan bütün tahkikatın sonucu olarak ortaya konmuştur. Bundan dolayı ilk iş olarak getirilmeleri için girişimde bulunulması gerekli görülmüştür. Hayvan tüccarlarının nakliyat işlerinde sıkıntıda oldukları ve bu sıkıntılarının ortadan kaldırılarak işlerinin kolaylaştırılması istenmiştir. Tüccarın ağnamları hızla bu tarafa getirmesi, acilen bu hususla ilgilenilmesi ve gereken yardımların özenle yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 35

Numara: 000

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Gelibolu Sancağı dâhilinde kâ’in Şarköy Kazası ahâlisinden bakâya nâmıyla istenilen mebâliğ müteneffizânından ba‘zılarının zimmetlerinde kalmış akçe olduğundan mahallince bir komisyon teşkiliyle tedkîkât-ı lâzımının icrâsını müsted‘î virilen mahzarın leffiyile îfâ-yı muktezâsı hakkında Fi 18 Z 91 târîhinde tahrîrât-ı senâveri tastîr ve tesyîr kılınmışdı. Kazâ-i mezkûr kâ’immakâmı ma‘âşının cüz‘iyyeti ser-

riştesiyle virgüye ‘ilâveten tahsîli kâ’immakâm-ı mûmâ-ileyh ile müttetikleri olan meclis a‘zâsından Andon ve Nikolaki tarafından istenilen akçenin kabul ve i‘tâ olunmamasından nâşi ahâli hakkında ikâ‘ olunmakda olan ta‘addiyâtdan şikâyetle icâbının icrâsı istid‘âsını hâvi bu kere dahi i‘tâ olunan mahzar leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla mevâdd-ı müştekâbihânın livâ-i mezkûr mutasarrıflığı marifetiyle bi’l-etraf tahkîk itdirilerek tebeyyün idecek hâle göre mu‘âmele-i icâbiyenin ifâ ve keyfiyetin iş‘âr ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 Muharrem [12]92 [12 Şubat 1875]

Konusu: Gelibolu Sancağı’ndaki Şarköy Kazası ahalisinden bakaya namıyla istenilen tutarların nüfuzlu kişilerden bazılarının zimmetlerinde akçe olarak kalmış olduğundan mahallince bir komisyon meydana getirilip gerekli araştırmanın yerine getirilmesi için verilen dilekçe 26 Ocak 1875 tarihinde gönderilmişti. Şarköy Kazası kaymakamı maaşının azlığı vesilesiyle müttetikleri olan meclis üyelerinden Andon ve Nikolaki tarafından istenilen akçenin kabul edilip verilmediğinden dolayı ahali üzerindeki baskılardan şikâyet eden dilekçe gönderilmiştir. Şikâyet olunan meselenin zikredilen liva mutasarrıflığı marifetiyle eraflıca incelenip ortaya çıkarılacak duruma göre gereken muamelenin uygulanması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 2749

Bu dahi

Edirne Kazâsı’na tâbi‘ Çöke Nâhiyesi’ne muzâf Örembeğli Karyesi’nin hayvânına mahsûs mer‘âya mültezimler tarafından müdâhale olduğundan bahisle ol bâbda ba‘zı ifâde ve istid‘âyı hâvi karye-i mezkûre muhtârî ile sâ’ir kesân imzâsıyla keşide olunan telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me’âline nazaran bi’t-tâhkîk tebeyyün idecek hâle göre muktezâ-yı maslahatın ifâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 Muharrem [12]92 [13 Şubat 1875]

Konusu: Örembeğli Karyesi muhtârî ile başka kişilerin imzasıyla Edirne Kazası’na bağlı Çöke Nâhiyesi’nin Örembeğli Karyesi’nin hayvanına tahsis edilmiş olan meraya mültezimler tarafından müdahale olduğundan şikâyeti dile getiren telgrafname çekilmiştir.

Sayfa 36

Numara: 9764

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Muhâcirîn-i Çerakese'den Molla Mehmed nâm kimesne tarafından virilüb Muhâcirîn İdâre-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde Ferecik (?) Kazâsı dâhilinde meskûn kabîlesi halkına mukaddemâ irâ'e olunub i'mâr itmiş oldukları arâziye mu'ahharan oraya gelüb tavattun iden muhâcirîn tarafından müdâhale vukû'bulduğundan bahisle men'î istid'â olunmuş ve muhâcirîn haklarında mu'âmele-i mütesâviye icrâsı lâzımden bulunduğu cihetle mahallince tahkîkât-ı mukteziye bi'l-icrâ nüfûs-ı merkûme orada ne vakitten berü tavattun itmişdir ve mevcûd arâzi-i hâliye cümlesini idâreye kâfi midir buralarının iş'ârı ve muhâcirîn-i cedîdenin dahi açıkda birağılmayarak ikmâl-i levâzım-ı iskâniyelerinin husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı idâre-i müşarun-ileyhâdan yazılan i'lâmda gösterilmiş olmağla ol vecihle icâbının icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 9 Muharrem [12]92 [15 Şubat 1875]

Konusu: Çerkes göçmenlerden Molla Mehmed isimli kişi tarafından Muhacirin İdaresi'ne gönderilen dilekçede Ferecik Kazası'nda iskân edilmiş olan kabilesinin imar etmiş oldukları araziye sonradan gelip yerleşen göçmenler tarafından müdahale edildiği, bu müdahalenin durdurulması ve göçmenler arasından eşit biçimde davranılmasının gerekli bulunduğu belirtilmiştir. Bundan dolayı mahallince gerekli araştırmanın yapılması, bahsedilen nüfusun oraya ne zamandan beri yerleştirildiği, mevcut arazinin nüfusun tümünü idareye yeterli olup olmadığı ve yeni gelen göçmenlerin açıkta bırakılmayarak ihtiyaçlarının tamamlanıp yerleştirilmeleri hususu Muhacirin İdaresi'nden yazılan ilamda gösterilmiştir. Bu ilama göre gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 37

Numara: 118

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Fatma Zehra Hânım'ın bir hâne maddesinden dolayı vilâyet-i celîleleri mektûbî kalemi mümeyyizliğinde bulunan 'Aziz Efendi hakkında der-miyân idildiği da'vânın ma'rifet-i şer' ile fasl ve hasmı zımnında efendi-i mûmâ-ileyhin veyâhud tarafından bir vekîlin irsâli Encümen-i Mahsûs-ı Meşveret karârıyla taraf-ı devletlerine teblîğ ve ihtâr olunması üzerine efendi-i mûmâ-ileyh tarafından bir vekîl i'zâm olunarak işin Mahkeme-i Tefîş-i Evkâf'da rü'yet olunacağı sırada vekîl-i mûmâ-ileyh vekâletden

istifâ iylemiş be-tekrâr vukû'bulan iş'âra mebnî mûmâ-ileyh 'Aziz Efendi Der-
sa'âdet'e gönderilmiş ve tahsîs olunan günde hazîneye gelmesi kendüsine ekîden
tenbîh idilmiş imiş. Yine Edirne'ye savuşmuş olduğu ve hânım-ı mûmâ-ileyhâ ise
her-bâr beyân-ı mağdûriyyet ve istid'â-yı ma'deletden hâli kalmadığı beyânıyla li-
ecli't-terfi' efendi-i mûmâ-ileyhin veyâhud tarafından bir vekîlin sür'at-i i'zâmı
lüzûmu Evkâf-ı Hümayûn Nezâret-i Celîlesinden bu kere de ba-tezkire-i mahsûsa
iş'âr ve te'kîd kılınmış ve efendi-i mûmâ-ileyhin bu sûretle hareketi 'âdeta
muhâkemededen imtinâ' ile ızrâr töhmetine mübteni olarak tecvîz olunmayacağı
kendüsünün bi'l-ahire ızrâr töhmetiyle ittihâmını îcâb ideceği der-kâr bulunmuş
olmakla bir daha te'kîde hâcet kalmaksızın ber-mûceb-i iş'âr iktizâsının serî'an îfâ ve
keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 9 Muharrem [12]92 [15 Şubat 1875]

Konusu: Fatma Zehra Hanım'ın hane meselesinden dolayı Edirne Vilayeti Mektubi
Kalemi mümeyyizliğinde bulunan Aziz Efendi'nin davasına Mahkeme-i Teftiş-i
Evkaf'da bakılacaktır. Encümen-i Mahsûs-ı Meşveret kararına göre bu davada Aziz
Efendi'nin kendisi veya bir vekilinin bulunması gerekmektedir. Aziz Efendi bir vekil
göndermiştir. Bu meselenin Mahkeme-i Teftiş-i Evkaf'da bakılacağı sırada vekilin
vekâletten istifa etmesinden dolayı tekrar gönderilen yazıya dayanarak Aziz Efendi
İstanbul'a gönderilmiş ve belirlenen günde gelmesi hususunda uyarılmıştır. Ancak
Aziz Efendi'nin yine Edirne'ye savuşmuş olduğu belirtilmiştir. Fatma Zehra
Hanım'ın ise her defa mağduriyetini dile getirdiği beyan edilerek Aziz Efendi
veyahud tarafından bir vekilin hızlıca yollanması gerektiği Evkâf-ı Hümayûn
Nezâreti'nden hususi tezkire ile bildirmiştir. Aziz Efendi'nin bu şekilde hareket
etmesi ve yargılanmaktan çekinmesine izin verilmeyeceği belirtilmiştir. Bundan
dolayı gerekenin hızlı bir şekilde yerine getirilmesi şukka ile vilayete bildirilmiştir.

Sayfa 38

Numara: 9773

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kırım muhâcirlerinden Cemil nâm kimesne ile refiki Bekir tarafından bi'l-i'tâ
Muhâcirîn İdâre-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde silk-i 'askerîde
buldukları hâlde bu kere istibdâlen ihrâc olunduklarından bahisle vilâyet-i
celîleleri dâhilinde meskûn ekârib ve müte'allikâtı nezdinde iskânları istid'â olunmuş
ve bu misillülerin bir kâ'ide-i tavattunı emsâli îcâbından bulunduğu cihetle
merkûmların bir hâne i'tibâr olunarak ta'limâtı mündericâtına tevfiқан çift hayvanı

ile tohumluk zahîre ve edevât-ı sâ'irenin bi'l-i'tâ icrâ-yı iskânları husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı idâre-i müşârun-ileyhâdan ba-i'lâm ifâde kılınmış olmağla ol vecihle iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 10 Muharrem [12]92 [16 Şubat 1875]

Konusu: Kırım göçmenlerinden Cemil isimli kişi ile arkadaşı Bekir Edirne Vilayeti'nde oturan yakınları ve akrabalarının yanına yerleştirilmelerini istemişlerdir. Muhacirin İdaresi bu kişilere bir hane muamelesi yapılarak iskân edilmelerini vebunlar için gereğine uygun olarak çift hayvanı, tohumluk yiyecek ve başka aletler temin edilmesini belirtilmiştir. Muhacirin İdaresi'nin bu ifadesine göre gereğinin yapılması için Edirne Vilayeti'ne şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 9778

Bu dahi

Karînabâd Kasabası sâkinlerinden Berzendi nâm Yahûdi'nin bundan çend sene mukaddem gasb olunan nükûd ve eşyâsının gâsbı zannıyla taht-ı tevkîfe alınmış ve mu'ahharan fazîha-i mezkûrede medhâli olduğuna dâ'ir bir ser-rişte alınamamasıyla sebîl-i tahliye olunduğu hâlde bu kere be-tekrâr habs ve tevkîf idildiğinden bahisle îcâb-ı ma'deletin icrâsı hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi kasaba-i mezkûre ahâlisinden Rüstem imzâsıyla gelen 'arz-ı hâl merbûtâtıyla ma'an ve leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i lâzîmenin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

11 Muharrem [12]92 [17 Şubat 1875]

Konusu: Karınabad Kasabası'ndan Rüstem adlı bir kişi kasaba sakinlerinden Berzendi isimli Yahudi'nin bundan birkaç sene evvel para ve eşyasını gasbettiği zannıyla gözaltına alındığını, daha sonra buna dair bir delil bulunmamasından dolayı serbest bırakıldığını, ancak serbest bırakıldığı halde tekrar tutuklanıp haps edildiğini beyan ettiği dilekçeyi adaletin yerine getirilmesi için yollamıştır. Bu durumun tahkik edilerek gereğinin yerine getirilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 39

Numara: 9654

Edirne Vilâyet-i Ceflesi'ne

Muhâcirîn-i Çerâkese'den 'Ayşe Hâtûn tarafından virilüb Muhâcirîn İdâre-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde Tekfurdağı Sancağı'na tâbi' Mandıra Karyesi'nde mutavattın eniştesi Hâcî Kerandun Bey'in iki nefer oğluyla beraber mahbûs bulduklarından ve hemşîresi Hâce nâm hâtûnun bî-kes ve bî-vâye

kaldığından bahisle mezbûrenin üç nefer câriyesiyle beraber muvakkaten Der-
sa'âdet'e 'azîmetine ruhsat i'tâsı istid'â olunmuş ve muhâcirînin ba'de'l-iskân usûlü
üzere mürûr tezkiresi alarak muvakkaten istedikleri mahallere 'azîmetlerinde be'is
yoğ ise de merkûm Kerandun ile oğullarının geçende mâlik ile mahlûk beyninde
zuhûr iden münâza'adan dolayı mahbûs oldukları revîş-i hâlden anlaşıldığı cihetle
mahallince bir mahzûr olmadığı hâlde mezbûrenin 'azîmetine irâ'e-i ruhsat olunması
husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı idâre-i müşârun-ileyhâ cânibinden mezkûr 'arz-ı
hâl bâlâsına olunan i'lâmda gösterilmiş olmağla ol vecihle icrâ-yı îcâbına himmet
buyrulması siyâkında şukka.

Fi 13 Muharrem [12]92 [19 Şubat 1875]

Konusu: Çerkes göçmenlerden Ayşe Hatun tarafından gönderilen ve Muhacirin
İdaresi'ne havele olunan dilekçede Ayşe Hatun, Tekfurdağı Sancağı'na bağlı
Mandıra Karyesi'nde ikamet eden eniştesi Hacı Kerandun Bey'in iki oğluyla beraber
hapis buldukları ve kız kardeşi Hacı'nin kimsesiz ve mahrum kaldığından dolayı
üç cariyesiyle beraber geçici olarak İstanbul'a gitmesine ruhsat verilmesini
istemektedir. Göçmenlerin yerleştirildikten sonra mürur tezkiresi alarak geçici olmak
kaydıyla istedikleri mahallere gitmelerinde engel yok ise de adı geçen Kerandun ile
oğullarının geçenlerde köle ile efendisi arasında ortaya çıkan tartışmadan dolayı
hapsedildiklerinin anlaşıldığı, Hacı isimli hatunun gitmesine izin verilmesinde
mahallince sakınılacak birşey olmadığı durumu Muhacirin İdaresi tarafından
bildirilmiştir. Hacı isimli hatunun durumu zikredilen ilamda gösterilmiş olup
gerekenin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 57

Bu dahi

Mehmed Efendi'nin Edirne'de vâki' Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfı Kitâbeti cihetinin
mutasarrıfı pederi müteveffâ 'Ali Efendi mahlûlünden 'uhdesine tevcîhi iktizâ ider
iken Ahmed Şerîf Efendi 'uhdesine tevcîh olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbına dâ'ir
vukû'bulan istid'âsı üzerine Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîlesinden tastîr olunan
tahrîrâtın îfâsı hükmü niyâz olunmağla ber-mûceb-i iş'âr iktizâsının îfâ ve inhâsına
himmet buyrulması siyâkında şukka.

14 Muharrem [12]92 [20 Şubat 1875]

Konusu: Mehmed Efendi, Edirne'de bulunan Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı Kitabeti
cihetinin mutasarrıfı merhum babası Ali Efendi mahlûlünün kendisine kalması
gerekirken Ahmed Şerif Efendi sorumluluğuna verildiğini belirtmiştir. Evkaf-ı

Hümayun Nezareti'nden bu husus ile ilgili tezkiresine göre gereğinin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 40

Numara: 10119

Edirne Vilâyet-i Celilesi'ne

Celbun Fones nâm kimesnenin Alamatlı ta'bîr olunan tâ'ifeden Yasef veledi Salamon neslinden olup Çorlu'da mütemekkin idüğünden bahisle ceddinde bulunan mu'âfnâme-i hümayûnun emsâli vecihle tecdîdi istid'â olunmuş ve muktezâsı Divân-ı Hümayun kaleminden lede's-su'âl tâ'ife-i mezkûre altmış beş hâneden 'ibâret olup bundan altı hânesi Çekmece-i Sağır Kazâsı'na tâbi' Hasköy Nâhiyesi'nde ve birazı dahi bilâd-ı selâsede ve kırk beş neferi Edirne'de ve yigirmi dört neferi Rusçuk'da olarak başka başka tecdîden mu'âfnâme-i hümayûn virildiği kayden tebeyyün itmiş ise de merkûm Celbun Fones Çorlu'da sâkin olduğu cihetle kendüsünün tâ'ife-i mezkûre neslinden olup olmadığı bilinemediğinden mahallince bi't-tâhkik merkûmun nesl-i mezbûrdan olduğu hâlde musaddak bir kıt'a mazbatanın irsâli lâzım geleceği kalem-i mezkûrdan yazılan der-kenarda gösterilmiş olmağla ol vecihle icrâ-yı îcâbı keyfiyetinin iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Muharrem 12[92 [21 Şubat 1875]

Konusu: Celbun Fones isimli kişinin Alamatlı taifesinden Yasef evladı Salamon neslinden olup Çorlu'da yerleştiğinden bahisle ceddinde bulunan muafname-i hümayunun benzerinin yinelenmesi için dilekçe gönderilmiştir. Dilekçe gereğince mesele Divan-ı Hümayun kaleminden sorulmuş, bu taifenin 65 haneden meydana gelmiş olup altı hanesinin Çekmece-i Sağır Kazası'nda bağlı Hasköy Nahiyesi'nde, bir kısmının bilâd-ı selâsede, 45 kişinin Edirne'de ve 24 kişinin de Rusçuk'ta olduğu belirtilmiştir. Bunlara yeni muafname-i hümayun verildiği kayıtlardan anlaşılmış ise de Çorlu'da yerleşen Celbun Fones'in Alamatlı taifesinden olup olmadığı bilinemediğinden durumun mahallince araştırılarak Salamon neslinden ise doğruluğunun tasdik edildiği tutanağın gönderilmesinin gerekli olduğu Divân-ı Hümayun kalemine yazılan derkenarda gösterilmiştir. Bundan dolayı gerekenin yerine getirilmesi Edirne Vilayeti'ne şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 10288

Bu dahi

Müteveffâ Nesib Bey'in Tekfurdağı'nda mutasarrıf olduğu Börücek Çiftliği arâzisinden tefrik ile muhâcirîn iskân idilmiş olan mahallin kıymeti olan kırk sekiz

bin gurûşun müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin zimmet-i mîrisine mahsûbla üst tarafının terekeden istifâ kılınması hakkında vukû'bulan istid'â üzerine iktizâsının icrâ ve inhâsı Fi 5 Ş 91 tarihiyle iş'âr olunmuş ise de henüz bir gûne cevâb vürûd itmemiş olmağla ve bu kere dahi te'kîd-i madde idilmesi istid'âsıyla müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin kerîmesi Ülker Hanım'ın virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmağla me'âline iş'âr-ı sâbika nazaran icâbının icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Muharrem [12]92 [28 Şubat 1875]

Konusu: Vefat eden Nesib Bey'in Tekfurdağı'nda mutasarrıfı olduğu Börücek Çiftliği arazisinin bir kısmına göçmenler yerleştirilmiştir. Bu mahallin kıymeti olan 48.000 kuruşun vefat eden Nesib Bey'in terekesinden çıkarılması hakkında yazılan dilekçe üzerine gereğinin yapılması hakkında gönderilen 17 Eylül 1874 tarihli yazıya vilayetten henüz bir cevap gelmemiştir. Nesib Bey'in kızı Ülker Hanım meselenin halledilmesi için dilekçe göndermiştir. Vilayete yazılan şukkada gereğinin yapılması istenmiştir.

Sayfa 41

Numara: 10200

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe hânedânından müteveffâ Ahmed Bey'in kerîmesi Emine Hanım'ın kendüsiyle mahdûmu Şemseddin Bey'in cihet-i kefâletden ve sâ'ireden diyetleri olan mebâliğin istîfâsı zımında 'uhdesinde bulunan çiftlik iki seneden berü sekuestro tahtına alınarak ne sûretle mağdûr olduklarından bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi virdiği 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla sûret-i istid'âya nazaran icâb-ı hâl ve maslahâtın îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Muharrem [12] 92 [28 Şubat 1875]

Konusu: Filibe'nin büyük ailelerine mensup merhum Ahmed Bey'in kızı Emine Hanım ve oğlu Şemseddin Bey borçlarına karşılık uhdelerinde bulunan çiftliğin iki seneden beri hacz edildiğinden ve bu sebeple haksızlığa uğramış olduklarından bahsettikleri dilekçe göndermişlerdir.

Numara: 10312

Bu dahi

Filibe Pazarcığı'nda kâ'in olub bundan on beş sene mukaddem pederi Mihalaki'nin mahlûlünden mübâyâ'a itmiş olduğu Kurşunlu Han ol vakitden berü taht-ı tasarrufunda olduğu hâlde bu kere hân-ı mezkûr odalarından üç 'adediyle iki 'aded mağazanın derûnında vâki' câmi-i şerîfi merbûtiyeti iddi'asıyla ba'zı taraftan

müdâhaleye kıyam olduğundan bahisle men'ini müsted'î Tanaşaki imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tâhkîk müdâhale-i vâkı'anın bi-vech idüğü tebeyyün iylediği takdîrde men'i husûsuna himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Muharrem [12]92 [28 Şubat 1875]

Konusu: Tanaşaki imzasıyla gönderilen dilekçede Filibe Pazarcığı'nda bulunan ve bundan 15 sene önce babası Mihalaki'nin mahlulünden satın almış olduğu Kurşunlu Han'ın eskiden beri tasarrufu altında olmasına rağmen Han odalarından üçüyle iki adet mağazanın yakındaki cami-i şerife bağlı olduğu iddasıyla bazı kişiler tarafından Kurşunlu Han'a müdahale edildiğinden bahsedilmektedir.

Numara: 479

Bu dahi

İslimye ve Yanbolu Kazâları a'şarı bedellâtından dolayı Hazîne-i Celîle'nin kendüsinden aramakda olduğu iki yüz bin gürüşun def'aten tahsiline kıyâm olduğundan bahisle ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Sa'âdet Giray Efendi tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış ve bu misillü matlûbâtın te'hîr-i istîfâsı câ'iz olmadığı gibi i'zâr-ı mebsûta dahi ta'allüldeñ ibâret olub mûmâ-ileyhin tahsîl-i zimmeti lâzımeden bulunmuş olmağla ber-vech-i muharrer icâbının icrâsı siyâkında şukka-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fi 22 Muharrem [12]92 [28 Şubat 1875]

Konusu: İslimye ve Yanbolu Kazaları aşarı bedellerinden dolayı Hazine-i Celile'nin kendisinden aramakta olduğu 200.000 kuruşun toplanmasına başlanmıştır.

Sayfa 42

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Aranut ile İnce nâm hâtûnların Tekfurdağı'nda müştereken mutasarrife oldukları nısf bakkal dükkânı gediğine olunan müdâhalenin men'i hakkında vukû'bulan istid'âları üzerine Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i Celîlesi'nden tastîr olunan tahrîrâtın îfâ-yı hükmü niyâz olunmağla ol vecihle iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında.

Fi 23 Muharrem [1]292 [1 Mart 1875]

Konusu: Aranut ile İnce isimli hatunların Tekfurdağı'nda ortaklaşa kullanım hakkını elinde bulundurdukları yarım bakkal dükkânı gediğine yapılan müdahalenin önlenmesi hakkında verdikleri dilekçe.

Numara: 2834

Bu dahi

Edirne'ye tâbi' Beşayaklı Karyesi ahâlisinin beş seneliğini der-'uhde itmiş oldukları karyeleri a'şârı meyânında olduğu hâlde sehven Yenibeyli Karyesi ahâlisine ihâle edilmiş olan çend kıt'a tarla a'şârı bedellâtının kendülerinden istihsâl olduğundan bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi mezkûr Beşayaklı Karye ahâli vekîli Mahmûd imzâsıyla keşîde olunan telgrafnâme leffen tesyîr-i sû-yı vâlâları kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tâhkîk iktizâsının îfâsı husûsuna himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 Muharrem [12]92 [3 Mart 1875]

Konusu: Edirne'ye bağlı Beşayaklı Karyesi ahâlisi Yenibeyli Karyesi ahâlisine ihale edilmiş olan birkaç kısım tarla aşarı bedellerinin de sehven kendilerinden alınmış olduğunu Beşayaklı Karyesi ahâli vekili Mahmud tarafından telgraf ile bildirilmiştir.

Sayfa 43

Numara: 2857

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kendüsine sû-i kasd efkârında bulunmuş olan Apostol nâm şahıs kefâlete rabt olunmayarak bi'l-'akis ihbâr-ı madde iden Mihalaki'den kefil alınmasından dolayı ba'zı ifâdeyi hâvi Çirmanlı Sa'id imzâsıyla keşîde olunan telgrafnâme 23 Ramazan 91 târîhinde ba-tahrîrat taraf-ı devletlerine gönderilmişdi. Te'kîd-i keyfiyeti hâvi bu kere dahi gelen telgrafnâmesi leffen irsâl kılınmış olmağın bi't-tâhkîk nizâmen iktizâ iden mu'âmelenin icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 Muharrem [12]92 [3 Mart 1875]

Konusu: Çirpanlı Said, Apostol isimli şahsın kendisini öldürme niyetinde olmasına rağmen Mihalaki'nin bunun aksini söylediği için Apostol isimli kişinin rabt olunmadığını beyan ettiği telgraf 3 Kasım 1874 tarihinde göndermiştir. Çirmanlı Said'in aynı telgrafi tekrar göndermesi üzerine vilayete şukka yazılmış ve olayın araştırılarak gerekenin yapılması istenmiştir.

Numara: 8182

Bu dahi

Cebel-i Bereket hânedânından olup Edirne'de ikâmete me'mûr olan Ahmed Bey'in kendüsiyle evlâd ve 'ıyâline virilmekte olan yevmiyenin killeti cihetle ducâr-ı zarûret olduğundan bahisle yevmiye-i mebhûsenin tezyîdiyle veyâhûd sûret-i aherle

ikdârını müsted'i virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bunların keyfiyet ve derece-i ihtiyâclarının iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Muharrem 12[92 [7 Mart 1875]

Konusu: Cebel-i Bereket sülalesinden Edirne'de ikamet eden Ahmed Bey, kendisi ve ailesine verilmekte olan ücretin azlığından dolayı yoksulluk ve sıkıntıya düşmüş olduğunu, yevmiyesinin arttırılması veya başka yolla geçimini sağlamasının temini için dilekçe vermiştir. Ahmet Bey'in ihtiyaçlarının belirlenip gerekenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 44

Numara: 10266

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

İslimye Kazası'na tâbi' Mekânlar ve 'Arab Hoca nâm karyelerde mutavattın muhâcirîne virilmiş olan arâziye civâr karye ahâlisi tarafından vukû'bulan müdâhale ve haklarında ikâ' olunan mu'âmeleyi ve ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi muhâcirîn-i merkûme vekîli nâmına olarak Murad ve Hoca Mehmed nâm kimesneler tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i icâbiyenin ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Muharrem [12]92 [7 Mart 1875]

Konusu: İslimye Kazası'na bağlı Mekânlar ve Arab Hoca isimli köylere iskân edilmiş göçmenlere tahsis edilmiş olan araziye etraftaki köylerin ahalsi tarafından yapılan müdahale göçmenler adına Murad ve Hoca Mehmed isimli kimseler tarafından gönderilen dilekçede beyan edilmiştir. Dilekçede anlatılan durumun tahkik edilmesi ve ortaya çıkan sonuca göre gerekli muamelenin yapılması şukka ile vilayete bildirilmiştir.

Numara: 10418

Bu dahi

Filibe Sancağı dâhilinde kâ'in Değirman Karyesi'nde ba-sened mutasarrıf olduğu arâziye karye-i mezkûre ahâlisi tarafından müdâhale olunmakda olduğundan men'i hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Gümüşkerdeoğlu Mihalaki Efendi tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl-i savb-ı vâlâları kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı maslahatın ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 S [12]92 [11 Mart 1875]

Konusu: Gümüşkerdeoğlu Mihalaki Efendi dilekçesinde Filibe Sancağı'nda bulunan Değirman Karye'sinde mutasarrıf olduğu araziye karye ahali tarafından müdahale edildiğinden şikâyetçidir ve bunun önlenmesini istemiştir.

Numara: 10461

Bu dahi

İpsara kâ'immakâmlığından munfâsıl Hafız Ahmed Efendi'nin takdîm iylediği 'arz-ı hâlde bir kâ'immakâmlıkda istihdâmı İntihâb-ı Me'mûrîn Komisyonu'ndan vukû'bulan ifâde üzerine 5 Za 91 târîhinde iş'âr olunmuş ise de henüz nâ'il-i emniye olamadığından bahisle isti'tâf kılınmış olmağla evvelki tahrîrât mücebince iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 S [12]92 [11 Mart 1875]

Konusu: İpsara kaymakamlığından ayrılan Hafız Ahmed Efendi sunduğu dilekçede başka bir kaymakamlıkta istihdam edilmesini istemektedir. Bununla ilgili bilgi İntihâb-ı Memurîn Komisyonu'ndan 15 Aralık 1874 tarihinde gönderilmiş ise de henüz emniyetin sağlanmamasından dolayı önceden yazılan tahrirata göre gereğinin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 10585

Bu dahi

Filibeli İsmail Efendi'nin kefâletiyile müte'allikâtından ba'zı kesânın der-'uhde ve iltizâm itmiş oldukları livâ-i mezkûr a'şârından gördükleri ziyândan zuhûr iden zimmetlerinin def'aten i'tâsına kudreti olmadığından bahisle mukassatan istifâsını müsted'î virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla usûl ve nizâmı dâ'iresinde mu'âmele-i icâbiyenin ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 S [12]92 [13 Mart 1875]

Konusu: Filibeli İsmail Efendi'nin kefilliğiyle akrabalarından bazı kişiler liva aşarının iltizamını üstlenmişler ancak bundan kayıpları olmuştur. İsmail Efendi gönderdiği dilekçede kaybı ödemeye güçlerinin yetmediğini ve borç tutarının taksitle alınmasını istemektedir. Vilayete yazılan şukkada usul ve nizamına göre gerekenin yapılması bildirilmiştir.

Sayfa 45

Numara: 2904-2906

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Zağra-i Atik Kazâsı ahâlisinden müteveffâ Latif Bey'in terekesinin bi'l-müzâyede iştirâ itmiş oldukları saman ve hıntaya nâ'ib efendi tarafından vukû'a gelen

müdâhaleden dolayı ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Ahmed ve 'Ali Râif Efendi imzâlarıyla gelen iki kıt'a telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 S [12]92 [13 Mart 1875]

Konusu: Zağra-i Atik Kazası ahalisinden vefat eden Latif Bey'in terekesinden açık arttırma ile satın almış oldukları saman ve buğdaya vekil efendi tarafından yapılan müdahaleden dolayı Ahmed ve Ali Raif Efendi imzalarıyla iki telgrafname gönderilmiştir.

Numara: 38

Bu dahi

Vize Nâ'ibi'nin ba'zı mertebe irtikâbâtı karîn-i sübût olmuş iken berâ-yı muhâkeme celb olunan kesânın mahallerine 'avdetlerine henüz irâ'e-i ruhsat olunmamasından dolayı ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Tekfurdağı merkezinden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmakla bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlde icrâsına himmet buyrulması bâbında.

Fi 15 S [12]92 [13 Mart 1875]

Konusu: Vize Nâibi'nin rüşvet aldığı kanıtlanmış ve mahkeme için bazı kişiler çağırılmıştır. Bu kişilerin mahallerine dönmelerine henüz izin verilmediğinden dolayı mahallerine dönmeleri isteğiyle yazılan ve Tekfurdağı merkezinden telgrafname gönderilmiştir. Durumun tahkik edilerek gerekenin yapılması babında.

Numara: 35

Bu dahi

İslimye Nâ'ibi 'İsmet Bey'le taleb-i muhâkemeyi hâvi Hâfız imzâlarıyla keşide olunan telgrafnâme leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılınmış olmağın bi't-tahkîk iktizâ-yı hâl ve maslahatın ecl ü sebab-i iddi'ânın beyân ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 S [12]92 [16 Mart 1875]

Konusu: İslimye Nâibi İsmet Bey'le yargılanma talebini içeren Hafız imzalarıyla çekilmiş telgrafa cevaben konu hakkında araştırmanın yapılması, iddia edilen meselenin sebebinin beyan edilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 3

Bu dahi

Der-sa'âdet'e aġnâm sevk ve irsâli hakkında sebk iden iş'âra cevâben gelen telgrafnâme-i hümâyûnlarında Tekfurdağı Mutasarrıflığı'ndan bin yedi yüz re's ganem sevk ve irsâl olduğu ve bir taraftan teşvîkât-ı lâzime icrâ olunmakda idüğü iş'âr olunmuşdu. Zikrolunan Tekfurdağı Mutasarrıflığı'ndan cevâben Şehremânet-i behiyyesine çekilen telgrafdan ise o havâlide bir hayli aġnâm telef olduğundan ve mevcudu dahi za'îf ve nâ-tuvân bulunduğu oralardan koyun sevk olunamayacağı müstebân ve şu tebliğ ile iş'âr-ı vâlâlârı beyinde mübâyet nümâyân olduğu beyânıyla te'kîd-i vasâyâ kılınması emânet-i müşârun-ileyhâdan ifâde kılındığına ve buraca mevcûd olan lahm ihtiyâcâtının def'i her taraftan aġnâm sevkıyla hâsıl olacağı bedîhi olarak zâ-ı madde kâbil-i iġmâz ve müsâmaha olmadığına binâ'en bu bâbda îcâb idenlere teşvîkât-ı mü'essire icrâsıyla beraber ibrâz-ı fi'iliyâtına i'tinâ ve mübâyet-i mebhûse menşe ve sebebinin izâhân inhâ buyrulması siyâkında şukka.

Fi 17 S [12]92 [25 Mart 1875]

Konusu: İstanbul'a koyun yollanması hakkındaki yazıya cevaben gelen telgrafnamede Tekfurdağı Mutasarrıflığı'ndan 1700 baş koyun yollandığı ve bir taraftan gerekli teşviğin yerine getirildiği bildirilmiştir. Zikrolunan Tekfurdağı Mutasarrıflığı'ndan cevaben Şehremâneti'ne çekilen telgraftan ise o çevrede bir hayli koyunların telef olduğundan ve mevcut aġnamın ise zayıf ve güçsüz olduğundan dolayı oralardan koyun yollanmayacağı anlaşılmıştır. Ayrıca bu yazı ile önceki arasında tutarsızlık olduğu da beyan edilmiştir. Bundan dolayı mevcut olan et ihtiyacının giderilmesinin hemen her taraftan koyun yollanmasıyla mümkün olacağı, bunun için gerekenin yapılması, ayrıca iki yazı arasındaki tutarsızlığın esas ve sebebinin açıklanarak ulaştırılması şukka ile vilayete bildirilmiştir.

Sayfa 46

Numara: 341

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Hayrabolu Kazâsı mülhakâtından olup mukaddemâ Taşköprü Kazâsı'na ilhâk idilmiş olan Duhan ve Gazi Mehmed karyelerinin tahvîl-i iltihâkından dolayı mu'âmelât-ı câriyelerince müşkîlât ve tas'îbâtı mü'eddi olduğundan bahisle bunların i'âde-i irtibâtı hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi zikrolunan karyeler ahâlisinden muharrerü'l-esâmi kesân imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmak ve keyfiyet

buraca mechûl bulunmuş olmağla bi't-tahkîk iktizâsının beyân ve iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 24 S [12]92 [1 Nisan 1875]

Konusu: Hayrabolu Kazası'na bağlıyken Taşköprü Kazası'na bağlanmış olan Duhan ve Gazi Mehmed karyelerinden bazı kişiler tarafından gönderilen dilekçede, bu değişiklikten dolayı devam eden işlerde sıkıntılar olduğu, eski kazalarına tekrar bağlanma isteği belirtilmiştir. Vilayete yazılan şukkada konunun tahkik edilerek gerekenin yerine getirilmesi bildirilmiştir.

Numara: 10

Bu dahi

Yedlerinde mevcûd ağnâmın ta'dâdına sinîn-i sâbıka misillü Mart ibtidâsında mübâşeret olduğu hâlde devam iden hayvân hastalığından nâşi bunların müsta'id-i telef olan kısmından dahi resm alınmak lâzım gelerek bu cihetle mağdûr ve mütezarrır olacaklarından bahisle emr-i ta'dâdın bu seneye mahsûsu olmak üzere Mart'ın on beşinden sonra icrâsı hakkında ağnâm sâhibleri vekîli Hacı Şâkir imzâsıyla gelen telgrafnâme üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesi'yle lede'l-muhâbere usûl ve nizâmı iktizâsından olmasıyla sûret-i istid'â kâ'ide-i 'umûmiyesine münâfi ve sû-i sirâyet mahzûrunu dâ'i olacağı cihetle karîn-i is'âf olamayacağı gösterilmiş olmağın ashâb-ı istid'âya bu yolda cevâb i'tâsına himmet buyrulması lâzım geleceği beyânıyla şukka.

Fi 27 S [12]92 [4 Nisan 1875]

Konusu: Koyun sahipleri vekili Hacı Şâkir vergi tespiti için Mart ayının başında koyunların sayımına başlandığı, sayım başladıktan sonra hastalıktan dolayı telef olan koyunların bulunduğu, bundan dolayı mağdur ve zararda olacaklarından bu seneye mahsus olmak üzere sayımın Mart'ın 15'inden sonra yapılmasını talep etmiştir. Bu konu hakkında Maliye Nezareti'nden gelen cevapta talebin yerine getirilmesinin mahzurları olacağı, bu nedenle de halkın isteğine bu yolda cevap verilmesinin gerekli olduğu vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 12

Bu dahi

Üsküb Karyesi sâkinlerinden Râhib Sofrenyus Efendi'nin vukû'-ı vefâtı cihetle 'uhdesinden münhall olan dördüncü rütbeden bir kıt'a Mecîdî nişânının berâtıyla beraber gönderildiği vârid olan tahrîrât-ı behiyyelerinde beyân ve inhâ olunmuş ve

mezkûr nişân dahi bi'l-vusûl cânib-i Teşrifâtî-i Dîvân-ı Hümâyûn'a i'ta itdirilmiş olduğu beyânıyla terkîm-i cevâbnâme-i senâverîye ibtidâr kılındı efendim.

Fi 27 S [12]92 [4 Nisan 1875]

Konusu: Üsküb Karyesi sakinlerinden vefat eden Rahib Sofrenyus Efendi'den kalan dördüncü rütbeden Mecidi nişanının beratıyla beraber ulaştığı ve Teşrifati-i Divan-ı Hümayun'a verilmiş olduğu.

Sayfa 47

Numara: 354

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Dimetoka Kazâsı'na tâbi' Aherban Pınarı Karyesi'nde mutasarrıf olduğu bir bâb vakıf değirmen ocağına merbût iki kıt'a tarlanın kazâ-i mezkûr De'âvi-i Meclis a'zâsından birâderi 'Ali Bey tarafından ta'aruz-u fûrûht olunduğundan bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Divân-ı Ahkâm-ı 'Adliye Muhâkemât Dâ'iresi Kalemî hulefâsından Mehmed Süreyya Efendi'nin viridiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre iktizâsının îfâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 28 S [12]92 [5 Nisan 1875]

Konusu: Divan-ı Ahkâm-ı Adliye Muhakemat Dairesi Kalemî vekilinden Mehmed Süreyya Efendi mutasarrıfı olduğu Dimetoka Kazası'na bağlı Aherban Pınarı Kasabası'ndaki iki tarlanın Dimetoka Kazası Deavi-i Meclis üyelerinden biraderi Ali Bey tarafından satılmış olduğunu beyan ettiği dilekçesini göndermiştir. Dilekçede bahsedilen konunun araştırılması ve ortaya çıkarılacak sonuca göre gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 558

Bu dahi

Dimetoka Kazâsı'nda vâki' Seyyid Mehmed Efendi Vakfî'nin rü'yet-i muhâsebesi zımnında vukû'a gelen mu'âmele-i tazyîkadan bahisle men'ini müsted'i kazâ-i mezkûr ahâlisi vekîli nâmına olarak Ahmed nâm kimesnenin viridiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre îcâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 S [12]92 [6 Nisan 1875]

Konusu: Dimetoka Kazası ahalisi vekili Ahmed isimli kişi Kaza'da bulunan Seyyid Mehmed Efendi Vakfî'ne ait hesabın görülmesi dolayısıyla uygulanan baskıların durdurulmasını içeren dilekçe göndermiştir. Dilekçede bahsedilen durum hakkında

araştırma yapılması ve sonuca göre gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 48

Numara: 563

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Zevci Filibeli mevâliden Enis Efendi'nin a'sâr iltizâmından dolayı Filibe Mâl Sandığı'na deyni olub edâsını ta'ahhüd iylediği mebâliğ ile Rusya tebe'asından Artin'e olan borcunun tesviyesi için mutasarrıfe olduğu Paşa Mahalli nâm çiftliğinden iki yüz dönüm mikdârı arâzinin satılmasına teşebbüs itmiş ise de bu çiftlik merkûm Artin tarafından sekuestro tahtına alınarak arâzi-i mezkûrenin fûrûhtuna mûmâna'at olunduğundan bahisle ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Emine Hânım imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve duyûn-ı mezkûrenin te'diyesi çiftlik-i mezkûrun hâsılâtına mu'allak olarak Bu dahi çiftliğin muhtell olan usûl-i idâresini ya'ni tohumluk hubûbât ve sâ'ir edevâtını ıslâh ve tedârike muhtâc olduğu masârıfa medâr olmak üzere ol miktâr mahallin fûrûhtu mecbûriyetinde buldukları şifâhen beyân ve tizkâr olub bununla beraber merkûm Artin'in zikrolunan 'arz-ı hâlde gösterilen matlûbu mikdârıyla çiftliğin îrâd idilen kıymetine nazaran ol mikdâr matlûb için öyle değerli bir çiftliğin ıslâh-ı hâli yolunda sâhibesinin teşebbüs iylediği tedbîrin icrâsına mûmâna'at idilmesi bi'l-ahire bütün bütün perîşâni ve hâlini mü'eddi olacağı derkâr bulunmuş olmağla şu hâl ve 'arz-ı hâl-i mezkûr me'âline nazaran bu bâbda tahkîkât-ı lâzîmenin icrâsıyla tebeyyün idecek hâle göre iktizâ-yı maslahatın inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 8 Ra [12]92 [14 Nisan 1875]

Konusu: Emine Hanım'ın zevci, Filibeli Enis Efendi'nin Filibe Mal Sandığına aşar borcu vardır. Emine Hanım bu borç ile Rusya tebaasından Artin'e olan borcunu ödemek için mutasarrıfı olduğu Paşa Mahalli çiftliğinin 200 dönümünü satmak istemiş, ancak bu çiftlik Artin tarafından haczedilerek satışına engel olunmuştur. Emine Hanım bu durumu gönderdiği dilekçesinde belirtmiştir. Emine Hanım'ın borcunun ödenmesi çiftliğin hasılatına bağlıdır ama çiftlik bozulmuş olup ıslah edilmesi, tohumluk hububat ve diğer edevatın tedariğine bağlıdır ancak bu masrafa yol açacağından borcun ödenmesi için çiftliğin bir kısmının satılmasının zorunlu olduğu da şifâhen beyan edilmiştir. Bununla beraber çiftliğin getireceği gelire nazaran Artin'in istediği miktar nedeniyle öyle değerli bir çiftliğin ıslahı için Emine Hanım'ın teşebbüsüne engel olunması sonradan daha da perişan olmasına yol

açabileceğinden dilekçedeki bilgilerin tahkik edilerek ortaya çıkacak sonuca göre muamele edilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 834

Bu dahi

Filibe ahâlisinden muharrerü'l-esâmi kesânın menâfi'-i külliye-i hazîneyi intâc idecek sûretde ba'zı teşebbüsât ve ihtârât tasavvurunda buldukları ifâdesine dâ'ir gelen istid'ânâmeleri leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran iktizâ-yı hâlin ifâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 11 Ra [12]92 [17 Nisan 1875]

Konusu: Filibe ahalisinden aşağıda isimleri yazılı olan kişilerin hazinenin menfaatine sonuçlanacak şekilde bazı teşebbüs düşüncesinde olduklarına dair gelen dilekçe.

Sayfa 49

Numara: 56

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Sancağı dâhilinde kâ'in Kurtkoru Karyesi'nde mutavattın Dağıstan muhâcirlerinden Sa'id Efendi tarafından bi'l-i'tâ Zabtiye Nezâret-i Celîlesine havâle kılınan 'arz-ı hâlde karye-i mezbûrede mescid bulunmadığından bahisle icrâ-yı icâbı istid'â olunmuş ve orada kadîmden mescid olmayub bunların mikdâr-ı hane ve nüfûs mescid inşâsına mütehammil ve mahallince ashâb-ı hayır ve servetin i'ânâtıyla bunun yapılması gayr-ı kâbil olduğu hâlde icâbına bakılmak üzere usûlü vecihle kâ'ide-i tasarrufiyeye ri'âyeten keşfinin bi'l-icrâ lâzım gelen zîri mazbatalı defterinin bi't-tanzîm irsâli husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı Muhâcirîn Komisyonu'nun tebliği üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâ cânibinden ba-tezkire ifâde kılınmış olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 13 Ra [12]92 [19 Nisan 1875]

Konusu: Filibe Sancağı'ndaki Kurtkoru Karyesi'nde Dağıstan göçmenlerinden Said Efendi tarafından Zabtiye Nezareti'ne gönderilen dilekçede Kurtkoru Kasabası'nda mescid bulunmadığından gereğinin yerine getirilmesi istenmiştir. Orada eskiden mescid olmayıp hane ve nüfus miktarına bağlı mescid inşası için ve mahallince hayır sahiplerinden bağış toplanması kabul görmezse icabına bakılması Muhacirin Komisyonu'nun tebliği üzerine Zabtiye Nezareti tarafından yazılan tezkireye göre gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 246

Bu dahi

Ahyolu Bergos Kazâsı'nda vâki' olub mahlûl olmak hasebiyle mukaddemce cânib-i hükûmetden tefevvüz iylediği arâziye Hâfız Hasan Efendi'nin mahdûmlarıyla müte'allikâtının ne sûretle müdâhale itdiklerine ve arâzi-i mezkûrede zirâ'at itmekde bulunan rençberânı müsellehân gönderdikleri adamlar vâsıtasıyla darb ve tahvîfe ve hayvânâtını itlâfa cür'et itmekde oldukları ifâdâtına dâ'ir Sava Hacı Dimo imzâsıyla kazâ-i mezkûr sâkinlerinden keşide kılınan telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idilecek hâle göre iktizâ-yı hakkâniyetin icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 14 Ra [12]92 [20 Nisan 1875]

Konusu: Sava Hacı Dimo imzasıyla Ahyolu Bergos Kazası sakinlerinden gelen telgrafnamede mahlûl olan bir araziye hükûmetten aldıklarını, ancak Hafız Hasan Efendi'nin oğulları ve akrabalarıyla müdahale ettikleri, arazide ziraat yapan ırgatı silahlı adamları vasıtasıyla dövüp korkuttuklarını ve hayvanlarını öldürdüklerini anlatmıştır.

Numara: 959

Bu dahi

Baroş nâm kimesnenin doksan senesine mahsûben der'uhde ve iltizâm itmiş olduğu Karınabâd Kazâsı'na tâbi' Bey Müslim Karyesi a'şârı bedelinden deyni olan mebâliğin istifâsı zımında taht-ı tevkîfe alınmış ise de a'şâr-ı mezkûreden zarar-dide olduğundan bahisle bunun taksîte rabtını ve tahliye-i sebîlini müsted'i virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla usûl ve nizâmına tevfiķan îcâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 14 Ra [12]92 [20 Nisan 1875]

Konusu: Baroş isimli kimse mültezimi olduğu ve 1873 senesine mahsuben Karınabad Kazası'na bağlı Bey Müslim Karyesi aşarı bedeli borcundan dolayı dolayısıyla gözaltına alındığını, Müslim Karyesi aşarından dolayı zarara uğramış olduğunu, bu nedenle borcunun taksite bağlanmasını ve salıverilmesini talep ettiği dilekçe göndermiştir.

Sayfa 50

Numara: 59

Filibe Sancağı Mutasarrıflığı'na

Filibe Müftisi faziletli İsmâ'il Mahzûn Veli Efendi'ye dördüncü rütbeden i'tâ olunan mecîdî nişânının berât harcı olan beş yüz gurûşun mûmâ-ileyhin bî-vâye olması cihetle 'afvı Filibe Nâ'ibi Efendi ile müştereken vukû' bulan iş'âr-ı sa'âdetleri üzerine tensîb kılınmış ve hazînece mu'âmele-i lâzîmenin icrâsı Mâliye Nezâret-i Celîlesine bildirildiği gibi cânib-i Teşrîfât'a dahi i'tâ-yı ma'lûmât olunmuş olmağla beyân-ı hâl siyâkında cevâbnâme-i meçî- terkîm kılındı.

Fi 14 Ra [12]92 [20 Nisan 1875]

Konusu: Filibe Müftüsü İsmail Mahzun Veli Efendi'ye dördüncü rütbeden verilen mecidi nişânının berat harcı olan 500 kuruşun müftü efendinin bî-vâye olması nedeniyle afvı Filibe Naibi Efendi ile yapılan müzakere üzerine uygun bulunmuş ve hazînece gerekli muamelenin yerine getirilmesi Maliye Nezareti'ne bildirilmiştir.

Numara: 213

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Çorlu ve Dedeâğaç temüryolları me'mûrîn ve hademesi hakkında ikâ'-ı ta'addiyât iden eşkıyânın istisâline dâ'ir sebk iden isti'lâma cevâben vârid olan tahrîrât-ı devletleri mütâla'a-güzâr-ı senâverî olarak Nâfi'a Nezâret-i Celîlesi'yle lede'l-muhâbere ol bâbda icrâ kılınan tebligât üzerine işletici kumpanya tarafından cevâben virilüb nezâret-i müşârun-ileyhâdan gönderilen varaka tercümesinin sûreti leffen tesyîr-i sû-yı sâmilere kılındı. Me'âlinden müstebân olacağı üzere eşkıyâ-yı merkûme hakkında icrâ kılınan tahkîkâtdan bir netice hâsıl olamamasından bahisle tedkîkât-ı vâkı'a îcâbınca me'mûrîn-i mûmâ-ileyhimden Mösyö Huber ve Olbert haklarındaki 'azûbâtın bî-esâs olduğu der-meyân idilmiş ve ifâdât-ı meşrûha ile iş'ârât-ı vâkı'a-i behiyyeleri arasında mübâyenet görünüb ma'mâfih bu makûle uygunsuzlukların 'adem-i vukû'ı ve sadâ'ı istilzâm idecek ahvâlin men'i esbâb ve vesâ'ilinin istihâlî lâzîmeden bulunmuş idüğü beyânıyla cevâbnâme.

Fi 17 Ra [12]92 [23 Nisan 1875]

Konusu: Çorlu ve Dedeâğaç demir yolları memurlarına ve çalışanlarına saldıran eşkıyanın kökünün kurutulmasına dair bilgi istenen yazıya cevaben gelen tahrîrât Nafia Nezareti'yle muhabere edilmiş, bu konuda bildirilen tebligat üzerine işletici kumpanya tarafından cevaben verilen ve Nafia Nezareti'nden gönderilen evrakın tercümesinin sureti gönderilmiştir. Tercüme edilen evrağa göre eşkiya hakkında

yapılan soruşturmada bir sonuç çıkmamış, memurlardan Mösyö Huber ve Olbert haklarındaki iftiranın esassız olduğu belirtilmiştir. Ayrıca uzun uzadıya anlatılan ifadeler ile olay arasında ayrılık görülmektedir. Bu tarz uygunsuzlukların olmaması cevabname ile bildirilmiştir.

Sayfa 51

Numara: 78

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'yle Filibe ve Tekfurdağı Mutasarrıflıklarına

Filibe Sancağı dâhilinde vâki Kurtkoru nâm mahalde iskân olunan müte'allikâtı nezdinde tavninlerini istid'â itmiş olan muhâcirinden ma'lûmü'l-esâmi kesânın orada iskânlarına kâfi arâzi olmayub fakat bunların mahall-i mezkûre kurb ve ittisâli olan arâzi-i mevkûfeden Baba Kudsi nâm mahalde tavninleri kâbil olacağı Filibe Mutasarrıflığı'yla cereyân iden muhâbereden anlaşılaraq binâ'en-'aleyh muhâcirin-i merkûmenin Tekfurdağı tarîkiyle der-dest sevk ve i'zâm buldukları beyânıyla vusûllerinde tûl-i müddet hâl-i müsâferetde bırakılmayıb ta'limâtı hükmüne ve emsâline tevfiikan mahall-i mezkûrda serî'an icrâ-yı tavninleri kendülerine sefâlet ve meşakkat çekdirilmemesi husûsunun mezkûr mutasarrıflığa ve esbâb-ı seferiyelerinin tedârik ve tehiyyesiyle ol cânibe i'zâmları maddesinin dahi Tekfurdağı Mutasarrıflığı'na bildirilmesi Muhâcirin Komisyonu'nun tebliği üzerine Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden ba-tezkire ifâde kılınmış ve keyfiyet zikrolunan mutasarrıflıklara bildirilmiş olmağla îcâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 24 Ra [12]92 [30 Nisan 1875]

Konusu: Filibe Sancağı'nda bulunan Kurtkoru isimli mahalde iskân edilen akrabalarının yakınına yerleştirilmelerini istemiş olan göçmenlerin buraya yerleştirilmeleri için yeterli arazi olmadığından bunların Kurtkoru mahallinin yakınlarındaki vakıf arazi olan Baba Kudsi isimli mahalde yerleştirilmelerinin mümkün olacağı Filibe Mutasarrıflığı'yla yapılan haberleşmeden anlaşılmıştır. Bununla birlikte göçmenlerin Tekfurdağı yoluyla gönderilmeleri beyan edilmiş ve uzun zaman yolculuk durumunda bırakılmayıp Baba Kudsi mahalline hızlı bir şekilde yerleştirilmeleri, sefalet, zahmet çektirilmemesi Filibe Mutasarrıflığı'na ve Tekfurdağı Mutasarrıflığı'na Muhâcirin Komisyonu'nun tebliği üzerine bildirilmiştir.

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Rusya Devleti tebe'asından Ohannes Agobof'un Tekfurdağı Çelebizâde müteveffâ 'Ali Bey zimmetinde matlûbu olan mebâliğe mukâbil merhûn ve kasaba-i mezkûrede

kâ'in olub mahallince zuhûr iden tâlibine ferâğ olunacak Yağcı Çiftliği'nin hüccet-i şer'iyeye merbût ebniyesiyle temirbaş edevâtına 'â'id mu'âmelâtının ifâsı Anadolu Kadı'askerliği'ne havâle olunduğu buna dâ'ir 26 S 92 târîhinde vilâyet-i celîlelerine yazılan tahrîrâtda münderic ise de bu maddenin mu'ahharan Rumeli Kadı'askerliği'ne 'â'id olduğu ihbâr ve ifâde olunmasıyla keyfiyet oraya havâle edilmiş olduğu beyânıyla şukka.

Fi 27 Ra [12]92 [3 Mayıs 1875]

Konusu: Rusya Devleti tebasından Ohannes Agobof'un vefat eden Tekfurdağlı Çelebizade Ali Bey zimmetinden talep ettiği tutara karşılık kasabadaki Yağcı Çiftliği rehin alınmıştır. Bu çiftlik ortaya çıkan talibine bırakılacaktır. Bunun için hüccet-i şer'iyede kayıtlı binalarla demirbaş aletlere ait muamelenin yerine getirilmesinin Anadolu Kadı'askerliği'ne bırakıldığına dair 3 Nisan 1875 tarihinde Edirne vilayetine gönderilen yazıda bildirilmiş ise de bu işin sonradan Rumeli Kadı'askerliği'ne ait olduğu anlaşılmıştır. Meselenin Rumeli Kadı'askerliği'ne gönderildiği vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 52

Numara: 39

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Zağra-i Atik Kasabası'ndan Sekban ve Karapınar ve Radine Mahallesi şimendüfer istasyonlarına kadar yapılacak şoselerin dūçâr oldukları zarûret ve müzâyaka cihetiyle birden tesviyesine muktedir olamayacaklarından en ziyâde lüzûmlu olan Radine tarîkinin şimdiden tesviyesiyle diğerlerinin harmandan sonraya ve sene-i âtiyeye terki istirhâmını mutazammın kasaba-i mezkûre ahâlisi tarafından gelen 'arz-ı mahzar üzerine keyfiyet Nâfi'a Nezâret-i Celîlesi'yle lede'l-muhâbere alınan cevâbda turuk-ı mezkûre işletici kumpanya ile mun'akis mukâvele hükmünce taraf-ı Devlet-i 'Aliyye'den inşâsı lâzım gelen ve müddet-i mu'ayyene-i ikmâliyesi munkaziye olmakda bulunan yollardan olmasıyla bunların te'hîr-i inşâları hâlinde kumpanya ile Hükûmet-i Seniyye beyninde müşkilât tahaddüs ideceği ifâde ve izbâr ve sâlifü'z-zikr mahzar leffen savb-ı devletlerine tisyâr kılınmış olmağla ve mahzar-ı mezkûr mündericâtı şâyân-ı dikkat ise de te'hîr-i inşâ'ât hâlinde Hazîne-i Devlet'e 'â'id olacak mazarrat dahi mahall-i mütâla'a bulunmakla işin bir sûret-i hasene ile tesviye-i îcâbıyla keyfiyetinin iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Ra [12]92 [5 Mayıs 1875]

Konusu: Zağra-i Atik Kasabası'ndan Sekban ve Karapınar ve Radine Mahallesi demiryolu istasyonlarına kadar yapılacak şoselerin sıkıntı ve darlık sebebiyle aynı anda yapılmasına güçlerinin yetmeyeceğini belirten kasaba ahalisi gönderdiği dilekçede en çok gerekli olan Radine yolunun şimdi yapılıp diğerlerinin harmandan sonra veya sonraki yıl düzenlenmesini istemiştir. Bu mesele Nafia Nezareti'ne bildirilmiş ve buradan alınan cevapta; adı geçen yolların işletici kumpanya ile yapılan mukavele hükmünce Devlet-i Aliyye tarafından inşası gerekli görülen kısmın belirlenen süre içinde tamamlanması gerektiğinden inşalarının ertelenmesi halinde kumpanya ile Hükûmet-i Seniyye arasında sıkıntılar olacağı beyan edilmiştir. Dilekçe de belirtilenler dikkate değer ise de inşaatın ertelenmesi halinde Devlet Hazinesin'e vereceği zarar ve ziyanın etraflıca düşünülüp gerekli düzenlenmenin buna göre yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 93

Bu dahi

Muhâcirîn-i cedîde-i Çerâkese'den ve mücerred takımından Mehmed bin 'Abdullah'ın Ayvacık Kazâsı'nda mutavattın birâderi nezdinde iskân olunmak üzere der-dest sevk ve i'zâm bulunduğu beyânıyla ber-mûceb-i ta'limât icrâ-yı tavnîni husûsunun savb-ı devletlerine iş'ârı Muhâcirîn Komisyonu'nun teblîği üzerine Zabtiye Nezâret-i behiyyesine makâmından ba-tezkire ifâde kılınmış olmanın ol vecihle iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Ra [12]92 [5 Mayıs 1875]

Konusu: Yeni Çerkes göçmenlerden ve mücerred olan Mehmed bin Abdullah'ın Ayvacık Kazası'ndaki biraderinin yanında iskân edilmesi hakkında.

Sayfa 53

Numara: 105

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de intişârı memnû' olan gazetelerden zannıyla Afemeris nâm Yunan gazetesinin bir nüshâsının gönderildiğine dâ'ir tevârüd iden tahrîrât-ı devletleri Matbû'ât İdâresi'ne lede'l-havâle idâre-i mezkûreden virilen müzekkirede Memâlik-i Şâhâne'ye duhûlü men' idilen Yunan gazetesi Afemeris non Sizbenisyon(?) ya'ni Mübâhasât gazetesi ismiyle müsemmâ olub yalnız gazete ma'nâsına olan mezkûr Afemerid gazetesinin men' idildiği beyân ve bu bâbda vukû'a gelen sehiv ise zikrolunan iki gazete isimlerince ba'zı mertebe şebâhet

olmasından neş'et iylediği der-meyân olunmuş ve mezkûr gazete sâhibine i'âde ve teslîm olunmak üzere leffen tesyâr kılınmış olduğu beyânıyla şukkâ.

Fi 2 R [12]92 [8 Mayıs 1875]

Konusu: Osmanlı coğrafyasında çıkarılması yasaklanmış olan gazetelerden Afemeris isimli Yunan gazetesinin bir nüshasının gönderildiğine dair gelen ve tahrîrât Matbû'ât İdâresi'ne havale olunup idareye verilen resmi yazıda Osmanlı ülkesine girmesi yasak edilen Yunan gazetesini Afemeris non Sizbenisyon(?) yani Mübâhasât adıyla tanınan gazetenin değil, yalnız gazete anlamında olan Afemerid gazetesinin yasaklandığı açıklanmıştır. Bu konuda meydana gelen hatanın ise zikrolunan iki gazetenin isimlerindeki benzerlikten kaynaklandığı ve gazete sahibine geri gönderildiği beyanıyla şukka.

Numara: 794

Bu dahi

Kırım muhâcirlerinden Mehmed Hoca nâm kimesne tarafından virilüb Defter-i Hâkâni Nezâret-i behiyyesine havâle kılınan 'arz-ı hâlde mukaddema İslimye Sancağı'na tâbi' Nevâhi Nâhiyesi'nde 'Arab Hoca Karyesi'nde vâki' hâli mer'âda iskân olunub hükûmet ve ehl-i vukûf ma'rifetiyle hudûd sınırı tahdîd olunmuş olduğu hâlde mu'ahharan Çölmekköy ve Rum Akpınarı ve Güğümlü karyeleri ahâlisi tarafından müdâhale vukû' bulduğundan bahisle icrây-ı îcâbı istid'â kılınmış ve kuyûda lede'l-mürâca'a livâ-i mezbûr dâhilinde Nevâhi Nâhiyesi'nde 'Arab Hoca nâmıyla karye ve mer'âya ve muhâcirîn için tapu senedi virildiğine dâ'ir kayıd olmadığı anlaşılıb tarafeyn mahalli meclisine celble Defter-i Hâkâni me'mûru hâzır olduğu hâlde muhâkemeleri bi'l-icrâ tebeyyün idecek hâle ve usûl ve nizâma göre mu'âmele-i lâzîmenin îfâsı husûsunun savb-ı sâmilerine iş'ârı nezâret-i müşârun-ileyhâdan ba-i'lâm ifâde olunmuş olmağla ber-vech-i muharrer îcâbının icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 2 R [12]92 [8 Mayıs 1875]

Konusu: Kırım göçmenlerinden Mehmed Hoca isimli kişi tarafından Defter-i Hâkâni Nezâreti'ne iletilen dilekçede daha önceden İslimye Sancağı'na bağlı Nevahi Nâhiyesi'nde Arab Hoca Karyesi'nde bulunan merada yerleştirildiklerinden ve bilirkişi tarafından sınırları belirlenmiş olan meraya sonradan Çölmekköy, Rum Akpınarı ve Güğümlü karyeleri ahalisi tarafından müdahale edildiğinden bahsederek rahatsızlığını belirtmektedir. Yapılan araştırmada Nevahi Nâhiyesi'nde Arab Hoca ismiyle geçen kasaba ve meraya göçmenler için tapu senedi verildiğine dair kayıd

bulunmadığı anlaşılmış ve iki tarafın meclisine Defter-i Hakani memuru huzurunda mahkeme için celb gönderilmesi, muhakeme sonunda ortaya çıkacak duruma göre usulü ve nizamı dairesinde gerekenin yerine getirilmesi b Defter-i Hakani Nezareti'nden istenmiştir. Buna göre gereğinin yerine getirilerek meselenenin esasının yazılı olarak ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 54

Numara: 91

Edirne Vilâyet-i Celilesi'ne

Kırım muhâcirîn-i cedîdesinden Mustafa ve Ahmed bin 'Osman ile Mahmûd bin Halil nâm kimesnelerin Edirne Vilâyeti dâhilinde mutavattın ekârib ve müte'allikâtı nezdinde iskân olunmak üzere der-dest i'zâm bulduklarından vusûllerinde bermûceb-i tâ'limât icrâ-yı tavnîleri husûsunda savb-ı vâlâlarına iş'ârı Zabtiye Nezâret-i behiyyesi makâmından ba-tezkire ifâde kılınmış olmağla ol vecihle ifâ-yı muktezâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 2 R [12]92 [8 Mayıs 1875]

Konusu: Kırmıli yeni göçmenlerden Mustafa ve Ahmed bin Osman ile Mahmûd bin Halil isimli kimseler Edirne Vilayeti'ndeki yakınları ve akrabaları yanında yerleştirilmek üzere gönderilmişlerdir. Bu kişilerin verilen emir gereğince yerleşecekleri yere ulaşmalarının sağlanması hakkında.

Numara: 393

Bu dahi

Zağra-i 'Atik Kazâsı dâhilinde vâki' Radine Mahalle Karyesi'ne inşâ olunmakta olan şose için altı yedi sâ'at mesâfeden taş celbi teklif olunmakta ise de hayvânlarının kuvvetsizliğinden nâşi bunun nakline muktedir olamayacaklarına dâ'ir çiftçi vekîlleri imzâsıyla keşîde olunan telgrafnâme leffen irsâl-i savb-ı vâlâları kılınmış olmağla me'âline nazaran iktizâ-yı maslahatın icrâ ve inhâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 2 R [12]92 [8 Mayıs 1875]

Konusu: Zağra-i Atik Kazası'nda bulunan Radine Mahalle karyesine inşa edilmekte olan şose için altı yedi saat mesafeden taş getirilmesi teklif edilmiştir. Ancak çiftçi vekilleri imzasıyla gelen telgrafta hayvanlarının kuvvetsizliğinden dolayı taşları taşımaya güçlerinin yetmeyeceği, bu nedenle bu işi yapamayacakları ifade edilmiştir. Bu durumda işin yapılması için gerekenin yapılması şukka ile vilayete bildirilmiştir

Numara: 1421

Bu dahi

Zerkî ümerâsından olub mukaddema menfiyyen Edirne'de buldukları hâlde 'ammisi müteveffâ Şerif Bey'in der'uhde ve iltizâm iylediği Edirne Sancağı harîr a'şârının ..?.. olması ve pederi Labud Bey'in dahi kefil bulunması hasebiyle zuhûr iden açığa mukâbil Edirne'de bulunan konak ve çiftlik ve kâffe-i emlâki zabt idildiğinden ve bu vecihle duyûn-ı kesîreye giriftâr ve emr-i inti'âşda müzâyakaya dûçâr olduklarından bahisle mu'âmele-i teshîliyeye mazhariyetleri hakkında ba'zı ifâdât ve müsted'iyâtı hâvi 'Ömer Hakkı Bey'in i'tâ iylediği 'arz-ı hâl leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılınmış olmağla me'âline nazaran bunların ahvâl ve kifâyetce ma'lûmât-ı mahalliye ve mütâla'a-i behiyyelerinin beyân ve iş'arı husûsuna himmet buyrulması siyâkında.

Fi 4 R [12]92 [10 Mayıs 1875]

Konusu: Zerki ümerâsından olan ve eskiden sürgün olarak Edirne'de bulduklarında amcası merhum Şerif Bey'in mültezimi olduğu Edirne Sancağı ipek aşarının (...) olması ve babası Labud Bey'in kefil bulunması sebebiyle ortaya çıkan açığa karşılık Edirne'de bulunan konak, çiftlik ve bütün emlakı zabt edildiğinden zorda ve darda oldukları sebebiyle kolaylık sağlanması hakkındaki dilekçe Ömer Hakkı Bey tarafından gönderilmiştir.

Sayfa 55

Numara: 402

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Menkûhası Fatma Hâtûn'un ahire virilmek üzere İslimye nâ'ib-i sâbıkı tarafından haklarında îkâ' olunan mu'âmele-i tazyîkiyeden bahisle ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Bergos Kazâsı'na tâbi' Ayvacık Karyesi sâkinlerinden Çerkes Ahmed imzâsıyla keşîde olunan telgrafnâme leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılınmış olunub me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâsının icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 4 R [12]92 [10 Mayıs 1875]

Konusu: Bergos Kazasına bağlı Ayvacık Karyesi sakinlerinden Çerkes Ahmed çektiği telgrafnamede nikâhlı hanımı Fatma Hatun'un başkasına verilmek üzere İslimye eski naibi tarafından üzerlerinde uyguladığı baskıdan bahsetmiştir.

Numara: 29

Bu dahi

‘An-asl Dimetokalı olub Çırpan Kazâsı’nda ikâmet iden Apostol nâm şahsın kazâ-i mezkûr ahâlisinden Sa‘id Ağa hakkında icrâsı tasavvurunda bulunduğu sû-i kâsd fi‘ilini ağa-yı merkûme ihbâr ve o dahi hükûmet-i mahalliyeden taleb-i muhâfaza ile beraber iktizâ-yı hakkâniyetin ifâsını istid‘âya ibtidâr itmesine mebnî keyfiyet kazâ-i mezkûrdan Filibe Mutasarrıflığı’na bildirilmesi üzerine kendüsiyle mahalli kâ’immakâm ve merkûm Apostol merkez-i livâya celb ve ihzâr olunmuş oldukları hâlde merkûm Apostol livâ-i mezkûr mutasarrıfı tarafından mazhar-ı himâyet olarak hakkında bir şey denilmeksizin mahalline i‘âde olunub kâ’immakâm-ı mûmâ-ileyh ile kendüsi ne sûretle taht-ı tevkîfe alınmış olduğundan bahisle icâb-ı ma‘deletin icrâsını müsted‘i kazâ-i mezkûr meclisi ‘azâsından Mihalaki imzâsıyla gelen ‘arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla sûret-i istid‘âya nazaran hakikat-i keyfiyetin beyân ve iş‘ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 R [12]92 [11 Mayıs 1875]

Konusu: Çırpan Kazası Meclisi üyelerinden Mihalaki imzasıyla gönderilen dilekçede Apostol adlı kişinin Said Ağayı öldürme niyetinde olduğu ifade edilmiştir: Aslında Dimetokalı olub Çırpan Kazası’nda ikâmet eden Apostol isimli şahsın Çırpan ahâlisinden Said Ağa’yı öldürmeye kalkışması üzerine durum Said Ağa tarafından mahalli idareden korunma talebi ile beraber gerekli adaletin yerine getirilmesine başlanmasını istemiştir. Bunun Çırpan Kazası’ndan Filibe Mutasarrıflığı’na bildirilmesi üzerine kendisiyle kaymakam ve Apostol liva merkezine götürülmüşler ancak liva mutasarrıfı tarafından Apostol himaye edilerek mahalline geri gönderilmiştir. Kaymakam ile kendisi ise gözaltına alınmış olduğundan adaletin yerine getirilmesi istemektedir.

Sayfa 56

Numara: 27

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Telef olan hayvânât kemikleri tâze ve etli olduğu hâlde tâciri tarafından şimendüferle Dedeagaç’ına nakl idilmekte ve bundan hâsıl olan ta‘affünât ahâlinin ve kumpanya me’mûrlarının şikâyatını da‘vet itmekte olduğuna binâ’en vârid olan telgrafnâme-i devletleri üzerine Sıhhiye Nezâret-i celîlesiyle lede’l-muhâbere ol bâbda alınan cevâbda mezkûr kemiklerin o hâlde bırakılması câ’iz olamayacağından münâsib mahallerde çukurlar hafr olunarak kireçli su ile defn olunduktan ve sekiz on gün

durub tamamıyla kuruduktan sonra nakline ruhsat virilmesi lâzım geleceği ve keyfiyetin Meclis-i Sıhhiye a'zâsından olub me'mûriyet-i muvakkate ile ol tarafda bulunan 'izzetlü Şakir Bey'e de iş'âr olunduğu beyân ve ifâde kılınmış olmağla ol vecihle icrâ-yı îcâbına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 R [12]92 [11 Mayıs 1875]

Konusu: Telef olan hayvanlar kemikleri taze ve etli olarak tüccar tarafından trenle Dedeagaç'a taşınmaktadır. Bundan dolayı meydana gelen pis kokular ahalinin ve kumpanya memurlarının şikâyetine sebep olmuştur. Buna ilişkin gelen telgraf üzerine Sıhhiye Nezareti ile yapılan muhabere sonucunda alınan cevapta kemiklerin o halde bırakılmasının doğru olmadığı, uygun mahallerde çukurlar kazılarak kireçli su ile gömüldükten ve 8-10 gün durup tamamıyla kuruduktan sonra taşınmasına izin verilmesinin gerekli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca durumun Sıhhiye Meclisi üyelerinden olup geçici olarak o tarafta bulunan Şakir Bey'e de iletilmiş olduğu belirtilerek gerekenin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 8

Bu dahi

Edirne'de vefeyât tezkiresi usûlü icrâ olunmadığı cihetle vefât idenlerin dâhil-i şehre defn olunmakda olduğu istihbâr olunub bu ise sıhhat-i 'umûmiyece mazarrat îrâs ideceği ve karantina me'mûrları bulunmayan mahallerde bu makûle mevâdda nezâret ve dikkat itmek dâ'ire-i belediye etibbâsının vezâ'if-i mahsûsasından bulunduğu beyânıyla milel-i muhtelif için hâric-i şehirde münâsib mevki'lerde kabristanlar tahsîs olunarak şimdilik Der-sa'âdet'de câri olan nizâma tatbîkan oralara defn-i emvât idilmesi ve buna dahi mahalli dâ'ire-i belediye tabîbi tarafından nezâret itdirilmesi ve zikrolunan tezkire ile Defn-i Emvât Nizâmnâmesi'nin birer nüshası irsâl olunarak meşâyih ve milel-i muhtelif rü'esâ-yı rûhâniyesiyle evlâd ve ahfâdının kendü tekke ve kilisaları derûnlarına ve kadîmden berü lahd sâhibi olanların kabr-i mahsûslarına defn idilmesi gibi fikarat-ı istisnâ'iyesinin oraca dahi mer'ıyyü'l-icrâ tutulması hakkında taraf-ı devletlerine teblîgat icrâsı lüzûmu Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'nden bu kere ba-tezkire ifâde kılınmış ve vâkı'a vefeyâtın mecma'-ı nâs olan mahallere defn sıhhat-i 'umûmiyece mazarratı dâ'î ve mezkûr nizâmnâme ahkâmının icrâsı ise mazarrât-ı mebhûseyi def'e kâfi olarak ifâde-i mezkûre münâsib ve becâ görünmüş olmağla ve zikrolunan tezkire ile nizâmnâmenin birer nüshasının cânib-i vâlâlarına irsâli nezâret-i müşârun-ileyhâya bildirilmekle ber-minvâl-i meşrûh îfâ-yı muktezâ-yı hâle himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 R [12]92 [12 Mayıs 1875]

Konusu: Edirne’de vefeyât tezkiresi yönteminin yerine getirilmediği, ölenlerin şehir içine gömülmekte olduğu haber alınmış ve bunun zarara sebep olacağı, karantina memurları bulunmayan mahallerde bu işlere dikkat etmenin belediye dairesi tabiplerinin görevleri arasında bulunduğu, diğer milletler için şehir dışında uygun yerlerde kabristanlar tahsis edilmesi, bu işlerin de şimdilik İstanbul’da uygulanan nizama icra edilmesi ve mahalli belediye dairesi tabibinin de defn işine nezaret etmesi hususunda zikrolunan tezkire ile Defn-i Emvât Nizâmnamesi’nin birer nüshası gönderilmiştir. Bununla beraber şeyhler ve çeşitli milletlerin ruhani reisleriyle evlat ve torunlarının kendi tekke ve kiliseleri içlerine, eskiden beri mezar sahibi olanların ise kendilerine ait kabirlere gömülmesi gibi istisnai durumların devamı hakkındaki isteğin taraf-ı devletlerine iletilmesinin gerekli olduğu Sıhhiye Nezareti’nden tezkire ile ifade edilmiştir. Cesetlerin insanların yaşadığı yere gömülmesinin sağlıksız olacağı, Defn-i Emvat Nizamnamesi hükümlerinin uygulanmasının ise zararı önleyeceği ifade edilmiştir. Zikrolunan tezkire ile nizamnemenin birer nüshasının gönderilmiş olup gereğinin yerine getirilmesi şukka ile vilayete bildirilmiştir.

Sayfa 57

Numara: 1083

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Tekfurdağlı müteveffâ Nesib Bey’in emvâl-i metrûkesinden tesviye-i duyûn-ı mîrîsiyle fazlasının kerîmeleri Ülker ve Sâbire Hânımlara i’tâsı hakkında Fi 5 Ş 91 ve Fi 23 Muharrem 92 târîhlerinde makâm-ı senâveriden tahrîrât tasfîr olunmuş ise de henüz cevâbı vürûd itmediği kayden anlaşılmış ve bu kere dahi mûmâ-ileyhimâ tarafından tekrîr-i istid’â kılınmış olmağla iş’âr-ı sâbık vecihle îcâbının icrâ ve netîce-i keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 R [12]92 [12 Mayıs 1875]

Konusu: Tekfurdağlı müteveffâ Nesib Bey’in bıraktığı mallarından borçlarının ödenmesi kalanınınve kerimeleri Ülker ve Sabire Hanımlara verilmesi hakkında 17 Eylül 1874 ve 1 Mart 1875 tarihlerinde yazılan yazının henüz cevabı gelmediği için Ülker ve Sabire Hanımlar tekrar dilekçe göndermişlerdir. Bu konu hakkında gereğinin yerine getirilmesi ve durmun bildirilmesi için şukka yazılmıştır.

Numara: 137

Bu dahi

Ferecik ve Dimetoka kazaları umûr-ı tahrîriyesinin şimendüfer münâsebetiyle tekessür itmesinden dolayı oralara ikişer yüz ellişer gurûş ma'âşla birer tahrîrât kâtibi ta'yîni ifâdesine dâ'ir vârid olan tahrîrât-ı devletleri üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesi'yle lede'l-muhâbere alınan cevâbda zikrolunan ma'âşların tahsîsât-ı vilâyetden tesviyesi mümkün olamadığından cânib-i hazînedan tahsîsi tahrîrât-ı mezkûrede der-meyân olunmuş ise de muvâzene hâricinde ma'âş tahsîsi ba-irâde-i seniyye memnû' olmak hasebiyle bu sûret kâbil olamayacağından tahsîsât-ı vilâyetden her ne zaman gurûş tedârik olunur ise ol vakit icrâ-yı îcâbı lâzım geleceği ifâde kılınmış olmağın beyân-ı hâl siyâkında şukka.

Fi 7 R [12]92 [13 Mayıs 1875]

Konusu: Ferecik ve Dimetoka kazaları demiryollarının işlerinin çoğalmasından dolayı oralara 250 kuruş maaşla birer kâtip görevlendirilmesine dair devlet makamına yazılan yazı üzerine Maliye Nezareti'nden bilgi alınmıştır. Alınan cevapta zikrolunan maaşların vilayetten ödenmesinin mümkün olmadığından, bütçe dışında hazinenin maaş ödenmesi yasak olduğundan dolayı bu talebin yerine getirilemeyeceği, vilayetten ne zaman kuruş tedariki mümkün olur ise o zaman talebin yerine getirileceği olacağı vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 58

Numara: 107

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Muhâcirân-i Çerâkese'den Hatuh nâm kimesne tarafından virilüb Zabtiye Nezâret-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde Bergos Kazâsı'nda vâki' Pazarcık Karyesi'nde mutavattın olub ma'lûliyeti cihetle kazâ-i mezkûr mâl sandığından muhasses olan kırk gurûş ma'âşının mu'ahharan kat' idilmesinden dolayı dûçâr-ı fart-ı zarûret olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbı istid'â olunmuş ve merkûm fi'l-hakîka 'alîlü'l-vücûd olarak kâr u kisbe 'adîmü'l-iktidâr ve merhamete sezâvâr olduğuna ve kendüsünün ortakcılık ile zer' itdirmek üzere arâzi-i vesî'a i'tâsıyla ikdârı husûsu idâre-i sâbika cânibinden mukaddema İslimye Mutasarrıflığı'na bildirildiği kayden anlaşıldığına sâye-i merâhim-vâye-i hazret-i şehriyâride merkûmun zarûret ve sefâletden vikâyesiçün mukaddemki karar ve iş'âr vecihle kendüsüne ortakcılık itmek üzere ta'limât-ı mahsûsası ahkâmına tevfikân arâzi i'tâsı husûsunun savb-ı vâlâlarına

te'kîd ve iş'ârı komisyon-ı mahsûsunun tebliği üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâdan ba-tezkire ifâde kılınmış olmağla ol vecihle iktizâsının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 10 R [12]92 [16 Mayıs 1875]

Konusu: Çerkes göçmenlerden Hatuh isimli kişi tarafından Zabtiye Nezâreti'ne iletilmiş olunan dilekçede Bergos Kazası'nda Pazarcık Kasabası'nda yerleştirilmiş olub hata sonucu Bergos Kazası mal sandığından kendisine tahsis edilmiş olan 40 kuruş maaşının sonradan kesilmesinden dolayı aşırı sıkıntı ve yokluk içerisinde bulunduğundan bahsederek gereğinin yerine getirilmesini istenmiştir. Hatuh isimli kişinin gerçekten ihtiyacı olduğu ve kendisine ortakçılık ile ziraat yapması için arazi verildiği önceki idare tarafından İslimye Mutasarrıflığı'na bildirilmiştir. Bu kişinin sıkıntı ve fakirlikten korunması için kendisine ortakçılık etmek üzere arazi verilmesi kararının tekrar gönderilmesinin Zabtiye Nezâreti tarafından istendiği ve bu hususta gereğinin yerine getirilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 1858

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı dâhilinde vâki' Karakarlı Karyesi'nde ve Murteza Ağa nâm kimesnenin 'uhdesinde olub mukaddema kendüne fâriğ olmuş olduğu bir kıt'a harman mahalli ile tarlaya mu'ahharan merkûm tarafından vukû' bulan müdâhale üzerine icrâ kılınan murâfa'alarında merkûmun haksızlığına hükm-i şer'i lâhık olmuşken bu def'a yine müdâhaleye teşebbüs iylediğini ve ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Hacı Halil imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkik tebeyyün idecek hâle göre îcâb-ı hakkâniyetin ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 12 R [12]92 [18 Mayıs 1875]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı'nda Karakarlı Karyesi'ndeki Hacı Halil'in tarlasına Murteza Ağa tarafından yapılan müdahale ve yapılan yargılamada Murteza Ağa'nın haksız bulunmasına rağmen müdahalelerine devam ettiği

Sayfa 59

Numara: 32

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Dîvân-ı Ahkâm-ı 'Adliye Muhâkemât Dâ'iresi Kalemi hulefâsından Mehmed Süreyya Efendi'nin Edirne Kazası muzâfâtından Ada Nâhiyesi'nde pederinden müntakilen mutasarrıf olduğu çiftliğin nısfına 'ammizâdesi 'Ali Bey tarafından

vukû‘bulan müdâhale ve mahallince cereyân iden muhâkemededen bahisle ba‘zı ifâde ve istid‘âyı hâvi virdiği ‘arz-ı hâl üzerine taraf-ı vâlâ-yı Meşîhat-penâhî ile icrâ kılınan muhâbere cevâbında keyfiyet Meclis-i Tedkîkât-ı Şer‘iye’ye havâle ve icrâ-yı tahkîkât-ı lâzıme olunarak mebhûsun ‘anh olan çiftlik hakkında tarafeyn taht-ı muhâkemeye alınarak netîce-i mürâfa‘âtı mübeyyin sened-i şer‘î virilmediği siyâk-ı ifâdeden ve müsted‘i-i mûmâ-ileyhin bugünlerde ol tarafa ‘azîmet ideceği me‘âl-i istid‘âdan anlaşıldığına binâ‘en keyfiyetin mahallinde şer‘-i şerîf ve meclis ma‘rifetiyle bi‘r-rü’ye tebeyyün idecek hâle göre îcâbının icrâ ve muktezâ-yı maslahatın sebki muvâfık-ı hakk-ı şer‘i i‘lâm ve onu musaddak mazbata ile inhâ olunması lâzım geleceği gösterilmiş ve mezkûr ‘arz-ı hâl merbûtuyla leffen sû-yı sâmilelerine gönderilmiş olmağla ber-minvâl-i muharrer îcâbının icrâ ve inbâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 Rebiülahir [1]292 [22 Mayıs 1875]

Konusu: Divan-ı Ahkâm-ı Adliye Muhakemat Dairesi Kalemi memurlarından Mehmed Süreyya Efendi, Edirne Kazası’na bağlı Ada Nahiyesi’nde babasından miras kalan çiftliğin yarısına amcazadesi Ali Bey tarafından yapılan müdahale ve bu nedenle yapılan yargılanma hakkında bazı ifade ve isteği içeren dilekçe göndermiştir. Bu dilekçede anlatılanlar Şeyhülislamlık makamı ile muhabere edilmiştir. Bu makamdan gelen cevapta işin esasının Meclis-i Tedkikat-ı Şeriye’ye havale edildiği ve araştırıldığı, çiftlik hakkında tarafların yargılandığı ancak duruşma sonucunu bildiren meşru senetin verilmediği anlaşıldığından dolayı mahallinde tekrar mahkeme edilerek sonuca göre gereğinin yerine getirilmesi ve adalete uygun ilam ve mazbatanın ulaştırılması gerekli görülmüştür.

Numara: 177

Bu dahi

Tophâne-i ‘Âmire’ye mensûb Somakocuk dökümhânesinin ta‘tîl olunmasından nâşi açıkda ve hâl-i zarûretde kalmış olan ‘Ali Vasfi Efendi’nin şayân-ı ‘âtîfet bulunduğu cihetle açılacak bir kâ’immakâmlıkda istihdâmı husûsunun savb-ı devletlerine iş‘ârı taraf-ı vâlâ-yı Ser-‘askerî’den vukû‘bulan iş‘âr üzerine İntihâb-ı Me’mûrîn Komisyonu’ndan ba-mazbata ifâde kılınmış olmağla îcâbının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 17 R [12]92 [23 Mayıs 1875]

Konusu: Tophane-i Amire'ye bağı Somakocuk dökümhanesinin çalışmayı durdurmasından dolayı açıkta ve zor durumda kalmış olan Ali Vasfi Efendi açılacak kaymakamlıkta istihdâm edilmesini istemektedir.

Sayfa 60

Yol Mektûb-ı Sâmesi

Fransa tebe'asından Mösyö Âmede nâm zât Edirne tarîkîyle Yanbolu ve Şumnu'ya uğrayarak Rusçuk'a azîmet ideceğinden tavsiyesi ifâde olunmuş olmağla mûmâ-ileyhin hakkında ri'âyet ve tarîkce îcâb iden mu'âvenet ve teshîlât-ı lâzîmenin icrâsına himmet buyrulması siyâkında işbu mektûb tahrîr kılındı.

Fi 19 Rebi'ü'l-ahir [1]292 [25 Mayıs 1875]

Konusu: Fransa tebasından Mösyö Amede isimli kişi Edirne yoluyla Yanbolu ve Şumnu'ya uğrayarak Rusçuk'a kendisine seyahatinde kolaylıkların sağlanarak yardımda bulunulması mektup yazılarak bildirildi.

Numara: 574

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Sancağı'na tâbi' Yeni Vaberzud(?) ve Novasil karyeleri ahâlisi vekîli muharrerü'l-esâmi kesân imzâsıyla keşîde olunub leffen ib'âs kılınan telgrafnâme me'âlinde doksan senesinde husûle gelen meyvenin beher kıyyesinden mültezimi tarafından ahzı mukaddemce Meclis-i İdâre'ce mukarrer olan bedel-i 'öşrün şimdi bir misli fazlasıyla talep olunmakta olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbı istid'â kılınmış olmağla sûret-i istid'âya nazaran kâ'ide-i mültezime-i 'adâlet ve hakkâniyete tevfikân iktizâ-yı hâl ve maslahatın hüsn-i tesviyesine himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 20 R [12]92 [26 Mayıs 1875]

Konusu: Filibe Sancağı'na bağı Yeni Vaberzud ve Novasil karyeleri ahalisi vekili tarafından gönderilmiş telgrafnamede 1873 senesinde çıkan meyvenin herbir kıyyesinden mültezim tarafından alınan önceki Meclis-i İdare'ce kararlaştırılmış olan öşür bedelinin şimdi bir misli fazlasıyla talep edildiğinden bahsedilerek gereğinin yerine getirilmesi istenmiştir.

Numara: 1916

Bu dahi

Kırkkilise Kazâsı ahâlisinin hayvânlarına mahsûs olan mer'âya kazâ-i mezkûr idâre meclisi a'zâsından Ahmed Fâiz ve Mestân ve Mehmed Efendiler tarafından vukû' bulan müdâhalenin bi-vech idüğü tebeyyün iylediği hâlde henüz îcâbı icrâ

olunmadığını ve ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi ahâli-i merkûmeden Hacı Mehmed ile Salih ve sâ'ire tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk îcâb-ı hakkâniyetin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

21 R [12]92 [27 Mayıs 1875]

Konusu: Kırkkilise Kazası ahalisinin hayvanlarına ait olan meraya Kırkkilise Kazası idare meclisi üyelerinden Ahmed Faiz, Mestan ve Mehmed efendiler tarafından yapılan müdahalenin sebepsiz olduğu anlaşılmış olmasına rağmen henüz gereğinin yerine getirilmediği ve bu konuda ifade ve isteği içeren dilekçe ahaliden Hacı Mehmed ile Salih ve başkaları tarafından gönderilmiştir.

Sayfa 61

Numara: 61

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Vilâyet-i celîleleri matba'asında tab' olunan sâlnâmeden bir nüshasının gönderildiğine dâ'ir vârid olan tahrîrât-ı devletleri me'âli ma'lûm-ı senâverî olub mezkûr sâlnâme dahi bi'l-mütâla'a hıfz itdirildiği beyânıyla cevâbnâme-i sitâyîş-veri terkîm kılındı efendim.

Fi 23 R [12]92 [29 Mayıs 1875]

Konusu: Edirne Vilayeti matbasında basılan ve merkeze gönderilen salnamenin bir nüshasının teslim alındığı ve saklandığına dair cevapname.

Numara: 472

Bu dahi

Dağıstan muhâcirlerinden İlyas ile rûfekâsının li-ecli'l-iskân geçende Filibe'ye i'zâm olunan muhâcirîn-i merkûmeden Mehmed ve Sa'id ve Akay ve Kasım ve Evsâf nâm kimesneler zimmetlerinde dört 'aded 'Osmânlı altını ile altı 'aded beyâz Mecîdî alacakları olduğu iddi'â kılındığından merkûmun makarr-ı dîn oldukları hâlde meblağ-ı mezkûrun tahsîliyle irsâli husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı Muhâcirîn Komisyonu'nun teblîği üzerine Zabtiye Nezâret-i behiyyesinden bâ-i'lâm ifâde olunmağla tedkîk-i keyfiyetiyle tebeyyün idecek hâle göre îcâbının icrâ ve inhâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 24 R [12]92 [30 Mayıs 1875]

Konusu: Dağıstan göçmenlerinden İlyas ile yakınları iskân maksadıyla Filibe'ye gönderilen göçmenlerden Mehmed, Said, Akay, Kasım ve Evsaf isimli kimselerden

dört adet Osmanlı altını ile altı adet beyaz Mecidi alacaklarının olduğunu ileri sürmüş ve tahsilini istemişlerdir.

Numara: 2245

Bu dahi

Prizrin Sancağı dâhilinde kâ'in Lupadince Karyesi ahâlisinden Hasan Ağa'nın Edirne'de bulunan Yorgi nâm kimesne ile beynlerinde ahz ve i'tâdan dolayı merkûma deyni olduğu tebeyyün iden on bin kûsûr gurûşu tamâmen te'diye itmiş olduğu hâlde mu'ahharan merkûmun vukû'bulan iddi'âsı üzerine Meclis-i Temyîz-i Vilâyet'de meblağ-ı mezbûrun bi-gayr-ı hakkın i'tâsına hükm olunarak kendüsi dahi taht-ı tevkîfe alındığından bahisle i'âde-i muhâkeme olunmak üzere tahliye-i sebîli istid'âsına dâ'ir gelen 'arz-ı hâli leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre nizâmı dâ'iresinde mu'âmele-i mukteziyenin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

24 R [12]92 [30 Mayıs 1875]

Konusu: Prizrin Sancağı'ndaki Lupadince Karyesi ahâlisinden Hasan Ağa Edirne'de bulunan Yorgi'ye olan 10.000 kûsur kuruş borcunu tamamen ödemiştir. Ancak sonradan Yorgi'nin iddiası üzerine Meclis-i Temyiz-i Vilâyet'te tutarın haksız bir şekilde tekrar verilmesine karar verilmiş ve Hasan Ağa gözüaltına alınmıştır. Bu nedenle Hasan Ağa mahkemenin tekrar görülmesini ve salıverilmesini istediği bir dilekçe göndermiştir.

Sayfa 62

Numara: 1852

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kendüsine sû-i kâsd niyetinde bulunan Apostol hakkında Filibe Sancağı Mutasarrıflığı tarafından vukû'bulan nushdan ve hakkında idilen mu'âmele-i gayr-ı lâyıkadandan bahisle şikâyeti ve ol bâbda ba'zı ifâdâtı hâvi Çırpanlı Sa'îd Ağa imzâsıyla gelen 'arz-ı hâl melfûfâtıyla ma'an savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla me'âline ve müsted'inin sıdk-ı ifâdesini mü'eyyed ba'zı evrâk dahi ibrâz iylemesine ve oraca olan ma'lûmâta nazaran iktizâ-yı maslahatın serî'an îfâ ve keyfiyetinin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 R [12]92 [31 Mayıs 1875]

Konusu: Çırpanlı Said Ağa, Apostol adlı kişinin kendisini öldürme niyetinde olduğunu, Filibe Sancağı Mutasarrıflığı'nın Apostol hakkında kendisine nasihat

ederek uygun olmayan davranışta bulunduğu bahsederek şikâyetçi olduğunu belirten dilekçesini göndermiştir.

Numara: 132

Bu dahi

İslimye Sancağı dâhilinde kâ'in İbrahimli ve Nasrine nâm karyelerde mutavattın Kırım Muhâcirleri'nden Ahmed ve Murad nâm kimesneler tarafından Rikâb-ı Hümâyûn-ı Pâdişahî'ye takdîm kılınub Zabtiye Nezâret-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde karyeteyn-i mezkûrede mescid bulunmadığından orada bir câmi'-i şerîf inşâsı istid'â olunmuş ve fi'l-hakîka mezkûr karyelerde veyâhûd kurâ-yı mütecâvirede câmi' bulunmadığı ve muhâcirîn-i merkûmenin mikdâr-ı hâne ve nüfus mescid inşâsında mütehammil ve mahallince ashâb-ı hayr ve servetin i'lânâtıyla bunların yapılması gayr-ı kâbil olduğu hâlde icâbına bakılmak üzere usûlüne tatbikan ve kâ'ide-i tasarrufiyeye ri'âyete keşfinin icrâsıyla lâzım gelen zîri mazbatalu defterinin bi't-tanzîm irsâli husûsunun taraf-ı vâlâlârına iş'ârı muhâcirîn idâresinin tebliği üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâdan ba-tezkire ifâde kılınmış olmağla ber-minvâl-i muharrer iktizâsının îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 26 R [12]92 [1 Haziran 1875]

Konusu: İslimye Sancağı'nda bulunan İbrahimli ve Nasrine karyelerdeki Kırım Göçmenleri'nden Ahmed ve Murad isimli kimseler karyelerinde bir cami inşa edilmesi istenmiştir. Gerçekten de bahsedilen karyelerde veya civarda câmi bulunmadığı, orada eskiden mescid olmayıp göçmenlerin hane ve nüfus miktarına bağlı mescid inşası için ve mahallince hayır sahiplerinden bağış toplanması kabul görmezse icabına bakılması hakkında gerekenin yapılması.

Sayfa 63

Numara: 58

Edirne Vilâyet-i Celilesi'ne

Tırnovıcık Karyesi'nde vukû'bulan uygunsuzluğun sûret-i cereyânıyla beyân-ı esbâb-ı mûcibesi tafsilâtını hâvi cevâben alınan tahrîrât-ı devletleri ve melfûf mazbata mütâla'a olundu. Mezâyâ-yı iş'ârdan müstebân olduğu vecihle karye-i mezkûre muhtâr-ı sâbıkı Hacı Vasil ile ahâliden ba'zıları beyinde bir muhâsebe maddesinden dolayı zıddiyet ve bürûdet olmasından ve Celasko nâmında bir âdem paskalyanın ikinci günü kilisa içinde ahâli-yi merkûmun 'aleyhinde ba'zı harekâta tahrîk iylemesinden dolayı o dahi havfa tâbi' olarak hükûmet ma'arifetiyle taleb-i te'mînât iylemesi üzerine müdür-i kazâ merkûm Celasko'yu celb ile taht-ı tevkîfe

aldırıldığından ahâli tarafından tahliye-i sebîlden ısrâr olunub müte‘âkiben dahi üç yüz kadar kesân hükümet konağı ile müdürin hânesine giderek cebren Celasko’yu mahbesden alub ve hey’et-i mecmû‘alarıyla Hacı Vasil’in hânesine gidüb bir takım mu‘âmelât-ı gayr-ı lâyıkada bulduklarına ve asıl işbu fesâdın îkâ‘ına sebep olanlardan yirmi dört neferi ahz ve girift olunarak merkez-i livâyaya gönderildiklerinden icrâ-yı istintâk ve muhâkemelerine teşebbüs olunmuş ve icrâ‘ât-ı vâki‘a yolunda görünmüş olub ancak müdür-i mûmâ-ileyhin kable’l-muhâkeme ifâde-i mücerrede üzerine âdem habsiyle böyle bir fenâlığın hudûsüne sebebiyet virmesi vazîfe-i me‘mûriyetini sû-i istimâlden neş’et idib bekâsı câ‘iz olamayacağından ‘azli ve merkûm Hacı Vasil’in rü’yet-i muhâsebesi îcâb-ı hâl ve maslahatdan bulunmuş olmağla ol vecihle îcâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 28 R [12]92 [3 Haziran 1875]

Konusu: Tırnovıcık Karyesi’nde meydana gelen uygunsuzluğun ortaya çıkmasının sebeplerini detaylı olarak açıklayan tahrirat ve mazbata mütalaa olunmuştur. Anlaşıldığı üzere Tırnovıcık Karyesi eski muhtarı Hacı Vasil ile ahaliden bazıları arasında bir hesap meselesinden dolayı anlaşmazlık bulunmaktadır ve Celasko isminde bir adam paskalyanın ikinci günü kilisede Hacı Vasil aleyhinde tahrik hareketlerinde bulunmuştur. Bundan dolayı kaza müdürü, Celasko’yu gözaltına almış, ahali ise serbest bırakılmasında ısrar etmiştir. Daha sonra 300 kadar kişi hükümet konağı ile müdürün hanesine giderek zorla Celasko’yu hapisten çıkarmış ve topluca Hacı Vasil’in hanesine gidip bir takım uygunsuz eylemlerde bulunmuşlardır. Bu fesat hareketine asıl sebep olanlardan 24 kişi yakalanarak liva merkezine gönderilip sorguya çekilmiş ve yargılanmalarına girişilmiştir. Edirne Vilayeti’ne yazılan şukkada müdürün sadece verilen ifade üzerine yargılanmadan adam hapsetmesinin böyle bir kötü olayın meydana gelmesine sebebiyet verdiği, böylece memurluk görevini kötüye kullandığı bu sebeple görevinden azl edilmesi ve Hacı Vasil’in hesabının görülmesinin gerekli bulunduğu, gerekenin yapılması istenmiştir.

Numara: 628

Bu dahi

Ahyolu Bergos Kazâsı’nda vâki‘ olub mahlûl olmak hasebiyle mukaddemce cânib-i hükümetden tefevvüz iylediği arâziye Hâfız Hasan Efendi’nin mahdûmlarıyla müte‘allikâtının ne sûretle müdâhale itdiklerine ve arâzi-i mezkûrede zirâ‘at itmekde bulunan rençberânı müsellehân gönderdikleri adamlar vâsıtasıyla darb ve tahvîfe ve

hayvânâtını itlâfa cür'et itmekde oldukları ifâdâtına dâ'ir Sava Hacı Dimo imzâsıyla gelen telgrafnâme Fi 14 Ra 92 târihinde savb-ı devletlerine gönderilmişdi. Te'kîd-i keyfiyeti hâvi bu kere dahi keşide iylediği telgraf leffen irsâl kılınmış olmağın bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre iktizâ-yı hakkâniyetin icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 28 R [12]92 [3 Haziran 1875]

Konusu: Ahyolu Bergos Kazası'nda mahlûl olan bir arazi Sava Hacı Dimo tarafından satın alınmıştır. Bu araziye Hafız Hasan Efendi'nin oğullarıyla akrabalarının müdahale ettikleri, arazide çiftçilik etmekte bulunan çiftçiyi silahlı adamları aracılığıyla dövüp korkuttukları ve hayvanlarını öldürmeye giriştiklerini ifade eden telgraf Sava Hacı Dimo imzasıyla daha önce, 20 Nisan 1875 tarihinde gönderilmişti. Aynı mesele ile ilgili yine telgraf gönderilmiş, bu nedenle olayın araştırılması ve duruma göre hakkaniyetin yerine getirilmesi, sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 64

Numara: 654

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Kazâsı'nda kâ'in Köseli Vasi ve Karlar karyeleri ahâlisinin bâ-tapu mutasarrıf oldukları korularını travers için Filibe orman me'mûrunun fuzûli kesdirmesinden dolayı vukû'bulan istid'âlarını mahallince bakılmadığından ve ba'zılarının dahi habs ve tazyîk ve zirâ'atleri ta'tîl ile mağdûr idildiklerinden bahisle icrâ-yı îcâbı karyeteyn-i mezkûreteyn ahâlisi vekîli Hacı 'Ali imzâsıyla Çırpan merkezinden gelen telgrafnâmede niyâz ve istid'â kılınmış ve ifâdât-ı vâkı'a şâyân-ı dikkat görünmüş olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâlin bu tarafa inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 28 R [12]92 [3 Haziran 1875]

Konusu: Filibe Kazası'nda bulunan Köseli Vasi ve Karlar karyeleri ahâlisinin tapulu korularını travers için Filibe orman memurunun gereksiz yere kestirmesinden dolayı verdiği dilekçe mahallince dikkate alınmamış ve bazı kişiler de hapse atılmıştır. Bu meseleden dolayı Köseli Vasi ve Karlar karyeleri vekili Hacı Ali tarafından Çırpan merkezinden çekilen telgrafnâmede halkın ziraat yapamayıp mağdur oldukları belirtilmiş, gereğinin yerine getirilmesi istenmiştir. Olayda geçen ifadeler dikkate değer bulunmuş ve olayın soruşturulması ve sonucun gönderilmesi şukka ile vilayete bildirilmiştir.

Numara: 2030

Bu dahi

Edirne Sancağı dâhilinde kâ'in Kızılağaç Kazâsı'na tâbi' Turaklı Karyesi'nde sâkin elli hâne muhâcirîn-i Çerâkese vekîli Hahşud ve Zavur imzâlarıyla bi'l-i'tâ Zabtiye Nezâret-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde kendi işleriyle meşgûl buldukları hâlde diğerk muhâcirîn tarafından vukû'bulan münâza'a üzerine karye-i mezkûreden tard olunduklarından ve bu sûret perişâni-i hâllerini mûcib olduğundan bahisle zât-ı maddenin zâhire ihrâcıyla kemâ-kân karyelerinde iskânları istid'â olunmuş ve husûs-ı müsted'â buraca mechûl bulunduğundan ba'dehu îcâbına bakılmak üzere keyfiyyetin savb-ı vâlâlarından isti'lâmı lüzûmu nezâret-i müşârun-ileyhâ cânibinden mezkûr 'arz-ı hâl bâlâsına yazılan i'lâmda gösterilmiş olmağla icrâ-yı tahkîkât-ı lâzime ile tebeyyün idecek hakîkat-ı hâlin îzâhan inhâ ve iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Gurre-i Ca [12]92 [5 Haziran 1875]

Konusu: Edirne Sancağı, Kızılağaç Kazası, Turaklı Karyesi'nde sakin olan 50 hanelik Çerkes göçmenlerin vekili Hahşud ve Zavur imzalarıyla gönderilen ve Zabtiye Nezareti'ne iletilen dilekçede, kendi işleriyle uğraştıkları halde diğerk göçmenler tarafından meydana gelen kavga üzerine karyeden uzaklaştırıldıklarından ve acınacak halde bulduklarından bahsederek karyelerine tekrar yerleştirilmelerini istemektedirler. Dilekçede bahsedilen durum hakkında Zabtiye Nezareti tarafından bilgi istenmektedir. Bundan dolayı gerekli araştırmanın yapılıp anlaşılacak duruma göre hakikatin ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 705

Bu dahi

Ahyolu Bergos Kazâsı'na muzâf İskef karyeli Mehmed tarafından keşîde itdirilüb leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınan telgrafnâme me'âlinde geçende maktûlen vefât iden oğlu Sâlim'in kâtiliyle fi'il-i katlin zuhûruna bâ'is olan şahsın zâhire ihrâcı husûsunda mahalli hükûmeti tarafından asla takayyüd olunmadığından bahisle istid'â-yı ma'delet olunmuş ve katl maddesi a'zâm cinâyât olup buna mütecâsir olanların icrâ-yı taharriyât ve tahkîkât ile ele geçirilerek haklarında mücâzât-ı şer'îye ve kânûniyenin îfâsı vazîfe-i hükûmetden bulunmuş olduğundan mahalli me'mûrlarının beyân olunduğu vecihle rehâvet ve tekâsülleri vâki' ise lâzım gelen tevbîhât ve mu'âmelâtın îfâsıyla şahs-ı kâtilin serî'an ahz ve girifti esbâbının istihsâline ve keyfiyyetin iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 2 Ca 12[92 [6 Haziran 1875]

Konusu: Ahyolu Bergos Kazası'na bağlı İskef karyeli Mehmed tarafından gönderilen telgrafnamede geçenlerde katl edilen oğlu Salim'in katilinin ortaya çıkmasına sebep olan şahsın ortaya çıkarılması hususuna mahalli idare tarafından özen gösterilmediği söylenerek adalet istenmiştir. Katlin çok büyük bir cinayet olmasından dolayı buna kalkışanların aranıp araştırmalarının yapıp sonucunda ele geçirilmeleri ve haklarında şeriata uygun ceza verilmesinin gerekli olduğu bildirilmiştir. Ayrıca kanunun yerine getirilmesi hükümetin görevleri arasında olduğu belirtilmiştir. Ancak mahalli memurlarının beyan olunduğu üzere gevşeklik ve tembellik göstermeleri üzerine görevlerini yerine getirmemesinden dolayı azarlanmalarının elzem olduğu anlaşılmıştır. Buna göre katilin hızlıca yakalanıp katliam sebeplerinin ortaya çıkarılıp ve işin esasının bildirilmesi hakkında.

Sayfa 65**Numara: 4959****Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne**

Kırım muhâcirlerinden 'Ali nâm kimesne tarafından bi'l-i'tâ Zabtiye Nezâret-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde müsün vâlidisiyle beraber bu kere muhâcereten Der-sa'âdet'e gelmiş olduklarından bahisle Gelibolu Sancağı dâhilinde mutavattın ekârîbi nezdinde tavnîleri istid'â kılınmış ve bunların usûl ve emsâline ve ta'lîmât-ı mahsûsası ahkâmına tevfikân sür'at-i iskânlarıyla hâl-i misâferet ve zarûretten vikâyeleri husûsunun taraf-ı vâlâlarına iş'ârı Muhâcirin İdâresi'nin teblîği üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâdan bâ-i'lâm ifâde olunmuş olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 Ca [12]92 [7 Haziran 1875]

Konusu: Kırım göçmenlerinden Ali isimli kişi tarafından Zabtiye Nezâret-i ne iletilen dilekçede yaşlı annesiyle beraber göç ederek İstanbul'a gelmiş olduklarından bahisle Gelibolu Sancağı'ndaki akrabalarının yanında yerleştirilmeleri istenmektedir. Buna göre gereğinin yerine getirilmesi ve yardımda bulunulması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 19**Bu dahi**

Fatma Zehra Hânım'ın Küçük Ayasofya Mahallesi sâkinelerinden müteveffât 'Adile Hânım'dan teferruğ idüb mu'ahharan müteveffât-ı mezbûrenin mahdûmu 'Aziz Efendi'ye red itdirilen hâne için mezbûrenin bedel-i ferağ nâmıyla hâl-i

hayâtında müteveffât-ı mezbûreye virdiği akçeden dolayı vukû'bulan da'vânın mahkeme-i teftîşde rü'yet ve hasmı karar-ı vâki' icâbından olduğu ve mûmâ-ileyh 'Aziz Efendi dahi ortada bulunduğu cihetle mûmâ-ileyhin veyâhûd bir vekîl-i şer'îsinin Der-sa'âdet'e sür'at-i i'zâmı hakkında Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesinden vukû'bulan iş'âr ve ifâde ve ol bâbda taraf-ı devletlerine icrâ kılınan teblîgât-ı mükerrere üzerine mûmâ-ileyhin vilâyet dâhilinde henüz tahrîr olunmayan emlâkin bir sene zarfında kâmilen tahrîrini müte'ahhid olarak mahall-i me'mûriyetinden infikâki emr-i tahrîre sekte getireceğinden bu iş için vekîl ta'yîn iylediği Cemal Bey ma'rifetiyle murâfa'a-i lâzimenin icrâsı bildirilmiş ve binâberîn vekîl-i mûmâ-ileyh birkaç defa' mahkemeye celb edilmiş ise de huzûr-ı şer'de müdde'îye-i mezbûreye itâle-i lisân iderek ızrâr tasavvurunda bulunduğundan ve işin böyle ta'allülât ile sürüncemede kalmasından nâşi müdde'îye-i mezbûre her-bâr sızlanmakta olduğundan mûmâ-ileyh 'Aziz Efendi bizzât gelmediği sûrette tarafından yeniden diğer münâsib bir vekîlin hemen ta'yîn itirilerek i'zâmî lüzûmunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı nezâret-i müşârun-ileyhâdan bu kere bâ-tezkire ifâde kılınmış ve ihkâk-ı hukûk maddesi be-gâyet mültezim olub ta'allülât-ı vâki'anın rehîn-i cevâz olamayacağı der-kâr bulunmuş olmağla ber-minvâl-i muharrer serî'ân iktizâ-yı hâlin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 Ca [12]92 [9 Haziran 1875]

Konusu: Fatma Zehra Hanım'ın Küçük Ayasofya Mahallesi sakinelerinden vefat eden Adile Hanım'dan parasını ödeyerek aldığı, ancak sonra Adile Hanım'ın oğlu tarafından iptal ettirilen satış işleminden dolayı yapılmasını istediği mahkeme Aziz Efendi'nin veya vekilinin mahkemeye gelmemesi nedeniyle sonuçlanmamıştır. Fatma Zehra Hanım ise bu davanın sonuçlanmasını isteyerek hakkını aramaktadır. Bu nedenle Aziz Efendi bizzat gelmediği için devlet tarafından yeniden uygun bir vekilin hemen tayin ettirilerek yollanması gerektiği Evkaf-ı Hümayun Nezareti'nden de tezkire ile ifade edilmiştir.

Sayfa 66

Numara: 2666

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kilidü'l-bahr Karyesi ahâlisinin taht-ı tasarrufunda bulunan yedi bin dönüm mikdârı arâzi-i merkûmenin mahlûliyyeti hakkında Maydos Karyesi ahâlisi tarafından hilâf-ı vâki' vukû'bulan ifâde üzerine taht-ı müzâyedeye alındığından ve bu sûret

mağdûriyetlerini mûcib bulunduğundan bahisle icrâ-yı îcâbı istid'âsı ve ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvi ahâli-i merkûme vekîli Mahmûd Re'îs imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla sûret-i istid'âya nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı maslahatın îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 Ca [12]92 [10 Haziran 1875]

Konusu: Kilidü'l-bahr Karyesi ahâlisinin tasarrufu altında bulunan 7000 dönüm arazinin sahipsiz olduğuna dair Maydos Karyesi ahâlisinin verdiği karşıt ifade üzerine müzayedeye alındığı ve bu şekilde mağduriyetlere sebep olduğundan behseden ve bunun önlenmesini isteyen dilekçe ahali vekili Mahmud Reis imzasıyla gönderilmiştir.

Numara: 725

Bu dahi

Ferecik Kazâsı'nda kâ'in Vangel adasıyla Muttalib Ağa adasında bâ-tapu mutasarrıf oldukları tarlaların zer'i hükûmet-i mahalliye cânibinden men' olunmakda olduğundan ve bu ise kendülerinin mağdûriyetini mûcib olacağından bahisle icrâ-yı îcâbı hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi müte'addid imzâ ile Ferecik merkezinden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve hakikat-ı keyfiyetin isti'lâmına lüzûm görünmüş olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk sıhhat-i madde ve cereyân iden mu'âmelenin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 8 Ca [12]92 [12 Haziran 1875]

Konusu: Ferecik Kazası'nda bulunan Vangel adasıyla Muttalib Ağa adasına tapu ile kullanım hakkına sahip oldukları tarlalara tohum atılması mahalli hükümet tarafından önlenmiştir. Bu durumun ise kendilerinin mağduriyetine sebep olacağından bahisle gereğinin yerine getirilmesi hakkında dilekçe ile Ferecik merkezinden telgrafname gönderilmiştir. İşin hakikati ve esası hakkında bilgi istenmesi gerekli görülmüş, meselenin tahkik edilerek ve sonucun bildirilmesi hakkında şukka yazılmıştır.

Numara: 2477

Bu dahi

Telgraf çavuşluğundan munfasıl İbrahim Ağa'nın kıdem-i hizmetinden ve şu aralık açıkda ve zarûretde kaldığından bahisle Filibe Sancağı'nca bir zabtiye mülâzımlığında veyâhûd hâline münâsib diğere bir işde istihdâmıyla ikdârını müsted'i virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla kendüsünün hâline çespân bir iş zuhûrunda tesrîri husûsuna himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 8 Ca [12]92 [12 Haziran 1875]

Konusu: Telgraf çavuşluğundan ayrılan İbrahim Ağa şu aralık açıktaki ve zor durumda kaldığından Filibe Sancağı'na bir zabtiye mülazımlığında veyahud durumuna uygun diğer bir işte hizmete alınmasını istediği dilekçe göndermiştir.

Numara: 000

Bu dahi

Hazîne-i Bahriye'nin doksan bir senesi tahsisât için vilâyet-i celîleleri emvâlinde muhavvel mebâliğden der-dest temdîd ve tevsî' olan birinci havuzun bedel-i maktû'una mahsûben müte'ahhidi sa'âdetlü Vasil Efendi'ye üç bin gurûş i'tâsı hakkında Bahriye Nezâret-i Celîlesi'nden yazılan tahrîrâtın tesrî'-i ahkâmı ifade kılınmış ve bu misillü inşâ'ata 'â'id te'diyâtın tesrî'i lâzımeden bulunmuş olmağın iktizâsının serî'an ifâsına himmet buyrulması şükka.

Fi 8 Ca [12]92 [12 Haziran 1875]

Konusu: Hazîne-i Bahriye'nin 1874 senesi tahsisatı için Edirne vilayeti mallarından tahvil olunmuş miktardan uzatılmış ve genişletilmiş olan birinci havuzun bedeli olarak müteahhid Vasil Efendi'ye 3000 kuruş verilmesi hakkında Bahriye Nezareti'nden yazılan tahrirat üzerine bu benzer inşaata ait ödemelerin bekletilmeyerek gereğinin hızlıca yerine getirilmesi şükka ile bildirilmiştir.

Sayfa 67

Numara: 430

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Edirne'de Kal'a derûnında vâki' Çelebi Medresesi dimekle meşhûr olup bundan yüz sene mukaddem muhterik olmuş olan medrese 'arsası üzerine Millet-i Mûseviye'den Musâ ve karındaşı Hayim nâm kimesneler tarafından inşâ olunmakda olan ebniyenin ta'tîl idildiği ve merkûmların ibrâz iyledikleri sened mezkûr 'arsanın senedi olmadığı gibi kendü hânelerinin olmak üzere gösterdikleri diğer sened dahi hânelerine yüz otuz arşın mesâfede olup muhterik olan başka bir hânenin senedi olduğu ifâdâtını mutazammın vârid olan tahrîrât-ı cevâbiyeleriyle melfûfâtı mütâla'a ve Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesiyle muhâbere olundu. Zikrolunan Çelebi Medresesi'ne ve vakfına dâ'ir lede't-tedkîk bir gûne kayd bulunamadığı ve zât-ı maslahatın ber-vehc-i şer'î rü'yet ve tedkîki lâzımeden olduğu cihetle mahallinde Evkâf Muhâsebecisi ile sâ'ir iktizâ idenler hâzır oldukları hâlde şer'-i şerîf ve meclis-i idâre ma'rifetiyle muhâkeme-i mukteziye bi'l-icrâ lâhık olacak hükme göreceği usûlüne muvâfik tanzîm olunacak i'lâm-ı şer'inin ba-mazbata tisyârı husûsunun savb-ı devletlerine

tebliği cevâben ifâde olunmuş olmağla ol vecihle mu‘âmele-i lâzîmenin icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında cevâbname.

Fi 8 Ca [12]92 [12 Haziran 1875]

Konusu: Edirne’de kale içinde bulunan ve Çelebi Medresesi denen ve bundan 100 sene önce yanmış olan medrese arsası üzerine Musevi milletinden Musa ve kardeşi Hayim isimli kişiler tarafından binalar inşa edilmektedir. Bu inşa işlemi durdurulmuş ve Musa ve Hayim’in gösterdikleri senetin arsanın seneti olmadığı, ayrıca kendi haneleri diye gösterdikleri senetin de hanelerine 130 arşın mesafede olup yanmış olan başka bir hanenin seneti olduğu anlaşılmıştır. Bu bilgiler Sadaret’ten Evkaf-ı Hümayun Nezareti’ne iletilmiştir. Nezaret verdiği cevabında zikrolunan Çelebi Medresesi’ne ve vakfına dair meselenin incelendiğini, ancak herhangi bir kayıt bulunmadığını, bu nedenle durumun incelenmesinin gerekli olduğunu mahallinde Evkaf Muhasebecisi ile diğer gerekli kişilerin birlikte buldukları şer-i şerif ve idare meclisi marifetiyle muhakeme edilmesini ve sonucun yöntemine uygun düzenlenecek şeri mazbata ile gönderilmesini tebliğ etmiştir. Gereğinin yerine getirilmesi ve yardımların ulaştırılması cevabname ile vilayete bildirilmiştir.

Numara: 102

Bu dahi

Der-sa‘âdet ahâlisinin havâyic-i zarûriyesinden olan hatab ve kömürün teksîr-i mikdârıyla tehvîn-i fi‘âtına medâr olmak üzere geçen sene olduğu gibi bu sene dahi Şile ve Sinop ve Karadeniz’in sâ’ir sevâhiliyle İzmit ve Kemer ve Silivri’de ve mahâll-i mütecâvire-i sâ’irede mevcûd hatab ve kömürün sür‘at ve suhûletle Der-sa‘âdet’e sevk ve nakli için mahalli tüccâr ve erbâbına teşvikât ve teshîlât-ı mukteziye icrâsı husûsuna savb-ı devletleriyle lâzım gelen vilâyâta lüzûm-ı tebliği Şehremânet-i behiyyesinden ba-tezkire ifâde olunmuş ve pâ-yi tahtın a‘zâm-ı havâyici olan mahrûkâtdan teshîl-i teksîr-i nakliyâtı lâzımeden olarak keyfiyet sâ’ir mahallere de iş‘âr edilmiş olmağın vilâyet-i celîlelerince dahi iktizâ-yı maslahatın ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 11 Ca [12]92 [15 Haziran 1875]

Konusu: İstanbul ahâlisinin zaruri ihtiyaçlarından olan odun ve kömür miktarının artırılmasıyla fiyatının düşürülmesini sağlamak üzere geçen sene olduğu gibi bu sene de Şile, Sinop ve Karadeniz kıyılarıyla İzmit, Kemer ve Silivri’de ve komşu mahallerde bulunan odun ve kömürün hızla ve kolaylıkla İstanbul’a yollanması ve taşınması için mahalli tüccarın teşvik edilmesi hususu Şehremaneti’nden tezkire ile

ifade olunmuştur. Pây-i tahtın ihtiyacı olan odun ve kömürün sağlanması ve nakliyesinin kolaylaştırılması diğer mahallere de bildirilmiştir. Edirne vilayetince de bu hususta gerekenin yerine getirilmesi durumu şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 764

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Müteveffâ 'Ali Bey zimmetinde alacakları olan meblağın îfâsında veresi tarafından muhâlefet olunmakta olduğundan bahisle müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin terekesi esmânından istifâsını müsted'i Hasan Ağa ve muharrerü'l-ism rüfekâsı imzâsıyla Tekfurdağı merkezinden gelen talgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk îcâbının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 12 Cemâziye'l-evvel [1]292 [16 Haziran 1875]

Konusu: Vefat eden Ali Bey'in üzerinde alacakları olan tutarın ödenmesine mirasçılarının karşı olmasından dolayı Hasan Ağa ve arkadaşlarının gönderdikleri talgrafnamede borcun Ali Bey'in bıraktığı terekeden ödenmesi istenmektedir.

Sayfa 68

Numara: 2964

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Uzuncaâbâd-ı Hasköy Kasabası'nda mutasarrıf olduğu hânın ittisâlinde ve Hacı Mustafa Efendi'nin taht-ı tasarrufunda bulunan dâ'ire-i tahtında vâki' mağazasına mûmâ-ileyh tarafından fuzûli müdâhale idilmekte olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbını müsted'i Süleyman imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre îcâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Ca [12]92 [19 Haziran 1875]

Konusu: Uzuncabad-ı Hasköy Kasabası'nda tasarrufunda bulunan hanın bitişiğindeki mağazasına Hacı Mustafa Efendi tarafından müdahale edildiğinden bahisle gereğinin yerine getirilmesini isteyen Süleyman tarafından dilekçe gönderilmiştir.

Numara: 2797

Bu dahi

Baroş nâm kimesnenin doksân senesine mahsûben der'uhde ve iltizâm itmiş olduğu Karinâbâd Kazâsı'na tâbi' Bey Müslim Karyesi a'şârı bedelinden deyni olan mebâ'liğin istifâsı zımında taht-ı tevkîfe alınmış ise de a'şâr-ı mezkûreden zarar-

dîde olduğundan bahisle bunun taksîte rabtıyla tahliye-i sebîli hakkında sebk iden istid'âsı üzerine 14 Ra 92 târîhinde savb-ı vâlâlarına tahrîrât tastîr kılınmış ise de henüz icâbı icrâ olunmadığından bahisle te'kîdi bu kere dahi bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmakla iş'âr-ı sâbık vecihle iktizâsının îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Ca [12]92 [19 Haziran 1875]

Konusu: Baroş isimli kişinin 1873 senesine mahsuben iltizam etmiş olduğu Karınabad Kazası'na bağlı Bey Müslim Karyesi aşarı bedelinden olan borcunun ödettirilmesi amacıyla gözaltına alındığını, bu nedenle de Bey Müslim Karyesi aşarı zarar görmüş olduğundan bunun taksite bağlanması ve serbest bırakılması hakkındaki isteği üzerine 20 Nisan 1875 tarihinde tahrirat yazılmış ise de henüz gereği yerine getirilmediği için yine aynı istekle bir dilekçe daha gelmiştir.

Numara: 787

Bu dahi

İsmâ'îl Ağa ile olan muhâsabeleri merkez-i vilâyet ticâret mahkemesinde der-dest rü'yet iken taht-ı tevkîfe alındığı beyânıyla sebîlinin istifsârı istid'âsına dâ'ir İşkodralı Corci imzâsıyla Edirne merkezinden gelen telgrafnâme leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 Ca [12]92 [20 Haziran 1875]

Konusu: İsmail Ağa ile olan hesaplaşmaları ile ilgili dava vilayet merkezi ticaret mahkemesinde yapılırken gözaltına alındığı beyanıyla serbest bırakılmasını isteyen İşkodralı Corci imzasıyla Edirne merkezinden telgrafname gönderilmiştir. Araştırmanın yapılmasıyla bu işin esasının belirlenmesi ve gönderilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 69

Numara: 2776

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

İslimye Sancağı'nda bahçeleri sebzevâtının bedellât-ı 'öşrüyesini tamâmen îfâ itmekde buldukları hâlde mültezimler tarafından hilâf-ı nizâm vukû'bulan ta'addiden bahisle şikâyeti ve ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvi i'tâ olunan iki kıt'a 'arz-ı hâl leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i mukteziyenin icrâ ve keyfiyetinin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 18 Ca [12]92 [22 Haziran 1875]

Konusu: İslimye Sancağı'nda bahçelerinin sebzelerinin öşür bedellerini tamamen ödedikleri halde mültezimler tarafından düzene aykırı olarak yapılan baskıdan dolayı şikâyeti içeren iki dilekçe gönderilmiştir.

Numara: 246

Bu dahi

Pazarcık Kazâsı muzâfâtından Esterlice Karyesi'nde sâkin muhâcirîne tahsîs ve irâ'e olunan arâzi idârelerine gayr-ı kâfi bulunduğundan emsâli misillü mu'âmele olunması muhâcirîn-i merkûme tarafından bâ-'arz-ı hâl istid'â ve ifâde ve keyfiyet Zabtiye Nezâret-i behiyyesiyle muhâbere olunarak alınan cevâbda muhâcirîn-i merkûmeye ta'limât ahkâmına ve emsâline tevfiķan mikdâr-ı kâfi arâzi tefrîk ve i'tâ olunmuş ise de ahâli-i kadîme cânibinden vukû'bulan ta'arruza mebnî nihâyet beher hâneye ancak ikişer buçuk dönüm arâzi kalmadığı sibâk-ı istid'âdahi anlaşıldığından ve bunlara i'tâ olunan arâzi fi'l-hakîka ta'limât-ı mahsûsasında mu'ayyen olan mikdâr dahi dîn ise idâre olunamayarak hâl-i zarûret ve sefâletde kalmalarını intâc ideceğinden ta'limât hükmüne ve emsâline tatbîkan muhâcirîn-i merkûmeye idârelerine kâfi arâzi i'tâsı husûsuna savb-ı vâlâlarına teblîği gösterilmiş olmağla ber-vech-i muharrer îcâbının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 18 Ca [12]92 [22 Haziran 1875]

Konusu: Pazarcık Kazası'nda Esterlice Karyesi'nde bulunan göçmenlere ayrılan ve arazinin yetersiz olduğu ve yeni arazi istedikleri göçmenler tarafından yazılan dilekçe ile ifade edilmiştir. Zabtiye Nezâreti ile yapılan haberleşme sonucu alınan cevapta göçmenlere ait emir hükmüne göre yeterli derecede arazi ayrılmış ve verilmiş ise de ahali tarafından yapılan müdahaleden dolayı her haneye iki buçuk dönüm arazi kalmadığı önceki dilekçeden anlaşıldığından ve bunlara verilen arazi ile hususi emirle kararlaştırılan miktarın zor durumda kalmalarına neden olacağından emir hükmüne uygun düzenleme yaparak göçmenlere yeterli arazi verilmesi hususunda gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 818

Bu dahi

Filiba Sancağı'na tâbi'Yeni Vabruz(?) ve Novasil karyelerinde doksan senesinde husûle gelen meyvenin beher kıyyesinden ahzı mukarrer olan bedel-i 'öşrün mültezimi tarafından muzâ'afan taleb olunmakda ve ahâli haklarında dahi mu'âmele-i gayr-ı lâyıkâ îkâ' idilmekde olmasından dolayı şikâyeti hâvi ahâli vekîli nâmına olarak Halil ve Ustuyan imzâlarıyla bu kere dahi gelen telgrafnâme leffen irsâl

kılınmış olmağla mukaddemki istid'âya ve ol bâbda sebk iden iş'âra nazaran iktizâsının ber-vech-i hakkâniyet ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 Ca [12]92 [23 Haziran 1875]

Konusu: Filibe Sancağı'na bağlı Yeni Vabruz ve Novasil karyelerinde 1873 senesinde üretilen meyvenin herbir kıyyesinden alınması kararlaştırılmış olan oşür bedelinin iki katı mültezim tarafından istenmektedir. Mültezimin uygun olmayan davranışlarından dolayı şikâyeti içeren ve ahali vekili adına olarak Halil ve Ustuyan imzalarıyla telgrafname gönderilmiştir. Konu hakkında önceki dilekçeye ve bu konuda iletilen bildirimde göre hakkaniyete uygun olarak gereğinin yerine getirilmesi ve yardımda bulunulması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 70

Numara: 526

Edirne Vilâyet-i Celilesi'ne

Edirneli Ali Ağa'nın Der-sa'âdet cihetindeki menzilhâneleri ta'ahhüd ile otuz yedi sene hüsn-i idâre ve bu yolda servet ve sâ mânını izâ'a iylediğinden ve muhtâc-ı 'âtîfet olduğundan bahisle münâsib mikdâr tekâ'üd ma'âşî tahsîsi ifâdesine dâ'ir tevârüd iden tahrîrât-ı devletleri üzerine Mâliye Nezâret-i Celilesiyle lede'l-muhâbere alınan cevâbda bu misillü müte'ahhid ve mülteziminin kâr ve zararları kendülerine 'â'id olduğundan bundan dolayı tekâ'üd ma'âşî i'tâsına lüzûm ve mahal görülemediği gibi bu makûlelerin şimdiye kadar tekâ'üdları de gayr-ı mesbûk olmasıyla is'âf-ı iş'âr-ı kâbil olamayacağı gösterilmiş olduğu beyânıyla şukka.

Fi 19 Ca [12]92 [23 Haziran 1875]

Konusu: Edirneli Ali Ağa, İstanbul tarafındaki menzilhaneleri 37 sene idare ettiği, bu yolda servetini kaybettiği ve korunmaya muhtaç olduğundan bahisle uygun miktar emekli maaşı bağlanmasına dair talepte bulunmuştur. Maliye Nezareti'nden alınan cevapta; mültezimlerin kâr ve zararlarının kendilerine ait olduğundan dolayı emekli maaşı verilmesine gerek ve yer olmadığı gibi bu duruma benzer bir uygulamanın şimdiye kadar yapılmamış olmasından Ali Ağa'nın isteğinin yerine getirilmesinin mümkün olamayacağı şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 3242

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı'na tâbi' Bergos Kazâsı'nda vâki' Oklağlı Karyesi ahâlisinin mutasarrıf oldukları mer'âya Hacı Salih Ağa tarafından müdâhale olduğundan bahisle men'ini müsted'i ahâli-i merkûme tarafından gelen 'arz-ı hâl leffen savb-ı

vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre iktizâsının ifâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

20 Ca [12]92 [24 Haziran 1875]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı'na bağlı Bergos Kazası'nda bulunan Oklağlı Karyesi ahâlisi gönderdikleri diklekçede mutasarrıfı oldukları meraya Hacı Salih Ağa tarafından müdahale edildiğini ve bu müdahalenin durudurulmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Konu hakkında araştırmanın yapılmasıyla anlaşılacak duruma göre gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 3135

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı dâhilinde vâki' Vize Kazâsı'na tâbi' Tırnovıcık Karyesi ahâlisi beyninde mükerrer virgü ve bedel-i 'askerî taleb olunmasından dolayı tahaddüs iden münâza'a üzerine bu işde bâ-medhal olan zevc ve müte'allikâtlarının taht-ı tevkîfe alındığından bahisle bi't-tahkîk tahliye-i sebîlleri istid'âsına dâ'ir müte'addid imzâ ile gelen 'arz-ı hâl leffen irsâl-i savb-ı devletleri kılınmış olmağla me'âline nazaran bu bâbda tahkîkât-ı mukteziyenin icrâsıyla tebeyyün idecek hâle göre icâbının ifâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 23 Ca [12]92 [27 Haziran 1875]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı, Vize Kazası'na bağlı Tırnovıcık Karyesi ahâlisi tekrar vergi ve askeri bedel talep edilmesinden dolayı ortaya çıkan tartışma üzerine eş ve akrabalarının gözaltına alındığından dolayı durumun tahkik edilip serbest bırakılmalarını istedikleri dilekçe göndermişlerdir.

Sayfa 71

Numara: 54

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Müteneffizân-ı memleketden Hacı 'Osman Ağa ve Ahmed Efendi ve Hâlis Bey ve sâ'irenin ağır fâ'iz ile ahâliye akçe erbâh itmek ve çiftliklerinin bulunduğu karyeler ahâlisini kendü işlerinde istihdâm iylemek ve mesâğ-ı şahsiyelerinin istihsâli yolunda umâr-ı memlekete müdâhale itmek gibi ta'addiyât-ı vâkı'a ve harekât-ı gayr-ı marziyelerinden şikâyetle bunların men'-i fesâdâtıyla beraber ahâli ile olan hesâbları rü'yet itdirilerek nizâmından ziyâde fâ'iz ahz itdirilmemesi istid'âsına ve sâ'ir ba'zı ifâdâta dâ'ir Selimiye'den üç imzâ ile makâm-ı müsteşâriye meb'ûs varaka leffen savb-ı devletlerine irsâl kılındı. İfâdât-ı vâkı'a sahîh ise bi'l-vücûh mugâyir-i ma'delet ve mütecâsirleri hakkında müstelzim-i mes'ûliyet olacağından hafî ve celî

tahkîkât-ı lâzîmenin icrâsıyla tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i îcâbiyenin îfâ ve netîce-i keyfiyetin bu tarafa inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 23 Ca [12]92 [27 Haziran 1875]

Konusu: Nüfuzlu kimseler olan Hacı Osman Ağa, Ahmed Efendi, Halis Bey ve diğerlerinin ağır faiz ile ahaliden akçe kazanç etmek ve çiftliklerinin bulunduğu kasabalar ahalisini kendi işlerinde kullanmak, işlerine karıştıkları ve hoşla gitmeyen hareketlerinden şikâyetle bunların zulümlerini durdurulması, faizin kabul edilmemesi gibi şikâyet ve isteklere dair Selimiye'den üç imza ile gönderilen evrak ve dilekçe hakkında.

Numara: 3351

Bu dahi

Dimetoka Kasabası ahâlisinden ve murâbahacı gürûhundan 'Ali Bey'in ne sûretle fâhiş güzeşte ve fi'ât ile kendülerine akçe ve zahîre ikrâz ve i'tâ iderek ızrâr ve bi'l-ahire duyûn-ı kesîreye giriftâr iylemekde bulunduğundan ve ahâli-i kurâ arâzisine mazarratı olub hedmi mukarrer olan değirmeni hedm itmedikten başka tahkîm olunduğundan bahisle icrâ-yı îcâbını müsted'î Cısr-i Ergene Kazası mülhakâtından ba'zı kurâ ahâlisi cânibinden virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla sûret-i istid'âya nazaran keyfiyetin bi't-tahkîk iktizâ-yi hâlin icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 Ca [12]92 [29 Haziran 1875]

Konusu: Dimetoka Kasabası ahâlisinden ve tefeci takımından Ali Bey Ergene Kazası'na bağlı karyelerin ahâlisine yüksek faiz ile akçe ve yiyecek vererek onları zor durumda bırakmıştır. Ali Bey ayrıca arazilerine zarar verdiği için yıkılması kararlaştırılmış olan değirmeni yıkmayıp, aksine tahkim edilmiştir. Cısr-i Ergene Kazası'na bağlı yerlerin ahâlisi tarafından verilen dilekçede bu sıkıntılardan bahsedilerek önlenmesi istenmiştir.

Sayfa 72

Numara: 171

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Silk-i 'askerîden muhrec olub Çorlu Kazâsı'nda mutavattın ekârîbi nezdinde tavnîni istid'âsında bulunan muhâcirîn-i Çerâkese'den Mehmed ol tarafa i'zâm kılındığından vusûlünde tûl-i müddet hâl-i müsâferet ve zarûret bırakılmayıp ta'limât-ı mahsûsası ahkâmına ve emsâline tevfiқан akrabası nezdinde icrâ-yı iskânıyla kayd-ı zarûretden tahlîsi husûsunun taraf-ı vâlâlarına iş'ârı Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine

Zabtiye Nezâret-i behiyyesinden bâ-tezkire ifâde kılınmış olmağın ol vecihle iktizâsının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Ca 12[92 [1 Temmuz 1875]

Konusu: Çerkes göçmenlerinden Mehmed Çorlu Kazası'ndaki akrabalarının yanında yerleştirilmesini istemektedir. Gereğinin yerine getirilmesi ve yardımda bulunulması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 162

Bu dahi

Pederi müteveffâ Âlem-Giray Bey'den kendüsiyle hemşirelerine intikâl iden kırk kırk beş nefer köle ve câriyeye bundan akdem mükâtebe-i şer'iyeye tevfiikan takdîr olunan kıymet bedellâtının der-dest tahsîl bulunduğu hâlde 'adem-i itâ'atlarından nâşi müteferrikan mahall-i sâ'ireye nakl ve teb'îd idilen sâ'ir üserâ-i Çerâkese ile birlikte bunların dahi irsâl olunmaları cihetle bedellât-ı mezkûreye henüz destres olamadıklarından bahisle icrâ-yı îcâbı Çorlu Kazası'nda sâkin muhâcirinden Hacı 'Ömer imzâsıyla virilen 'arz-ı hâlde istid'â kılındığı beyânıyla husûs-ı müsted'ânın mahallince kemâl-i 'adl ve hakkâniyete tevfiikan rü'yetiyle müsted'î-i merkûmun gadrdan vikâyesinin savb-ı vâlâlarına tebliği Zabtiye Nezâret-i behiyyesinden bâ-tezkire beyân ve ifâde kılınmış olmağla ol vecihle îcâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Ca [12]92 [1 Temmuz 1875]

Konusu: Çorlu Kazası'nda oturan göçmenlerden Hacı Ömer dilekçesinde kendisi ve kız kardeşlerine ölen babaları Âlem-Giray Bey'den 40-45 köle ve cariye intikal ettiğini, bu kölelerin itaatsizliklerinden dolayı başka mahallele götürülen ve sürülen diğer Çerkes köleler ile birlikte gönderildiklerini, mükâtebe-i şer'iyeye bedellerini henüz elde edemediğini anlatarak gereğinin yerine getirilmesini istemiştir. Zabtiye Nezareti dilekçe verenlere mahallince adalet ve hakkaniyete uygun davranılmasını ve uğradıkları haksızlıkların önlenmesini tezkire Sadaret'e tebliğ etmiştir. Buna göre gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 73

Numara: 104

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Pavli şimendüfer mevki'inden Hafsa'ya müntehi olan beş sâ'atlik şoselerin 'ameliyyâtında bulunmaları teklîf olunmakta ise de vakt-i hasâdın hulûlü ve mesâfenin bu'diyeti cihetle bu sûret haklarında mûcib-i mağdûriyet olacağından

yalnız kazâları dâhilinde olan Keşân ciheti şoseleri ‘ameliyyâtında istihdâm olunmaları hakkında ba‘zı ifâde ve istid‘âyı hâvi Cisir-i Ergene Kazâsı ahâlisi nâmına gelen telgrafnâme üzerine Nâfi‘a Nezâret-i Celîlesi’yle lede’l-muhâbere alınan cevâbda zikrolunan şoselerin temüryol mevkiîlarına müntehi olmak üzere hasbe’l-mukâvele taraf-ı devletden inşâsı ta‘ahhüd olunan yollardan olduğundan ve ahâli-i mükellefenin nizâm-nâme-i mahsûsunun ta‘yîn iylediği ahkâm dâ’iresinde tarîkde sevk ve istihdâmları dahi mahalli hükûmetlerine â‘id bulunduğundan müsted‘iyyât-ı vâkî‘aya nazaran îcâb-ı maslahatın nizâmı dâ’iresinde hüsn-i îfâsı husûsuna taraf-ı devletlerine tebliği lâzım geleceği ifâde ve tizkâr ve mezkûr telgrafnâmenin bir sûreti leffen savb-ı vâlâlarına tisyâr kılınmış olmağla ve mezkûr telgrafnâme mündericâtı şâyân-ı dikkat olduğu gibi maru’z-zikr yolların nizâm-nâme-i mezkûr ahkâmına tevfikân inşâ ve ikmâli esbâbının istihsâli dahi lâzımeden bulunmağla ber-minvâl-i muharrer nizâmına tevfikân hüsn-i sûretle tesviye-i maslahata ve netîcesinin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Ca [12]92 [1 Temmuz 1875]

Konusu: Pavli demiryolu mevkiinden Hafsa’ya kadar olan beş saatlik şoselerin yapımında Cisir-i Ergene Kazâsı ahâlisine çalışmaları teklif edilmiştir. Ancak ahali hasat zamanının girmesi ve mesafenin uzunluğu nedeniyle mağdur olacaklarından yalnız kazaları içerisinde olan Keşân tarafındaki şoselerin yapımında çalışmak istemektedirler. Bu konu hakkında Cisir-i Ergene Kazâsı ahâlisi adına gelen telgrafname üzerine Nafia Nezâreti ile yapılan haberleşme sonucu alınan cevapta; zikrolunan şoselerin demiryolu istasyonlarına kadar olduğu, yapılan sözleşme gereği bu yolun devlet tarafından inşası için söz verilen yollardan olduğundan ve vergi vermekle yükümlü kimselerin hususi nizamnamenin tayin eylediği hükümler çerçevesinde yol yapımına gönderilmeleri ve hizmete kabul edilmelerinin mahalli hükümetlerinin yükümlülüğü olduğundan istenilen şeylere göre işin gereğinin düzen içerisinde yerine getirilmesi ifade edilip hatırlatılmıştır. Edirne Vilayeti’ne yazılan şukkada telgrafnamedeki takeplerin dikkate alınarak yolların yapılması ve tamamlanması için işlerin düzenlenmesi ve sonucunun ulaştırılması bildirilmiştir.

Numara:134

Cevâb Hânesi

İşbu emirnâme-i sâminin vusûlünden bahisle keyfiyet vilâyet turuk ve ma‘âbir komisyonuna lede’l-havâle geçen doksan senesi Mart’ında ‘akd olunan Meclis-i ‘Umûmi’de komisyon teşkil olunarak nezâret-i müşârun-ileyhâdan gelen cedvellerde

dâhil-i turuk-ı meşrûta ile başlıca caddelerden ve temüryol mevkıflarıyla merkez-i vilâyet olan Edirne şehrine zahâyir ve sâ'ire nakline lüzûm-ı hakîki bulunan ve meclis kararıyla akdemce güzergâhları ta'yîn birle ba'zılarının inşâlarına bed'an olunmuş olan tarîkler ile güzergâhına tesâdüf idecek köprülerin mühendislerin yapmış oldukları protokolleri mücebince inşâlarına lüzûmu olacak 'amele ve 'araba yevmiyeleri ve nüfûs-ı mükellefe ile hayvânât ile mükellef ve sinîn-i sâbika bakâyaları komisyonca hesâb ve tedkîk ve muvâzene olunarak her bir mevki'ce lüzûmu olan 'amele ve sâ'irenin münâsebat-ı civâriyeye ri'âyeten bi't-tertîb defterleri tanzîm idilerek her bir mevki'in defterleri kazâlardan celb olunmuş komisyon a'zâsına tevdi' ve sû-istimâlâta yol virilmemek üzere kaleme alınan ta'rîfeye ve nizâmnâme-i mahsûsuna tevfikân kemâl-i hakkâniyet üzere mahallerince dahi münâsebât-ı civâriye kaziyyesine ri'âyet olunarak taksîm ve inşâ mübâşeret olunması kendülerine tebliğ itdirildikten sonra i'âde ve mutasarrıf ve kâ'im-makâmlara dahi ber-vech-i muharrer vasâya-yı mukteziye icrâ kılınmış olduğunu mübeyyin 6 Şaban [12]92 târihli Edirne Vilâyet-i Celîlesi'nin vürûd iden tahrîrâtın me'âli işbu mahalle kayd olunmuştur.

Konusu: Emirnâme-i sâminin gelmesiyle durum vilayetin yollar ve geçitler komisyonuna iletilmiş ve geçen 1873 senesi Mart'ında akd olunan Meclis-i Umumi'de komisyon oluşturularak adı geçen nezâretten gelen cetvellerde şart koşulan yol ile başlıca caddelerden ve demiryol istasyonlarıyla vilayet merkezi olan Edirne şehrine yiyecek ve sâir malzemelerin nakli gerekli bulunmuştur. Meclis kararıyla önceki güzergâhların tayin edilerek bazılarının inşâlarına başlanmış olan yollar ile güzergâhta bulunan köprülerin mühendislerinin yapmış oldukları protokoller gereğince inşâlarının gerekli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca işçi, araba yevmiyeleri, mükellef nüfus, hayvanları kullanılanlar ile eski yıllardan kalan bakayanın komisyonca hesaplarının araştırılarak karşılaştırılması ve her bir mevki'ce gerekli olan işçi ve sâirenin yakın çevreden olması hususuna uyulması hakkında hazırlanan defterlerin düzenlenmesi gereklidir. Buna göre her bir yerin defterleri kazalardan çağrılmış komisyon üyelerine bırakılmış ve bu defterlerin komisyon üyelerince kötüye kullanılmalarının izin verilmemesi üzerine kaleme alınan yazıya ve hususi nizamnameye uygun olarak hakkaniyetli bir şekilde mahallerince yakın çevre kuralına uygun olunarak taksim ve inşâ işine girişilmesi ile ilgili gelişmelerin kendilerine bildirilmesinden sonra iade ve mutasarrıf ve kaymakamlara da yazıldığı

üzere gerekli işin yerine getirilmiş olduğunu açıklayan 6 Eylül 1875 tarihli Edirne Vilayeti'nden gelen yazının içeriği işbu mahalle kayd olunmuştur.

Numara: 2049

Bu dahi

Karinâbâd Nâhiyesi mütemekkinlerinden Berzendi nâm kimesnenin sirkat idilmiş olan nukûd ve eşyâ-yı sâ'iresinden dolayı mukaddema taht-ı tevkîf ve istintâka alınarak hakkında bir şey tertîb itmediği cihetle sebîli tahliye olunmuş iken şimdi be-tekrrâr mahbese ilkâ olduğundan ve bu sûretle mağdûr olduğundan bahisle ihlâ-yı sebîlini ve ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Rüstem Bey imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlin icrâsıyla keyfiyet-i mahbûsiyetinin inhâsına himmet buyrulması siyakında şukka.

Fi Gurre-i C [12]92 [5 Temmuz 1875]

Konusu: Rüstem Bey gönderdiği dilekçede, Karinabad Nahiyesi'ndeki Berzendi isimli kişinin para ve başka eşyalarını çalmış olduğundan dolayı önce gözaltına alınarak sorguya çekildiğini ve suçsuz bulunması üzerine serbest bırakıldığını, ancak şimdi tekrar hapsedildiğini, bundan dolayı mağdur olduğunu anlatmıştır. **Sayfa 74**

Numara: 269

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Edirne'de ba'zı Yunanîlerin isticâr itdikleri hâneye doldurmuş oldukları kemik ve derilerin ta'affun itmekde ve merkûmlar İngilizli bir bazergânın simsârı bulunmalarından dolayı bunların oradan kaldırılması İngiltere konsolatosuna yazılmış ise de bir cevâb alınamadığından başka bi'l-'akis hafîyyen geceleri dahi mezkûr hâne derûnına bir takım daha kemik ve derisi doldurularak şiddet-i ta'affundan civârında hastalıklar zuhûr iylemekde olduğu beyânıyla su'âl-i mu'âmeleye dâ'ir olan tezkire-i behiyyeleri mütâla'a olundu. Geçende alınan telgrafnâme-i devletlerinde dahi telef olan hayvânât kemikleri tâze ve etli olduğu hâlde tâciri tarafından şimendüferle Dedeâğaç'ına nakl olunmasına mebnî hâsıl olan ta'affunâtı ahâli ve kumpanya me'mûrlarının şikâyâtını celb ve da'vet itmekde bulunacağı iş'âr buyrulması üzerine mezkûr kemiklerin o hâlde bırakılması câ'iz olamayacağından münâsib mahallerde çukurlar hafr olunarak kireçli su ile defn olunduktan ve sekiz on gün durub tamamıyla kuruduktan sonra nakline ruhsat virilmesi Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'nin karâr ve tebliği vechile Fi 5 R 92 târîhinde savb-ı devletlerine bildirildiği kayden anlaşılıb şu hâlde derûn-ı memleketde hıfz ve

tevkîf olunduğu beyân idilen sâlifü'z-zikr kemik ve derilerin dahi sıhhat-i 'umûmiyeyi muhill şeyler olmasıyla mezkûr hânedeki tevkîfi münâsib olamayacağından bu bâbda dahi karâr ve iş'âr-ı sâbika tevfiik mu'âmele olunması lâzım geleceği beyânıyla terkîm cevâbnâme-i senâverîye ibtidâr kılındı efendim.

Fi Gurre-i C [12]92 [5 Temmuz 1875]

Konusu: Edirne'de bazı Yunanlıların kiraladıkları haneye doldurmuş oldukları kemik ve derilerin çürüyüp kötü koku çıkardığı ve Yunanlıların İngiliz bir tüccarın komisyoncusu bulunmalarından dolayı bunların oradan kaldırılması isteği İngiltere konsolosluğuna bildirilmiş ise de bir cevap alınamamıştır. Aksine gizlice geceleri Yunanlıların kiraladıkları hane içine hâlâ kemik ve derilerin doldurulması sonucu şiddetli şekilde yayılan kötü kokudan dolayı etrafta hastalıklar ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ne yapılacağına dâir gönderilen tezkire mütalaa olunmuştur. Cevap olarak; geçenlerde de gelmiş olan telgrafnamede ölen hayvanların kemikleri taze ve etli olduğu halde taciri tarafından demiryoluyla Dedeâğaç'ına taşınmasından dolayı ortaya çıkan kötü kokuyu ahali ve kumpanya memurlarının şikâyet etmeleri üzerine, Sıhhiye Nezâreti'nin kemiklerin o halde bırakılmasının doğru olamayacağından uygun mahallerde çukurlar kazılarak kireçli su ile gömüldükten sonra ve 8-10 gün durup tamamıyla kuruduktan sonra taşınmasına izin verilmesi kararı ve bu kararın 11 Mayıs 1875 tarihinde bildirildiğinin kayıtlardan anlaşıldığı ifade edilmiştir. Şimdi de beyan edilen kemik ve derilerin de sıhhat-i umumiyeyi bozan şeyler olmasıyla Yunanlıların kiraladıkları hanede tutulması uygun olamayacağından bu konuda eski kararın ve gerekli muamelenin uygulanması gerekmektedir.

Numara: 926

Bu dahi

Daye Karyesi civârında bulunan nehirden hayvânlarının iskâsı Zafer ve Peli çiftliklerinin nâzırları tarafından men' olundukda ve bu ise hayvânlarının telefine sebep olmakda olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbâtı müsted'i karye-i mezkûre muhtâr-ı evveli imzâsıyla Bergos merkezinden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla sûret-i istid'âya nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlin îfâ ve keyfiyetin bu tarafa da inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 C [12]92 [7 Temmuz 1875]

Konusu: Daye Karyesi eski muhtarı imzasıyla Bergos merkezinden gönderilen telgrafnamede Daye Karyesi civârında bulunan nehirden hayvanlarının sulanmasının Zafer ve Peli çiftliklerinin nazırları tarafından yasaklandığı ve bu durumun

hayvanlarının ölmesine sebep olduğundan bahsedilerek gereğinin yerine getirilmesi istenilmiştir. Dilekçede bahsedilen olayın tahkik edilerek gerekli yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 75

Numara: 14

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Dedeâğacı istasyonu hudûdu dâhilinde işletici kumpanya tarafından irâ'e olunan mahalle bir tâcirin cem' itmiş olduğu hayvânât kemiklerinin şiddet-i harâretten ta'affün itmekde olduğundan oradan kaldırılması zımında mezkûr kumpanyaya teblîgât-ı lâzime icrâ olunmuş ise de bir semeresi görülemediği taraf-ı vâlâlarından gönderilen telgrafnâme me'âlinden müstebân olub mezkûr kemikler ise oralarda mukaddema zuhûr iden hastalıktan telef olan hayvânât kemikleri olduğu ve bâ-hûsus ta'affün itmekde bulunduğu cihetle bunların şu hâlde hiçbir tarafa nakline ruhsât virilemeyeceği misillü hâliyle terk ve ibkâsı dahi câ'iz olamayacağından serî'an münâsib bir mevki'de cesîm ve 'amîk çukurlar hafr olunarak kireçli su ile defn ve bir müddet bu hâlde terk idilüb 'ufûneti zâ'il olduktan sonra nakl itdirilmesi ve şâyed bu bâbda müşkilât ve 'adem-i itâ'at gösterilecek olur ise vakit zâyi' itdirilmeksizin heman denize ilkâsı husûsunun savb-ı devletlerine iş'ârıyla kumpanyaya icrâ-yı teblîgât olunmak üzere Nâfi'a Nezâret-i Celîlesi'ne dahi i'tâ-yı ma'lûmât olunması Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkire ifâde olunmuş ve ol vechile nezâret-i müşârun-ileyhâya beyân-ı keyfiyet idilmiş olmağın oraca da ber-vech-i muharrer icrâ-yı iktizâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 9 C [12]92 [13 Temmuz 1875]

Konusu: Dedeâğacı istasyonu dâhilinde işletici kumpanya tarafından gösterilmiş olan mahalde bir tacirin toplamış olduğu hayvan kemiklerinin şiddetli sıcaktan çürüyüp kokuştığı ve oradan kaldırılması için kumpanyaya gerekli tebligatın yapıldığı, ancak gerekenin yapılmadığına dair telgraf gönderilmiştir. Kemiklerin ise oralarda önceden ortaya çıkan hastalıktan ölen hayvanların kemikleri olduğu ve çok fazla çürüyüp kokuştığından bunların şu anda hiçbir tarafa taşınmasına izin verilemeyeceği, kemiklerin hızlı bir şekilde uygun bir yerde büyük ve derin çukurlar kazılarak kireçli su ile gömülmeleri, bir müddet bu halde terk edilip pis koku geçtikten sonra taşınması ve eğer bu konuda zorluk ve itaatsizlik gösterilecek olur ise vakit kaybetmeksizin hemen denize atılması hususu vilayet idarecilerine bildirilmiştir. Kumpanyaya tebligat ulaştırılmak üzere Nâfia Nezâreti'nin de

bilgilendirilmesi Sıhhiye Nezâreti'nden tezkire ile ifade edilmiş ve adı geçen nezarete işin esası beyan edilmiştir. Bunun üzerine vilayete gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 3762

Bu dahi

Kerbani Hâtun'un Tekfurdağı'nda vâki' bakkal dükkânının 'uhdesinde bulunan beş hissesine İnce ve Anito hâtûnlar tarafından vukû'bulan müdâhale ve ol bâbda Evkâf muhâsebecisi vekîli cânibinden icrâ olunan mu'âmeleden bahisle îcâbının icrâsını müsted'i virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlin îfâ ve inbâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 10 C [12]92 [14 Temmuz 1875]

Konusu: Kerbani Hatun, Tekfurdağı'ndaki bakkal dükkânı üzerinde sahip olduğu beş hisseye İnce ve Anito hatunlar tarafından müdahale edildiğini ve bu konuda Evkaf muhasebecisi vekili muamalesinden bahisle gereğinin yerine getirilmesi için dilekçe göndermiştir.

Sayfa 76

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Levand Herald gazetesinin Edirne muhbirinden aldığı mektûb 'unvânıyla derc ve neşr iylediği bir bendde bundan bir sene evvel komşusunun atdığı tüfenk kurşununun isâbetinden nâşi fevt olan şahsın kâtili olduğu iddi'asıyla taht-ı istintâka alınan tüfenk sâhibinin fi'il-i katlin kendüsinden sudûrunu ikrâr itdirmek için hakkında bir takım tehdîdât icrâ olunduktan sonra altı lira alınarak i'lâmı virilmiş ise de vilâyetden ahîren vâki' olan iş'âr üzerine merkûm İslimye'ye celb ile yeniden istintâkına ibtidâr ve li-ecli'l-istişhâd kırk sâ'atlik mahallden birçok ahâli ihzâr olunduğu ve kazâ ve nevâhîde bulunan De'âvî ve İdâre meclislerinin intizâmsızlığı cihetle mesâlih-i vâki'anın sürüncemede ve erbâb-ı de'âvînin envâ'-ı müşkîlât içinde bulunduğu ve eşkıyâ-yı meşhûreden olub geçende iki nefer refikiyle İslimye tarafında meyten ele geçirildiği i'lân ve işâ'a olunan Mehmed 'Ali'nin el-yevm ber-hayât olduğu ve vilâyetin sâ'ir mu'âmelâtının dahi bir hâl-i iğtişâşda bulunduğu muharrer olub husûsât-ı mebsûtaya hükûmetce nazar-ı dikkati câlib mevâddan olarak sıhhati hâlinde men'-i vukû'u esbâbının istihsâliyle bu misillü fenâliğa mütecâsir olanların kânûnen te'dîbi ve 'aksi takdirde dahi bu nev' neşriyâtın îkâ' ideceği sû-i tesîri izâle için vilâyet gazetesi vâsıtasıyla ve beyân-ı delâ'il ile rivâyât-ı vâki'anın tekzîbi lâzımeden bulunmağla mevâdd-ı mebhûs-ı 'anhânın bi'l-etrâf tahkîkiyle istihsâl olacak

ma'lûmât-ı sahîhaya göre îcâbının îfâ ve keyfiyetin iş'âr ve inbâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 11 C [12]92 [15 Temmuz 1875]

Konusu: Levand Herald gazetesinde yer alan bir habere göre bir sene evvel tüfenk kurşununun isabetinden dolayı ölen şahsın katili olduğu iddiasıyla sorguya alınan tüfenk sahibine katli gerçekleştirenin kendisi olduğunu kabul ettirmek için bir takım tehditler yapıldıktan sonra 6 lira alınarak ilamı verilmiştir. Ancak vilayetin talebi üzerineyenden sorguya çekilmesi için İslimye'ye çağrılmış ve şahitlik için 40 saatlik mahalden birçok ahalinin hazır olduğu belirtilmiştir. Kaza ve nahiyelerde bulunan Deavi ve İdare meclislerinin düzensizliği nedeniyle işlerde gecikmelerin olduğu, Deavi meclisindeki görevlilerin çeşitli zorluklar içinde bulunduğu ve meşhur eşkiyadan olup geçende iki arkadaşıyla İslimye tarafında ölü olarak ele geçirildiği ilan ile herkese duyurulmuş olunan Mehmed Ali'nin bugün sağ olduğu ve vilayetin işlerinde kargaşalık içinde bulunduğu yazılmıştır. Anlatılan durumların hükümetçe dikkate değer işler olarak değerlendirilip doğruluğu halinde olayın durdurulup sebeplerinin meydana çıkmasıyla bu benzer kötülüğe kalkışanların kanunen hadlerinin bildirilmesi ve aksi takdirde bu yeni neşriyatın sebep olacağı kötü tesiri ortadan kaldırmak için vilayet gazetesi vasıtasıyla ve delillerin anlatılması ile rivayet edilen olayın tezkîb edilmesi gereğinden sözü geçen haberlerin etraflıca araştırılıp elde edilecek doğru bilgiye göre gereğinin yerine getirilmesi, işin esasının anlatılıp haber edilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 3862

Bu dahi

Menfiyyen Edirne'de ikâmete me'mûr olan Payaslı Hüseyin Bey'in ma'âş-ı muhassasından bir kısmının tenzîl ve tevkîf idilmesinden nâşi 'ıyâl ve evlâdıyla emri idârede dûcâr-ı müzâyaka olduğundan bahisle isti'tâfi hâvi gelen 'arz-ı hâli leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla sûret-i istid'âya nazaran iktizâ-yı hâlin icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 14 C [12]92 [18 Temmuz 1875]

Konusu: Sürgün olarak Edirne'de ikâmete memur olan Payaslı Hüseyin Bey maaşının azaltılması ve durdurulmasından dolayı aile ve evladiyla sıkıntıya düşmüş olduğundan bahsederek yardım ve merhamet dilediği dilekçe göndermiştir.

Sayfa 77

Numara: 3773

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

İslimye Sancağı'na tâbi Bergos Kazası dâhilinde olup mukaddema hükûmet-i mahalliye ma'rifetiyle bi'l-müzâyede Sava nâm kimesneye satılmış olan Ahıryanlı Karye nâm arâziyi bi'l-mübâyâ'a iskân ve i'mâr itmiş oldukları hâlde muahharan kazâ-i mezkûr ahâlisinden Rıf'at nâm kimesne tarafından müdâhale vukû'uyla iz'âc olunmakta olduklarından bahisle icrâ-yı îcâbını müsted'i Gospodin ile rüfekâsının virdikleri 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkik iktizâsının icrâ ve inhâsına himmet buyurulması siyâkında şukka.

Fi 15 C [12]92 [19 Temmuz 1875]

Konusu: İslimye Sancağı'na bağlı Bergos Kazası'nda olup eskiden mahalli idare tarafından açık arttırma ile Sava isimli kişiye satılmış olan Ahıryanlı Karye isimli araziyi satın alıp yerleşmiş ve imar etmiş oldukları halde sonradan Bergos Kazası ahâlisinden Rıfat isimli kişi tarafından duruma müdahale edilmesinden rahatsız olduklarına dair gereğinin yerine getirilmesi isteğiyle Gospodin ile arkadaşlarının yazdıkları dilekçe gönderilmiştir.

Cevâb Hânesi

Numara: 140

İşbu emirnâme-i sâminin vusûlünden bahisle arâzi-i mezbûre Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nin iş'ârı mûcibince merkûm Rıf'at'a teslîm olunub müsted'i-yi merkûmunun iddi'âları hilâf-ı vâk'a idügi izbâr kılındığı mübeyyin Fi 9 Şa'bân sene 92 târîhli Edirne Vilâyet-i Celîlesi'nden tevârüd iden tahrîrâtın me'âli işbu mahalle kayd olundu.

Konusu: Maliye Nezâreti'nden gelen yazı gereğince arazinin Rıfat'a teslim edildiği, dilekçeyi verenin iddialarının doğru olmadığı bildirilmiştir. 10 Eylül 1875 tarihli Edirne Vilâyet-i Celîlesinden gelen yazının içeriği işbu mahalle kayd olundu.

Bu dahi

Müteveffâ Nesib Bey'in Tekfurdağı'nda mutasarrıf olduğu Börücek Çiftliği arâzisinden bi't-tefrîk muhâcir iskân idilen mahallin kıymeti olan kırk sekiz bin gurûşun müteveffânın zuhûr iden zimmet-i mîrîyesine mahsûbuyla üst tarafının terekeden istifâsı hakkında vukû'bulan müsted'iyât üzerine iktizâsının îfâ ve inbâsı Fi 5 Ş 91 ve Fi 22 Ş 92 târîhlerinde izbâr idildiği hâlde henüz bir cevâb vürüd itmemiş olduğundan te'kid-i keyfiyet idilmesi bu kere dahi müteveffâ-yı mûmâ-

ileyhin kerîmesi cânibinden istid'â olunmuş olmağla tevâli-i te'kîde hâcet bırakılmayarak iş'ârât-ı mesbûke vecihle iktizâsının îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 C [12]92 [19 Temmuz 1875]

Konusu: Merhum Nesib Bey'in sahibi olduğu Böricek Çiftliği arazisinden ayrılan bir kısmına muhacirlerin iskân edilmiş ve bunun için 48.000 kuruş bedel ödenmiştir. Bu nedenle arazinin üst tarafının terekeden çıkarılması istenilmiş gereğinin yerine getirilmesi için 17 Eylül 1874 ve 28 Şubat 1875 tarihlerinde yazıldığı halde henüz bir cevap gelmemiştir. Nesib Bey'in kızı bu işin halledilmesi için tekrar dilekçe göndermiştir.

Numara: 3886

Bu dahi

Filibe Sancağı mülhakâtından Sultaniye Kazâsı'nda der-dest inşâ bulunan hükûmet konağı 'ameliyyâtında ahâli istihdâm olunmakda olduğundan men'î hakkında ahâli-i merkûme vekîlleri Sâdık ve İbrâhim ve Hüseyin nâm kimesneler tarafından virilen 'arz-ı hâl Fi 28 R 92 târihinde savb-ı vâlâlarına havâle ve irsâl kılınmış ise de buna dâ'ir henüz bir cevâb vürûd itmediğinden bahisle te'kîd-i keyfiyeti müsted'î merkûmlar cânibinden bu kere dahi virilen 'arz-ı hâl leffen taraf-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk iktizâsının îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 C [12]92 [20 Temmuz 1875]

Konusu: Filibe Sancağın'a bağlı Sultaniye Kazâsı'nda inşa edilen hükûmet konağında yapılan işlerde ahali de çalıştırılmaktadır. Sâdık, İbrâhim ve Hüseyin adlı kişiler ahalinin çalıştırılmaması için 3 Haziran 1875 tarihinde dilekçe göndermiş iseler de buna dair henüz bir cevap gelmediğinden konunun tahkik edilerek gereğinin yerine getirilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 78

Numara: 1042

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Bâ-tapu taht-ı tasarrufunda bulunan arâziye Kızanlık Kazâsı hükûmeti tarafından mahlûl nazarıyla bakılarak vukû' bulan müdâhaleye ve ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi kazâ-i mezkûra tâbi' Bannili karyeli İbrâhim imzâsıyla Çırpan merkezinden gelen telgrafnâme leffen tesyîr-i sû-yı vâlâları kılınmağla sûret-i

istid'âya nazaran bi't-tahkîk îcâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 17 C [12]92 [21 Temmuz 1875]

Konusu: Tapu ile tasarrufu altında bulunan araziye Kızanlık Kazası hükümeti tarafından boş nazarıyla bakılarak müdahale edilmiştir. Bu hususta bazı ifade ve isteği içeren ve Kızanlık Kazasının'a bağlı Bannili karyeli İbrahim imzasıyla Çırpan merkezinden gelen telgrafname gönderilmiştir.

Numara: 4126

Bu dahi

Yanbolu Kazâsı'na tâbi' Fındıklı Karyesi civârında ve Kayaburnu nâm mevkî'de sâkin muhâcirîn-i Çerâkese'nin karye-i mezkûre ahâlisi hayvânâtın idâresine mahsûs çayırdan cebren beş yüz 'araba giyâh ahz ü gasb ile reddine muhâlefet itmekde bulunmuş olduklarından bahisle mezkûr giyâhın ya 'aynen istirdâdı veyâhûd bedelinin tahsîliyle beraber ba'demâ muhâcirîn-i merkûmenin bu misillü harekât-ı tecâvüziyeye mütecâsir olamamaları esbâbının istihsâli husûsunu müsted'î karye-i mezkûre ahâlisinden Selâmet-Girây tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve muhâcirîn-i merkûmenin hareket-i merviyeleri sahîh ise gayr-ı câ'iz bulunmuş olmağla sûret-i istid'âya nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i mukteziyenin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 C [12]92 [23 Temmuz 1875]

Konusu: Yanbolu Kazası'na bağlı Fındıklı Karyesi civarında ve Kayaburnu isimli mevkiideki Çerkes göçmenlerin Fındıklı Karyesi ahalisi hayvanlarına ait çayırdan zorla 500 araba ot aldıkları, buna karşı olduklarından alınan otun ya aynen geri verilmesi, ya da bedelinin ödenmesiyle beraber bundan sonra göçmenlerin buna benzer saldırı hareketine kalkışmamalarının sağlanması için Fındıklı Karyesi ahalisinden Selamet-Giray tarafından dilekçe gönderilmiştir. Eğer Çerkes göçmenlerin hareketleri doğru ise yakışksız bulunmuş olup dilekçe suretine göre olayın aslı araştırmanın yapılmasıyla anlaşılacaktır.

Sayfa 79

Numara: 3849

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Hakkı Efendi tarafından bi'l-i'tâ Zabtiye Nezâret-i behiyyesine havâle olunan 'arz-ı hâlde kayınları 'Ali ve Hüseyin Efendilerin Tekfurdağı Sancağı'na tâbi' Akrubca Karyesi'nde mutasarrıf oldukları çiftlik arâzisine civâr bulunan muhâcir tarafından

müdâhale olunmakta idüğünden bahisle icrâ-yı îcâbı istid'â olunmuş ve bi't-tahkîk muhâcirîn-i merkûmenin vâki' olan müdâhaleleri bi-vech idüğü tebeyyün iylediği hâlde men'i husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı nezâret-i müşârun-ileyhâdan mezkûr 'arz-ı hâl bâlâsına yazılan î'lâmda gösterilmiş olmağın ol vecihle îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 21 C [12]92 [25 Temmuz 1875]

Konusu: Hakkı Efendi tarafından Zabtiye Nezareti'ne iletilen dilekçede kayınları Ali ve Hüseyin efendilerin Tekfurdağı Sancağı'na bağlı Akrubca Karyesi'nde mutasarrıfı oldukları çiftlik arazisine etrafta bulunan göçmenler tarafından sebepsiz müdahale olduğundan bahsedilerek müdahalenin önlenmesi istenmiştir. Zabtiye Nezareti'nden yazılan ilamda gösterildiği üzere gereğinin yerine getirilmesi ve yardımda bulunulması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 336

Bu dahi

Vilâyet-i celîleleri dâhilinde bulunan şimendüfer mevkıflarının muhâfazası için hatt üzerinde miktâr-ı kâfi zabtiye neferâtı bulundurulması lüzûmuna dâ'ir Rumeli temüryolu işletici kumpanyası direktörü tarafından vâki' olan iş'âr üzerine vukû' bulan tebligâta cevâben ve kuvve-i zabtiye-i vilâyetin kifâyetsizliği cihetle tezyîdi hakkındaki iş'âr-ı mesbûku te'kîden alınan tezkire-i devletleri ba'de'l-mütâla'a Zabtiye Nezâret-i behiyyesine gönderilmiş idi. Bu kere gelen cevâbda vilâyet-i celîleleri misillü kuvve-i mevcûde-i zâbitanın tezyîdi ba'zı vilayâtdan dahi talep olunması üzerine îcâb-ı hâl der-dest müzâkere bulunduğu ifade kılınmış olmağla ba'demâ virilecek karara göre îcâbı icrâ kılınmak üzere zikrolunan mevâkif ile umûr-ı zâbita-i vilâyetin kemâ-fi's-sâbık mevcûduyla hüsn-i idâresi himmet-i mahsûsa-i düstûrîlerinden matlûb ve muntazır bulunduğu beyânıyla şukka.

Fi 21 C [12]92 [25 Temmuz 1875]

Konusu: Edirne Vilayeti'nde bulunan demiryolu duraklarının korunması için hatt üzerinde yeterli miktarda zabtiye neferleri bulundurulması gereğine dair Rumeli demiryolu işletici kumpanyası direktörü tarafından yazılan yazı üzerine bildirilen tebligata cevaben ve vilayetin zabtiye kuvvetlerinin yetersiz olması nedeniyle bunların arttırılması hakkındaki önceki yazıların Zabtiye Nezareti'ne gönderilmiş olduğu belirtilmiştir. Bu kere gelen cevapta Edirne Vilayeti mevcut güçteki zabitanın arttırılmasının bazı vilayetlerden de talep olunması üzerine gerekli durumun konuşulmuş bulunduğu ifade olunmuş ve bundan sonra verilecek karara göre

gereğinin yapılması ve şimdilik zikrolunan durakların ve vilayetin zabıta işlerinin eskisi gibi idare edilmesinin beklemiş bulunduğu şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 80

Numara: 4220

Tekfurdağı Mutasarrıflığı'na

Talebe-i 'ulûmdan 'Abdülhamîd Efendi şuhûr-ı selâsenin takarrübü cihetle ol tarafa 'azîmet ideceğinden tavsiyesini istid'â itmiş olmağla mûmâ-ileyhin husûsat-ı vâkı'asında icrâ-yı teshîlât-ı mukteziyeye himmet iylemeri siyâkında şukka.

Fi 23 C [12]92 [27 Temmuz 1875]

Konusu: Yüksek dini ilimleri okuyan talebe Abdülhamid Efendi üç ayların yaklaşması üzerine ol tarafa gideceğinden tavsiye istemiştir. Abdülhamid Efendi'nin isteği ile ilgili kolaylıkların sağlanması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 1086

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Tesviye-i tarîk için kesilecek olan dükkânları hakkında ba'zı ifâde ve ve istid'âyı hâvi bakkal İşteryo imzâsıyla Edirne merkezinden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla me'âl-i istid'âya ve müttehiz olan usûl ve nizâmına nazaran iktizâ-yı hâlin icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 25 C [12]92 [29 Temmuz 1875]

Konusu: Bakkal İşteryo imzasıyla Edirne merkezinden gönderilen dilekçede yol yapımından dolayı dükkânlarının kesileceği hakkında bilgi verilerek bazı istekler ifade edilmiştir. Vilayete yazılan şukkada usul ve nizamına göre gerekenin yapılması bildirilmiştir.

Numara: 79

Bu dahi

Midye Kazâsı nâ'ibi 'İbrâhim Halil Efendi'nin vukû'a gelen harekât-ı nâbecâsından dolayı ba'zı ifâdâtı hâvi makâm-ı vilâyet-i celîlelerinden meb'ûs tahrîrât melfûfâtıyla beraber mütâla'a ve taraf-ı hazret-i Meşîhât-penâhî ile muhâbere olunarak alınan cevâbda evrâk-ı meb'ûse me'âllerine ve icrâ kılınan tahkîkât netîcesine nazaran nâ'ib-i mûmâ-ileyhin 'azlini mûcib bir netice-i mübteniyesi olmayub evrâk-ı mezkûre miyânında Tekfurdağı Mutasarrıflığı'na yazdığı mektûb mündericâtı şâyân-ı tedkîk görüldüğünden bu bâbda tahkîkât-ı mükemmelenin icrâsı husûsunun taraf-ı devletlerine teblîği lüzûmu gösterilmiş ve mezkûr mektûbun bir sûreti leffen savb-ı

vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla ber-minvâl-i muharrer iktizâ-yı hâlin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 26 C [12]92 [30 Temmuz 1875]

Konusu: Midye Kazası vekili İbrahim Halil Efendi'nin yaptığı uygunsuz hareketinden dolayı Edirne Vilayeti'nden gönderilmiş tahrîrât mütalaa edilmiş ve Şeyhülislamlığa bildirilmiştir. Şeyhülislamlık makamından gelen cevapta konu hakkında tahkikat yapıldığı ve vekilin azlini gerektiren bir gerekçenin bulunmadığı belirtilmiştir. Bu konuda eksiksiz şekilde bir araştırmanın yapılması, sonucun ve meselenin esasısının ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 81

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Bir müddetten beri Niş ve Gradişka cihetlerinden Avrupa ile vukû'bulan muhâberât-ı telgrafide ba'zı karışıklık ve te'ehhürât vukû'undan nâşi şikâyetler zuhûra gelmekte bulunmuş ve bu da hatların ıslahât-ı fenniyesi husûslarında mahallerince tedâbir-i lâzîmenin vakt u zamânıyla icrâ idilememesinden ve oralarda bulunan me'mûrların ba'zı sû-i harekâtından ilerü geldiği mahallî iş'ârâtdan anlaşılması olduğu beyânıyla hutût-ı mezkûrenin husûsât-ı mühimme ve mevâdd-ı hesâbiyesini tahkîk ve teftîş iylemek için telgraf ve posta meclisi a'zâsından 'izzetlü Mustafa ve cihât-ı fenniyesini tahkîk ve nevâkısını ikmâl itmek üzere dahi fûnûn kalemi baş me'mûru Emil Efendilerin ta'yîn ve i'zâm kıldıklarından mûmâ-ileyhimânın sûret-i me'mûriyetleriyle bu bâbda lâzım gelen tahkîkâtın mûmâ-ileyh Mustafa Efendi tarafından vukû' bulacak takrîr üzerine mahallerinde 'ale'l-usûl Hükûmet-i Seniyye ma'rifetiyle icrâ itdirilerek netâyic-i vâkî'ayı hâvi tanzîm idilecek mazbataların efendi-i mûmâ-ileyhe i'tâsı husûsunun savb-ı devletlerine teblîği telgraf nezâret-i behiyelerinden bâ-tezkire beyân ve ifâde kılınmış ve keyfiyet Tuna Vilâyet-i Celîlesi'ne dahi bildirilmiş olmağla ol vecihle îfâ-yı muktezâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 26 C [12]92 [30 Temmuz 1875]

Konusu: Bir müddetten beri Niş ve Gradişka taraflarından Avrupa ile yapılan telgraflaşmada bazı karışıklık ve gecikmelerin olduğuna dair şikâyetler ortaya çıkmıştır. Bunun nedenlerinin de hatların bakımlarının yapılmaması, mahallerince gerekli tedbirlerin vaktinde alınmaması ve oralarda bulunan memurların suiistimallerinden ileri geldiği anlaşılmalıdır. Bölgedeki durumu araştırması ve teftîş

etmesi için telgraf ve posta meclisi üyelerinden Mustafa Efendi ile eksiklikleri ikmal etme göreviyle fûnun kalemi baş memuru Emil Efendi gönderilmişlerdir. **Sayfa 82**

Numara: 71

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibeli Hacı Arif Ağazâde İsmail Ağa, Osmân Beyzâde Râşid Bey'i 'ırzına tasallut itmek kasdıyla darb ve cerh itmiş ve mûmâ-ileyh bir hafta mürûrunda müte'essiren vefât iylemiş olmasından dolayı vukû'bulan istid'â üzerine dârib-i merkûmun pederinin hatırına ri'âyeten işin kapatılması yolunda mahallince cereyân iden mu'âmeleden bahisle taleb-i icrâ-yı ma'deleti hâvi müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin müte'allikâtından makâm-ı müsteşârîye olarak dört mühürlü gelen varaka leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve bu makûle fezâhate mütecâsir olanların meydana çıkarılarak haklarında mu'âmele-i kanûniyenin icrâsı akdem-i vezâ'if-i hükûmetden bulunmuş olmağla varaka-i mezkûre mündericâtı üzerine bî-arafâne icrâ-yı tahkîkât-ı kâmile ile tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i lâzîmenin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi Gurre-i Receb [12]92 [3 Ağustos 1875]

Konusu: Filibeli Hacı Arif Ağazade İsmail Ağa, Osman Beyzade Raşid Bey'i ırzına tasallut etmek kasdıyla dövmüş ve yaralamıştır. Raşid Bey bir hafta sonra üzüntüden vefat etmiştir. Raşid Bey'in akrabaları dört mühürlü gönderdikleri yazıda meydana gelen olayı ve Raşid Bey'in babasının hatırına olayın üzerinin kapatılması yönünde mahallince bir uygulama olduğunu anlatarak adaletin yerine getirilmesini istemektedirler. Bu tarz edepsizliğe cesaret etmiş olanların meydana çıkarılarak haklarında kanuna uygun muamelenin yerine getirilmesi, tarafsızca ve eksiksiz şekilde soruşturma yapılması, sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 275

Bu dahi

Vilâyet-i celîleleri zabtiye alayının Gelibolu'da müstahdem süvâri ikinci bölüğü yüzbaşısı olup esnâ-yı tenkîhâtda açığa çıkarılan Hasib Bey'in hidemât-ı mesbûkasından bahisle münâsib mikdâr ma'âşla icrâ-yı tekâ'üdü hakkında Meclis-i İdâre-i Vilâyet'in meb'ûs mazbatası mütâla'a ve Zabtiye Nezâret-i behiyyesiyle muhâbere olunarak alınan cevâbda 'asâkir-i zabtiye zâbitânının nizâm târihinden i'tibâren bi'l-fi'il tam otuz sene îfâ-yı hizmet itdikden sonra 'asâkir-i nizâmiye tekâ'üd kânûnnâmesine tevfikân rütbelerine göre ma'âş tahsîsiyle icrâ-yı tekâ'üdü lâzım geleceği Zabtiye Nizâmnamesi'nde musarrah olup mûmâ-ileyh Hasib Bey'in

ise târih-i duhûlüne nazaran tekâ'üde kesb-i istihkâk idemediği cihetle tervîc-i iş'âr mümkün olamayacağı gösterilmiş olmağla beyân-ı hâl siyâkında terkîm-i cevâbnâme-i senevarîye ibtidâr kılındı efendim.

Gurre-i Receb [12]92 [3 Ağustos 1875]

Konusu: Edirne Vilayeti zabtiye alayının Gelibolu'da hizmette bulunan süvari ikinci bölüğü yüzbaşı olan ve bütçe düzenlemeleri dolayısıyla açığa çıkarılan Hasib Bey'in geçmiş hizmetlerinden bahisle uygun miktar maaşla emeklilik istemi hakkında Meclis-i İdâre-i Vilâyet'in gönderilmiş olan mazbatasını mütalaa edilmiş, Zabtiye Nezareti ile yapılan haberleşme sonucunda alınan cevapta Zabtiye Nizamnamesi'ndeki hüküm açıklanmıştır. Buna göre asakir-i zabtiye zabitanının düzenleme tarihinden itibaren çalışması ile tam 30 sene hizmet ettikten sonra asakir-i nizamiye emeklilik kanunnamesine uygun olarak rütbelerine göre maaş verilmesi ve emekli edilmesi gerekmektedir. Ancak Hasib Bey'in işe girme tarihine göre emekliliğe hak kazanmadığı için talebinin kabulü mümkün değildir.

Sayfa 83

Numara: 213

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Gelibolu Sancağı 'asâkir-i zabtiye taburunun süvâri bölüğü Ağası Mehmed Ağa'nın sû-i hâlden dolayı tebdîli livâ-i mezbûr mutasarrıflığından vukû'bulan iş'âr üzerine taraf-ı devletlerinden alay meclisine tenbîh olunub hâlbuki 'asâkir-i merkûme zâbitânının tebdîl ve becâyîşlerinin lüzûmu hâlinde Bab-ı Zabtiye'den istifsârı usûl-i müttehize ve kâ'ide-i mer'iyeye icâbından iken mûmâ-ileyhin heman tebdîli için ısdâr edilmiş ve alay zâbitânı hakkında dahi mu'âmele-i tahkîriyye icrâ idilmekte bulunmuş olacağı ve bu ise hilâf-ı kâ'ide olarak ihlâl-i nizâm ve intizâmı bâdi olacağı beyânıyla icrâ-yı icâbı Zabtiye Nezâret-i behiyyesinden bâ-tezkire ifâde kılınmış olup zâbitân-ı mûmâ-ileyhimin 'inde'l-lüzûm tebdîl ve becâyîşlerinin icrâsı bi'l-iş'âr nezâret-i müşârun-ileyhâ makâmından alınacak cevâba ta'lîk edilmesi mukarrer ve hilâf-ı usûl ve karar taraf-ı vâlâlarından ısdâr vukû'bulmayacağı bedîhi ve izhâr ise de sûret-i ifâdeye nazaran hakikat-ı hâlin isti'lâmına lüzûm görünmüş olmağla mu'âmelat-ı vâkı'a ve sıhhat-i cereyân-ı maddenin îzâhan inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 2 Receb [12]92 [4 Ağustos 1875]

Konusu: Gelibolu Sancağı asakir-i zabtiye taburunun süvari bölüğü Ağası Mehmed Ağa'nın kötü durumundan dolayı değiştirilmesi liva mutasarrıflığı tarafından

bildirilince Sadaret tarafından alay meclisi uyarılmıştır. Hâlbuki asakir-i zabitanının değiştirilmesi ve becayişlerinin gerektiği zaman Bab-ı Zabtiye'den durumun sorulması gerekmektedir. Ancak Mehmed Ağa'nın hemen değiştirilmesinin alay zabitanını kışkırtıcı bir davranış olacağı ve bu durumun ise kaideye aykırı olarak düzeninin ihlaline sebep olacağı beyanıyla gereğinin yerine getirilmesi Zabtiye Nezareti'nden tezkire ile ifade edilmiştir. Asakir-i zabitanının değiştirilmesi ve becâyişlerinin öncelikle yazı ile bildirilerek Zabtiye Nezareti makamından alınacak cevaba göre hareket edilmesi kararlaştırılmıştır. Zabtiye Nezareti'nin bu kararında göre vilayete gönderilen şukkada yonteme ve kanuna aykırı bir kararın çıkamayacağı açık ise de bahsedilen durum ve işlemler hakkında bilgi verilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 4498

Bu dahi

Müvekkileri bulunan Gümülcine Kazâsı'na tâbi' Müslim Karyesi ahâlisinden Emim ve Yusuf Ağalar zimmetinde vekâleti cihetle vukû'bulan sarfiyâtından ve sâ'ireden dolayı matlûbu olan mebâliğin tahsilini müsted'î Hüseyin imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk icâbının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 Receb [12]92 [5 Ağustos 1875]

Konusu: Müvekkileri bulunan Gümülcine Kazası'na bağlı Müslim Karyesi ahâlisinden Emim ve Yusuf Ağalar üzerinde vekâleti nedeniyle meydana gelen harcamadan ve başkaca şeylerden dolayı alacağı olan tutarın tahsil edilmesi isteğiyle Hüseyin imzasıyla dilekçe gönderilmiştir.

Sayfa 84

Numara: 119

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Su tuğyânından hasâr-dîde olan Fransa ahâlisi için i'âne cem'ine teşebbüs ideceğinden mu'âvenet-i lâzîminin icrâsı taleb ve iltimâsına dâ'ir Tekfurdağı'nda mukîm Fransa Devleti Konsolos Vekîli tarafından virilen tahrîr tercümesinin irsâl olduğunu hâvi vârid olan tahrîrât-ı devletleri ve mezkûr tercüme mütâla'a-güzâr-ı senâveri oldu. Bu misillü mesâ'ibe dûçâr olanlar hakkında mu'âmelât-ı mu'avenetkârâne icrâsı iş'âr-ı insâniyet iktizâsından ise de fi'iliyyât ve icrâ'âtı umûr-ı ihtiyâriyeden olarak hükûmetin tavassut ve müdâhalesi kâbil olamayacağından bu işe de hükûmet-i mahalliyece karışmayarak açılacak defterin kabul ve imzâsı

herkesin tav' ve rızasına mu'allak tutulması münâsib mütâla'a kılınmış olmağın ol sûretle icrâ-yı iktizâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 Receb [12]92 [8 Ağustos 1875]

Konusu: Su taşkınyndan dolayı zarar görmüş olan Fransız halkına yardım toplamak isteyen Tekfurdağı Fransa konsolosunun talebi hakkındaki yazının tercümesi gelmiştir. Benzer güçlülere yakalanmış olanlara yardımların yapılması insanlığın gereği ise bu iş gönüllülük esasına göre yapılmalıdır. Bu durumda hükümetin aracılığı ve meseleye karışmasının doğru olamayacağından dolayı mahalli idarece meseleye karışılmayarak açılacak defterin kabul ve imzası herkesin isteği ve rızasına bırakılmış olup bu suretle gereğinin yerine getirlmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 31

Bu dahi

İslimye mutasarrıfı tarafından haklarında ba'zı mu'âmelât-ı 'atıka icrâ idilmiş olduğuna dâ'ir Karinabâd nâ'ib ve müftîsi tarafından müştereken keşide olunub taraf-ı vâlâ-yı Meşîhât-penâhî'den bâ-tezkire Bâb-ı 'Âli'ye gönderilen telgrafın bir sûreti leffen tesyîr-i sû-yı devletleri kılınmış olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâlin îzâhan inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 Receb [12]92 [8 Ağustos 1875]

Konusu: İslimye mutasarrıfı tarafından haklarında bazı eski muamelelerin yerine getirilmiş olduğuna dair Karinabad kadısı ve müftüsü tarafından ortaklaşa çekilen telgraf Şeyhülislamık'tan tezkire ile Bab-ı Ali'ye gönderilmiştir. Konu hakkında araştırma yapılmasıyla anlaşılacak durumun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 4427

Bu dahi

Filibe Sancağı ahâlisine mahsûs olan mer'âya ahâli-i sâ'ire tarafından müdâhale idilmekte bulunduğundan bahisle men'ini ve ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i mukteziyenin îfâsına himmet buyurulması siyâkında şukka.

Fi 7 Receb [12]92 [9 Ağustos 1875]

Konusu: Filibe Sancağı ahâlisine ait olan meraya başka ahali tarafından müdahale edilmekte olduğundan dolayı müdahalenin durdurulması isteğini içeren dilekçe gönderilmiştir.

Sayfa 85

Numara: 805

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Sancağı a'şârının sûret-i ihâle ve idâresince ba'zı ifâdât ve mütâla'âtı hâvi vürûd iden telgrafnâme-i devletleri üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle lede'l-muhâbere bu bâbda cânib-i Hazîne'ye dahi telgraf gelerek onun üzerine a'şâr-ı mezkûrenin nizâmına ve ta'limât-ı mahsûsası ahkâmına tevfikân karye-be-karye icrâsı müzâyedesiyle ihâlesine devâm olunması sûreti tercîh olunarak keyfiyetin cevâben bildirildiği ifâde kılınmış olmağla ol vecihle îfâ-yı muktezâsına himmet buyrulması lâzım geleceği beyânıyla şukka.

Fi 9 Receb [12]92 [11 Ağustos 1875]

Konusu: Filibe Sancağı aşarı ihale ve idaresine dair gelen telgrafame üzerine Maliye Nezareti'yle yapılan haberleşme sırasında bu konuda cânib-i hazineye de telgraf gelmiştir. Bunun üzerine aşarın düzenine ve talimat-ı mahsusası hükmüne uygun olarak karye-be-karye icrasının tercih edilmesinin cevaben bildirildiği.

Numara: 4766

Bu dahi

Kırkkilisa Kazâsı'na tâbi' Ahmed Karyesi ahâlisinin hayvânâtıyla zirâ'atlarına mahsûs Kancıktepe nâm mer'âya mültezimler tarafından müdâhaleye ve kendülerinin zirâ'atden men'ine tasaddi olduğundan ve mağdûriyetlerinden bahisle istid'â-yı ma'deleti hâvi ahâli-i merkûme tarafından gelen 'arz-ı hâl melfûf sûret ile beraber irsâl-i sû-yı vâlâları kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı hâl ve maslahatın icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 11 Receb [12]92 [13 Ağustos 1875]

Konusu: Kırkkilise Kazası'na bağlı Ahmed Köyü ahalisi hayvanları ve çiftçiliklerine ait Kancıktepe isimli meraya mültezimler tarafından müdahale edilmesinden, kendilerinin çiftçilik yapımlarının engellenmesine başlanmış olduğundan şikâyet ederek adaletin yerine getirilmesini istemişlerdir.

Numara: 2071

Bu dahi

Hasköy ahâlisinden olub Bulgar milletinden ma'lûmü'l-esâmi kesân tarafından cerh edilmiş olan Hacı İstavri'nin mezkûr cerhden dolayı müte'essiren geçende vefât iylediğinden bahisle icrâ-yı îcâbını müsted'î ve ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvi müteveffâ-yı merkûmun veresesi tarafından gelen telgrafnâme leffen savb-ı

devletlerine irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran mu'âmele-i icâbiyenin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 11 Receb [12]92 [13 Ağustos 1875]

Konusu: Hasköy ahalisinden Hacı İstavri Bulgar milletinden isimleri bilinen kişiler tarafından yaralanmış daha sonra bundan dolayı vefat etmiştir. Hacı İstavri'nin mirasçıları bu olayı anlattıkları ve gerekenin yapılmasını istedikleri dilekçe göndermişlerdir.

Sayfa 86

Numara: 2083

Edirne Vilâyet-i Cefilesi'ne

Müderriş Sa'id Efendi'nin hasmının mevki'-i muhâkemeye 'adem-i ihzârından dolayı ba'zı ifâdâtı hâvi Vize merkezinden gelen telgrafnâmesi leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağın sûret-i istid'âya nazaran tahkîkât-ı lâzîminin icrâsıyla tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i mukteziyenin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 14 Receb [12]92 [16 Ağustos 1875]

Konusu: Müderriş Said Efendi'nin hasmının mahkemede olmamasından dolayı yargılanamadığına dair Vize merkezinden gelen telgrafnameye cevap verilmiştir. Buna göre konu ile ilgili araştırmanın yapılmasıyla anlaşılacak duruma göre gerekli muamelenin yerine getirilmesi ve sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 2080

Bu dahi

Bodur Karyesi ahâlisinin bâ-tapu mutasarrıfı olub zirâ'at iyledikleri tarlalara ahâliden Hacı Yorgi oğlu Hristo ve rüfekâsı tarafından müdâhale ile mezzû'âtı kal' itdirildiğinden ve mahalli nâ'ibi cânibinden olunan mütesahhib sebebiyle hakları ibtâl idilmek istenildiğinden bahisle taleb-i icrâ-yı ma'deleti hâvi karye-i merkûme ahâlisi nâmına olarak Hasköy merkezinden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve mündericâtı şâyân-ı tedkîk görünmüş olmağla bi't-tahkîk iktizâ-yı maslahat ve hakkâniyetin îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 14 Receb [12]92 [16 Ağustos 1875]

Konusu: Bodur Karyesi ahâlisinin tapulu arazilerine Hacı Yorgi oğlu Hristo ve arkadaşları tarafından müdahale edilmiş, ekinleri sökülüştür. Ayrıca naip tarafından tarlaya sahip çıkılması sebebiyle haklarının hükümsüz bırakılmak

istenildiğinden bahisle adaletin yerine getirilmesini içeren telgrafname Bodur Karyesi ahali ismine olarak Hasköy merkezinden gönderilmiştir.

Sayfa 87

Numara: 365

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kaht ü galâdan musâb olan mahaller ahâlisi için vilâyet-i celîlelerinden vârid olan Fi 16 Rebi'ü'l-ahir 92 târîhli ve altmış beş numaralı tahrîrâtta i'âneten gönderildiği beyân olunan dört bin dört yüz sekiz gurûş vusûl bularak komisyon-ı mahsûs ma'arifetiyle Emniyet Sandığı'na bi't-teslîm meskûkât-ı hâlise hesâbıyla dört bin iki yüz kırk gurûşa bâliğ olduğu ve gazetelerle i'lân-ı keyfiyet idildiği mezkûr komisyon cânibinden bâ-müzekkire ifâde ve usûl-i müttehize mücebince alınan sekiz kıt'a matbû' makbûz senedi leffen ib'âs kılınmış ve i'âne-i mezkûre eser-i fütüvvet ve hamiyet-i vatandaşı olarak bi'l-vücûh şâyân-ı tahsîn bulunmuş olmağla tebliğ keyfiyetine himmet buyurmaları siyâkında cevâbnâme.

Fi 16 Receb [12]92 [18 Ağustos 1875]

Konusu: Kıtık ve pahalılıktan musibete uğramış olan mahaller ahali için Edirne Vilâyetinden gelen 22 Mayıs 1875 tarihli ve 65 numaralı yazıda ahaliye yardım edilmek üzere gönderildiği beyan olunan 4408 kuruşun yerine ulaşarak komisyon tarafından Emniyet Sandığı'na teslim edildiği, bunun meskûkât-ı hâlise hesabıyla 4240 kuruş olduğu ve gazetelerle ilan edildiği komisyon tarafından üst makama yazılan resmi yazı ile ifade edilmiştir. Ayrıca usul gereğince alınan sekiz parça makbuz senedi gönderilmiştir.

Numara: 4918

Bu dahi

Çırpan Kazâsı ahâlisine tohumluk ve yemeklik olarak doksan bir senesi vakt-i harmanında 'aynen alınmak üzere meclis-i idâre kararıyla i'tâ olunan zehâ'irin fâhiş kıymet takdîriyle bedelen istihsâline ibtidâr idilmekte bulunduğundan bahisle istid'â-yı ma'deleti ve ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvi ahâli vekîli İsmâ'îl ve Bevân imzâlarıyla gelen 'arz-ı hâl merbûtuyla ve müte'âkiben gelen telgraf ile beraber leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 Receb [12]92 [18 Ağustos 1875]

Konusu: Ahali vekili İsmail ve Bevan imzalarıyla gelen dilekçe ve ardından gelen telgrafta Çırpan Kazası ahalisine tohumluk ve yemeklik olarak 1874 senesi harman

vaktinde aynen alınmak üzere idare meclisi kararıyla verilen zahirelere yüksek bedel istenmeye başladığından bahsedilerek adalet istenmiştir.

Sayfa 88

Numara: 474

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Rumeli cânibinden gelüb Gelibolu Kazâsı'nda kâ'in Mandirek Limânı iskelesinden sefâyine tahmîl ile Anadolu cihetine geçirilmekte olan ağnâmın ba'demâ Buhûrî Mehmed Efendi Vakfı'ndan olan iskelenin ta'mîriyle oradan imrâr olunmak ve vakf-ı mezbûra 'â'id olmak üzere beher re'sinden dört para mürûriye resmi alınması hakkında su'âl-i re'yi hâvi vürûd iden tahrîrât-ı devletleri mütâla'a ve Mâliye Nezâret-i Celîlesiyle muhâbere olunan ağnâm üzerinden her sene ta'dâd resmi alınmakta iken bir de mürûriye resmi ahzı muvâfık-ı ma'delet olamayacağına ve tahrîrât-ı mezbûrede iskele inşâsına sebep 'addedilen tanzîfât maddesi ise mahalli dâ'ire-i belediyesi vezâ'ifi cümlesinden idüğüne binâ'en ba'd-ezin oradan geçirilecek ağnâm için masârıfı dâ'ire-i mevcûde hâsılâtından tesviye olunmak üzere şehrin münâsib mahallinde müstakilen ve münhasıran bir iskele inşâsı lâzım geleceği cevâben ifâde kılınmış ve vâkı'a ağnâmdan mükerrer resm ahzı gayr-ı câ'iz görünmüş olmağla ber-minvâl-i muharrer masârıfı hâsılât-ı merkûmeden te'diye idilmek üzere öyle bir iskele inşâsı ve fakat yapılacak iskele memleketin içinde veyâhûd pek yakınında olur ise hayvânâtın oraya tecemmu' iylemesi sıhhat-ı 'umûmiyeyi ihlâl ideceğinden bunun şehrin hâricinde ve münâsib mahallinde yaptırılması husûsuna himmet ve i'tinâ buyrulması iktizâ ideceği beyânıyla şukka.

Fi 18 Receb [12]92 [20 Ağustos 1875]

Konusu: Rumeli tarafından gelip Gelibolu Kazası'nda bulunan Mandirek Limanı iskelesinden gemilere yüklenerak Anadolu tarafına geçirilen koyunların bundan sonra Buhuri Mehmed Efendi Vakfı'ndan olan iskeleden geçirilmesi ve Buhuri Mehmed Efendi Vakfı'na ait olmak üzere herbir koyun başına dört para mürûriye resmi alınması hakkında sorulan soru ve düşünceyi içeren tahrirat-ı devletleri mütallaa edilmiş, Maliye Nezareti'ne de sorulmuştur. Koyun üzerinden her sene ta'dâd resmi alınırken bir de mürûriye resmi alınmasının adaletine uygun olamayacağına değinilmiş ve iskele inşâsına sebep sayılan temizlik işlerinin ise mahalli belediye dairesinin görevleri arasında olduğundan dolayı bundan sonra oradan geçirilecek koyun için, masrafları mevcut daire hasılatından ödenmek üzere şehrin uygun mahallinde bir iskele inşâsının gerekli olduğuna dair cevap alınmıştır.

Yani koyunlardan mükerrer resm alınması uygun bulunmamış, yazıldığı üzere elde edilen gelirlerden ödenmek üzere memleketin içinde veyahud pek yakınında iskele inşası olur ise hayvanların oraya toplanması halkın sağlığını ihlâl edeceğinden bunun şehrin dışında ve uygun bir mahallde yaptırılması gereklidir. Bu hususa itina gösterilmesi gerektiği vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 2108

Bu dahi

Karinabâd Nâhiyesi mütemekkinlerinden Berzendi nâm kimesnenin sirkat idilmiş olan nukûd ve eşyâ-yı sâ'iresinden dolayı mukaddema taht-ı tevkîf ve istintâka alınarak hakkında bir şey terettüb itmediği cihetle sebîli tahliye olunmuş iken mu'ahharan be-tekrâr mahbese ilkâ olunduğundan bahisle ihlâ-yı sebîlini ve ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Rüstem Bey imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl Fi Gurre-i C 92 târihinde savb-ı devletlerine gönderilmişdi. Te'kîd-i keyfiyeti ve ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvi gelen telgrafnâme dahi leffen irsâl kılınmağın bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlin icrâ ve keyfiyetin beyân ve inhâsına himmet buyurulması siyâkında şukka.

Fi 18 Receb [12]92 [20 Ağustos 1875]

Konusu: Rüstem Bey 4 Temmuz 1875'te gönderdiği dilekçede Karinabad Nahiyesi'nden Berzendi isimli kişinin çalınmış olan paraları ve başka eşyalarından dolayı daha önceden gözaltına alınarak sorguya çekildiğini, hakkında bir şey yapılması gerekmediği için serbest bırakıldığını, sonradan tekrar hapse atıldığını belirtmiş ve serbest bırakılmasını istemiştir. Aynı ifadeyi içeren bir de telgraf gönderilmiştir. Vilayete yazılan şukkada konu hakkında araştırmanın yapılması, ortaya çıkacak sonuca göre gerekli muamelenin yerine getirilmesi sonucun bildirilmesi istenmiştir.

Sayfa 89

Numara: 40857

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Dimetoka kazâsı dâhilinde Cebel Nâhiyesi'nde vâki' Seyyidler İci nâm mezra'a-i vakfiyeden 'öşür ahzı mesbûk değil iken şimdi rub' 'öşür talep olunmakda olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbını müsted'î evlâd-ı vâkıfdan Ahmed ve Hasan Efendiler tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i îcâbiyenin îfâ ve inhâsına himmet buyurulması siyâkında şukka.

Fi 20 Receb [12]92 [22 Ağustos 1875]

Konusu: Dimetoka Kazası'nda Cebel Nahiyesi'nde bulunan Seyyidler İci isimli vakıf mezradan öşür alınması hiç görülmemiş iken şimdi çeyrek öşür talep olunmaktadır. Bu nedenle evlad-ı vakıftan Ahmed ve Hasan Efendiler tarafından gereğinin yerine getirilmesini istedikleri dilekçe gönderilmiştir. Dilekçenin içeriğine göre araştırmanın yapıp, anlaşılacak duruma göre gerekli muamelenin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 2121

Bu dahi

Pederi Manavoğlu Todor'un Kızanlıklık Dimitri'ye olan deyninden dolayı kendüsünün taht-ı tevkîfe alındığından bahisle îcâbının icrâsı hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Kızanlılık merkezinden Navanço imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen sû-yi vâlâlarına tesyâr kılınmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 21 Receb [12]92 [23 Ağustos 1875]

Konusu: Navanço adlı kişi Pederi Manavoğlu Todor'un Kızanlıklık Dimitri'ye olan borcundan dolayı kendüsünün gözaltına alındığından bahsederek gereğinin yerine getirilmesi hakkında telgrafname göndermiştir.

Numara: 4992

Bu dahi

Tekfurdağı ahâlisinden Mihâl'in fakr-ı hâli cihetle talep olunan virgünün îfâsına iktidârı olmadığından bahisle icrâ-yı îcâb-ı istid'âsını ve ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvi virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran mu'âmele-i îcâbiyenin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Receb [12]92 [24 Ağustos 1875]

Konusu: Tekfurdağı ahalisinden Mihâl, fakirliğinden dolayı talep olunan vergiyi vermeye gücü olmadığından bahsederek gereğinin yerine getirilmesine dair dilekçe göndermiştir. **Sayfa 90**

Numara: 2143

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

İslimye Sancağı'na tâbi Bergos Kazâsı dâhilinde vâki' olub mukaddema hükûmet-i mahalliye ma'rifetiyle bi'l-müzâyede Sava nâm kimesneye satılmış olan Ahıryanlı Karye nâm arâziyi bi'l-mübâya'a iskân ve i'mâr itmiş oldukları hâlde mu'ahharan kazâ-i mezkûr ahâlisinden Rıf'at nâm kimesne tarafından müdâhale vukû'uyla iz'âc olunmakta olduklarından bahisle icrâ-yı îcâbı istid'âsını hâvi Gospodin ile

rüfekâsının virdikleri ‘arz-ı hâl Fi 12 C 92 târîhinde vilâyet-i celîlelerine gönderildiği gibi te’kîd-i keyfiyeti hâvi keşîde olunan telgrafnâme dahi leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılınmağla bi’t-tahkîk iktizâsının icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Receb [12]92 [24 Ağustos 1875]

Konusu: Gospodin ile arkadaşlarının 16 Temmuz 1875 tarihinde Edirne Vilayeti’ne gönderdikleri dilekçede İslimye Sancağı’na bağlı Bergos Kazası’nda önceden mahalli idare tarafından Sava isimli kimseye satılmış olan Ahıryanlı Karye isimli araziye yerleştikleri ve burayı imar ettikleri halde sonradan Bergos Kazası ahalisinden Rıfat isimli kimse tarafından araziye müdahale edilmiş olmasından dolayı rahatsız olduklarından bahsetmişlerdir.

Numara: 5031

Bu dahi

Ferecik Kazâsı kâ’im-makâmının vezâ’if-i me’mûresince ‘adem-i takayyüd ve mübâlâtından ve idâre ve de’âvi meclisleri a ‘zâsının mezâlîm ve ta’addiyâtından bahisle haklarında şikâyatı ve ol bâbda ba’zı ifâdâtı hâvi kazâ-i mezkûr ahâlisi vekîli İsmâ’il imzâsıyla virilen ‘arz-ı hâl leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılınmış olmağla me’âline nazaran bi’t-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre îcâb-ı ma’deletin icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulmması siyâkında şukka.

Fi 27 Receb [12]92 [29 Ağustos 1875]

Konusu: Ferecik Kazası ahâlisi vekili İsmail imzasıyla verilen dilekçede Ferecik Kazası kaymakamının görevine kayıtsız kalmasından ve aldırış etmemesinden dolayı idare ve deavi meclisleri üyelerinin zulüm ve baskılarından şikâyet edilmektedir. Vilayete yazılan şukkada dilekçede bahsedilenlerin araştırılması, anlaşılacak duruma göre gerekli adaletin yerine getirilmesi ve işin esasının bildirilmesi istenmiştir.

Cevâb Hânesi

Numara: 203

İşbu emirnâme-i sâminin vusûlünden bahisle keyfiyet kazâ-i mezkûr kâ’im-makâmınlığına teblîğ olunarak cevâben vürûd iden mazbataya nazaran o makûle ta’addiyât ve ‘adem-i mübâlâtın vâhi olduğu gibi gerek kasaba ahâlisinden ve gerek kazâ halkından bu yolda istid’â takdîm itmiş İsmâ’il nâmında âdem dahi bulunduğu ve binâen-aleyh ihbârât-ı vâkı’a bî-asıl olarak bir ehl-i gazezin tasni’ât-ı kâzibesinden ‘ibâret olduğu anlaşıldığını 19 Za 92 târîhli vilâyet-i müşârun-ileyhânın tahrîrâtı bi’l-vürûd hıfz olunmuşdur.

Konusu: İsmail adlı kişinin dilekçesinde bahsettiği iddiaların asılsız olduğu ve kaza halkı arasında İsmail adlı bir kişi bulunmadığına dair Ferecik Kazası kaymakamlığından vilayete tebliğ edilen cevap 17 Aralık 1875 tarihli tahrirat ile vilayetten merkeze gelmiştir.

Numara: 5172

Bu dahi

‘Asâkir-i şahâne yüzbaşılığından muhrec Mustafa Ağa hidemât-ı mesbûkasından ve emr-i idârede dûçâr-ı zarûret olduğundan bahisle vilâyet-i celîleleri dâhilinde bir hizmetde istihdâmını istid‘â itmiş olmağla kendüsünün derece-i iktidârına göre bir işde istihdâmı menût-ı himmet-i vâlâları idüğü beyânıyla şukka.

Fi 29 Receb [12]92 [31 Ağustos 1875]

Konusu: Asakir-i şahane yüzbaşılığından muhreç Mustafa Ağa geçmişte yaptığı hizmetlerden ve çalışmak zorunda olduğundan bahsederek Edirne Vilayeti’nde bir hizmette istihdamını istemiştir. Kendisine uygun bir işte istihdam edilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 91

Numara: 5064

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Tüccardan Karabet’in Tekfurdağı Sancağı’na mülhak Vize Saray Kazası’nda bâ-tapu mutasarrıf olduğu kışlak ve yaylağa vâki’ olan müdâhalesinden dolayı Nikola ile beynlerinde tahaddüs iden nizâ’ın arâzi ve tapu nizâmnâmeleri ahkâmına tevfiikan fasl ve rü’yet itdirilmesi istid‘âsına dâ’ir viridiği ‘arz-ı hâl merbûtuyla leffen irsâl kılınmış olmağla me’âline ve usûl ve nizâmına nazaran iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Selh-i Receb [12]92 [1 Eylül 1875]

Konusu: Tüccardan Karabet dilekçesinde, Tekfurdağı Sancağı’na bağlı Vize Saray Kazası’nda tapulu kışlak ve yaylağına Nikola’nın müdahalesinden dolayı aralarında kavga olduğunu ve bu durumun arazi ve tapu nizamnameleri hükümlerine uygun olarak halledilmesini istemektedir. Dilekçede bahsedilen durum ile ilgili gereğinin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 92

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Edirne’de Firuz Ağa Mahallesi’nde kâ’ in olub müteveffâ Hacı Şükrü Efendi’nin vakf ve tasarrufunu oğlu Mehmed Sezâi Efendi’ye şart itmiş olduğu menzile müteveffâ-yı

mûmâ-ileyhin kerîmeleri tarafından vukû'a gelen müdâhalenin men'i istid'â olunmuş ve bi-vech müdâhale vukû'ı tecvîz olunamayacağı der-kâr olarak keyfiyyet taraf-ı vâlâ-yı Meşîhât-penâhî'den Edirne Niyâbet-i Şer'iyesi'ne de bildirilmiş olmağla bi't-tahkîk iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 8 Şa'bân [12]92 [9 Eylül 1875]

Konusu: Edirne'de Firuz Ağa Mahallesi'nden merhum Hacı Şükrü Efendi'nin vakf ve tasarrufunu oğlu Mehmed Sezai Efendi'ye şart etmiş olduğu eve Hacı Şükrü Efendi'nin kızları tarafından yapılan müdahalenin durdurulması istenmiş ve sebepsiz yapılan müdahaleye izin verilemeyeceği belirtilmiştir. Bu durum Meşîhât-penâhî'den Edirne Niyâbet-i Şer'iyesi'ne de bildirilmiş olup yapılacak araştırmadan sonra gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 90

Bu dahi

Mehmed Sâlim Efendi imzâsıyla gelen varaka me'âlinde hizmetkârı Ustoyko'nun zevcesinin vefâtı güya tarafından darb olunub onun te'sîriyle vukû'bulduğu meclis-i idâre a'zâsından Râsim Bey birâderi 'İzzet Bey cânibinden ta'arruz iddi'â itdirilmesi üzerine kendüsi habs idilmiş ve mezbûrenin boğaz hastalığından vefât iylediği 'inde't-tahkîk tebeyyün itdiği ve 'aleyhinde virilen karârın ale'l-usûl kendüsine teblîğini taleb iylediği hâlde buralarına 'adem-i i'tibâr ile hâlâ taht-ı tevkîfde tutulmakda bulunmuş olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbı istid'â kılınmağla ve ifâde-i vâkı'a şâyân-ı tedkîk olarak hakîkatinin isti'lâmına lüzûm görünmekle bu bâbda mahkeme-i mahsûsasınca cereyân itmesi lâzım gelen tahkîkât ve muhâkemenin netîcesiyle nizâmen mahkûmun 'aleyhine ahzına müstehak olduğu hüküm i'lâmı sûretinin tarafına virilmemesine sebep ne olduğunun serî'an ve îzâhan inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 12 Ş [12]92 [13 Eylül 1875]

Konusu: Mehmed Salim Efendi tarafından gönderilen yazıda hizmetkârı Ustoyko'nun zevcesinin vefatının güya kendisi tarafından yapılan darp sonucu olduğu idare meclisi üyelerinden Rasim Bey biraderi İzzet Bey tarafından iddia ettirilmesi üzerine haps edildiğini, yapılan tahkikat sonucunda vefat nedeninin boğaz hastalığı olduğunun anlaşıldığından bahsedilmektedir.

Numara: 162

Cevâb Hânesi

İşbu emirnâme-i sâminin vusûlünden bahisle keyfiyet Meclis-i Temyîz'e lede'l-havâle efendi-i mûmâ-ileyh merkûm Ustoyko'nun zevcesi Nedo'yu boğaz 'illetine mübtelâ olub hâl-i tehlike bulunduğû hâlde darb iderek vefâtına sebep olduğı ihbârât ile tebeyyün itmesi üzerine Kânûn-ı Cezâ'nın yüz seksen ikinci maddesi ahkâmına tevfikân iki sene müddetle habsine hükm olunarak muhâkeme-i şer'iyesi bi'l-icrâ i'lâm-ı şer'îsi der-dest tanzîm bulunduğû gibi tutulan evrâk-ı intâkiye suretleri dahi tebyîz olunmakda bulunduğundan birkaç güne kadar hüküm mazbatası tanzîm olunacağı ve nüsha-i sâniyesi dahi ale'l-usûl mûmâ-ileyhe i'tâ kılınacağı ve bu bâbda mûmâ-ileyh 'İzzet Bey tarafından müdâhale ve ta'arruz vukû'bulmayıb sâye-i şâhânede meclis umûruna kimesnenin müdâhale itmesi ihtimâlden ba'îd bulunduğû ve iddi'â-yı vâki' mahzan kizb ve iftirâdan 'ibâret bulunduğunu mübeyyin Fi 17 N 92 târihli Edirne Vilâyeti'nden vârid olan tahrîrâtın me'âli işbu mahalle kayd olunmuşdur.

Konusu: Ustoyko'nun boğaz hastalığına tutulmuş olan zevcesi Nedo'nun, Mehmed Salim Efendi tarafından yapılan darb sonucu vefat ettiğinin anlaşıldığı, Kanun-ı Ceza'nın 182. maddesi hükmüne uygun olarak iki sene hapsine karar verildiğı, mahkûmun talep ettiğı evrakların birkaç güne kadar düzenleneceğı ve nüshasının İzzet Bey'e verileceğı, ayrıca bu hususta İzzet Bey tarafından müdahale ve saldırının yapılmadığı, meclis işlerine kimsenin müdahale etmesinin mümkün olmadığından iddia edilenlerin yalan ve iftiradan meydana gelmiş bulunduğû açıklanmıştır.

Sayfa 93

Numara: 5754

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Gümülcine Kazâsı'na tâbi' Müslim Karyesi ahâlisiyle civârında vâki' Çeribaşı Karyesi ahâlisi beyninde tekevün iden kışlak da'vâsına zikrolunan Müslim karyeliler cânibinden bâ-hüccet-i şer'îye vekîl olduğı hâlde bu kere maslahatın tarafeyn meyânında sulhen tesviye olunması üzerine masârîf-ı vâki'asıyla ücret-i lâzimesinin i'tâsında muhâlefet olunmakda bulunduğundan bahisle istid'â-yı ma'daleti hâvi Hüseyin imzâsıyla virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlin ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 14 Ş [12]92 [15 Eylül 1875]

Konusu: Gümölcine Kazası'na bağlı Müslim Karyesi ahaliyle civarında bulunan Çeribaşı Karyesi ahali arasında meydana gelen kışlak davası.

Numara: 3051

Bu dahi

Tekfurdağı Mâl Sandığı'nın irsâlâtından sehvi olan ve kendüsinden talep olunmakta bulunan iki yük seksen dokuz bin küsür gurüşun tahkik-i keyfiyetinde te'ehhürât vukû'undan bahisle ba'zı ifâdât ve müsted'iyâtı hâvi livâ-i mezkûr sandık emîni esbak İsmâ'il Efendi imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen irsâl-i savb-ı vâlâları kılınmağla sûret-i istid'âya nazaran bi't-tahkik iktizâsının icrâsıyla keyfiyetin beyân ve iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 16 Ş [12]92 [17 Eylül 1875]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı eski sandık emini İsmail Efendi Tekfurdağı Mâl Sandığı irsâlâtının sehvi olan 2 yük 89.000 küsur kuruşun kendisinden talep edildiğinden, bunun esasının araştırılmasında gecikme olduğundan bahsedip bazı ifade ve isteğini içeren telgrafname göndermiştir.

Sayfa 94

Numara: 33123

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Sancağı mutasarrıfı sâbık sa'âdetlü Hasan Beyefendi Hazretlerinin eser-i teşvîk ve sahâbetiyle kendüsine sû-i kasd niyetinde bulunduğu tahakkuk itmiş olan Apostol hakkında lâzım gelen mu'âmelenin te'ehhüründen ve şu sebeble dûçâr olduğu zarar ve ziyândan dolayı müşârun-ileyh ile talep iylediği muhâkemenin tesrî'i istid'âsını hâvi Çırpanlı Sa'id Ağa tarafından bu kere dahi gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılındı. Merkûm Apostol'un fazîha-i mezbûreye cür'eti nizâmen tebeyyün itdiği hâlde müstehak olduğu mücâzâtın icrâsı lâzımeden bulunmuş ve mûmâ-ileyhin buna dâ'ir şimdiye kadar vârid olan müte'addid istid'âları vilâyet-i celîlelerine gönderilmiş iken henüz işin 'adl ve hakkâniyet dâ'iresinde bir netîce hâsıl idememesi ve bu mülâbese ile tevâli-i müsted'iyâtı vukû'a gelmesi ya mahallince tesâmühden veyâhûd bir tarafı iltizâm ve sahâbet icâb ideceği cihetle hakikat-i hâlin isti'lâmına lüzûm görünmüş olmağın heman iktizâ-yı maslahatın kemâl-i hakkâniyete tevfikân ifâsıyla sebep-i te'hîr ne olduğunun dahi iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 20 Ş [12]92 [21 Eylül 1875]

Konusu: Çırpanlı Said Ağa gönderdiği telgrafta Filibe Sancağı eski mutasarrıfı Hasan Beyefendi Hazretleri'nin teşvikiyle kendisini öldürme niyetinde bulunmuş olan Apostol hakkında gereken muamelenin gecikmesinden bahsederek, bundan kaynaklanan zarar ve ziyandan dolayı Hasan Beyefendi ile talep ettiği yargılama isteğinin hızlandırılmasını istemektedir. Apostol'un böyle bir işe kalkıştığı anlaşıldığı halde hak etmiş olduğu cezanın yerine getirilmesi gerekli iken ve buna dair şimdiye kadar Edirne Vilayeti'ne dilekçeler gönderilmiş iken henüz durum adalet ve hakkaniyet dairesinde bir sonuca bağlanmamıştır. Vilayete yazılan şukkada Çırpanlı Said Ağa'nın isteğinin hakkaniyete uygun olarak hemen yerine getirilmesi ve ertelenme sebebinin ne olduğunun açıklanması bildirilmiştir.

Numara: 2141

Bu dahi

Bergos Kazâsı kâ'im-makâmı 'Âkif Efendi umûr-ı me'mûresin terk iderek esîr ahz ve i'tâsıyla meşgûl olmakda ve câriye iştirâsı hakkında Çerkes karyelerini dolaşmakda bulunduğundan bahisle hakkında şikâyeti ve ba'zı ifâdeyi hâvi kazâ-i mezkûr ahâlisinden çend nefer kesân imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen tesyîr-i savb-ı devletleri kılınmış ve kâ'im-makam-ı mûmâ-ileyhin bir taraftan me'mûriyetini ta'tîl iylemesi ve bir taraftan dahi böyle memnû'iyet-i şedîde tahtında olan bir ticâretle iştigâl itmesi bi'l-vücûh gayr-ı merzi olduğundan bilâ-te'ehîr ifâ-yı tedkîkât ile kararının inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Ş [12]92 [23 Eylül 1875]

Konusu: Bergos Kazası kaymakamı Akif Efendi'nin yapılması emrolunan işleri terk ederek esir alışverişiyle uğraştığı ve cariye satın almak için Çerkes karyelerini dolaştığı yönünde bazı ifade ve şikâyeti içeren telgraf Bergos Kazası ahâlisinden birkaç kişi imzasıyla gönderilmiştir. Bergos Kazası kaymakamı Akif Efendi'nin bir taraftan görevini yapmaması ve bir taraftan da ticaretle uğraşması uygun bulunmamış olduğundan konu hakkında araştırmanın yapılması ve kararın ulaştırılması vilâyete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 95

Numara: 6298

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Edirneli Hacı Ahmed Ağa'nın Havsa Kazâsı'nda vâki' Köse 'Ömer nâm çiftliği hâsılâtından şerîki Yorgi ma'rifetiyle ve çiftlik nâzırı Kamil Ağa ile bi'l-mukâvele mübâyâ'ası kararlaştırılıb mu'ahharan i'tâsından nükûl olunan hintanın bahâsına

mahsûben nâzır-ı mûmâ-ileyhe peşîn olarak virilmiş olan yüz ‘aded liranın reddinde muhâlefet idildiğinden bahisle icrâ-yı îcâbını hâvi Tekfurdağı ahâlisinden Mustafa imzâsıyla virilen ‘arz-ı hâl savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla bi’t-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre ihkâk-ı hakka himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Ş [12]92 [23 Eylül 1875]

Konusu: Edirneli Hacı Ahmed Ağa’nın Havsa Kazası’nda bulunan Köse Ömer isimli çiftliğin hasılatından ortağı Yorgi marifetiyle çiftlik nazırı Kamil Ağa’ya satışı kararlaştırılan buğday için 100 lira ödenmiş, sonradan satıştan vazgeçildiği için ödenen miktar istenmiştir. Ancak bu hususta anlayamadığından bahisle gereğinin yerine getirilmesini içeren dilekçe Tekfurdağı ahâlisinden Mustafa imzasıyla gönderilmiştir.

Sayfa 96

Numara: 6661

Edirne Vilâyet-i Ceflesi’ne

Babaeski Kazâsı dâhilinde mutasarrıf olduğu İmam Pazarı nâm çiftliğe ba’zılarının eser-i tahrîkiyle gelen bir takım eşhâs tarafından îkâ’ idilen hasârâtdan bahisle bu maddede muharrik ve fi’ilen zî-medhal olanların icrâ-yı muhâkemesi tebeyyün idecek zarar ve ziyânın tazmîn itdirilmesi istid’âsıyla ba’zı ifâdâtı hâvi Anastaş imzâsıyla virilen ‘arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve böyle sâlib-i asâyîş ve emniyet hâlâtın vukû’ı zâbıta-i mahalliyenin za’af-ı idâresine mahmûl olarak işin bu ciheti nazar-ı dikkati dâ’î ve müdde’înin istimâ’-ı müsted’iyâtı dahi ma’deleten ve maslahaten muktezî bulunmuş olmağla serî’an îcâbının îfâsıyla tebeyyün iyleyecek ahvâlin îzâhan iş’ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 N [12]92 [3 Ekim 1875]

Konusu: Babaeski Kazası’nda mutasarrıfı olduğu İmam Pazarı isimli çiftliğe bazılarının tahrîkiyle gelen bir takım şahıslar tarafından verilen hasarlardan bahseden Anastaş, çiftliği yakıp yıkan ve bu işe karışmış olanların yargılanması, meydana gelen zarar ve ziyanın ödettirilmesi isteğiyle dilekçe göndermiştir. Vilâyete yazılan şukkada bu türden asayışsızlığın mahalli zabitanın zayıf idaresinden kaynaklandığına dikkat çekilmiş ve davacının dinlenmesi isteğinin adaletin gereğinden olduğu belirtilmiştir. Bundan dolayı gereğinin hızlı şekilde yerine getirilip anlaşılacak durumların açıklanması bildirilmiştir.

Numara: 97

Bu dahi

Ahyolu Bergos Kasabası'ndan bi'l-vürüd sûreti leffen tesyîr-i savb-ı vâlâları kılınan varakanın hülâsa-i mündericâtında kasaba-i mezkûre derûnunda vâki' olup îradı tezyînât-ı belediye sarf olunmak üzere mahalli dâ'ire-i belediyesi cânibinden bin beş yüz liradan ziyâde akçe sarfıyla üzerine dükkân ve ebniye-i sâ'ire ve bir de mekteb-i rüşdi inşasıyla imâr idilen ma'lûmü'l-mikdâr mahalle fuzûli iddi'â-yı tasarruf işlemekte olan ahâlden Hacı İsmâ'il Ağa'yı mahalli kâ'im-makâmı ile müftîsi hilâf-ı nizâm tesâhubla tedârik iylediği şâhid-i zûrların kabûl-i şehâdetiyle icâb-ı şer'îsinin icrâsını talep ve ısdâr iyledikleri gibi altı yüz keyl isti'âb ider Horozlar Çiftliği mutasarrıfı Burkolof'un yüz elli bin dönüme karîb arâziye vukû'bulan tecâvüzât ve müdâhalâtından dolayı kurâ ahâlisi tarafından der-meyân idilen şikâyâta dahi havâle-i sem'-i i'tibâr itmekle oldukları beyân ve iş'âr olunub şu haller sahîh ise bi'l-vücûh mugâyir-i rızâ-yı 'âli ve mûmâ-ileyhimâ hakkında şedîd-i mes'ûliyeti dâ'î olmağla mevâdd-ı merkûmenin bi'l-etrâf tahkîkiyle tebeyyün idecek sıhhat-ı maslahata nazaran mu'âmele-i 'âdilenin îfâ ve keyfiyetinin tafsîlan inbâsına himmet.

Fi 3 N [12]92 [3 Ekim 1875]

Konusu: Ahyolu Bergos Kasabası'nda bulunan ve geliri belediye işlerinde harcanmak üzere mahalli belediye dairesi tarafından 1500 liradan fazla akçenin harcanmasıyla, üzerine dükkân ve başka binalar ve bir de rüşdiye mektebi inşasıyla imar edilen yerler üzerinde tasarruf iddiasında bulunmuş olan ahaliden Hacı İsmail Ağa'yı kaymakam ile müftü korumaktadır. Ayrıca araştırıp bulduğu yalancı şahitlerin şahitliğini kabul etmiş ve şeri kanunun gereğinin yapılmasını talep ettikleri Horozlar Çiftliği mutasarrıfı Burkolof'un 150.000 dönüme yakın arazisine yapılan saldırılar ve müdahalelerden dolayı köylerin ahâlisi tarafından bildirilen şikâyetlere kulak asmamış oldukları iletilmiştir. Bu olayların etraflıca araştırılıp anlaşılacak duruma göre gerekenin yerine getirilmesi ve işin esasının haber edilmesi gereklidir.

Sayfa 97

Numara: 3268

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Haklarında beyân olunan töhmetden iddi'â-yı berâ'etine dâ'ir muharrerü'l-esâmi kesân imzâsıyla Filibe'den gelen telgrafnâme leffen irsâl kılınmağla sûret-i istid'âya ve hakikat-i maslahata nazaran iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında.

Fi 6 N [12]92 [6 Ekim 1875]

Konusu: Haklarında olan suçlamadan dolayı aklanma iddasına dair adı geçen kişinin imzasıyla Filibe'den gelen dilekçe suretine ve meselenin hakikatine göre gereğinin yerine getirilmesi ve yardımda bulunulması siyakında.

Numara: 66

Bu dahi

Ahyolu Bergos Kazâsı dâhilinde olub mukaddemâ bi'l-müzâyede bir yük otuz bin gurûş bedel ile 'uhdesine bâ-tapu tefvîz olunan Aharbânlı Karyesi'nin i'mârı zımında beş altı bin lira masraf itdiği hâlde A'rif ve Rıf'at Ağalar tarafından cebren müdâhale ve mezrû'atı itlâf idildiğinden bahisle men'î hakkında Hacı Sava tarafından virilen 'arz-ı hâl üzerine Defter-i Hakâni Nezâret-i behiyyesiyle icrâ kılınan muhâbereyi şâmil tezkirenin sûreti ihrâc itdirilerek leffen irsâl-i savb-ı devletleri kılınan mütâla'asından müstebân olacağı vecihle karye-i mezkûrede vâki' münâza'un fihâ olan arâzi fi'l-asl mahlûldür denilmesi üzerine mevki'-i müzâyedeye konulmuş ise de mu'ahharan mûmâ-ileyhimâ A'rif ve Rıf'at Ağalar tarafından iddi'â-yı tasarruf olunmasına mebnî muhâkemenin icrâsı ve karar-ı müzayedenin dahi netîce-i muhâkemeye ta'lîki husûsu mahalline bildirilmişken netîce-i muhâkemeye intizâr olunmayarak arâzi-i mezkûrenin merkûm Sava 'uhdesine ihâle kılınması müzâyedenin fesâddan hâli olmamasını îmâ iylediği ve arâzi-i mezkûre üzerine ebniye inşâsı ise zaten irâde-i seniyye istihsâline mütevakkıf olub bu bâbda iddi'â olunan zarar ve ziyân nizâmen mesmû' olamaz ise de merkûm orada ol sûretle karye teşkiline kim ruhsat vermişdir ve mezrû'atı hakîkaten itlâf edilmiş midir buralarının savb-ı devletlerinden lüzûm-ı isti'lâmı der-miyân olunmasıyla tahkîkât ve muhâkemât-ı mukteziye bi'l-icrâ sûret-i cereyân-ı maslahatın ve arâzi-i mezkûre hod-be-hod mahallince ne sûretle ihâle olunduğunun ve şimdiki hâle der-miyân olunan zarar ve ziyânından 'ibâret bulunduğuna bâ-mazbata îzâhan inhâsına himmet buyrulması siyakında şukka.

Fi 7 N [12]92 [7 Ekim 1875]

Konusu: Ahyolu Bergos Kazası'nda olup olub daha önce müzayede ile 1 yük 30.000 kuruş bedel ile üzerine tapu ile bırakılan Ahıryanlı Karyesi'nin imarı için beş altı bin lira masraf ettiği halde Arif ve Rifat Ağalar tarafından zorla müdahale yapıldığından ve ekinlerin yok edildiğinden bahisle müdahalenin durdurulması hakkında Hacı Sava tarafından verilen dilekçe üzerine Defter-i Hakani Nezareti ile yapılan haberleşmeyi de kapsayan tezkirenin sureti çıkarılarak ekleriyle birlikte gönderilmiştir. Tezkirenin

mütalaasından anlaşılması olacağı üzere Ahıryanlı Karyesi'nde bulunan ve hakkında ihtilafı olan arazi aslında mahluldür denilmesi üzerine müzayede ile satılmıştır. Sonradan Arif ve Rıfat Ağalar tarafından yapılan tasarruf iddiasına dayanan yargılanmanın yerine getirilmesi ve arazinin satış kararının yargılanma sonucuna bağlanması durumu mahalline bildirilmişken mahkeme sonucu beklenmeyerek arazinin Sava üzerine bırakılması satışın doğruluğuna işaret ettiği gibi ve arazi üzerine bina inşası ise zaten irâde-i seniyye alınmasına bağlı olup bu babda iddia olunan zarar ve ziyan kanunen duyulamaz ise de o kişinin orada karye teşkiline kim ruhsat vermiştir? ve ekinleri hakikaten yok edilmiş midir? Bu yerler ile ilgili savb-ı devletlerine bilgi verilmesi gereklidir. Tahkikât ve yargılamaların yapılarak arazinin ne şekilde ihale olunduğunun ve şimdiki duruma beyan olunan zarar ve ziyandan ibaret bulunduğu mazbata ile açıklanarak ulaştırılması vilâyete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 98

Numara: 3

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Ba-irâde-i seniyye te'sîsi der-dest olan 'Azîziye Postası'nın şu'ûbâtından olmak üzere Yanbolu ile Şeytancık beyinde müceddeden bir tatar postası teşkil olunacağından buna 'â'id mu'âmelâtın tesviyesi zımında tatarân müdürü 'izzetlü 'Abdurrahman Ağa vilâyet-i celîlelerine i'zâm kılınacağı beyânıyla hakkında mu'âvenât-i lâzime icrâsı Posta ve Telgraf Nezâret-i behiyyesinden iş'âr kılınmış olmağla mûmâ-ileyhin umûr-ı me'mûresinin teshîline himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 N [12]92 [7 Ekim 1875]

Konusu: Irâde-i seniyye ile tesis edilecek Aziziye Postası'nın şubelerinden olmak üzere Yanbolu ile Şeytancık arasında yeni bir tatar postası kurulacağından buna ait işlerin düzenlenmesi ve dolayısıyla tatarların müdürü Abdurrahman Ağa'nın Edirne Vilayeti'ne gönderilmesi.

Numara: 6958

Bu dahi

Sıdika Hâtûn tarafından virilen 'arz-ı hâlde zevci Afganlı Hacı 'Abdürrahim kendüsiyle yetimlerini bilâ-nafaka sekiz mâhdan berü bırakıp Uzuncaabad panayırına gitmiş olduğundan ve şiddet-i zarûretten bahisle ihzârı istid'â kılınmağla ve merkûmun şer'an infâk ve i'âşelerine mecbûr olduğu zevcesiyle evlâdını böyle hâl-i

perişânîde bırakması gayr-ı câ'iz bulunmağla sûret-i istid'âya nazaran iktizâ-yı hâlin icrâ ve inbâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 10 N [12]92 [10 Ekim 1875]

Konusu: Sıdika Hatun tarafından verilen dilekçede zevci Afganlı Hacı Abdürrahim'in kendisiyle yetimlerini sekiz aydan beri nafakasız bırakıp Uzuncaabad panayırına gittiğinden ve zor durumda kaldığından bahsedilmektedir. Afganlı Hacı Abdürrahim'in şeriata göre ailesini besleme ve geçindirmede zorunlu olduğu belirtilmiş ve zevcesiyle evladını böyle perişan halde bırakması yakışsız bulunmuştur. Buna göre gerekenin yapılması ve sonucun haber verilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Cevâb hânesi

İşbu emirnâme-i sâminin vusûlünden bahisle keyfiyyet Filibe Mutasarrıflığı'yla muhâbere olunarak alınan cevâbda merkûm her ne kadar taharrî olunmuş ise de bulunamadığı beyânıyla Fi 10 Za 92 târihli ve yüz doksan iki numaralı vilâyet-i müşârun-ileyhânın tahrîrâtı bi'l-varaka hıfz olunmuştur.

Konusu: İşbu emirnâme-i sâminin gelmesinden bahisle işin esasının Filibe Mutasarrıflığı'yla haberleşilmesi sonucu alınan cevapta Afganlı Hacı Abdürrahim her ne kadar araştırılmış ise de bulunamadığı beyânıyla 8 Aralık 1875 tarihli ve 192 numaralı adı geçen vilayetin tahrirâtı varaka ile saklanmıştır.

Sayfa 99

Numara: 648

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Muhâcirîn-i Çerâkese'den Hatûh nâm kimesnenin 'alîlü'l-vücûd ve emr-i zirâ'ata iktidârı mefkûd olmasına mebnî mukaddema Ahyolu Bergos Mâl Sandığı'ndan tahsîs olunub bir seneden berü destres olamadığı ma'âşının i'tâsı hakkında vukû'bulan istid'âsı üzerine Zabtiye Nezâret-i celîlesiyle lede'l-muhâbere merkûmun 'illet-i vücûdiyesi ve kâr u kisbe 'adem-i iktidârı muhakkak ve bi'l-vücûh 'âtîfet-i seniyyeye müstehak bulunduğu cihetle sâye-i 'inâyet-vâye-i cenâb-ı şehriyâride zarûret ve sefâletden vikâyesi zımnında mûmâ-ileyhin kat' olunan yevmiyesinin kemâ-kân i'tâsı husûsu Muhâcirîn İdâresi'nin tebliği üzere gelen cevâbda gösterilmiş olmağın ol vecihle icâbının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 13 N [12]92 [13 Ekim 1875]

Konusu: Çerkes göçmenlerden Hatuh isimli kimsenin hasta ve tarlada çalışmaya gücü olmamasından dolayı eskiden Ahyolu Bergos Mal Sandığı'ndan tahsis olunan

ve bir seneden beri alamadığı maaşının verilmesi hakkındaki isteği üzerine Zabtiye Nezâreti ile yapılan haberleşme sonucu Hatuh'un hasta olduğu ve kazanmaya gücü olmadığı belli olmuştur. Hatuh'un maaşının eskisi gibi verilmesi durumu Muhâcirin İdaresi'nden gelen cevapta açıklanmış olup gereğinin yerine getirilmesi ve yardımda bulunulması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 3331

Bu dahi

Tekfurdağı merkezinden Fehim imzâsıyla gelüb bir sûreti leffen irsâl-i sû-yı sâmilere kılınan telgrâfnâmede bir maddeden dolayı Meclis-i Temyiz-i Hukûk'da olan istintâknâmesinin hayli müddet kırâ'at olunmamasından nâşi 'arz-ı şikâyet olunmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk îcâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 13 N [12]92 [13 Ekim 1875]

Konusu: Tekfurdağı merkezinden Fehim imzasıyla gönderilen telgrafnamede bir husustan dolayı Meclis-i Temyiz-i Hukuk'ta olan istintâknâmesinin okunmamasından şikâyet etmektedir.

Sayfa 100

Numara: 7309

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Yanbolu ahâlisinden Vasil oraca bir hizmet-i münâsebede istihdâmını istid'â itmiş olmağla kendüsünün hâline münâsib bir iş bulunduğu hâlde icrâ-yı iktizâsına himmet buyrulması siyâkında şukka-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fi 14 N [12]92 [14 Ekim 1875]

Konusu: Uygun bir hizmette istihdâmını istemiş olan Yanbolu ahâlisinden Vasil'e uygun bir iş bulunduğu takdirde gereğinin yerine getirilmesi konusunda şukka.

Numara: 3332

Bu dahi

Kırkkilise Kazâsı'nın sene-i hâliye a'şarı mültezimleriyle kazâ-i mezkûr hey'et-i meclisi ittifâk ve ittihâd iderek oralarca el-yevm yedi sekiz para alınub satılmakda olan üzümün kıyyesine on dört para takdîr olunduğundan ve bu sûret ahâli hakkında mûcib-i mağdûriyet olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbı istid'âsına dâ'ir kazâ-i mezkûr muhtarân ve sâ'iresi tarafından keşîde kılınan telgrâfnâmelerin sûreti leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk îcâb-ı ma'delet ve

hakkâniyetin icrâsıyla netîce-i keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 17 N [12]92 [17 Ekim 1875]

Konusu: Kırkkilise Kazası'nın sene-i hâliye aşarı mültezimleriyle Kırkkilise Kazası meclis heyetinin 7-8 paradan alınıp satılmakta olan üzümün kıyyesini 14 paradan takdir ettiklerinden ve bu durumun ahalinin mağduriyetine sebep olduğundan bahisle gereğinin yerine getirilmesine dair Kırkkilise Kazası muhtarları ve başkaları tarafından telgraflar gönderilmiştir.

Numara: 7354

Bu dahi

Nikolaki ile Hristaki nâm kimesnelerin Baba-yı 'Atik Kazâsı'nda müştereken mutasarrıf oldukları değirmen kazâ-i mezbûr nâ'ibinin tahrîkâtıyla ba'zı kesân tarafından vukû'bulan müdâhalenin men'ini müsted'î virdikleri 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre îcâb-ı hakkaniyetin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 N [12]92 [19 Ekim 1875]

Konusu: Nikolaki ile Hristaki isimli kişiler Baba-yı Atik Kazası'nda mutasarrıf oldukları değirmene Baba-yı Atik Kazası naibinin tahrîkleriyle bazı kişiler tarafından yapılan müdahalenin durdurulması isteğiyle dilekçe göndermişlerdir. Bununla ilgili araştırmanın yapıpı sonuca göre gerekli hakkaniyetin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 101

Numara: 3356

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Vize Kazâsı'nın doksan senesi a'şarı mültezimlerinin bakiyye-i zimmetlerinin tahsîli zımnında taht-ı tevkîfe alındıklarından bahisle tahliye-i sebîlleri hakkında ba'zı îfâde ve istid'âyı hâvi müte'addid imzâ ile gelen telgrafnâme leffen irsâl-i savb-ı devletleri kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 N [12]92 [19 Ekim 1875]

Konusu: Vize Kazası'nın 1873 senesi aşarı mültezimleri bakiyye-i zimmetlerinin tahsîlinden dolayı gözaltına alındıklarından bahsederek serbest bırakılmalarını istemektedirler.

Numara: 3374

Bu dahi

Pınarhisar Kazâsı'nda bu sene husûle gelen üzümün beher kıyyesi için râyic-i beldeye tatbîkan kat' olunan fi'ât sekiz paraya iblâğ olunduğu hâlde henüz hükûmet-i mahalliyeden cevâb virilmemesi sebebiyle mahsûlat topladılamayıp telef olmakda ve bu yüzden ashâb-ı mahsûl gadr görmekde olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbını müsted'î ba'zı mahallât muhtârânı imzâsıyla gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla ve bu husûsda hükûmet-i mahalliyeye 'â'id vazîfenin sür'at-i icrâsıyla mahsûl ashâbının gadrden vikâyesi lâzımeden bulunmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlin serî'an îfâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 N [12]92 [19 Ekim 1875]

Konusu: Pınarhisar Kazası'nın bazı mahallelerinin muhtarları gönderdikleri telgrafta kazada bu sene yetiştirilen üzümün kıyyesinin değerinin 8 para olarak tebliğ edildiği halde henüz mahalli idareden cevap verilmemesi sebebiyle mahsulün toplatılmadığından, bu yüzden de üzümlerin telef olmaya başladığından, ürün sahiplerinin de bu durumda haksızlığa uğradıklarından şikâyet edilmekte, gereğinin yerine getirilmesi istenmektedir.

Sayfa 102

Numara: 152 / 36

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Bazı fesâd-pîşgâ(h)ın mütecâsir oldukları ef'âl ve ahvâl-i reddiye üzerine ittihâz-ı tedâbiri hâvi şehri-i cârinin yedi'si ve on'u târîhleriyle müverrehan vârid olan iki kıt'a tahrîrât-ı behiyyeleriyle melfûfâtı mütâla'a olundu. Me'âllerinden müstebân olduğu vecihle mefâsid-i vâkı'ada fi'ilen zî-medhal olan ve ahâli-i sâdıkânın cem'iyet-i fesâdiyeye iltihâkı emrinde ba'zı teşvîkât ve tehdîdâta cür'et iyleyen eşhâsın ekseri der-dest idilmiş olduğundan gerek bu bâbda ve gerek erbâb-ı töhmetin bir hey'et-i muhtelite huzûrunda bî-arafâne icrâ-yı muhâkemeleriyle cinâyetlerinin ısbâtı emrinde ittihâz olunan tedâbir muvâfık-ı maslahat görünmüş olduğundan evvel ve ahir sebk iden iş'ârâta tevfikân teşebbüsât ve tahkîkât-ı devletlerinin istikmâl-i netâyicine devam olunmağla beraber madde-i fesâd ba'zı erâzilin eser-i sun' ve fi'ili olub bunda Bulgar milletinin efrâd-ı sâdıkasının re'y ve medhali olmadığını esnâ-yı tedkîkâtta izhâr ve irâ'e ve bu bâbda kendülerine 'ârız olan vahşet ve endîşeyi izâle iylemek îcâb-ı hâlden olmağla burasının dahi nazar-ı dikkat ve i'tinâyâ alınması lâzım geleceği ve 'asker-i mevcûdeye 'ilâveten istenilen piyâde ve süvâriye dâ'ir

ahîren alınan telgrafnâme taraf-ı sâmi-i ser-‘askerîye irsâl kılınarak onun neticesi dahi başkaca bildirileceği beyânıyla şukka.

Fi 21 N [12]92 [21 Ekim 1875]

Konusu: Bazı kişilerin huzursuzluk çıkardıkları ve bunların önlenmesi için tedbir alınmasına dair ay’ın 7’si ve 10’unda gelmiş olan iki tahrirât okundu. Bulgarlar arasında huzursuzluk çıkararak, cinayet işleyen kişilerin tutuklandığı ve yargılanmaya başlandığı, Bulgarlara yapılan vahşet ve bu nedenle yaşanan korkunun ortadan kaldırılıp güvenliğin sağlanması gerektiği, ve mevcut askerlere ek olarak istenilen piyade ve süvariye dair sonradan alınan telgrafnamenin Harbiye Nezaret’ine gönderilerek sonucun daha sonra iletileceği şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 215

Bu dahi

Nefs-i Filibe Kasabası’ndan temüryolu istasyonuna kadar olan tarîki inşâ ve itmâm itmiş oldukları hâlde kasaba-i mezbûre civârında vâki’ olub kurâ ahâlisi cânibinden inşâsı lâzım gelen Değirmendere Karyesi tarikin dahi i’ mâli kendülerine teklîf olunduğundan ve bunun için imâm ve muhtârları taht-ı tevkîfe alındığından bahisle taleb-i ma’deleti hâvi kasaba-i mezkûre ahâlisinden muhaarrerü’l-esâmi kesân imzâsıyla gelen ‘arz-ı hâl mütâla’a ve Nâfi’a Nezâret-i Celîlesi’yle muhâbere olunarak mezkûr Değirmendere tarîki hükûmet-i seniyye ile Rumeli temüryolları işletici kumpanyası beyninde mün’akid mukâvele mûcebince mevkıflara müntehi olmak üzere inşâsı karar-gîr olan turuk-ı ma’lûme ve meşrûtadan bulunmasıyla bunun ‘amele-i mükellefe ma’rifetiyle inşâ itdirilmesi lâzım geleceği alınan cevâbda gösterilmiş ve şu hâle nazaran tarîk-i mezkûr ahâli-i merkûmenin temüryolu istasyonuna kadar inşâsına mükellef oldukları tarîkin bir parçası demek olmasıyla bunun dahi onlara ikmâl itdirilmesi lâzım gelmiş olub ancak beyân olunduğu vecihle ahâli haklarında bundan dolayı habs ve tevkîf gibi mu’âmele-i tazyîkiye vukû’ı mugâyir-i ma’delet-i seniyye bulunduğundan tarîk-i mezkûrun emr-i inşâsınca nizâm-ı mahsûs hâricinde mu’âmelâtın îfâ olunmasının mahalline tenbîh ve tavsiyesine himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 21 N [12]92 [21 Ekim 1875]

Konusu: Filibe Kasabası’ndan demiryolu istasyonuna kadar olan yol inşâ edilip tamamlanmış olup kasaba civarındaki ve köylerin ahalisi tarafından inşâsı gereken Değirmendere Karyesi yolunun da yapılması kendilerine teklif edildiğinden ve bunun için imam ve muhtarların gözaltına alındığından bahisle adalet talebini içeren ve

kasaba ahalisinden aşağıda ismi geçen kişiler imzasıyla gelen dilekçe okunmuş ve Nâfia Nezâreti ile muhabere edilmiştir. Değirmendere yolu hkmet ile Rumeli demiryolları işletici kumpanyası arasında yapılan anlaşma gereğince durakları tamamlamak olmak üzerine inşası karara bağlanmış olan yolların mükellef ameleye inşa ettirilmesi gereği alınan cevapta ifade edilmiştir. Bu duruma göre ahalinin demiryolu istasyonuna kadar olan yolların inşasında mükellef oldukları yolun bir parçası demek olup bunun onlara tamamlattırılması gerekli grlmş, ancak beyan olunduğu üzere ahali haklarında bundan dolayı hapis ve tutuklama gibi uygulamaların olduğu ve bu durumun adalete aykırı bulunduğundan yolların inşası emrinde nizam haricindeki davranışların yerine getirilerek mahalline uyarı ve tavsiyesi gereği yardımıda bulunulması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 103

Numara: 7429

Edirne Vilâyet-i Cefilesi'ne

Mlteziminden Rıf'at Efendi ile Ferhâd Ağa Uzunköprü Kazâsı kâ'im-makâmının müşâreket ve müsâ'adesiyle vukû'a getirdikleri ta'addiyat ve sâ'ir s-i ahvâl ve harekâtından şikâyeti hâvi ahâli vekilleri imzâsıyla gelen 'arz-ı hâl leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış ve mündericâtı lâzımı't-tedkik görünmüş olmağın mevadd-ı iştikâ'iyenin bi'l-etrâf tahkikiyle tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i mukteziyenin icrâ ve neticesinin bu tarafa dahi inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 23 N [12]92 [23 Ekim 1875]

Konusu: Mültezim Rıfat Efendi, Ferhat Ağa'nın Uzunköprü Kazası kaymakamı ile birlikte yaptıkları zulüm ve diğer uygunsuz hareketlerinden şikâyeti içeren ve ahali vekilleri tarafından yazılan dilekçe gönderilmiştir. şikâyet edilen hususun etraflıca araştırılıp gerekenin yerine getirilmesi ve sonucunun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 205

Cevâb Hânesi

İşbu emirnâme-i sâminin vusûlünden bahisle bu makle ahvâl-i gayr-i lâyıkanın külliye vukû'a getirilmediği ve kazâ-i mezkûrun ahâlisinden bu yolda istid'ânâme takdîm itmiş adam bulunamadığı gibi mezkûr 'arz-ı hâlde muharrer rmiy'l-implâ imzâların bir kalemde çıkmış olması dahi 'arz-ı hâl-i mezkûrun mrettibi bir kişi

olub imzâsını koyduğu eşhâsın mündericâtına ‘adem-i vukûf ve ma‘lûmânelerini müsbet bulunduğı anlaşıldığı ifâdesini tazammun Fi 10 Zi‘l-ka‘de Sene 92 târîhli vilâyet-i müşârün-ileyhânın tahrîrâtı bi‘l-vürûd hıfz olunmuşdur.

Konusu: Uzunköprü Kaymakamı ve diğer kişiler ile ilgili yapılan soruşturmada, şikâyet edilen konunun asılsız olduğuna dair 8 Aralık 1875 tarihli Edirne Vilayeti’nden gelen yazı.

Numara: 1200

Bu dahi

Filibe ve Pazarcık ve Peştere ve Praçkova kazalarında mutasarrıf oldukları baltalık ve ormanlardan kat‘ iyledikleri keresteden resm talebiyle haklarında mu‘âmele-i tazyîkiye îkâ‘ olunmakta bulunduğuna dâ‘ir ahâli nâmına olarak mukaddem ve mu‘ahhar vâki‘ olan şikâyât ve müsted‘îyât üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesi’yle cereyân iden muhârebeyi şâmil tezkirenin bir kıt‘a sûreti ihrâc itdirilerek leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınan mütâlâ‘asından müstebân olduğv vecihle müsted‘îyât ve şikâyât-ı vâki‘a kereste tüccârının Filibe ve havâlisinde vâki‘ mîri ormanlarından kesdirüb satdıkları kereste ve travers rüsûmâtından Hazîne-i Celîle’ye bâ-defter zimmetleri olduğv tahkîk iden dokuz yük elli bu kadar bin gurûşun ma‘a güzeşte kendülerinden tahsîli taht-ı karara alınmasından münba‘is olup şu hâlde bunların zimmet-i müsbitelerinin istihsâline teşebbüs olunmasından dolayı şikâyâta hakları olamayacağından kendülerine kat‘iyyen cevâb î‘tâsı lâzım geleceği beyânıyla şukka.

Fi 25 N [12]92 [25 Ekim 1875]

Konusu: Filibe, Pazarcık, Peştere ve Praçkova kazalarında mutasarrıf oldukları baltalık ve ormanlardan kestikleri keresteden resm talebiyle sıkıştırılmış olmalarına dair ahali adına önce ve sonradan yapılmış olan şikâyetler üzerine Maliye Nezareti’yle yapılan muhabereyi kapsayan tezkire sureti mütalaa edilmiş, kereste tüccârının Filibe ve çevresinde olan miri ormanlarından kestirip sattıkları kereste ve travers rüsûmâtından Hazine-i Celile’ye defter ile zimmetleri olduğv anlaşılıp 950 yük 1000 kuruşun kendilerinden tahsilinin karar altına alınmasından ileri gelmiş olup şu halde bunların üzerlerine olan delillerin elde edilmesine teşebbüs edilmesinden dolayı şikâyetlere hakları olamayacağından kendilerine kesinlikle cevap verilmesinin gerekli olduğv beyan edilmiştir.

Sayfa 104

Numara: 157

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Şarköy Kazâsı'na nüzûl iden dolu ve bârândan vukû'a gelen telefât ve hasarâtın beyân-ı mikdârıyla ol bâbda mahallince ittihâz ve icrâ idilen tedâbir ve mu'âmeleye dâ'ir vârid olan tahrîrât-ı devletleri melfûfâtıyla mütâla'a olundu. Zuhûra gelen işbu vâhiye 'akabinde musâb ve muhtâc olan afetzedegânın hüsn-i îvâsıyla tohumluk ve yemeklik tedâriki için kendülerine menâfi' sandıklarından lüzûmu mikdâr akçe ikrâz ve irbâh olunmak gibi ref' ve teskîn-zarûret ve müzâyakaları emrinde masrûf olan ikdâm ve gayret pek isâbet ve bâ'is-i takdîr ve memnûniyet olmağla bu bâbda iktizâ idenlere teblîğ-i sitâyişle beraber musâbîn-i merkûmenin her ne sûretle itfâ-i te'essüre-i ıztırâb-ı bâlları vesâ'ilinin istikmâline himmet buyrulması lâzım geleceği beyânıyla şukka.

Fi 26 N [12]92 [26 Ekim 1875]

Konusu: Şarköy Kazası'na yağın dolu ve yağmurdan meydana gelen zararların beyanı ile mahallince alınan önlemler ve muamelelere dair gelen yazı mutalla olundu. Afetzedelere ihtiyaçlarını karşılamaları için yardım sandıklarından gerekli miktarın borç verilmesi, sıkıntıların giderilmesi için sebat ve gayret ile çalışılmasının isabetli ve takdire şayan olduğu, acıların dindirilmesi için yardımda bulunulmasının gerekli olacağı beyan edilmiştir.

Numara: 3437

Bu dahi

İslimye Sancağı'na tâbi' Bergos Kazâsı dâhilinde vâki' olub mukaddema hükûmet-i mahalliye ma'rifetiyle bi'l-müzâyede Sava nâm kimesneye satılmış olan Ahıryanlı Karye nâm arâziyi bi'l-mübâya'a i'mâr itmiş oldukları hâlde kazâ-i mezkûr ahâlisinden Rıf'at nâm kimesne tarafından bi'l-âhire müdâhale vukû'ıyla iz'âc olunmakda olduklarından bahisle icrâ-yı îcâbı istid'âsını hâvi ahâli vekîli Gospodin imzâsıyla gelen telgrafnâme 22 Receb 92 târihinde vilâyet-i celîlelerine gönderildiği gibi te'kîd-i keyfiyeti hâvi bu kere dahi keşîde olunan telgrafnâme leffen irsâl-ı sû-yı devletleri kılınmağla bi't-tahkîk iktizâsının müsâra'aten icrâsıyla netîce-i keyfiyetin iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 N [12]92 [27 Ekim 1875]

Konusu: İslimye Sancağı'na bağlı Bergos Kazası'nda olan ve önceden mahalli hükûmet tarafından müzâyede ile Sava isimli kimseye satılan Ahıryanlı Karye isimli

araziyi satın alıp imar etmiş oldukları halde Bergos Kazası ahalisinden Rıfat isimli kişi tarafından araziye sonradan müdahale olunmasından rahatsız olduklarından bahisle gereğinin yerine getirilmesini isteyen ahali vekili Gospodin imzasıyla gelen telgrafname 24 Ağustos 1875 tarihinde Edirne Vilayeti'ne gönderilmiştir. Aynı hususta tekrar telgraf gönderilmiştir.

Sayfa 105

Numara: 7567

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Edirneli Şerîfe Hâtûn'un nisâ habshânesi ittihâz olunmuş olan hânesi için bedel-i îcâr olarak kendüsine şehri doksan gurûş virilmekte ise de bunu terk iderek işbu habshâne me'mûrına virilmekte olan şehri yüz gurûş ile yevmî dört 'aded nân-ı 'azîzin kendüsine i'tâsıyla bu me'mûriyetde istihdâmı istid'âsına dâ'ir virdiği 'arz-ı hâl leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla istid'âya nazaran icrâ-yı îcâbına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 L [12]92 [4 Kasım 1875]

Konusu: Edirneli Şerife Hatun'un kadın hapishanesi olarak kullanılan hanesi için icar bedeli olarak kendisine aylık olarak 90 kuruş verilmektedir. Hapishane memuruna verilmekte olan aylığı 100 kuruş ile günlüğü 4 adet ekmeğin kendisine verilmesiyle bu memuriyette kullanılması isteğine dair dilekçe göndermiştir.

Numara: 3493

Bu dahi

Filibe Kazâsı dâhilinde kâ'in Bondvirzive(?) Karyesi ahâlisinin koru-yı hümâyûn dâhilinde vâki' mezra'alarıçün talep olunan ücret hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi karye-i merkûme ihtiyârları imzâsıyla Filibe'den gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla sûret-i istid'âya nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı hâl ve maslahatın îfâsına ve netîcesinin bu tarafa inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 5 L [12]92 [4 Kasım 1875]

Konusu: Filibe Kazası'nda bulunan Bondvirzive Karyesi ahâlisinin koru-yı hümâyûn içerisinde bulunan mezralar için talep olunan ücret hakkında Bondvirzive Karyesi ihtiyârları imzasıyla Filibe'den gelen telgrafname gönderilmiştir. Dilekçe suretine göre araştırmanın yapılmasıyla gerekenin yerine getirilmesi ve sonucunun ulaştırılması şukka ile bidirilmiştir.

Sayfa 106

Numara: 3506

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Ahyolu Bergos Kazâsı'na muzâf Kulağlu nâm mahallde yüz hânedan mürekkeb olarak sâkin oldukları arâzi-i hâliyeyi zirâ'at ve harâsetle i'mâr ve ihyâ ve mîriye 'â'id mürettebâtı edâ ve ihyâ itmekde buldukları hâlde oraya bir sâ'at mesâfede bulunan Rus Kasrı çiftliğinin esbak mutasarrıfı olan Nuri Beğ bedel-i îcâr talebiyle müdâhaleden hâli olmadığından ve bu madde için Mâliye Nezâreti'nden vilâyet-i celîlelerine gönderilen tahrîrâtın hükmü henüz îfâ idilmediğinden bahisle ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Bulgar ahâlisi tarafından gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve bi-vech müdâhale vukû'ı sahîh ise men'î lâzımeden bulunmuş olmağla tahkîkât-ı mukteziyenin bi-hakkın îfâsıyla tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i îcâbiyenin serî'ân icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 L [12]92 [6 Kasım 1875]

Konusu: Ahyolu Bergos Kazası'na bağlı Kulağlu isimli mahallde 100 hane olarak sâkin oldukları, boş topraklarda çiftçilik yapıp burayı imar ettikleri halde oraya bir saat mesafede bulunan Rus Kasrı çiftliğinin eski mutasarrıfı olan Nuri Bey'in bedel-i icar talebiyle müdahaleye başladığı ve bu iş için Maliye Nezareti'nden Edirne Vilayeti'ne gönderilen tahriratın hükmünün henüz yerine getirilmediğinden bahisle Bulgar ahâlisi tarafından telgrafname gönderilmiştir..

Numara: 116

Gelibolu Mutasarrıflığı'na

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'nden havâleten tertîb ve taleb olunan elli bin liradan Gelibolu Sancağı hissesine isâbet iden mikdârının kâmilen ve serî'an Hazîne-i Celîle'ye gönderildiği ifâdesine dâ'ir vârid olan tahrîrât-ı sa'âdetleri ve melfûf pusula mütâla'a-güzâr-ı mecî oldu. Ehemmiyet-i maddeyi takdîr ile bu bâbda dahi masrûf ve meşhûd olan himmet-i bergüzîdeleri ve bâdi-i kemâl-i memnûniyet olduğundan senâ-yı cemîlleri tizkâr ve terkîm-i cevâbnâmeye ibtidâr kılındı.

Fi 11 L [12]92 [10 Kasım 1875]

Konusu: Edirne Vilâyet-i Celîlesi'nden havale olarak tertip ve talep olunan 50.000 liradan Gelibolu Sancağı hissesine isabet eden miktarının eksiksiz ve hızlıca Hazine-i Celîle'ye gönderildiği ifadesine dair tahrirat gelmiştir.

Sayfa 107

Numara: 3584

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Der-sa'âdet'de bulunan komisyoncu Hacı Yusuf'a gönderdiği beş 'aded ipek balyası merkûmun iflâsı zuhûrunu der-meyân ile İstamaki'nin adamı 'Avram nâm kimesne tarafından vukû'bulan talep ve iddi'âya mebnî hükûmet ma'rifetiyle sekuestro tahtına alınmış olmasıyla bu yüzden dûçâr olduğu zarar ve ziyânın istihsâli ve nâmûsunun ikmâli ile beraber mâlının tarafına i'âdesi istid'âsını hâvi Kırkkilise'de mukîm tüccârdan Karamanlı Dimitri imzâsıyla keşîde olunan telgrafnâme leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılınmış olmağla me'âline nazaran ve usûl ve nizâmına tevfiikan mu'âmele-i îcâbiyenin icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 12 L [12]92 [11 Kasım 1875]

Konusu: Kırkkilise'de mukim tüccardan Karamanlı Dimitri gönderdiği dilekçesinde İstanbul'da bulunan komisyoncu Hacı Yusuf'a beş adet ipek balyası gönderdiğini, komisyoncunun iflasının ortaya çıkması üzerine İstamaki'nin adamı Avram isimli kişi tarafından yapılan talep ve iddiasıyla hükûmet tarafından haczedilmesinden dolayı uğramış olduğu zarar ve ziyânın istihsali ve namusunun korunması ile beraber malının tarafına verilmesini istemektedir.

Numara: 163

Bu dahi

Kızanlık Kazâsı kâ'immakâmı sâbık Nazîf Bey'in zamân-ı me'mûriyetinde vukû'a gelen ba'zı ahvâl ve harekâtından dolayı şikâyeti hâvi kazâ-i mezkûr ahâli-i mu'teberânı taraflarından virilen üç kıt'a 'arz-ı hâlin leffiyle makâm-ı vâlâlarından vürûd iden tahrîrât mezkûr 'arz-ı hâller ile beraber mütâla'a-güzâr-ı senâverî oldu. Bunlar da mûmâ-ileyhe 'atf ile beyân olunan ahvâlin kable't-tahkîk sıhhat ve 'adem-i sıhhatine hükm olunamayacağı cihetle zikrolunan 'arz-ı haller leffen i'âde ve tisyâr kılındığından mevâdd-ı müşkilün-bihâ hakkında usûlüne tatbîkan îfâ-yı tedkîkât-ı mükemmele ile îcâb-ı hakkaniyetin icrâsına ve netîce-i keyfiyetin beyân ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında cevâbnâme.

Fi 12 L [12]92 [11 Kasım 1875]

Konusu: Kızanlık Kazası eski kaymakamı Nazif Bey'in memuriyeti zamanında meydana gelen bazı hareketlerinden dolayı Kızanlık Kazası ileri gelen ahali tarafından şikâyetlerini içeren dilekçeler gönderilmiştir. Nazif Bey'e atfedilen

durumların doğru olup olmadığının tespit edilmesi gerektiğinden usulüne uygun olarak tahkikat yapılması bunun sonucunun beyan edilmesi konusunda cevapname.

Sayfa 108

Numara: 7761/7689

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kırkkilise Kazâsı'nın sene-i hâliye a'şâr mültezimiyle kazâ-i mezbûr hey'et-i meclisi ittifâk ve ittihâd iderek üzümlün kıyyesine fâhiş fi'ât takdîr itdiklerinden bahisle ta'dîli hakkında ahâli cânibinden mükerreren vukû'bulan müsted'iyât üzerine vilâyet-i celîlelerine icrâ-yı tebligât olunmuş ve alınan cevâbda ol bâbda mahalline vesâyâ-yı lâzîme yazıldığı ve bir me'mûr dahi gönderildiği bildirilmiş idi. Bu kere dahi birbirini müte'âkib i'tâ olunub merbûtâtıyla ma'an ve leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılınan iki kıt'a 'arz-ı hâlin birinde mültezim ve hey'et-i merkûme üzümlü evvelce takdîr olunan kıymetin fâhiş olduğu ve bu bâbda ahâliye gadr idildiği zâhire çıkacağını derk ile ta'dîl-i kıymete muvâfakat itmeyerek işi güşâ-güşe düşürmekde oldukları ve diğerinde ise tebligât-ı vâkı'a üzerine beher şirehâne için evvelce vaz' ve takdîr olunan bedel-i 'öşr egerçi tenzîl olunmuş ise de râyicine nazaran bu da 'öşürden ziyâde ve südüse karîb bulunduğu gösterilmiş olduğu gibi a'sar-ı merkûme mültezimi Tevfik imzâsıyla bi'l-vürûd kezâlik leffen irsâl kılınan telgrafnâmede dahi evvelce takdîr olunan fi'ât mu'tedil olduğu hâlde beher şirehânededen onar gurûş mahallince ve sekizer gurûş dahi vilâyetce tenzîlât icrâ olunduğu ve bu ise hakkında gadr ve zararı mü'eddi olduğu beyânıyla icrâ-yı icâbı istid'â kılınmış olmağla bu bâbda lâzım gelen tahkîkât ve tedkîkâtın kemâ-hiye hakkıha ifâsıyla alınacak ma'lûmât-ı sahîhaya nazaran ve usûl ve nizâmına tevfikân mu'âmele-i mukteziyenin sūr'at-i icrâsıyla tarafeynin gadrden vikâyesine ve keyfiyetin iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 12 L [12]92 [11 Kasım 1875]

Konusu: Kırkkilise Kazası'nın sene-i hâliye aşar mültezimiyle Kırkkilise Kazası meclis heyetinin anlaşıp birlik olarak üzümlün kıyyesine çok yüksek fiyat belirlediklerinden şikâyetle bunun değiştirilmesi hakkında ahali tarafından verilen dilekçeler üzerine konu Edirne Vilayeti'ne tebligat olunmuş ve alınan cevapta mahalline yapılması gerekenin yazıldığı ve bir memur gönderildiği bildirilmiş idi. Arka arkaya gelen iki dilekçenin birinde mültezim ve Kırkkilise Kazası meclisi heyetinin üzümlün fiyatını düşürmeyerek bu konuda ahaliye merhametsizlik edildiği belirtilmiştir. Diğerinde ise tebligat üzerine herbir şirehane için daha önce belirlenen

öşür bedeli her ne kadar indirilmiş ise de malın değerine göre bu öşürden ziyade ve 1/6'e yakın bulunduğu, aşar mültezimi Tevfik imzasıyla gelen telgrafnamede de önceden takdir olunan fiyatın mutedil olduğu, her bir şirehaneden 10'ar kuruş mahallince ve 8'er kuruş vilayetçe fiyatın indirildiği ve bunun ise zarara sebep olduğu beyanıyla gereğinin yerine getirilmesi istenmiştir. Bu konu hakkında gerekli araştırma ve incelemelerin yapılması, ortaya çıkacak sonuca göre gerekli muamelenin hızlıca yerine getirilmesi, iki tarafın haksızlığa uğramaması ve işin esasısının taraf-ı devletlerine ulaştırılması vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Cevâb hânesi

İşbu cevâb Fi 2Zi'l-hicce 92 târîhinde hulefâdan Reşîd Efendi'ye virilmiştir.

Husûs-ı mezkûr hakkında keşide buyrulan telgrafnâme-i sâminin vusûlünden bahisle kasaba-i mezkûreye me'mûr-ı mahsûs i'zâm olunarak fi'ât-ı mezkûrenin ta'dil idildiğine dâ'ir idâre-i vilâyetden tanzîm olunan mazbata ile Kırkkilise Kazâsı idâre meclisinden gelen mazbatanın leffen gönderildiğini mübeyyin vilâyet-i müşârun-ileyhânın 24 L 92 târîhli ve yüz yetmiş altı numaralı tahrîrâtı bi'l-vürûd hıfz olunmuştur.

Konusu: Edirne Vilayeti'nin üzüm fiyatlarının değiştirildiği hakkında kaza idare meclisi ve vilayet idaresinden gelen mazbataların gönderildiğini beyan eden 23 Kasım 1875 tarihli ve 176 numaralı yazı saklanmıştır.

Sayfa 109

Numara: 7982

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Yorgaki Zarifi bâzergânın bi't-takdîm leffen irsâl-i sû-yı sâmilere kılınan 'arz-ı hâli me'âli Ahyolu Bergos Kazâsı'nda vâki' çiftlikleri ahâlisiyle arâzisine Sazköy karyeli Hâcî 'Ömer ile rüfekâsı her-bâr îrâs-ı mazâr ve hasâr ve envâ'-ı ta'addiyâta ibtidâr idgeldiklerinden ve bu kere de oralarda mutavattın Çerkeslerden bir takımı başlarına celb ve cem' ile mezkûr çiftliklerden birinin ahâlisini darb ve ihâfa ve derûnunda bulunan çeşme ve kuyuyu hedm idüb taşlarını 'arabalarına tahmîlen savuşduklarından bahisle mezkûr çeşme ve kuyunun hey'et-i asliyesi üzere bunlara inşâ itdirilmesiyle beraber ba'demâ bu makûle harekâta cür'et idememeleri zımnında haklarında te'dîbât-ı mukteziyenin îfâsı istid'âsını mutazammın olub 'asr-ı ma'delet-hasr-ı cenâb-ı mülûkânede (...) -nişîn-i emn ü asâyîş olan ahâli ve berâyânın her türlü ta'addiyâtdan masûn olması ve yekdiğere îsâl-i dest-i mazarrat iylememesi matlûb-ı 'âli olarak bu hususlarda dahi takayyudât-ı lâzîmenin icrâsı vezâ'if ve vazîfe-i

hükûmetden bulunduğu ta'rîfden müstağni olduğuna binâ'en bunların harekât-ı merviyesi vâki' ise hilâf-ı rızâ-yı 'âli olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre haklarında terettüb iyleyecek mu'âmelâtın icrâsı ve ba'demâ tecâvüzâta cür'et idememeleri esbâbının istikmâli husûsuna himmet ve netîce-i tahkîkât ve icrâ'âtı bu tarafa da iş'âr ve işâret buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 21 L [12]92 [20 Kasım 1875]

Konusu: Yorgaki isimli tüccar dilekçesinde Ahyolu Bergos Kazası'nda bulunan çiftliklerinin ahali ve arazisine Sazköy karyeli Hacı Ömer ile arkadaşlarının her fırsatta zarar ve hasar vererek çeşitli saldırılarda bulduklarından, oralarda yerleşmiş Çerkeslerden bir takımı toplayarak çiftliklerden birinin ahalisini darp ile korkuttuklarından ve çiftlik içerisinde bulunan çeşme ve kuyuyu yıkıp taşlarını arabalarına yükleyerek götürdüklerinden şikâyet ederek çeşme ve kuyunun önceki gibi inşa ettirilmesini ve bundan sonra saldırganların bu türden hareketlere cesaret etmemeleri için haklarında gerekenin yapılmasını verilmesi istemiştir. Bu rivayet edilen hareketlerin soruşturulması, sonuca göre saldırganların haklarında gereken muamelenin yerine getirilmesi ve bundan sonra tecavüzlere cesaret etmemelerinin sağlanmasının gerektiği vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 110

Numara: 000

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Tekfurdağı Sancağı'nda vâki' Vize Kazâsı hânedânından pederi müteveffâ Ferhad Bey'in hâl-i sıhhat ve hayâtında ve kâ'ide-i nizâmiyesi dâ'iresinde kendüsine terk ve tefvîz itmiş olduğu arâziye hemşîrezâdesi Vasıf Bey tarafından fuzûli vâki' olan müdâhalenin men'î zımnında mahalli hükûmetine mürâca'atla ol bâbda olan senedât-ı resmîyeyi ibrâz ve irâ'e iylediği sırada senedât-ı mezkûrenin pederi müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin takdîr ve kasr-ı yed'i üzerine virildiğini tasdîk ve beyân için Hükûmet-i Şer'îyye tarafından beyyine talep olunması ve ikâme-i şuhûda muktedir bulunmuş ise de senedât-ı nizâmiyenin hüccet-i şer'îyye misillü isbât-ı mazmûnu için şâhid isbâtına hâcet olmadığı gibi mûmâ-ileyh Vâsıf Bey oranın zî-nukûd a'zâsından bulunmak haysiyetiyle li-ecliş-şehâde gelecek olanların hatırına mürâ'atları dahi me'mûl idüğünden 15 Şevval 92 târîhinde sûret-i ferâğ ve takdîri mutazammın mahalli meclisinden tanzîm ve merkez-i livâyâ tesyîr olunmuş ve mûcebince Defter-i Hâkânî'den sened virilmiş olan mazbatanın meydâna ihrâcıyla onun üzerine tahkîkât-ı lâzime bi'l-icrâ hukûkunun muhâfazası istid'â ve ifâdesine

dâ'ir 'Ali Mazlûm Bey tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen irsâl kılındı. Müteneffizân-ı memleketin ibtâl-i hakka cür'etleri ekser mahallde emsâli delâletiyle müsbit olduğundan bu misillü şeylerde vakit ve erbâb-ı hukûku sıyânet-i mültezim bulunmasıyla sûret-i istid'âya tevfikân keyfiyetin bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre muktezâsının serî'an icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 21 L [12]92 [20 Kasım 1875]

Konusu: Ali Mazlûm Bey, Tekfurdağı Sancağı Vize Kazası'nın büyük ailelerinden olan vefat eden babası Ferhad Bey'in hayatta iken kendisine terk ve ihale etmiş olduğu araziye hemşirezadesi Vasıf Bey tarafından yapılan müdahalenin durdurulması için mahalli idareye başvurarak resmi senetleri göstermiştir. Bu sırada senetlerin vefat eden pederinin takdiri ve onayı ile verilip verilmediğine dair Hükûmet-i Şer'iyeye şahit talep etmiş ve şahitlerin bulundurulması sağlanmış ise de senetlerin şahit gösterilmesine ihtiyaç olmadığı gibi Vasıf Bey zengin azalarından olduğu için şahitlik etmek için gelecek olanların Vasıf Bey'in hatırını gözetecekleri beklendiğinden mahalli meclis tarafından 14 Kasım 1875 tarihinde sûret-i ferâğı içeren mazbata düzenlenmiş ve liva merkezine gönderilmiştir. Bunun gereğince Defter-i Hakani'den senet verildiğine dair mazbatanın meydana çıkarılması üzerine gerekli araştırmaların yapılmasıyla hukukunun korunması isteğine ve yukarıdaki açıklamalar içeren dilekçe Ali Mazlum Bey tarafından gönderilmiştir.

Numara: 8129

Bu dahi

Karabet Efendi İslimye Sancağı tahrîrât müdürlüğünden bilâ-sebeb mahcûr ve iki seneden beri boşda kalarak mağdûr olduğundan ve mukaddema vilâyet-i celileleri dâhilinde bulunduğu me'mûriyetlerde dahi hüsn-i hizmeti meşhûd idüğünden yine oraca bir tahrîrât müdürlüğüne ta'yîn emelinde olmağla ve kendüsi ehliyet-i sahîha ve sâniye ashâbından bulunmağla efendi-i mûmâ-ileyhin vusûl-i emniyesiyle tesrîri husûsuna himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Fi 22 L [12]92 [21 Kasım 1875]

Konusu: Karabet Efendi İslimye Sancağı tahrirat müdürlüğünden sebepsiz yere çıkarıldığını, iki seneden beri boşta kalarak mağdur olduğunu ve Edirne Vilayeti tarafından bir tahrirat müdürlüğüne tayin edilmek istediğini belirtmiştir. Karabet Efendi'nin isteğinin yerine getirilmesi hususunda yardım edilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 111

Numara: 3615

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Onluk Karyesi ahâlisi geçenlerde 'asâkir-i zabtiye efrâdından birini itlâf itmiş olduğu gibi bu kere dahi oğlu İbrahim Bey'i nefsi-i Pazarcık'da Çıksalın Mahallesi Hıristiyanı katl ve bir nefer adamını dahi cerh itmiş olduğu hâlde hükûmetce vezâ'if-i tahkîkiyede izhâr-ı tesâhül ve müsâmaha olunmakda olduğuna dâ'ir Kethüdâzâde Emetullah Hanım tarafından ve Pazarcık merkezinden keşîde olunan telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılındı. Fi'il-i katl cinâyâtının eşna'ı olduğu misillü buna mütecâsir olanların dahi serî'an taharrî ve te'dîb ve emsâlinin terhîbi zimmet-i hükûmete müretteb vezâ'if-i mühimmenin akdemi iken vukû'ât-ı mezkûre üzerine hükûmetce rehâvet vukû'ı sahîh ise rehîn cevâz olamayacağından bu bâbda tahkîkât-ı lâzime icrâsıyla muktezâ-yı 'adâlet ve îcâb-ı maslahatın sür'at-i icrâ ve inhâsına himmet buyrulması şukka.

Fi 22 L [12]92 [21 Kasım 1875]

Konusu: Kethüdâzâde Emetullah Hatun tarafından gönderilen dilekçede Onluk(?) köyü ahâlisinin oğlunu öldürdükleri ve diğer işledikleri cinayetler hakkında bilgi verilmiş ve idarecilerin ilgisinden dolayı memnuniyetini ifade etmiştir. Cinayetlerin fazla olduğuna ve buna benzer olaylara cesaret gösterenlerin hızlıca bulunması ve haddlerinin bildirilmesi gerekmektedir. Hükümetin üzerine vazife olan önemli görevlerde daha önceki öldürme ve yaralama olayında gevşeklik gösterilmesinin doğru olamayacağından bu hususta gerekli araştırmanın yerine getirilmesiyle adaletin sağlanması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 104

Bu dahi

Sultanyeri Kazâsı'nda mukaddema inşâ olunub sonradan me'mûrları kaldırılarak hâliyle bırakılmış olan telgrafhânenin kemâ-fi's-sâbık küşâdıyla iktizâ iden me'mûrîn ve edevâtının irsâli lüzûmuna dâ'ir makâm-ı vilâyet-i celîlelerinden tevârüd iden tahrîrât üzerine Telgraf Nezâret-i Behiyyesiyle lede'l-muhâbere kazâ-i mezbûrda tüccârca pek o kadar iş olmamak ve telgraf vâridatı dahi masârifina tekâbü'l idememek hasebiyle me'mûrları kaldırılmış ve bunların edevâtı da toplatdırılmış olduğuna ve eyyâm-ı şitânın hulûlü cihetle hattın temdîdi hayli vakte ve masrafa muhtâc olacağı gibi kazâ-i mezkûrun dahi zaten telgrafhânesi mevcûd olan Hasköy telgrafhânesine dört beş sa'ât mesâfesi bulunduğuna binâ'en müsta'cele

bir iş zuhûrunda Filibe'den Hasköy'e telgraf keşîdesi ve telgrafnâmelerin oradan süvâri zabtiyeler ma'rifetiyle kazâ-i mezkûre irsâli kâbil ve şu hâlde beyhûde ma'âş ve masraf virilmeksizin matlûb hâsıl olacağı cevâben ifâde kılınmış ve bu sûret muvâfık-ı maslahat görünmüş olmağın ol vecihle icrâ-yı icâbına himmet buyrulması siyakında şukka.

22 L [12]92 [21 Kasım 1875]

Konusu: Sultanyeri Kazası'ndaki kapatılmış olan telgrafhanenin açılması ve memurların, aletlerin yollanması gereğine dair Edirne Vilayeti'nden gelen tahrirat üzerine Telgraf Nezareti'yle yapılan haberleşme sonucu Sultanyeri Kazası'nda tüccarlar için çok iş olmaması ve telgraf gelirlerinin masraflarını karşılamaması dolayısıyla burasının kapatıldığı, aletlerinin de toplattırıldığı, kış mevsimine girilmesi nedeniyle hattın uzatılmasının hayli vakit alacağı ve masraflı olacağı belirtilmiştir. Ayrıca Sultanyeri Kazası'nın zaten telgrafhanesi var olan Hasköy'e dört beş saat uzaklığı bulunduğundan ihtiyaç durumunda Filibe'den Hasköy'e telgraf çekilmesi ve telgrafnamelerin oradan süvâri zabtiyeler tarafından Sultanyeri Kazası'na yollanabileceğinden boşuna maaş ve masraf verilmeksizin talebin karşılanacağı cevaben ifade edilmiş ve bu bilgi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 112

Numara: 8078

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Dîvân-ı Ahkâm-ı 'Adliye Muhâkemât Dâ'iresi Kalemi hulefâsından Süreyya Bey'in Edirne Kazâsı muzâfâtından Ada Nâhiyesi'nde pederinden müntakilen mutasarrıf olduğu çiftliğin nısfına 'ammizâdesi 'Ali Bey tarafından vukû'bulan müdâhaleden nâşi vâki' olan istid'â ve ifâde ve zât-ı vâlâ-yı Meşîhât-penâhî ile cereyân iden muhâbere üzerine mahallinde şer'-i şerîf ve meclis ma'rifetiyle rü'yet ve tedkîk-i maslahat olunarak tebeyyün idecek hâle göre icâbının icrâ ve muktezâsının bâ-i'lâm ve mazbata beyân ve inhâsı Fi 16 R 92 târihiyle makâm-ı senâverîden bâ-tahrîrât iş'âr idildiği ve henüz cevâbı gelmediği kayden anlaşılmış ve mîr-i mûmâ-ileyhin te'kîd-i keyfiyet idilmesi istid'âsıyla virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk icâb-ı hâlin iş'âr-ı sâbika tevfiikan ifâsıyla netîcesinin sür'at-i iş'ârına himmet buyrulması siyakında şukka.

Fi 23 L [12]92 [22 Kasım 1875]

Konusu: Divan-ı Ahkâm-ı Adliye Muhakemat Dairesi Kalemi halifelerinden Süreyya Bey'in Edirne Kazası'ndaki Ada Nahiyesi'nde babasından kalan mutasarrıfı

olduğu çiftliğin yarısına amcazadesi Ali Bey tarafından yapılan müdahaleden dolayı bazı istekleri içeren dilekçe göndermiştir. Konu ile ilgili Şeyhülislamlık ile muhabere edilmesi üzerine mahallinde şer‘-i şerîf ve meclis tarafından bu durumun araştırılması kararlaştırılmıştır. Sonunda anlaşılacak duruma göre gereğinin yerine getirilmesi ve mazbatanın 22 Mayıs 1875 tarihinde makama yazıyla gönderildiği ve yazının henüz cevabının gelmediği kayıtlardan anlaşılmıştır. Süreyya Bey isteği ile ilgili tekrar dilekçe göndermiş olup, konunun araştırılarak açıklığa kavuşturulması, sonucun da taraf-ı devletlerine gönderilmesi için vilayete şukka yazılmıştır.

Numara: 307

Bu dahi

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne’ye bu kere hicret iden Çerâkese’den Bascah nâm kimesnenin beş neferden ‘ibâret olan hânesi halkıyla Ahyolu Kazâsı’nda tavnin olunmak üzere ol tarafa i’zâm kılındığından vusûlünde tûl-i müddet hâl-i müsâferet ve sefâletde bırakılmayıb ta‘limât-ı mü’essese ahkâmına ve emsâline tevfiikan ve serî‘an emr-i iskânının icrâsıyla kayd-ı zarûretten vikâyeleri husûsunun taraf-ı vâlâlarına iş‘ârı Muhâcirîn İdâresi’nin tebliği üzerine Zabtiye Nezâret-i Celîlesi’nden bâ-tezkire ifâde kılınmış olmağla ol vecihle iktizâsının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 24 L [12]92 [23 Kasım 1875]

Konusu: Çerkezler’den Bascah isimli kişinin beş kişilik hanesiyle Ahyolu Kazası’nda yerleştirilmek üzere gönderildiğinden oraya ulaştıklarında uzun zaman misafirlik ve sefalette de bırakılmayıp talimatların uygulanması gerekmektedir. İskân emrinin hızlıca yerine getirilmesiyle göçmenlerin sıkıntılardan korunmaları Muhâcirîn İdâresi’nin tebliği üzerine Zabtiye Nezareti’nden tezkire ile ifade kılınmıştır. Bunun üzerine gereğinin yerine getirilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 113

Numara: 2619

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Vilâyet-i Celîleleri dâhilinde kâ’in Aydos Kazâsı’yla havâlisinde bir takım eşhâs-ı muzırira zuhûr iderek ebnâ-yı sebile îsâl-i dest-i ta‘addi ve hasâr iylemekde oldukları istihbâr kılınmış ve bu makûlelerin tedâbir ve teşebbüsât-ı mü’essire semeresiyle ahz u girift olunarak haklarında mu‘âmele-i îcâbiyenin ifâsıyla men‘-i mükâbere ve

mazarratı lâzımeden bulunmuş olmağla îfâ-yı iktizâsıyla netîcesinin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 24 L [12]92 [23 Kasım 1875]

Konusu: Edirne Vilayeti'nde bulunan Aydos Kazası çevresinde bir takım zararlı kişiler ortaya çıkmıştır. Bu kişilerin yolculara saldırdıkları ve zarar verdikleri haber alınmıştır. Saldıranların yakalanmaları, haklarında gerekli gerekli muamelenin yerine getirilmesi ve sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 184

Cevâb Hânesi

İşbu emirnâme-i sâminin vusûlünden bahisle geçende Karınabad Kazâsı'nda ba'zı yolcuların nukûd ve eşyâsı gasb olduğu haber alınması üzerine taharriyât-ı lâzıme icrâ kılındıkda ve zarûret-i mezkûreye cür'et iden dört nefer Çerkes olduğu anlaşıl原因 olarak mezkûr Çerkesler 'ahz u girift ile Meclis-i De'âvi-i Kazâ'da istintâkları icrâ kılınmakda ve daha bu gibi eşhâs-ı muzırranın arkaları bırakılmayıb takayyüdât-ı kâmile ile her tarafca sıkışdırılmakda olduğundan onların dahi karîben ele geçirileceği me'mûl-i kavî idüğü İslimye Mutasarrıflığı'ndan alınan telgrafnâmeden anlaşıl原因 idüğü mutazammın Fi 6 Za 92 târîhli ve yüz seksan dört numrolu vilâyet-i müşârun-ileyhânın tahrîrâtı bi'l-vürûd hıfz olunmuştur.

Konusu: İşbu emirname-i sâminin gelmesinden bahisle geçende Karınabad Kazası'nda bazı yolcuların paraları ve eşyalarının gasp edildiğinin haber alınması üzerine gerekli araştırmalar yapılmış ve dört Çerkes yakalanmış, Meclis-i De'âvi-i Kaza'da sorguya çekilmişlerdir. Araştırmaların devam ettiği ve zarar veren şahısların arkalarının bırakılmayıp yakında ele geçirileceklerinin kuvvetli bir ümit ile beklendiği İslimye Mutasarrıflığı'ndan alınan telgrafnameden anlaşıl原因dır. Edirne Vilayeti'nden 4 Aralık 1875 tarihli ve 184 numaralı gelen bu yazı hıfz olunmuştur.

Numara: 325

Bu dahi

Bu kere Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye hicret iden Kırım ahâlisinden 'Abdürrahim iki neferden 'ibâret bir hâne halkı olarak li-ecli'l-iskân Tekfurdağı Sancağı'na i'zâm kılınacağından bunların ol tarafa vusûllerinde tûl-i müddet hâl-i müsâferetde bırakılmayıb ber-mûceb-i ta'limât icrâ-yı iskânlarıyla zarûret ve sefâletden vikâyeleri husûsunun savb-ı devletlerine iş'ârı Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkire ifâde kılınmağla ol vecihle icrâ-yı îcâbına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 28 L [12]92 [27 Kasım 1875]

Konusu: Kırım ahalisinden Abdürrahim isimli kişinin iki kişilik hanesiyle Tekfurdağı Sancağı'na yerleştirilmek üzere gönderildiğinden oraya ulaştıklarında uzun zaman misafirlik ve sefalette de bırakılmayıp talimatların uygulanması gerekmektedir. İskân emrinin hızlıca yerine getirilmesiyle göçmenlerin sıkıntılardan korunmaları Zabtiye Nezareti'nden tezkire ile ifade kılınmıştır. Bunun üzerine gereğinin yerine getirilmesi vilayete şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 7618

Bu dahi

Kırım muhacirlerinden Fatma Hâtûn tarafından virilib Zabtiye Nezaret-i celilesine havale olunan 'arz-ı hâlde zevci A'ma Salih tarafından i'tâ kılınan 'arz-ı hâl üzerine Tekfurdağı Sancağı dâhilinde vâki' Ya'kûbiye Karyesi'nde mutavattın akraba ve hemşehrileri nezdinde icrâ-yı tavnîlerine dâ'ir mukaddemâ yazılan tahrîrâtın henüz icâbî ifâ olunmadığından dolayı dûçâr-ı zarûret olduklarından mu'âmele-i îcâbiyenin icrâsı istid'â olunmuştur. Muhâcirîn haklarında cânib-i Saltanat-ı Seniyye'den şâyân buyrulan müsâ'adât-ı celîle iktizâ-yı 'âlisince bunların tûl-i müddet orada hâl-i zarûret ve sefâletde bırakılmaları lâyük olmayacağından iş'âr-ı sâbık vecihle sür'at-i iskânlarıyla henüz virilmemiş yevmiyeleri olduğu hâlde itdiği te'diye ve ifâsı husûsunda savb-ı vâlâlarına iş'ârı Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâdan bâ-i'lâm ifâde kılınmış olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi Selh-i L [12]92 [29 Kasım 1875]

Konusu: Kırım muhacirlerinden Fatma Hatun tarafından Zabtiye Nezareti'ne havale olunan dilekçesinde kocası Ama Salih tarafından verilmiş olan dilekçe üzerine Tekfurdağı Sancağı'nda bulunan Yakubiye Karyesi'ndeki akraba ve hemşehrileri yakınında yerleştirilmelerine dair önceki yazının henüz gereğinin yerine getirilmediğinden dolayı çaresiz olduklarından ve gerekli muamelenin yerine getirilmesi istenmiştir. Osmanlı Devleti tarafından göçmenlerin uzun zaman çaresiz durumda kaldıkları ve fakir bırakılmalarının yakışmayacağı belirtilmiştir. Göçmenlerin hızlıca iskân edilmeleri ve henüz verilmemiş yevmiyelerinin olduğu ve haklarının ödenmesi gerektiği Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine Zabtiye Nezareti'nden ifade edilmiştir. Buna göre gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 114

Numara: 112

Edirne Vilâyet-i Celilesi'ne

Edirne'den Sarıbey'e kadar olan temüryol hattı üzerinde bulunan bekcilerden Dimo nâm kimesne evvelce re'îsine ma'lûmât virilmeksizin şübhe üzerine hükûmet-i mahalliye cânibinden celb ve habs idilmiş olduğu gibi yine hat-ı mezbûr üzerinde işlemekte olan 'amele re'îsinin ba'zı kesân tarafından katline ve 'ameleden bir takımının eşyasının sirkatine ictisâr olunmuş ve sûret-i hâl Edirne'de bulunan kısım mühendisi tarafından cânib-i vilâyete dahi beyân ve şikâyet kılınmış olduğu Rumeli Temüryolları'nı işledici kumpanya vekâletinden iş'âr ve ifâde kılınmakla icrâ-yı îcâbı Nâfi'a Nezâret-i behiyyesinden bâ-tezkire izbâr ve kumpanya me'mûrîn ve 'amelesinden ba'zılarının nefislerine sû-i kasd ve bir takımının emvâl ve eşyasını sirkat idenlerin kânûnen te'dîb edilmemelerinden nâşi öteden beri şikâyet vukû'bulmakda olduğu dahi 'ilâve ve tizkâr kılınmıştır. Beyândan müstağni olduğu üzere temüryollarında müstâhdem me'mûrîn ve 'amele ve sâ'irenin insilâb-ı emniyet ve asâyişlerini mücib halât-ı şekâvetkârânenin devâm-ı vukû'ı mazarrat ve müşkilâtı da'vet ideceğinden bu yolda takayyüdât-ı dâ'ime icrâ ve sû-i kasd ve sirkât gibi fezâyihe mütecâsir olanlar haklarında emsâline 'ibret-i mü'essire olacak mu'âmelât-ı kânûniye ifâ olunarak kumpanya me'mûrlarının te'mîniyle bi-hakkın şikâyetine meydan birağılmamasına ve sûret-i teşebbüsât ve icrâ'âtın bu tarafa bildirilmesine himmet buyrulması siyâkında şukka.

3 Za [12]92 [1 Aralık 1875]

Konusu: Edirne'den Sarıbey'e kadar olan demiryolu hattı üzerinde bulunan bekcilerden Dimo isimli kişinin önceden reisine bilgi verilmeksizin şüphe üzerine mahalli idare tarafından götürülüp hapis edilmiş olduğu gibi yine demiryolu hattı üzerinde çalışan işçi reisinin bazı kişiler tarafından öldürülmesine ve işçilerden bir kısmının eşyasının çalınmasına cesaret edilmiştir. Olayın Edirne'de bulunan kısım mühendisi tarafından vilayete beyan edildiği ve şikâyette bulunulduğu Rumeli Demiryolları işletici kumpanya vekâletinden bildirilmiş, gereğinin yerine getirilmesi için de Nafi'a Nezareti'nden tezkire yazılmıştır. Öteden beri bu hususlara dair şikâyetlerin olduğu ve olayların saldırganların kanunen hadlerinin bildirilmemelerinden dolayı kaynaklandığı belirtilmiştir. Cinayet, hırsızlık ve gasp olaylarına kalkışmış olanlar hakkında benzer eylemlere kalkışacaklara da ibret olsun diye kanuni işlemlerin yapılarak, kumpanya memurlarının güvenliklerini sağlaması,

böyle olaylarla ilgili şikâyete meydan bırakılmaması, yapılan işlemlerin devlete bildirilmesi hakkında vilayete şukka yazılmıştır.

Numara: 3733

Bu dahi

Tekfurdağı Sancağı'na tâbi' Midye Kasabası çarşısı civârında vâki' mescid-i şerîfin kurbuna Atanaş ve rüfekâsı cânibinden küşâd olunan ve lede'l-mürâfa'a sedd ve bendine mukaddemâ hükm olunan meyhânenin be-tekrar küşâd olduğundan bahisle ba'zı ifâdât ve müsted'iyâtı hâvi muharrerü'l-esâmi kesân imzâsıyla kasaba-i mezkûreden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla sûret-i istid'âya nazaran ve usûl ve nizâmına tevfikân îcâbının îfâsıyla keyfiyetin bu tarafa da inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 3 Za [12]92 [1 Aralık 1875]

Konusu: Tekfurdağı Sancağı'na bağlı Midye Kasabası çarşısı civarında bulunan mescid-i şerifin yakınına Atanaş ve arkadaşları tarafından açılan meyhane mahkeme kararı ile kapatılmasından sonra tekrar açılmış olduğundan bahisle şikâyet ve istekleri içeren telgrafname aşağıda ismi geçen kişiler imzasıyla Midye Kasabası'ndan gönderilmiştir. Dilekçede bahsedilen durumun araştırılması, sonuca göre gereğinin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 115

Numara: 134

Edirne Vilâyet-i Ceflesi'ne

Vilâyetin ekser cihetlerinde vukû'a gelen mezâlim ve ta'addiyâtından ve be-tahsîs Edirne Kazâ'sına tâbi' Kalifa Karyesi'nde emr-i tahsîlâta me'mûr zabtiye neferât ve zâbitânının nizâmına iki kat fazla olarak harc-ı ferâğ ve intikâl mutâlebesiyle ahâli haklarında îkâ'-ı envâ'-ı renciş ve azâr iylediklerinden şikâyeti mutazammın tevârüd iden varaka-i mufassaladan ihrâc itdirilen sûreti leffen irsâl-i savb-ı vâlâları kılındı. Mütâla'asından müstebân olacağı vecihle şikâyat-ı vâki'anın başlıcası me'mûren karye-i mezkûreye gönderilen zabtiyelerin ber-vech-i meşrûh zâ'id akçe mutâlebe ve tahsîl ve kendülerinin me'kûlâtıyla cevâblarının yiyeceklerini 'aceze-i ahâliye tahmîl gibi harekât-ı i'tisâfkarâneleriyle beraber şu hâller ve etrâf-ı kurâda dâ'imiyü'l-vukû' olan hayvân sirkati misillü insilâb-ı huzûr ve asayişi mü'eddi maddeler cânib-i hükûmete 'arz ve ihtâr olduğu hâlde dahi nazar-ı dikkat ve ehemmiyete alınmaması kaziyeleri olup ta'rife hâcet olmadığı üzere sunûf-ı tebe'a-i Saltanat-ı Seniyye'nin her yüzden mazhar-ı 'adalet ve nâ'il-i nimet-i huzûr ve rahat olmaları

nezd-i 'âlîde be-gâyet mültezim olmasıyla bu husûslara büyük ve küçük bi'l-cümle me'mûrînin 'ale'd-devâm takayyüd ve ihtimâm iylemeleri vezâ'if-i mühimme-i me'mûriyetlerinden iken ta'addiyât-ı mervîye mukârin-i sıhhat ise gerek onlara ve gerek oralarca zabtiyelerin hilâf-ı nizâm para tahsîl ve masârîf-ı zâtîyelerini halefin tahmîl iylemekde olmalarına hükûmetce nazar-ı bî-kaydî ile bakılarak men' olunmaması câlib-i mes'ûliyet olacağı derkâr ve ma'mâfih merkez-i me'mûrîn kazâlarına muvâselet-i düstûrileri az bir zamân olub bu misillü halâtın men' ve ihtimâmına taraf-ı vâlâlarından i'tina idileceği emr-i aşikâr bulunmağla varaka-i meb'ûse münderecâtı nazar-ı tedkîk ve mutâla'aya alınarak sahîhan vukû'bulmakda ise men'î husûsunda tedâbir-i mukteziyenin ittihâz ve icrâ ve netîce-i tahkîkât ve maslahatın beyân ve inhâsına sarf-ı mukadderet buyrulması siyâkında şukka.

6 Za [12]92 [4 Aralık 1875]

Konusu: Vilayetin pek çok yerinde ve Edirne Kazası'na bağlı Kalifa Karyesi'nde tahsilat memurları, zabtiye neferleri ve zabitleri düzene aykırı iki kat fazla vergi istemekte, halka baskı ve eziyet etmektedirler. Şikâyet edilen hususların başlıcaları; memur olarak Kalifa Karyesi'ne gönderilen zabtiyelerin fazla akçe talebi ve tahsili, kendilerinin ve beraberindekilerin iaşesinin aciz ahaliye yüklenmesi gibi zulüm ve haksızlığa sebep olan hareketlerle beraber karyelerin etrafında devamlı olarak meydana gelen hayvan hırsızlığı gibi soygunların olmasıdır. Bunlar yetkililere bildirilmiş olduğu halde dikkate değer görülmemiş ve uyarılara önem verilmemiştir. Halkın her yönden adaletle şereflenmesi ve huzur içinde rahat yaşamalarının sağlanması devlet tarafından son derece önemli bir husus olarak görüldüğünden büyük ve küçük bütün memurların görevlerinde dikkatle çalışmaları gereklidir. Memurların kanuna aykırı para alması ve şahsi giderlerini halka yüklemeleri ile şikâyette belirtilen diğer hususların incelendiği ve yazılanların doğru olduğu anlaşılmiş olup bu tavır ve davranışların durdurulması için gerekli önlemlerin alınıp araştırma sonucunun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 116

Numara: 3761

Edirne Vilâyet-i Ceflesi'ne

Bergos Kâ'im-makâmı 'Âkif Efendi'nin adamı Mustafa kendüsünün birâderi 'Ali'yi tabanca kurşunuyla darb ve itlâf itmiş olduğu hâlde bununla rüfekâsının sathîce istintâkları icrâ ile iktifâ olunduğundan bahisle taleb-i ma'deleti hâvi Hüsnü imzâsıyla mahall-i mezkûr merkezinden gelen telgrafnâme leffen savb-ı vâlâlarına

irsâl kılındı. A‘zam-ı cinâyât olan katl maddesinde şer‘an ve nizâmen tahkîkât ve tedkîkât-ı mükemmele icrâsıyla mütecâsir olan kimsenin zâhire ihrâcı vezâ‘if-i hükûmetden iken işin gevşek tutulduğu sahîh ise bi‘l-vücûh rıza-yı ‘âlinin ve sıfat-ı me‘mûriyetin hilâfı olarak kat‘an câ‘iz olmayacağından ol bâbda lâzım gelen tahkîkâtın îfâsıyla sâbit olacak hâle göre mu‘âmele-i şer‘iye ve nizâmiyenin icrâsı zımında keyfiyetin bâ-i‘lâm ve mazbata inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 Za [12]92 [4 Aralık 1875]

Konusu: Hüsnü tarafından gönderilen telgrafta biraderi Ali’nin Bergos kaymakamı Akif Efendi’nin adamı Mustafa tarafından tabancayla vurularak öldürüldüğü, arkadaşlarıyla beraber yüzeysel olarak sorguya çekildiklerinden şikâyetle adalet adalet istemektedir. Cinayet gibi büyük bir suçun şer‘en ve kanunen mükemmel bir şekilde soruşturulması gerekirken bu işin gevşek tutulduğu doğru ise bu caiz olmayacağından gereken tahkîkâtın yapılması, sonuca göre şer‘i hüküm ve nizamın yerine getirilmesi, ilam ve mazbatasının gönderilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 3774

Bu dahi

Ahyolu Bergos Kazası’na tâbi‘ ‘Osmânlı Karyesi’nde sâkin muhâcirîn-i Çerâkese’den ‘Osmân Bey Nikola(?) Karyesi’ne gider iken esnâ-yı râhda katl ve i‘dâm olunduğu refiki Hurşîd dahi cerh idildiğinden bahisle icrâ-yı îcâbı hakkında Mustafa imzâsıyla kazâ-i mezkûr merkezinden keşîde kılınan telgrafnâme leffen irsâl-i savb-ı vâlâları kılındı. Me‘âlinde hâdise-i mezkûre üzerine hükûmet-i mahalliyyeye mürâca‘at olunmuş ise de icrâ-yı mu‘âmele-i mukteziyede izhâr-ı te’ehhürât olunmakta bulunduğu ve Bergos Hâkimi bu da‘vâya ehemmiyet virmemiş olduğu der-meyân kılınmıştır. Fi‘il-i fazîh-i katle cür‘et idenlerin ahz u girifti ile haklarında terettüb iyleyecek mu‘âmele-i şer‘iye ve kânûniyenin sür‘at-i icrâsı vezâ‘if-i hükûmetden olduğundan merkûmun kâtili her kim ise ele getirilerek maktûlün veresesıyla muhâkemesi bi‘l-icrâ mücâzâtı zımında i‘lâm ve mazbatasının bu tarafa irsâline ve bundan dolayı te’kîde hâcet bırakılmamasına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 6 Za [12]92 [4 Aralık 1875]

Konusu: Mustafa imzasıyla çekilen telgrafta Ahyolu Bergos Kazası’na bağlı Osmanlı Karyesi’ndeki Çerkes muhacirlerinden Osman Bey’in Nikola(?) Karyesi’ne giderken yolda öldürüldüğü ve arkadaşı Hurşid’in de yaralandığı, olay hakkında

mahalli hükmete başvuruda bulunmuş ise de gerekli muamelenin yerine getirilmesinin ertelendiği ve Bergos Hâkiminin bu davaya önem vermediği anlatılarak gereğinin yapılmasını istemiştir. Telgrafta bahsedilen cinayete ve saldırıya cesaret edenlerin yakalanması ile haklarında gerekli muamelenin hızlıca yerine getirilmesinin hükümetin görevlerinden olduğu belirtilerek Osman Bey'in katili her kim ise ele geçirilerek yargılanması, ilam ve mazbatasının gönderilmesi ve bundan dolayı bu yazının tekrarlanmasına gerek bırakılmaması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 117

Numara: 8572

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Savadecof nâm kimesnenin Ahyolu Bergos Kazâsı'nda mukaddemâ bi'l-müzâyede bir yük otuz bin gurûşa bâ-tapu 'uhdesine tefvîz idilmiş olan Ahıryanlı arâzisine kazâ-i mezkûr vücûhundan Rıf'at ve 'Ârif ağalar tarafından ikâ' olunan müdâhalenin men'î hakkında ba'zı ifâdeyi hâvi bu kere dahi virdiği 'arz-ı hâl leffen irsâl kılınmış ve bu maddeye dâ'ir mukaddema vukû'bulan istid'âsı ve Defter-i Hakâni Nezâret-i behiyyesiyle cereyân iden muhâbere üzerine isti'lâmı hâvi 27 Ramazan 92 târihinde tahrîrât tastîr olunarak henüz havâle vürûd etmediği kayden anlaşılmış olmağla mezkûr isti'lamnâme mündericâtına tevfikân icâbının sür'at-i icrâsıyla keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 Za [12]92 [5 Aralık 1875]

Konusu: Savadecof isimli kişi Ahyolu Bergos Kazası'nda müzayede ile bir yük 30.000 kuruşa aldığı Ahıryanlı arazisine Ahyolu Bergos Kazası ileri gelenlerinden Rıfat ve Arif Ağalar tarafından yapılan müdahalenin durdurulması hakkında bazı ifadeyi içeren dilekçe göndermiştir. Daha önceden de bu konu ile ilgili verdiği dilekçesi ve Defter-i Hakani Nezareti ile muhabere edilmiş olduğu, yazısının 27 Ekim 1875 tarihinde yazıldığı, ancak henüz havale gelmediği kayden anlaşılmıştır.

Bu dahi

Çorlu Kazâsı dâhilinde mutasarrıf olduğu Hacı Şeremet nâm çiftlik arâzisini ol civârda vâki' 'Alefli Karyesi'nde sâkin muhâcirîn-i Çerâkese hod-be-hod zirâ'at ve hırâset ve hâsılâtı sirkat ve hayvânâtı ra'ye mûmâna'at ile envâ'-ı ta'addiyât ve mazarrat ikâ' iyledikleri ve lede'l-mürâca'a hükûmet-i mahalliye cânibinden ifâ olunan tenbîhât ve te'kîdâtı 'adem-i ısga ile mu'âmele-i sâbıkalarını icrâya müdâvemet itdikleri beyânıyla men'-i müdâhaleleri vesâ'ilinin istihsâli istid'âsına

dâ'ir Ereğli hânedânından Ahmed Ağa cânibinden virilen 'arz-ı hâl leffen ashab-ı devletlerine irsâl kılınmış ve 'asr-ı ma'delet-hasr-ı cenâb-ı mülûkânede hiç ferdin mâl ve emlâkine âherin müdâhale ve tecavûzkârâne mu'âmelesi kat'iiyen câ'iz olmadığı hâlde muhâcirîn-i merkûmenin beyân olunan hâl ve hareketi vâki' ise men'î ve kendülerinin te'dîbi vezâ'if-i hükûmetden bulunmuş olmağla sûret-i istid'âya nazaran tahkîk-i keyfiyetle iktizâ-yı hâl ve maslahata göre mu'âmele-i icâbiyenin ifâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

9 Za [12]92 [7 Aralık 1875]

Konusu: Çorlu Kazası'nda mutasarrıfı olduğu Hacı Şeremet isimli çiftlik arazisine civarındaki Alefli Karyesi'nde sâkin Çerkes muhacirlerinin gelerek hasılatı çaldıkları ve hayvanların otlatılmasına engel oldukları ve çeşitli saldırılarla kendisini zarara uğrattıkları, şikâyeti üzerine mahalli idare tarafından ikaz edilmelerine rağmen eski davranışlarına devam ettikleri beyanıyla yapılan müdahalenin durdurulması isteğine dair Ereğli hanedanından Ahmed Ağa tarafından dilekçe gönderilmiştir. Hiçbir ferdin mal ve emlakına müdahale ve sadırılarda bulunulmasının kesinlikle doğru olmadığı, beyan olunan durum ve hareketin durdurulması, Çerkes göçmenlere hadlerinin bildirilmesinin idarenin görevi olduğu belirtilmiştir.

Sayfa 118

Numara: 3815

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Tekfurdağı'nda vâki' selhhânenin memlekete ba'îd mesâfede bulunmasından ve orada zebh idilmekde olan ağnâmdan alınan resmin tezyîd idilmesinden dolayı ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi kassab esnâfı imzâsıyla keşide olunan telgrafnâme leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınmağla me'âline nazaran icâbının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 10 Za [12]92 [8 Aralık 1875]

Konusu: Mezbahanenin Tekfurdağı'nda bulunmasından ve orada kesilmekte olan koyunlardan alınan resmin arttırılmasından dolayı bazı ifade ve isteği içeren ve kasap esnafi imzasıyla telgrafname gönderilmiştir.

Numara: 3816

Bu dahi

Kırkkilise Kazâsı'nın sene-i hâliye üzüm mahsûlüne fâhiş fi'ât takdîr olunduğundan bahisle ta'dîli hakkında ahâlî ve fi'ât-ı mukarrerenin mu'tedil olduğu beyânıyla ibkâsına dâ'ir mültezimîn câniblerinden yekdiğerine mübâyin vukû'bulan

müsted'iyât-ı mütevâliye üzerine icrâ-yı îcâbâtı mukaddem ve mu'ahhar savb-ı vâlâlarına iş'âr kılınmış ve ahîren alınan cevâbnâme-i devletlerinde bu husûs için kazâ-i mezkûre me'mûr-ı mahsûs i'zâm kılınarak fi'ât-ı mezkûrenin ta'dîl ve tenzîl idildiği beyân olunmuşdu. Bu kere mültezimîn imzâsıyla gelib leffen irsâl kılınan telgrafnâmede işbu fi'âtın tezyîl olunmuş olması haklarında ne sûretle zarar ve hasârı intâc ideceğinden bahisle kabul olunacağı beyân mademki fi'âtın ibkâ idilmediği hâlde tezyîl kılınan mikdâra nisbetle 'uhdelerinde bulunan a'sâr bedelinden tenzîlât icrâsı serd ve ityân olunmuş olmağla iktizâ-yı maslahat ve ma'deletin icrâ ve netîcesinin beyân ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 13 Za [12]92 [11 Aralık 1875]

Konusu: Kırkkilise Kazası'nın sene-i haliye üzüm mahsulüne yüksek fiyat konulması hakkındaki şikâyetler.

Sayfa 119

Numara: Tahrip

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kırkkilise Kazası müftisi Ahmed Hamdi Efendi'nin yerlûden olması ve müftiliği imtidâd itmesi cihetlerle kesb-i nüfûz iderek harekât-ı gayr-ı marziyesiyle ahâliyi rencîde itmekde bulunduğundan bahisle bi't-tebdîl yerine Hâfız Ahmed Efendi'nin ta'yîni istid'âsını hâvi mukaddem ve mu'ahhar gelen 'arz-ı hâl ve telgrafnâme üzerine zât-ı vâlâ-yı Meşîhat-penâhî ile cereyân iden muhâbere cevâbında müfti-i mûmâ-ileyhin lehine ve 'aleyhine olarak Bâb-ı Vâlâ-yı Fetva'ya dahi virilmiş olan iki kıt'a 'arz-ı hâl-i 'umûminin irsâliyle tahkîk-i ahvâli taraf-ı devletlerine iş'âr kılındığı cümlesinin birleştirilerek mündericâtına ve cânib-i sâmi-i Fetvâ-penâhî'den vâki' olan iş'âr-ı hükmüne nazaran iktizâ iden tahkîkât ve tedkîkâtın bi'l-îfâ netîce-i hâsılanın serî'an beyân ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Za [12]92 [13 Aralık 1875]

Konusu: Kırkkilise Kazası müftüsü Ahmed Hamdi Efendi'nin yerli halktan olması ve müftülüğünün süresinin uzaması sebebiyle güç kazanmasından dolayı hoş olmayan hareketleriyle ahaliyi küçük düşürdüğü belirtilmiştir. Bundan ötürü değiştirilip yerine Hafız Ahmed Efendi'nin getirilmesi isteğini içeren dilekçe ve telgrafname üzerine Şeyhülislamlık makamı ile muhabere edilmiştir. Buradan alınan cevapta müftünün lehine ve aleyhine olarak Şeyhülislamlığa verilmiş olan iki dilekçede bahsedilen konunun tahkik edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Vilayete

yazılan şukkada bahsedilen konu hakkında gereken araştırma ve incelemenin yerine yapılması, sonucunun hızlıca beyan edilmesi bildirilmiştir.

Numara: 97

Bu dahi

‘Asâkir-i Bahriye-i Şâhâne ta’yînât-ı lahmiye müte‘ahhidi Anastaş Efendi’ye ta’yînât-ı merkûme esmânına mahsûben Hazîne-i Bahriye’nin doksan bir senesi tahsîsâtı için vilâyet-i celîleleri emvâlinden müretteb mebâliğ-i ma‘lûmeden i‘tâsı havâle olunan iki yük elli iki bin gurûşun hulûl iden taksîtleri te’diye olunmamış olduğundan ve bu sûret ta’yînâtı sekte-dâr ideceğinden bahisle tekâsit-i müterâkimenin tesvîyesi ve ba‘demâ hulûl ideceklerin dahi vakt ü zamânıyla i‘tâsı zımında savb-ı vâlâlarına icrâ-yı tebliğât olunması Bahriye Nezâret-i Celîlesi’nden bâ-tezkire iş‘âr olunmuş ve vâkı‘â ta’yînât-ı ‘askeriyenin sûret-i mutarride ve sâlimede te’mîn-i îfâsı havâlâtın vaktiyle ashâbına i‘tâsına mevkuûf bulunmuş olmağla mebâliğ-i muhavveleden taksîti hulûl idenlerle ilerisinin dahi hüsn-i tesvîye ve îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 19 Za [12]92 [17 Aralık 1875]

Konusu: Bahriyelilerin ta’yînât-ı lahmiye işini üzerine alan Anastaş Efendi’ye tayinleri bedellerine mahsuben Hazine-i Bahriye’nin 1874 senesi tahsîsâtı için Edirne Vilayeti mallarından ayrılmış meblağın verilmesi havale olunan 2 yük 52.000 kuruşun taksitlerinin ödenmemiş olduğundan ve bu şekilde olan tedarikleri sekteye uğratacağından bahisle birikmiş olan taksitlerin ödenmesi ve bundan sonra ortaya çıkacak taksitlerin de vaktinde verilmesi Bahriye Nezâreti’nden gönderilen tezkireyle bildirilmiştir. Lahmiyenin devamlı surette eksiksiz olarak sağlanması, havalenin vaktinde sahiplerine ödenmesi, taksitlerin düzenli bir şekilde ödenmesi hususunda gerekenin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 120

Edirne Vilâyet-i Celîlesi’ne

Müteveffâ ‘Aliş Paşa halîlesi Şerîfe ‘Azîme Hânım tarafından bi’l-i‘tâ leffen savb-ı devletlerine irsâl kılınan ‘arz-ı hâlde Üsküdar Nâhiyesi’nde mutasarrıfe olduğu İsmâ‘ilice nâm çiftlik arâzisi meyânında olub mukaddemâ bin gurûş icâre-i maktû‘a ile ‘uhdesine ihâle kılınarak icâresi beher sene tarafından te’diye ve îfâ olunagelen üç yüz kilelik bir kıt‘a tarla ile yüz dönümden ‘ibâret çayırın üç seneden beri maktû‘iyetiyle bi’l-müzâyede tâlib-i aherine ihâle olunmakta ve bu yerler müteveffâ-yı müşârun-ileyin hidemât-ı mesbûkasına mukâbil olarak maktû‘ sûretiyle

familyasına bahş ve ihsân buyrulmuş olduğundan şimdi ol vecihle fekk-i maktû'iyeti mağdûriyetini ve çiftliğinde tenâkus-ı zirâ'atini müstelzîm olmakda bulunduğu beyânıyla arâzi-i mezkûrenin kemâ-kân maktû'-ı kadîmiyle 'uhdesine ihâlesi istid'â kılınmış olduğuna ve müşârun-ileyhin hidemât-ı ber-güzîdesi mesbûk bulunduğundan familyasının dûçâr-ı zarûret ve mağdûriyet idilmesi lâıyk ve revâ olamayacağına binâ'en bi'l-mütâla'a iktizâsının îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 23 Za [12]92 [21 Aralık 1875]

Konusu: Vefat eden Aliş Paşa'nın eşi Şerife Azime Hanım gönderdiği dilekçede Üsküdar Nahiyesi'nde mutasarrıfı olduğu İsmailice isimli çiftlik arazisinin arasında olup 1000 kuruşa kiraladığını, buraların hizmetlerine karşılık daha önceden ailesine bağışlanmış olduğunu, kirasını her sene ödediği 300 kilelik bir tarla ile yüz dönümden ibaret çayırın üç senelik kesintisiyle beraber başkalarına satılacağını, bu durumda mağdur olacağını, burada ziraat yaptıklarını belirterek arazinin eskisi gibi üzerine ihalesini istemektedir.

Numara: 362

Bu dahi

Memâlik-i Mahrûse-i Hazret-i Pâdişâhî'ye bu kere hicret iden Çerkes ahâlisinden Karnik ve refiki Sofar nâm kimesnelerin Bergos Kazâsı dâhilinde mutavattın hemşehrileri nezdinde mu'ine muhtâc birer hâne üzerine kayd ile iskân olunmak için ol tarafa i'zâmları mukarrer olduğundan vusûllerinde müddet-i vefire hâl-i müsâferet ve sefâletde bırakılmayıb ta'limât-ı mahsûsasına tevfikân emr-i tavtînlerinin sür'at-i îfâsı husûsunun taraf-ı vâlâlarına iş'ârı Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden ba-tezkire ifâde kılınmış olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 24 Za [12]92 [22 Aralık 1875]

Konusu: Memalik-i Mahrûse-i Hazret-i Padişâhî'ye göç eden Çerkes ahâlisinden Karnik ve arkadaşı Sofar isimli kişilerin Bergos Kazası'ndaki hemşehrileri nezdinde birer hane üzerine kayıt ile yerleştirilmesi için o tarafa yollanmaları kararlaştırıldığından oraya ulaştıklarında hususi talimata uygun olarak yerleştirilmeleri emrinin hızlıca yerine getirilmesi hususu Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine Zabtiye Nezâreti'nden tezkire ile ifade kılınmıştır. Yazıldığı veçhile gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 121

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne Filibe Mutasarrıflığına

Filibe Sancağı tahrîrât Müdüri Naîm Efendi'nin tavsiyesi ifâde ve kendüsünün erbâb-ı istî'dâd ve istikâmetden idüğü hikâye kılınmış olmağla mûmâ-ileyhin umûr-ı me'mûresince medâr-ı şevk ve gayreti olmak üzere hakkında hürmet-i lâıkanın ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 24 Za [12]92 [22 Aralık 1875]

Konusu: Filibe Sancağı tahrîrât Müdürü Naim Efendi'nin övülmesi.

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Temiryolu mevkıfının vatanlarına mesâfece bu'di zahîre nakli husûsunda bir takım meşakkat ve müşkilât çekmelerine bâ'is ve bâdi olduğundan Çırpan Kazası dâhilinde vâki' Karahisarlı Karyesi'ne müceddeden bir mevkıf inşâsı kazâ-i mezbûr ahâlisi vekilleri nâmına olarak gelen 'arz-ı hâlde taleb ve istid'â olunmasından nâşi keyfiyet Nâfi'a Nezâret-i Celîlesi'yle lede'l-muhâbere temiryolları üzerine müceddeden mevkıflar inşâsı i'mâlât-ı tevsi'iyeden ma'dûd ve işletme mukâvelenâmesinin on altıncı maddesi hükmünce bu misillü i'mâlât masârıfının dört humsunun Hükûmet-i Seniyye ve bir humsunun işletici kumpanya tarafından tesviyesi emr-i meşrût olmak ve bu sûretin ise devletce masârıf-ı külliyei mûcib olacağı cihetle ihtiyâri hasbe'l-vakit gayr-ı kâbil bulunmak mülâbesesiyle mebhûsun 'anh olan mevkıfın te'sîsi mümkün olamayacağı ahâli-i merkûme cânibinden bu husûs hakkında mukaddemâ vilâyet-i celîleleri makâmına vukû'bulan mürâca'at üzerine teblîğ ve beyân olunmuş ise de bu yolda idilecek masârıfın tesviyesi bu kere ahâli-i merkûme cânibinden der-'uhde ve ta'ahhüd idilmiş olmasına mebni istid'â-yı vâkı'ın tervîci lâzımeden bulunmasına ve mevkıf-ı matlûbun tahmînen yüz üç bin Frank'a bâliğ olacağı kumpanya tarafından irsâl kılınan müfredât defterinden müstebân olmasına nazaran bu hesâbca ahâli hissesine isâbet idecek seksen iki bin dört yüz Frankın beynlerinde ne vecihle tedârik olunacağını taraf-ı devletlerinden isti'lâmı iktizâ ideceği cevâben ifâde kılınmış ve vâkı'a evvelemerde burasının bilinmesi lâzımeden bulunmuş olmağın ba'dehu îcâbı icrâ olunmak üzere işbu akçenin ahâli-i merkûme câniblerinden ne sûretle tehiyye ve tesvîye idileceğinin her ciheti tahkîk ve tedkîk olunarak ve kararlaştırılarak netîce-i ma'lûmât ve mutâla'ât ve iktizâ-yı hâl ve maslahatın tafsîlen inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Za [12]92 [25 Aralık 1875]

Konusu: Demiryolu istasyonunun vatanlarına uzaklığı taşınma hususunda bir takım sıkıntı ve zorluklar çekmelerine sebep olduğundan Çırpan Kazası'nda bulunan Karahisarlı Karyesi'ne yeni baştan bir istasyon yapılması isteği Çırpan Kazası ahali vekilleri adına olarak gelen dilekçede ifade edilmiştir. Bu husus Nafia Nezareti'yle yapılan muhabere edilmiş ve şöyle bir cevap alınmıştır: Demiryolları üzerine yeni baştan istasyonlar inşası işletme mukavelenamesinin 16. maddesi hükmünce bunun gibi işlerin tutarlarının dört humsunun Hükümet-i Seniyye ve bir humsunun işletici kumpanya tarafından ödenmesi gerektiğinden, bunun ise devlete külliyetli bir masrafa neden olacağından talep edilen istasyonların kurulmasının mümkün olamayacağı Çırpan Kazası ahali tarafından daha önceden Edirne Vilayeti makamına yapılan başvurular üzerine tebliğ ve beyan olunmuş, şimdi ise yapılacak giderlerin ödenmesini Çırpan Kazası ahali üstlenmiş, yapılması istenilen istasyonların aşağı yukarı 103.000 Frank olacağı kumpanya tarafından gönderilen müfredat defterinden açıkça anlaşılmıştır. Bu hesaba göre ahalinin hissesine isabet edecek olan 82.400 Frank'ı ne şekilde tedarik edeceği bilgisi istenmiştir. İşbu akçenin Çırpan Kazası ahali taraflarından ne suretle ödeneceği konusunun incelenmesi gerekli bulunmuş ve sonuçların dikkatlice incelenmesi ve sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 122

Numara: 3962

Edirne Vilâyet-i Ceflesi'ne

Nefs-i Filibe Kazâsı'na tâbi' Karlova Nâhiyesi'nin kazâ-i mezkûre bu'diyet-i mesâfesi cihetle ahâli-i nâhiye umûr ve husûsunun vâkı'alarınca Filibe'ye mürâca'atda su'ûbet çekmekte olduklarından ve nâhiye-i mezbûre ve mülhakâtının senevî altmış yük gurûşdan mütecâviz vâridatı olarak kâ'im-makâmlik vecihle idâresi her sûretle menâfi'i müstelzîm bulunduğu bahisle kâ'im-makâmliğa tahvîli istid'âsını hâvi ahâli vekîli Mustafa ve Yovanço ve rüfekâsı imzâlarıyla gelen telgrafnâme leffen irsâl kılınmağla ba'dehu icâbına bakılmak üzere nâhiye-i mezkûrenin kâ'im-makâmliğa tahvîlinde beyân olduğu vecihle sahîhan lüzûm ve mecbûriyet var mıdır menâfi' ve muhasenât melhûz mudur buralarının ve bu bâbda olan mütâla'a-i mahsûsa-i mahalliye'nin bi'l-etraf beyân ve iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Za [12]92 [25 Aralık 1875]

Konusu: Nefs-i Filibeye bağı Karlova Nahiyesi'nin kazaya uzaklığı nedeniyle nahiyeh ahalisi işleri için Filibe'ye ulaşmalarında sıkıntıya düşmüş olduklarından bahsederek nahiyeye bağı yerlerin senelik 60 yük kuruşu aşan gelirlerinin idaresinin ne suretle kaymakamlık idaresi menfaatine verildiğini bilmek istemektedirler. Daha sonra gereğine bakılmak üzere, Karlova Nahiyesi'nin kaymakamlığa dönüştürülmesi beyan olunduğı gibi hakikaten gerekli ve zorunlu mudur? Bunların ve bu konudaki düşüncelerin etraflıca araştırılıp, sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Bu dahi

Seksen beş senesine mahsûben ve Filibeli Hafız 'Osman Efendi ile müştereken muhavvel-i 'uhdeleri olub külliyyetli zarar ve ziyân itdikleri Sarıca nâm karye a'şarı bedelinden kendi hissesine 'â'id mebâliğı emvâl ve eşyâsını fûruht iderek tesviye itmiş olduğı hâlde bu kere bedel-i mezkûreden mûmâ-ileyhin gayr-ez îfâ-i mütebâki-i zimmeti olan on iki bin gurûşun dahi iltizâmında iştirâki ser-riştesiyle kendisinden ahz ve istihsâli zımında post-nişîni olduğı Filibe'de vâki' Himmet Efendi Dergâhı vazîfesine kıyâm olunmuş ve bu ise dergâh-ı mezkûre fukarasıyla ayende ve revendesinin perişâniyetini müstelzîm bulunmuş olduğundan bahisle icrâ-yı îcâbını müsted'i Şeyh Hüsnü Efendi tarafından virilen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle nazaran ve usûl ve nizâmına tevfiikan ıktizâ-yı ma' deletin îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Za [12]92 [25 Aralık 1875]

Konusu: 1868 senesine mahsuben ve Filibeli Hafız Osman Efendi ile müştereken üzerlerine aldıkları ve bütünüyle zarar ve ziyan ettikleri Sarıca Karye'si aşarı bedelinden kendi hissesine ait meblağı, mal ve eşyasını satarak ödemiş olduğu halde yine aynı bedelden Filibeli Hafız Osman Efendi'nin geriye kalan borcundan başka 12.000 kuruşun da kendisinden alınmasının şeyhi olduğu Filibe'de bulunan Himmet Efendi Dergâhı fakirleriyle, gelip gidenlerinin perişanlığına yol açtığından bahisle gereğinin yerine getirilmesi isteğıyle Şeyh Hüsnü Efendi tarafından dilekçe gönderilmiştir.

Sayfa 123

Edirne Vilâyet-i Celilesi'ne

Lüleburgos kazalı Rumbeylioğlu İbrâhîm kerîmesi 'Ayşe Hânım'ın akrabasından olmağla atûfetlü 'Ali Beyefendi Hazretleri niyâz ider. Kazâ-i mezkûrda Muhta (?) Karyesi'nde 'Ali ve 'Osman ve Sâlih nâm birâderleriyle müştereken mutasarrıf oldukları çend kıt'a tarla ve çayır ile menzilden merkûm 'Ali ve 'Osman'ın bilâ-

veled vefâtlarına mebnî hisse-i irsiyesini i'tâda merkûm Salih leyte ve le'alle ile imrâr-ı vakit iylemesine mebnî ber-nehc-i şer'-i şerîf hisse-i musîbenin bi't-tefrîk tarafına teslîmi istid'â olunmuş ve ifâde olunduğuna göre mezbûre mağdûr olarak şâyân-ı merhamet bulunmuş olmağla bi't-tahkîk iktizâ-yı hâlin icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Za [12]92 [27 Aralık 1875]

Konusu: Lüleburgos kazalı Rumbeylioğlu İbrahim eşi Ayşe Hanım'ın akrabasından olan Ali Beyefendi Hazretleri niyaz eder. Lüleburgos Kazası'nda Muhta (?) Karyesi'nde Ali, Osman ve Salih isimli kardeşleriyle ortaklaşa mutasarrıfı oldukları birkaç parça tarla, çayır ile evden Ali ve Osman'ın çocuksuz vefat etmelerinden dolayı hisselerinin verilmesinde Salih'in bugün yarın diye oyalamasından dolayı ber-nehc-i şer'-i şerîf usulünce hisselerinin tarafına teslimi istenmiştir.

Numara: 00

Bu dahi

Çorlu ahâlisinden ve tüccârdan Corci Voçino nâm kimesne tarafından virilib leffen savb-ı vâlâlarına gönderilen 'arz-ı hâlde eben 'an ceddin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'den olduğu hâlde mukaddemâ ticâret tarîkiyle Rusya Memleketi'ne gitdiğinde aldığı Rusya pasaportunu mu'ahharan 'avdetle terk iderek yine tâbi'iyet-i Devlet-i 'Aliyye'ye kabûlü istid'âsında bulunmuş ise de henüz îcâbı icrâ olunmadığından ve bu cihetle mesâlih-i vâkı'ası pesmânde kaldığından bahisle icrâ-yı îcâbı istid'â kılınmış olmağla bi't-tahkîk tâbi'iyet mes'elesince nizâmına tevfiKAN mu'âmele-i lâzîmenin icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Za [12]92 [27 Aralık 1875]

Konusu: Çorlu ahâlisinden ve tüccardan Corci Voçino isimli kişi dilekçesinde atalarının Osmanlı Devleti'nden olduğu, daha önce ticaret için Rusya'ya gittiğinde aldığı Rusya pasaportunu sonradan dönmesi nedeniyle terk ederek yine Osmanlı Devleti tebası olmasının kabul edilmesini talep etmiş ise de henüz gereği yerine getirilmediğinden ve bu tarafla olan işlerinin aksadığından bahisle gereğinin yapılmasını istemiştir. Corci Voçino'nun talebi hakkında araştırma yapılması, Osmanlı Devleti tebasından olması meselesinde usulüne uygun olarak gerekli muamelenin yapılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 244

Bu dahi

İslimye mutasarrıfı sa'âdetlü Halil Paşa Hazretleri tarafından haklarında ba'zı mu'âmelât-ı 'anife icrâ idilmiş olduğuna dâ'ir Karınabâd nâ'ibi ve müftûsi efendilerin müştereken keşîde iyledikleri telgrafnâme üzerine sebk iden iş'âr ve cevâben vilâyet-i celîleleri makâmından meb'ûs tahrîrât ile melfûfâtında mutasarrıf-ı müşârun-ileyh câniblerinden nâ'ib ve müftû-i mûmâ-ileyhimâ hakkında îkâ'ı inhâ ve iştikâ olunan mu'âmelenin aslı olmayıb bi'l-'akis kendülerinin hilâf-ı rızâ-yı 'âli hâl ve hareketlerinden dolayı tebdîlleri lüzûmu der-meyân olunmuş ve keyfiyet zât-ı vâlâ-yı Meşîhat-penâhî ile lede'l-muhâbere alınan cevâbda evrâk-ı mezkûre mündericâtı usûlü dâ'iresinde olmayıb husûs-ı mezkûrun me'mûrîn muhâkemesi hakkında mevzû' olan nizâmnameye tatbîkan icrâ-yı tetkîkiyle netîce-i mübteniyesinin bamazbata telhîsi lâzım geleceği gösterilmiş olmağla ol vecihle îcâbının icrâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 29 Za [12]92 [27 Aralık 1875]

Konusu: İslimye mutasarrıfı Halil Paşa'nın kendilerine bazı sert muameleler yapmış olduğuna dair Karınabad naibi ve müftüsü ortaklaşa telgraf çekmişlerdir. Bunun üzerine yapılan yazışmalara cevaben Edirne Vilayeti'nden gönderilmiş tahrirat ile melfuflarında İslimye mutasarrıfı Halil Paşa hakkında naib ve müftü tarafından yapılan şikâyetin aslının olmayıp, aksine kendilerinin yüksek rızaya aykırı durumlarından ve hareketlerinden dolayı değiştirilmeleri hususunun ele alındığı bildirilmiş ve bu durum Şeyhülislamlık ile muhabere edilmiştir. Buradan alınan cevapta vilayetten gönderilen evrakın usulüne göre olmadığı, memurların muhakemesi hakkındaki nizamnameye uygun bir şekilde incelemenin yapılması ve sonucun bildirilmesi hakkında vilayete şukka gönderilmiştir.

Sayfa 124

Numara: 251

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

İslimye Nâ'ibi'nin mahall-i me'mûriyetine sekizde gelüb onda gitmekde olmasıyla mesâlih-i vâkı'a dûçâr-ı te'ehhür olduğu İslimye merkezinden ba'zı kesân imzâsıyla ma'raz iştikâda keşîde idilen telgrafnâmede beyân ve ityân olunması üzerine zât-ı vâlâ-yı Meşîhat-penâhî ile muhâbere idilmişdi. Nâ'ib-i mûmâ-ileyhin bu def'alık 'azlinden sarf-ı nazar olunarak Meclis-i İntihâb-ı Nüvvâb kararıyla kendisine tenbîhnâme yazıldığı gelen cevâbdan anlaşılmiş ise de mâru'l-beyân harekât-ı

batâ'etkârânenin te'hîr-i temşiyet-i umûr-ı 'ibâda sebebiyeti sahîh ise bi'l-vücûh gayr-ı câ'iz olduğundan keyfiyetin bir kere taraf-ı devletlerinden isti'lâmına lüzûm görünmüş olmağla bi'l-etrâf tahkîk ve tedkîk-i maslahat olunarak hakîkat-ı hâlin ve îcâb idecek mu'âmelenin iş'ârına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi Gurre-i Z [12]92 [29 Aralık 1875]

Konusu: İslimye naibinin görevine 8'de gelip 10'da gitmesi ve işlerini aksatması nedeniyle İslimye merkezinden bazı kişiler imzasıyla çekilen telgrafnamede şikâyette bulunmuş ve bu durum Şeyhülislamlık makamına bildirilmiştir. İslimye naibinin bu defalık görevinden alınmasından vazgeçildiği ve Meclis-i İntihâb-ı Nüvvab kararıyla kendisine tenbihname yazıldığı gelen cevaptan anlaşılmıştır. İslimye naibinin işlerini aksattığı doğru ise bu her yönden yakışıksız bir durum olduğundan işin esası hakkında bir kere daha vilayetten bilgi istenmesi gerekli görünmüştür. Bu yüzden meselenin etraflıca incelenerek gerçek durumun ve gereken muamelenin iletilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 4079

Bu dahi

Vize Kazâsı'na tâbi' Ahî Mehmed Karyesi civârında dört seneden beri taht-ı tasarruflarında bulunan arâzi-i mevkûfeye Dişlioğlu Karabet tarafından bu kere dahi vukû'bulan müdâhalât ve mevrû'ât ve mahsûlâta îkâ' idilen hasârâtın tafsîliyle ricâyı icrâ-yı ma'deleti hâvi karye-i mezbûrede muhâcirîn-i meskûn vekîli Nikola imzâsıyla Tekfurdağı merkezinden gelen telgrafnâme leffen irsâl-i sû-yı devletleri kılındı. Beyân olunan şeyler ve husûsuyla ihrâk maddesi sahîh ise mütecâsiri hakkında mes'ûliyyet-i şedîdeyi da'vet idecek esbâbdan olub bu misillü hâlât-ı gayr-ı marziye zuhûrunda heman hükûmet-i mahalliye cânibinden îcâbı kemâl-i hakkâniyetle îfâ ve merkez-i 'adâlete ma'lûmât i'tâ iylemek lâzımden iken muhâcirîn-i merkûmenin şu sûretle şikâyet ve taleb-i ma'delete mecbûr idilmesi te'essüfe şâyân görünmüş olmağın heman icrâ-yı tahkîkât ve tedkîkât-ı kâmile ile tebeyyün idecek sıhhat-i hâle göre mu'âmele-i mukteziyenin îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 4 Z [12]92 [1 Ocak 1876]

Konusu: Vize Kazası'na bağlı Ahi Mehmed Karyesi çevresinde dört seneden beri tasarrufları altında bulunan vakıf araziye Dişlioğlu Karabet tarafından yapılan müdahaleler, ekili tohumlara ve yetişen ürünlere verilen hasarların ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı ve adaletin yerine getirilmesi isteğini içeren ve Ahi Mehmed

Karyesi'ndeki göçmenlerin vekili Nikola imzasıyla Tekfurdağı merkezinden telgrafname gönderilmiştir. Beyan olunan şeyler ve yakma olayı doğru ise cesaret gösteren kişi hakkında şiddetten sorumlu tutularak ve buna benzer beğenilmeyen durumların ortaya çıkması durumunda hemen mahalli idare tarafından gerekli adaletin eksiksiz yerine getirilmesi gerekmektedir. Vilayete yazılan şukkada olayların hemen araştırılması, anlaşılacak duruma göre gerekli muamelelerin yerine getirilmesi ve sonucun ulaştırılması bildirilmiştir.

Sayfa 125

Numara: 4029

Edirne Vilâyet-i Cefilesi'ne

Geçende vukû'bulan inhâ-yı devletleri üzerine 'azl ve tebdil olunan Filibe Sancağı Tabur Ağası Hüseyin Ağa'nın sûret-i me'mûriyetinde meşhûd olan hüsn-i hizmet ve istikâmetinden bahisle îfâ-yı istid'âsını hâvi Filibe vücûh ve mütehayyizân ahâlisi tarafından keşide idilen telgrafnâmenin sûreti leffen irsâl-i savb-ı sâmilere kılınmış olmağla me'âline nazaran tahkîk-i keyfiyet olunarak iktizâsının inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 4 Z [12]92 [1 Ocak 1876]

Konusu: Geçende meydana gelen inhâ-yı devletleri üzerine azl ve tebdil olunan Filibe Sancağı Tabur Ağası Hüseyin Ağa'nın memuriyeti sırasındaki hizmet ve doğru hareketlerinden hakkında Filibe ileri gelenleri tarafından çekilen telgrafname.

Numara: 9408

Bu dahi

Bergoslu Ahmed Efendi boşta ve hâl-i zarûretde bulunduğundan ve okuyub yazması olduğundan bahisle oraca bir hizmetle kayrılmasını istid'â itmiş olmağla merkûmun derece-i liyâkatine göre bir iş zuhûrunda tesfîrine himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 4 Z [12]92 [1 Ocak 1876]

Konusu: Bergoslu Ahmed Efendi boş ve çaresiz durumda bulunduğundan ve okuyup yazması olduğundan bahisle kendisine uygun bir hizmette çalışmasını istemiş, Ahmed Efendi'nin liyakatına göre bir iş olduğunda istihdam edilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 9520

Bu dahi

‘Asâkir-i Şâhâne redîf mülâzımlığından muhrec Tekfurdağlı Hâcî İbrâhîm Ağa hidemât-ı mesbûkasından ve emr-i idârede dûçâr-ı zarûret olduğundan bahisle oraca bir işle kayrılmasını istid‘â itmiş olmağla kendisinin derece-i iktidârına göre bir iş zuhûrunda tesrîrine himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 Z [12]92 [4 Ocak 1876]

Konusu: Asakir-i Şahane redif mülazımlığından muhrec Tekfurdağlı Hacı İbrahim Ağa hizmetlerinden bahsederek uygun bir işte istihdamını istemiştir.

Sayfa 126

Numara: 0278 / 4126 / 9407

Edirne Vilâyet-i Ceflesi’ne

Kırkkilise Kazâsı müftîsi Ahmed Hamdi Efendi’nin hüsn-i hâl ve hareketinden beyân-ı memnûniyetle ibkâsı hakkında evvelce cânib-i ahâlden gelen mahzar ve bunun hilâfına olarak şikâyeti mutazammın ahâli vekîli Hâfız Mehmed imzâsıyla virilen ‘arz-ı hâl üzerine zat-ı vâlâ-yı Meşîhat-penâhî ile muhâbere olunarak müftî-i mûmâ-ileyhin lehine ve ‘aleyhine Bâb-ı Fetvâ’ya dahi i’tâ kılınan iki kıt’a ‘arz-ı hâl-i ‘umûminin leffiyle keyfiyetin taraf-ı devletlerinden isti‘lâm olduğu cevâben iş‘âr kılınmış olup vekîl-i mûmâ-ileyh ve ahâlden sâ’ir ba‘zı kesân imzâlarıyla mûmzâ leffen irsâl-i savb-ı vâlâları kılınan ‘arz-ı hâl ile telgrafnâmenin hülâsa-i mündericâtı yine müftînin ahvâl-i nâ-marziyesinden şikâyeti ve hizmet-i iftâdan hicr ve ihrâcı hakkında birçok ifâdât ve müsted‘iyâtı hâvi ise de şu husûsda tarafdârlık şâ’ibesi mahsûs olduğundan pek de i’tibâra şâyân görülemeyeceğine ve ma‘mâfih birbirini veli iden şikâyete esâssız nazarıyla bakmak dahi gayr-ı kâbil olduğuna mebnî hakikat-i hâlin zâhire ihrâcı mukteziyâtdan olmağla zikr olunan ‘arz-ı hâl ve telgrafnâme dahi bi’l-mütâla‘a ol bâbda tahkîkât ve tedkîkât-ı lâzımının icrâsıyla sıhhat-ı hâlin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 7 Z [12]92 [4 Ocak 1876]

Konusu: Kırkkilise Kazası müftüsü Ahmed Hamdi Efendi’nin iyi hal ve hareketinden memnuniyetin beyanı ve bu halin devam etmesi hakkında evvelce ahali tarafından gelen mahzar ve bunun tersine olarak şikâyeti içeren ve ahali vekili Hafız Mehmed imzasıyla verilen dilekçe üzerine Şeyhülislamlık makamı ile haberleşilmiş, müftü Ahmed Hamdi Efendi’nin lehine ve aleyhine Şeyhülislamlık makamına verilen iki dilekçenin leffiyle taraf-ı devletlerinden bilgi istenmiş olduğu cevaben

iletılmıştır. Vekil Hafız Mehmed ve ahaliden bazı kişilerce gönderilmiş olan dilekçe ile telgrafnamenin içeriği yine müftünün beğenilmeyen durumlarından şikâyeti, fetva vermekten men edilmesi ve atılması hakkında birçok ifade ve isteği havi ise de şu hususta taraftarlık şâibesi mahsus olduğundan pek de itibara değer görülemeyeceğine ve öyle olmakla beraber birbirini veli eden şikâyete esassız nazarıyla bakılmasının kabul edilemez olduğundan dolayı şikâyetler gerçek ise müftünün ihracını gerektireceğinden zikr olunan dilekçe ve telgrafnamenin mütalaa edilerek gerekli araştırmanın ve incelemenin yapılması ile ortaya çıkacak sağlıklı bilginin ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 9615

Bu dahi

Şerif Ağa'nın seksen altı senesine mahsûben der'uhde ve iltizâm itmiş olduğu Tekfurdağı Sancağı'na tâbi' Vize Kazâsı a'şârından ve cihet-i sâ'ireden kazâ-i mezbûr ahâlisi zimmetinde matlûbu olan mebâliğin tahsîliyle zimmetinin tesviyesi hakkında ba'zı ifâdeyi hâvi virdiği 'arz-ı hâl leffen sû-yı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâsının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 8 Z [12]92 [5 Ocak 1876]

Konusu: Şerif Ağa 1869 senesine mahsuben iltizam etmiş olduğu Tekfurdağı Sancağı'na bağlı Vize Kazası aşarından ve başka taraftan Vize Kazası ahalisi zimmetinde talep edilen meblağın toplanmasıyla hesabını kapattığı hakkında dilekçe göndermiştir.

Sayfa 127

Numara: 9610

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Zağra-i 'Atik Kazâsı ahâlisinden zevci İbrâhîm Efendi'nin seksen dört senesine mahsûben der'uhde ve iltizâm etmiş olduğu Kızanlık Kazâsı a'şârı bedelinden zimmeti olan mebâliğe karşuluk olmak üzere cânib-i mîriden mübâya'a olunan zehâyirinin hâric-i mukâvele dûn fi'âtla mahsûbu icrâ kılınmasından nâşi zuhûr iden açığının matlûbât-ı vâkı'asından istifâsı yoluna gidilmeyerek eytâmına terk itmiş olduğu hâne ve emvâl-i sâ'iresinin satılmasına teşebbüs olduğundan bahisle ol bâbda ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi 'Ayşe Hâtûn tarafından gelen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve iktizâ-yı ma'deletin cümle hakkında icrâsı mültezim-i 'âli olub husûsuyla arada yetîm dahi olduğu ve bu misillülerin esâmi-i

sâmisi Hükûmet-i Seniyye bulunduğu cihetle keyfiyyet bi'l-etrâf tahkîk kılınarak kendülerinin gadrden vikâyesi lâzımeden görünmüş olmağla îcâb-ı maslahat ve hakkâniyetin îfâ ve inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Z [12]92 [12 Ocak 1876]

Konusu: Zağra-i atik Kazası ahalisinden zevci İbrahim Efendi'nin 1867 senesine mahsuben üzerine aldığı ve iltizam etmiş olduğu Kızanlık Kazası aşarı bedelinden zimmeti olan meblağa karşılık olmak üzere cânib-i mîriden satın alınan zahirelerinin sözleşme dışında düşük fiyatla hesaplanmasından ortaya çıkan açığın kapatılması için yetimlerine terk etmiş olduğu hane ve başka mallarının satılmasına girişilmiş olduğundan bahisle Ayşe Hatun tarafından dilekçe gönderilmiştir.

Numara: 194

Bu dahi

Sabıka Sinob müftüsü olup Ahyolu Bergos niyâbetinde bulunan Sırrı Efendi Sinob'ca zimmet-i mîrîsini i'tâ itmeyib talep olundukca ta'allul ile imrâr-ı vakt eylediğinden bu sûret oraca bakâyânın 'adem-i tahsîlini mü'eddi idüğünden icrâ-yı îcâbı Sinob Mutasarrıflığı'ndan ba-tahrîrât inhâ olunmuş ve efendi-i mûmâ-ileyhin mükellef olduğu verginin te'diyesini ta'vîk ve te'hîr iylemesi gayr-ı câ'iz bulunmuş olmağla zimmet-i mezkûrenin tahsîliyle keyfiyyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 15 Z [12]92 [12 Ocak 1876]

Konusu: Eski Sinop müftüsü olup Ahyolu Bergos naipliğinde bulunan Sırrı Efendi Sinop'ca zimmet-i mirisini vermeyip talep edildiğinde bahane ile geçiştirdiğinden, bu durumun oranın bakayasının tahsil edilememesine yol açtığından gereğinin yerine getirilmesi Sinop Mutasarrıflığı'ndan bildirilmiş ve Sırrı Efendi'nin mükellef olduğu verginin ödemesini geciktirmesi ve ertelemesi gayr-ı câ'iz bulunmuş olup zimmetindeki borcun tahsil edilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 128

Numara: 9724

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Mâl Sandığı'ndan muhasses olup hayli vakitten berü istîfâ itmemiş olduğu şehri on beş gurûş ma'âşının tesviyesi istid'âsına dâ'ir Ramazan imzâsıyla virilen 'arz-ı uhâl leffen savb-ı sâmilerine irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk iktizâsının icrâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 17 Z [12]92 [14 Ocak 1876]

Konusu: Filibe Mal Sandığı'ndan ayrılmış olup uzun zamandan beri almamış olduğu aylık 15 kuruş maaşının ödenmesi isteğine dair Ramazan imzasıyla dilekçe gönderilmiştir.

Numara: 79

Bu dahi

Edirne Postahânesi'nde ba'zı emânât zâyi'âtından dolayı tahkîkât-ı mukteziye îfâsıyla muhtâc-ı ıslah olan mevâddan suver-i icrâsını tertîb iylemek üzere nezâret mu'âvini 'izzetlü 'İzzet ve Der-sa'âdet Postahânesi Müdürü Lebib Efendilerin bu kere ol tarafa i'zâm idilmiş olduklarından keyfiyetin savb-ı vâlâlarına iş'ârı Posta Nezâret-i behiyyesinden ba-tezkire ifâde kılınmış olmağın mûmâ-ileyhimanın husûsât-ı vâkı'alarınca mu'âvenet ve teshîlata mazhariyeti husûsuna himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 17 Z [12]92 [14 Ocak 1876]

Konusu: Edirne Postahanesi'nde bazı emanetlerin zarar ve ziyana uğramasından dolayı gerekli araştırmanın yapılması ve düzeltilmeye muhtaç olan işlerin düzenlenmesi üzere vekil yardımcısı İzzet ve Dersaadet Postahanesi Müdürü Lebib efendilerin gönderildiği.

Numara: 402

Bu dahi

Memâlik-i Mahrûse-i Cenâb-ı Pâdişâhî'ye bu kere hicret iden Çerkes ahâlisinden Bedik bin Nâfe'nin Bergos Kazâsı'nda mutavattın hemşehrileri nezdinde iskân olunmak üzere ol tarafa i'zâmı mukarrer olduğundan vusûlünde ta'limât-ı mahsûsası mündericâtına ve emsâline tevfikân mu'ine muhtâc bir hâneye kaydıyla sefâletden vikâyesi husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden ba-tezkire ifâde kılınmış olmağla ber-vech-i muharrer icâbının îfâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Z [12]92 [19 Ocak 1876]

Konusu: Çerkes ahalisinden Bedik bin Nâfe'nin Bergos Kazası'ndaki hemşehrileri yanında iskân edilmek üzere o tarafa gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Oraya ulaştığında bir haneye kaydıyla beraber yoksulluktan korunması durumu Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine Zabtiye Nezâret-i'nden tezkire ile ifade kılınmıştır. Yazıldığı veçhile gereğinin yerine getirilmesi ve yardımda bulunulması şukka ile bildirilmiştir.

Sayfa 129

Numara: 9746

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Filibe Sancağı'na tâbi' Ağçakilise Karyesi ahâlisinin mahalli mâl sandığına teslim ve îfâ iylemiş oldukları doksan ve doksan bir seneleri vergi ve bedellât-ı 'askeriyesinden mezkûr doksan senesine mahsûben i'tâ olunan mebâliğin bakâyâ-yı 'atıkası ve doksan bir senesi tahsilatının dahi doksan senesi emvâline mahsûb idilüb şimdi mezkûr doksan bir senesi vergisinin tahsîli zımında vukû'a gelen tazyîkât dan ve arâzi-i müntâkileye virilmesi lâzım gelen cedîd ve tebdîl olunacak olan 'atık senedât için mükerreren resm alınmakta idüğünden bahisle ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi karye-i mezkûre ahâlisi tarafından gelen 'arz-ı hâl leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla bunun mündericâtına nazaran mahallince cereyân iden mu'âmelât ile hakikat-i keyfiyetin bi't-tahkîk îfâyı muktezâsıyla netîce-i hâsılanın inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 22 Z [12]92 [19 Ocak 1876]

Konusu: Filibe Sancağı'na bağı Ağçakilise Karyesi ahalisinin mahalli mal sandığına teslim etmiş oldukları 1873 ve 1874 seneleri vergi ve bedellât-ı askeriyesinden 1873 senesine mahsuben verilen meblağın önceki bakayası ve 1874 senesi tahsilatının da 1873 senesi mallarına mahsub edilip 1874 senesi vergisinin tahsilinden dolayı meydana gelen baskılardan, intikal eden araziye verilmesi gerekli olan yeni ve değiştirilecek olan eski senetler için mükerrer vergi alınmakta olduğundan bahisle Ağçakilise Karyesi ahalisi tarafından dilekçe gönderilmiştir. Dilekçede bahsedilenlere göre mahallince yapılan muameleler ile işin hakikatinin araştırılmasından sonra gereğinin yerine getirilmesi ve sonucun ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 4135

Bu dahi

Hasköy ahâlisinden Kostî ve Yanî ve Dimitrakî ile Mihâl ve Yorgî ve Petro nâm şahısların ba'zı ashâb-ı ağrâz ilkâ'âtıyla ve ifsâd töhmeti isnâdıyla Diyarbekir tarafına nefy ve iclâ idilmiş olduklarından elyevm 'afv ve ıtlâklarını müsted'î peder ve vâlideleri tarafından keşîde kılınan iki kıt'a talgrafnâmenin sûretleri leffen irsâl-i savb-ı vâlâları kılınmış ve eşhâs-ı merkûmenin nefy ve tağrîblerini mûcib olan ahvâlin isti'lâmı lâzım gelmiş olmağla oraca olan ma'lûmâta göre bunların hâl ve keyfiyetleriyle sebeb-i nefyleri ne idüğünün ve şimdi 'afv ve ıtlâkları münâsib olub

olamayacağıının 'ilâve-i mütâla'a-i düstûrleriyle berâber inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 24 Z [12]92 [21 Ocak 1876]

Konusu: Hasköy ahalisinden Kosti, Yani ve Dimitraki ile Mihâl, Yorgi ve Petro isimli şahısların bazı suçların üzerlerine yüklenmesiyle Diyarbakir tarafına sürgün edilmiş olduklarından bağışlanmaları ve serbest bırakılmaları isteğiyle baba ve anneleri tarafından iki telgrafname gönderilmiştir. Vilayete yazılan şukkada bahsedilen şahısların sürgün edilmelerini gerektiren durumlar hakkında bilgi istenmiş, şimdi bağışlanmaları ve serbest bırakılmalarının uygun olup olmayacağına ek olarak kurala uygun şekilde olayın detaylı bir şekilde incelenip ulşatırılması bildirilmiştir.

Tekfurdağı Mutasarrıflığı'na

Emîr Buhâri kuddise sırrehu'l-'âli hazretlerinin Eğrikapu dâhilinde kâ'in zâviye-i şerîfeleri vakfî merbûtânından Tekfurdağı Sancağı'nda Hayrabolu Kazâsı'na tâbi' Davudlu Çiftliği arâzisiyle mer'asına Kayabeyli Karyesi ahâlisi tarafından ikâ' olunan müdâhalenin ol bâbda mevcûd olan fermân-ı 'âli ve hudûdnâme mücebince men'î hakkında 26 Şevvâl 88 târihinde yazılan tahrîrât hükmünün te'kîdi ve mahallinde fasl-i da'vâ mümkün olmayacağından meclis-i livâda muhâkeme-i lâzîmenin icrâsı zâviye-i mezkûre post-nişîni Şeyh Sâlim Efendi tarafından ifâde ve istid'â kılınmış ve umûr-ı vakfiyenin hüsn-i tesviyesi lâzîmeden bulunmuş olmağla iş'âr-ı sâbık hükmüne tevfikân ber-müceb-i fermân-ı 'âli ve hudûdnâme îcâb-ı hâlin serî'an icrâsıyla müdâhale-i vâkı'anın men'î husûsuna himmet ve bir fâ'ide merkez-i vilâyete dahi beyân-ı keyfiyet olunması siyâkında şukka.

Fi 21 Z [12]92 [18 Ocak 1876]

Konusu: Emir Buhari'nin Eğrikapu'da bulunan zâviye-i şerifeleri vakfına bağlı Tekfurdağı Sancağı'nda Hayrabolu Kazası'na bağlı Davudlu Çiftliği arazisiyle çayırlarına Kayabeyli Karyesi ahalisi tarafından yapılan müdahalenin verilen ferman ve hududnâme gereğince durdurulması hakkında 8 Ocak 1872 tarihinde yazılan yazının tekrar gelmesi ve mahallinde davanın çözülmesinin mümkün olmayacağından liva meclisinde gerekli yargılanmanın yerine getirilmesi zaviye postnişini Şeyh Salim Efendi tarafından ifade edilmiştir.

Sayfa 130

Numara: 9915

Edirne Vilâyet-i Ceflesi'ne

Tatarpazarı ahâlisinden Hâcî Mehmed Efendi mukaddemâ oraca ba'zı işlerde kullanılmış ise de bu aralık açıkda ve hâl-i zarûretde bulunduğundan hâline münâsib bir işle kayrılmasını istid'â itmiş olmağla mûmâ-ileyhin derece-i iktidârına göre bir hizmetde istihdâmı menû-tı himmet-i behiyyeleri idüğü beyânıyla şukka.

Fi 25 Z [12]92 [22 Ocak 1876]

Konusu: Tatarpazarı ahalisinden Hacı Mehmed Efendi önceden bazı işlerde çalıştırılmış ise de bu aralar işsiz ve muhtaç durumda bulunduğundan haline uygun bir işte çalıştırılmasını istemiştir. Hacı Mehmed Efendi'nin çalışabileceği göre bir hizmette istihdamı hakkında şukka.

Numara: 4207

Bu dahi

İslimye Sancağı Meclis-i Temyîzi muhbirlerinden 'Ârif Efendi kendisini şediden darb ve cerh itmiş olduğu hâlde livâ-i mezkûr mutasarrıfı cânibinden mazhar-ı sahâbet olarak taht-ı istintâka alınmadığı gibi hakkında bir gûne tahkîkât ve kânûnen ve nizâmen lâzım gelecek mücâzât ve mu'âmelât dahi icrâ edilmediğinden bahisle şikâyeti ve taleb-i ma'deleti hâvi İslimye Muhâsebe Kalemi ketebesinden Bahaeddin imzâsıyla Edirne merkezinden keşide olunan telgrafnâme sûreti leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve mevâdd-ı münderecesi şâyân-ı dikkat görünmüş olmağla bi't-tahkîk tebeyyün idecek hâle göre mu'âmele-i muhıkka ve 'âdilânenin icrâ ve keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 26 Z [12]92 [23 Ocak 1876]

Konusu: İslimye Muhasebe Kalemi kâtiplerinden Bahaeddin Edirne merkezinden çektiği telgrafnamede, İslimye Sancağı Temyiz Meclisi muhbirlerinden Arif Efendi'nin kendisini dövdüğü ve yaraladığı halde İslimye Sancağı mutasarrıfı tarafından korunduğu, sorgulanmadığı ve hakkında bir kez olsun soruşturma yapılmadığı kanunen gerekli ceza ve muamelelerin de yerine getirilmediğinden şikâyet ederek adalet talep etmiştir. Telgrafta bahsedilen olayın araştırılması, anlaşılacak duruma göre gerekli muamelenin adilce yerine getirilerek işin esasının ulaştırılması şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 472

Bu dahi

Mutasarrıf olduğu Eski Yemli nâm çiftliğe müdâhale iden Petro'nun veresesinden Lifoidi'nin esnâ-yı muhâkemedede firâr itmesinden nâşi verese-i merkûmeden sâ'ir kesân ile Ahyolu Bergos Kazâsı'nda der-dest icrâ olan muhâkemeleri te'ehhür iylediğinden bahisle istid'â-yı hakkâniyeti hâvi 'Abdullah imzâsıyla gelen şukka melfûf varaka ile ma'an sû-yı vâlâlarına irsâl kılınmış olmağla bi't-tahkîk iktizâsının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 26 Z [12]92 [23 Ocak 1876]

Konusu: Mutasarrıfı olduğu Eski Yemli isimli çiftliğe müdahale eden Petro'nun mirasçılarında Lifoidi'nin muhakeme anında kaçmasından dolayı Petro'nun mirasçılarında başka kişiler ile Ahyolu Bergos Kazası'nda yakalanmış olanların yargılanmaları geciktiğinden bahisle hakkaniyet isteğini içeren Abdullah imzasıyla gelen şukka ekleriyle birlikte gönderilmiştir.

Sayfa 131

Numara: 616

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Muhâcirîn-i Çerâkese'den Hüseyin nâm kimesne tarafından virilen 'arz-ı hâlde mukaddemâ firâr idüb bi't-taharrî dâhil-i vilâyetde kâ'in Gönen Hisar Kâ'im-makâmlığı'nda bulmuş olduğu kölesi Hacân nâm-ı kimesne-i diğer 'Ali'nin kendisine teslim itdirilmesi istid'â kılınmış ve bunun Der-sa'âdet'e celbi hakkında sebk iden istid'âsı üzerine vilâyet-i celîlelerine telgraf keşide olunmuş ise de henüz bir gûne cevâb zuhûr itmediğine ve merkûm bu iş için bu kere ol tarafa 'azîmet ideceğine binâ'en mahallince tahkîkât-ı lâzıme bi'l-icrâ merkûm 'Ali fi'l-hakîka sâhib-i istid'ânın taht-ı rıkkıyyet olub bir gûne mahzûru olmadığı hâlde kendisine teslimi husûsunun savb-ı devletlerine iş'ârı Muhâcirîn İdâresi'nin teblîği üzerine Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden ba-tezkire ifâde olunmuş olmağla ber-vech-i muharrer iktizâsının ifâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 27 Z [12]92 [24 Ocak 1876]

Konusu: Çerkes göçmenlerden Hüseyin isimli kişi tarafından verilen dilekçede daha önceden firar edip araştıma sonucu vilayet içerisinde, Gönen Hisar kaymakamlığında bulmuş olduğu kölesi Hacan'ın (Ali) kendisine teslimi istenmiş ve bunun İstanbul'a çağırılması hakkındaki dilekçe üzerine Edirne Vilayetin'e telgraf çekilmiş ise de henüz cevap gelmemiştir. Hüseyin bu iş için o tarafa gideceğinden dolayı mahallince

gerekli araştırma yapılmış ve Ali'nin sahibine teslim edilmesinin mahzuru olmadığı anlaşılmıştır. Gereğinin yerine getirilmesi şukka ile bildirilmiştir.

Numara: 912

Bu dahi

Sa'âdetlü Rıza Beyefendi'ye takdîm olunmak üzere Karakulak Ağa'ya 10 Safer 93 târihinde müsveddesi ile battalı virilmiştir.

On beş hâne köle takımıyla beraber Türbedere Karyesi'nde icrâ-yı iskânları zımında 'arz-1 hâl virmek üzere Der-sa'âdet'e gelmiş olan muhâcirîn-i Çerâkese üserâsından İlyas nâm kimesnenin bu husûs hakkında vâki' olacak istid'âsının ısgâ idilmemesi lüzûmuna dâ'ir olan tahrîrât-1 devletleri melfûfuyla mütâla'a ve Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'yle muhâbere olunub bunların karye-i mezkûreye 'avdetle iskânları mahzûrdan gayr-1 sâlim olduğu cihetle merkûmun bu bâbda bi'd-defe'ât vukû'bulan mürâca'atı üzerine Muhâcirîn İdâresi cânibinden kendüsüne cevâb virildiğinden taraf-1 vâlâlarına dahi o yolda teblîğât ve ma'lûmât i'tâsı cevâben iş'âr idilmiş olmağla beyân-1 keyfiyete ibtidâr kılındı.

Fi 28 Z [12]92 [25 Ocak 1876]

Konusu: *Saadetlü Rıza Beyefendi'ye sunulmak üzere Karakulak Ağa'ya 7 Mart 1876 tarihinde müsveddesi ile battalı verilmiştir.*

15 hane köle takımıyla beraber Türbedere Karyesi'nde yerleştirilmeleri için dilekçe vermek üzere İstanbul'a gelmiş olan Çerkes esirlerden İlyas isimli kişinin bu husus hakkındaki dilekçesinin kabul edilmemesi lüzumuna dair tahrirat-1 devletleri melfufuyla mütalaa ve Zabtiye Nezâreti'yle yapılan haberleşme sonucu bunların Türbedere Karyesi'ne dönmesiyle iskânlarının mahzuru olmadığı hakkında.

Sayfa 132

Numara: 10094

Edirne Vilâyet-i Celîlesi'ne

Yanbolu Kazâsı dâhilinde olub ba-tapu mutasarrıf olduğu Ağaçlar Karyesi çiftliği hudûdu dâhilinde olan Taştepe ve Kefçeli mer'alarına kurâ-yı mütecâvire ahâlisi tarafından fuzûli müdâhale olunmakda olduğundan bahisle men'î hakkında ba'zı ifâde ve istid'âyı hâvi Köçezâde sa'âdetlü Agob Efendi Hazretleri tarafından virilen istid'ânâme leffen savb-1 vâlâlarına irsâl kılınmış ve bi-vech müdâhale vukû'ı sahîh ise câ'iz olamayacağı derkâr bulunmuş olmağla me'âline nazaran bi't-tahkîk iktizâ-yı maslahatın îfâsıyla keyfiyetin inhâsına himmet buyrulması siyâkında şukka.

Fi 28 Z [12]92 [25 Ocak 1876]

Konusu: Yanbolu Kazası'nda tapu ile mutasarrıfı olduğu Ağağlar Karyesi iftliği sınırlarında olan Taştepe ve Keşeli meralarına komşu köylerin ahali tarafından müdahale edildiğinden bahisle müdahalenin durdurulması hakkında Köçezade Agob Efendi tarafından dilekçe gönderilmiştir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Osmanlı Arşivinde 595 nolu BEO.AYN.d. kataloğunda 819-828 sıra numaralarıyla yer alan toplam 10 adet “Edirne, Adana, Şarkî Rumeli” defterlerinden 826 numaralı olan defterin 1291-1292/1874-1875 yılına ait Edirne Vilayeti ile ilgili kayıtları bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Kayıtlar Sadaret ile vilayet arasında yapılan yazışmaları kapsamaktadır.

Sadarettten gönderilen ve Ayniyat defterlerine aynen ve belge numaralarıyla kaydedilen yazıların bir kısmında gelen dilekçelerin içeriklerinden özetle bahsedilmiştir. Daha sonra dilekçe konusu hakkında yapılan muameleler anlatılmış, meselenin nasıl çözüleceğine dair bilgi verilmiştir. Bu işlemler sırasında bir mesele hangi birim ile ilgili ise, mesela konu imar ve inşa faaliyetleri ise Nâfia Nezareti’ne, konu müftü veya naip ise Şeyhülislamlığa, konu muhacirler ise Zabtiye Nezareti ve oradan da Muhacirin İdaresi’ne havale edilmiş, buralardan gelen tebliğ göre bir işin icrası veya meselenin halledilmesi yazılan makama bildirilmiştir.

Aynı konu hakkında bir dilekçe veya herhangi bir yazı tekrar gönderilmiş ise öncekilerin muamelelerinin yapılıp yapılmadığı araştırılmış, kayıtları çıkarılmış ve vilayete bunlar bildirilmiştir.

Ayniyat defterinin incelediğimiz kayıtlarına Edirne vilayetinin idari yapısı ve idarecilerle halk arasındaki ilişkiler yansımıştır. Defterde, memurlar ve idareciler ile ilgili yapılan soruşturma, azil gibi resmi işlemlerle ve idarecilerle halk arasında çeşitli konularda meydana gelen çatışmalardan kaynaklanan şikâyetler, memurlar ve halkın idari birtakım taleplerine dair konular yer almaktadır.

Defterdeki kayıtlar vilayetin iktisâdî ve bazı yönleriyle de sosyal hayatı hakkında fikir sahibi olmamıza imkân sağlamaktadır. Vergi konusuna dair çok miktarda kayıtlara rastlanmıştır. Yine iktisadi konular içerisinde değerlendirdiğimiz ve ayrıca sosyal içeriği ile de dikkat çeken belgeler içerisinde şahıslarla şahıslar, resmi makamlar ile şahıslar arasındaki borç meseleleri ile istihdam ve maddi yardım taleplerine dair kayıtlar bulunmaktadır.

Edirne Vilayeti XIX. yüzyılda muhacirlerin yoğun bir şekilde iskân edildiği bölge konumundadır. Ayniyat defterinde Edirne Vilayeti’ne iskân edilen Kırım ve Kafkasya muhacirleri hakkında kayıtlar bulunmaktadır. Bu kayıtlar iskân ve arazi tahsisi hakkında bazı talepler, iskân ile ilgili problemler ve Çerkeslerin karıştığı bazı

saldırılarından, gasp ve araziye müdahalelerden dolayı yapılan şikâyetler gibi konuları içermektedir.

Defterdeki kayıtlarda arazi ve meralarla ilgili yaşanan ihtilafların cinayet ve hırsızlık gibi diğerler vakalara göre çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu türden vakalarda bazen tek bir şahsın, bazen de bütün bir köy halkının şikâyeti söz konusudur. Belgelerdeki verilerde, mağduriyetini bildiren kişi veya kişiler ile karşı taraf arasında mahallinde görülen bir dava olduğuna dair bir bilgi bulunmamaktadır. Bu sebeple bireyler veya bazen de bir köy halkının arazilere ve meralara müdahalelerinin sebepleri ile ilgili kesin bir kanaat yürütülememektedir. Yaşanan olayların bir eşkıyalık hareketleriyle bağlantısı olduğu yönünde de bir bulguya rastlanmamış olup, halkın kendi aralarındaki anlaşmazlıklardan kaynaklandığı söylenebilir. Ancak arazi meselelerinin çözümü noktasında Edirne'deki yetkililer tarafından önlem alınmadığı, asayişin sağlanması noktasında kolluk güçlerinin zaafa düştüğü anlaşılmaktadır.

Devlet mevcut olaylar sonucunda ortaya çıkan zararların tazmin edilmesi hususunda mahalli idareye görev ve sorumluluklar yüklemiş, ancak gelen dilekçelerde anlatılan olayların öncelikle bir yanlışlığa meydan verilmemesi için araştırılarak teyit edilmesini de önemle vurgulamıştır. Esasında belgelerden, devletin kendisine yansıyan bir şikâyet hakkında kayıtsız kalmadığını, halkın sorunlarını hızlı bir şekilde çözüme kavuşturarak mağduriyetlerin giderilmesi hakkında vilayet idarecilerine ihtarlarda bulunduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

ARŞİV KAYNAKLARI ve RESMÎ YAYINLAR

“Edirne, Adana, Şarki Rumeli” Ayniyat Defterleri, No: 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 8826, 827, 828.

Salnâme-i Vilâyet-i Edirne, 5. Def’a, Edirne Vilayet Matbaası; 1291/1874.

Salnâme-i Vilâyet-i Edirne, 6. Def’a, Edirne Vilayet Matbaası; 1292/1875.

Düstur, 1. Tertib, C. 1, Sene 1289.

TETKİK ESERLER (Kitaplar, Makaleler, Bildiriler ve Tezler)

Aksu, Cevat. **Dâr-ı Şûrâyı Askeri (Kuruluşundan 1876 Yılına Kadar)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.

Aktaş, Necati. “Ayniyat Defteri”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 4, TDV, İstanbul, 1991, ss. 277-278.

Akyıldız, Ali. “Tanzimat”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 40, TDV, İstanbul, 2011, ss. 1-10.

Akyıldız, Ali. **Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme**, İletişim Yay., İstanbul, 2012.

Akyılmaz, Bahtiyar. “Osmanlı Devletinde Merkezden Yönetimin Taşra İdaresi”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S: 4, 1998, ss.127-256.

Aslanapa, Oktay. “Edirne’de Türk Mimarisinin Gelişmesi”, **Edirne’nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, ss. 223-232.

Âşık Paşaoğlu Tarihi, Hazırlayan: H. Nihal Atsız, MEB Yayınları, İstanbul, 1970.

Avcı, Yasemin. “Tanzimat Döneminde Osmanlı Belediyeciliği Üzerine Karşılaştırmalı Analizler”, **Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S: 24, 2016, ss. 167-180.

Ayar, Mesut ve Kılıç, Yunus. “Osmanlı’da Vebanın Sona Erişine Dair Bir Değerlendirme”, **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, C. 17, S: 2, Kış 2017, ss. 163-181.

Barkan, Ömer Lütfi. “Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I İstilâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler,” **Vakıflar Dergisi**, S: II, Ankara, 1942, ss. 279-386.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın Nu: 147, Dördüncü Baskı, İstanbul, 2017.

Baştav, Şerif. **Bizans İmparatorluğu Tarihi Son Devir (1261-1461) Osmanlı Türk-Bizans Münasebetleri**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Yayın No: 97, Ankara, 1989.

Bayık, Atalay. **Edirne**, Nuri Osmaniyeli Matbaası, İstanbul, 1973.

Bayraktar, Hilmi. “Kırım Savaşı Sonrası Adana Eyaleti’ne Yapılan Nogay Göç ve İskânları (1859-1861)”, **Bilig**, S: 45, Bahar, 2008, s. 45-72.

Berber, Ferhat. “19. Yüzyılda Kafkasya’dan Anadolu’ya Yapılan Göçler”, **Karadeniz Araştırmaları**, S: 31, Güz, 2011, ss. 17-49.

Berzeg, Nihat. **Çerkesler Kafkas Sürgünü: Vatansız Bırakılan Bir Halk**, Chiviyazıları Yay., İstanbul, 2010.

Beydilli, Kemal. “Kabakçı İsyanı”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 24, TDV, İstanbul, 2001, ss. 8-9.

Beydilli, Kemal. “Nizâm-ı Cedîd”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 33, TDV, İstanbul, 2007, ss. 175-178.

Burmov, Aleksandır. “Türkler Edirne’yi Ne Vakit Aldılar”, **Belleten**, Çev. Hasan Eren, XIII/49, Ankara, 1949, ss. 97-106.

Burulday, İlyas. **829 Numaralı Erzurum Ayniyat Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H. 2 Muharrem 1283-17 Safer 1295/M. 17 Mayıs 1866-20 Şubat 1878)**, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bingöl, 2019.

Canım, Rıdvan. “Osmanlı Medeniyetinde Muhteşem Bir Payitaht ve Bir Kültür Şehri Olarak Edirne”, **Yeni Türkiye, Rumeli Balkanlar Özel Sayısı**, C. 2, S: 67, Yıl: 2015, ss. 1436-1459.

Cin, Halil. **Türk Hukukunda Mer‘a, Yaylak ve Kışlaklar**, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 2. Baskı, No: 1, Diyarbakır, 1980.

Çadırcı, Musa. “Tanzimat Döneminde Kara yolu Yapımı”, **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. 15, S: 26, Yıl, 1991, ss. 153-167.

Çadırcı, Musa. “Anadolu’da Redif Askeri Teşkilatı’nın Kuruluşu”, **AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. 8 S: 14, Yıl: 1963, ss. 63-75.

Çadırcı, Musa. “Osmanlı İmparatorluğunda Eyalet ve Sancaklarda Meclislerin Oluşturulması (1840-1864)”, **Ord. Prof. Yusuf Hikmet Bayur Armağanı’ndan Ayırı Basım**, Ankara, 1985, ss. 257-277.

Çadırcı, Musa. **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları**, TTK, Ankara, 1991.

Çağ, Galip. “19.Yüzyılda Çerkes ve Nogay Göçmenlerin Anadolu’da İskânı ve Çankırı Örneği”, **Çankırı Karatekin Üniversitesi Çankırı Karatekin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 3, S: 2, 2013, ss. 132-142.

Çeken, Ç. K. “Osmanlı Devleti’nde 19. Yüzyılda Mera, Yaylak, Kışlak, Otlak ve Çayırın Kullanımı ile İlgili Yasal Düzenlemeler ve İhtilaflarla İlgili Örnek Kararlar”, **Turkish Studies**, S: 13/18, Summer, 2018, ss. 857-872.

Darkot, Besim. “Edirne, Coğrafi Giriş”, **Edirne’nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, ss.1-12.

Davison, Roderic. **Osmanlı İmparatorluğu’nda Reform 1856-1876**, Çev. Osman Akınhay, C. 1, Papirüs Yay., İstanbul, 1997.

Demirkent, Işın. **Haçlı Seferleri**, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1997.

Devellioğlu, Ferit. **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 1993.

Diktaş, Arzu. **XVI. Yüzyılın Son Çeyreğinde Edirne’de Sosyal Hayat**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008.

Doru, Serkan. “19. Y.y’dan Cumhuriyet’e Türk Yerel Yönetim Sisteminin Doğuşu ve Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme”, **Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi**, C. 15, S: 30, 2015, ss. 65-85.

Efe, Ayla. “Tanzimat’ın Eyalet Reformları 1840-64: Silistre Örneği”, **Karadeniz Araştırmaları**, C. 6, S: 22, Yaz 2009, ss. 87-113.

Emecen, M. Feridun M. “Selim II”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 36, TDV, İstanbul, 2009, ss. 414-418.

Emecen, M. Feridun. “Ağnam Resmi”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 1, TDV, İstanbul, 1988, s. 478-479.

Emecen, M. Feridun. “Tarih Koridorlarında Bir Sınır Şehri: Edirne”, **Edirne: Serhattaki Paytaht**, Haz. Emin Nedret İşli, M. Sabri Koz, YKY, İstanbul, 1998.

Emecen, M. Feridun. **Osmanlı İmparatorluğu’nun Kuruluş ve Yükseliş Tarihi (1300-1600)**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2017.

Engelhardt, Eduard Philippe. **Tanzimat ve Türkiye**, Çev. Ali Reşad, Kaknüs Yay., İstanbul, 1999.

Engin, Vahdettin. “Rumeli Demiryolu”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 35, TDV, İstanbul, 2008, ss. 235-237.

Erdem, Ufuk. **Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Muhacir Komisyonları ve Faaliyetleri (1860-1923)**, TTK, Ankara, 2018.

Erdoğan, E. ve Kuter, N. “Edirne Kenti Kültür Varlıklarının Kent Estetiği Açısından Değerlendirilmesi”, **Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi**, C. 7, S: 3, Yıl, 2010, s. 137-145.

Eren, Ahmet Cevat. **Göç ve Göçmen Meseleleri, Tanzimat Devri, İlk Kurulan Göçmen Komisyonu, Çıkarılan Tüzükler**, İstanbul 1966.

Erşan, Mesut. “Balkanlarda Kafkas Göçmenleri”, **Balkanlarda İslam Medeniyeti Üçüncü Sempozyum Tebliğleri**, İstanbul, 2011, ss. 391-402.

Eryiğit, Burak Hamza ve Kalafat, Canan. “Osmanlı Devleti’nde 1840-1858 Yılları Arasında Taşra Yönetimini Düzenleyen Nizamnameler Üzerine Bir değerlendirme”, **Strategic Public Management Journal**, Volume: 5, Issue, 10, December 2019, ss. 54-62.

Evcı, Tevfik. **Tanzimat Döneminde Edirne (1839-1908)**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2019.

Eyice, Semavi. “Bizans Devrinde Edirne ve Bu Devre Ait Eserler”, **Edirne’nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, ss. 39-76.

Göçer, Kenan. “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Ulaşım ve Servet-i Fünun Dergisi Ulaşım Bibliyografisi”, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi**, C. XI, S: II, Yıl, 2016, ss. 149-205.

Gökbilgin, M. Tayyip. “Edirne”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 10, TDV, İstanbul, 1994, ss. 425-431.

Gökbilgin, M. Tayyip. **XV. ve XVI. Asırlarda Edirne Paşa Livası Vakıflar-Mülkler-Mukataalar**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1952.

Gökmen, Ertan. “Ayniyat Defterlerinin Osmanlı Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemi, Bir Numaralı Anadolu Adi Ayniyat Defteri Örneği”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 16, S: 4, Aralık 2018, ss. 443-478.

Günay, Berrin ve Tekir, Asım Furkan. “Tanzimat Sonrası Vergi Reformlarının Anayasal Vergilendirme İlkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 24, S: 2, Aralık, 2018, ss. 711-742.

Günay, H. M. “Metruk”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 29, TTK, Ankara, 2004, 416-417.

Habiçoğlu, Bedri. **Kafkasyadan Anadolu'ya Göçler**, Nart Yay., İstanbul, 1993.

İnalcık, Halil. “Edirne'nin Fethi”, **Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, ss. 137-159.

İnalcık, Halil. “Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkiler”, **Belleten**, C. XXVIII, S: 112, Ekim 1964, ss. 623-690.

İnalcık, Halil. “Türkler ve Balkanlar”, **Bal-Tam Türklük Bilgisi -3**, Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Prizren, Eylül, 2005, ss. 20-44.

İnalcık, Halil. **Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I**, İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2012.

İnalcık, Halil. **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2003.

İpek, Nedim, **Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri**, TTK, Ankara, 1994.

Kansu, Şevket Aziz. “Edirne'nin Tarih Öncesine Ait Çalışmalar”, **Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara, 1993, ss. 13-19.

Karal, Enver Ziya. **Osmanlı Tarihi**, C. 6, TTK, Ankara, 2011.

Karal, Enver Ziya. **Osmanlı Tarihi**, C. 8, TTK, Ankara, 2011.

Karataş, Ali İhsan. “Bursa Şer'iyeye Sicilleri Işığında Osmanlı Devleti'nde Köleliğe Bir Bakış”, **İSTEM**, Yıl: 5, S: 9, 2007, ss. 135-162.

Karataş, Ömer. “19. Yüzyılda Balkanlarda Kafkas Muhacirlerinin İskânı”, **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, C. XII, S: 2, Kış 2012, ss. 355-384.

Karpat, Kemal H. **Osmanlı Modernleşmesi Toplum, Kurumsal Değişim ve Nüfus**, Çevirenler: Akile Zorlu Durukan, Kaan Durukan, İmge Kitabevi Yay., Ankara, 2008.

Kartal, Nazım. “Tanzimat'tan Cumhuriyete Osmanlı'da Mülki İdare”, **Akademik Yaklaşımlar Dergisi**, C. 4, S: 1, İlkbahar, 2013, ss. 1-24.

Kaştan, Yüksel “Osmanlı Devleti'nde ‘1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-i Muvakkati’ İle Vilayet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması”, **Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi (OSMED)**, C. 2, S: 2, Ocak 2016, ss. 78-98.

Kaynar, Reşat. **Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat**, TTK, Ankara, 2010.

Kenanoğlu, M. Macit. “Vergi”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 43, TDV, İstanbul, 2013, ss. 52-58.

Kılıç, Selda Kaya. **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye'de İl Yönetimi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1995.

Kılıç, Selda. "1864 Vilayet Nizamnamesinin Tuna Vilayetinde Uygulanması ve Mithat Paşa," **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. 24, S: 37, Yıl: 2005, ss. 99-111.

Kırmızı, Abdulhamit. **Abdülhamid'in Valileri Osmanlı Vilayet İdaresi 1895-1908**, Klasik Yay., İstanbul, 2008.

Koyuncu, Nuran. "Osmanlı Devleti'nde Sarrafların Mültezimlere Kefillliği", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S:1 Yıl, 2014, ss. 295-326.

Kütükoğlu, Mübahat. **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, TTK, Ankara 2018.

Lewis, Bernard. **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, TTK, Ankara, 2007.

Likoğlu, Tuğba. **Salnamelere Göre İdari, Sosyal ve Ekonomik Yapısıyla Edirne Sancağı**, Edirne Valiliği Kültür Yay., Edirne, 2013.

Mansel, Arif. "İlkçağda Edirne", **Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı**, TTK, Ankara 1993, ss. 21-37.

McCarthy, Justin. **Ölüm ve Sürgün**, Çeviren: Bilge Umar, İnkılap Yay., İstanbul, 1998.

Mutaf, Abdülmecid. "Osmanlı Arşivindeki Ayniyat Defterleri", **OTAM**, S: 7, Ankara, 1996, ss. 385-391.

Mülâyim, Selçuk ve Çobanoğlu, Ahmet Vefa. "Selimiye Camii ve Külliyesi", **İslam Ansiklopedisi**, C. 36, TDV, İstanbul, 2009, ss. 430-434.

Onur, Oral. **Edirne Türk Tarihi Vesikalarından-Kitabeler**, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1972.

Ortaylı, İlber. **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)**, TTK, Ankara, 2018.

Öz, Ersan. "Tarihi Perspektiften Osmanlı'da Vergi", **Mevzuat Dergisi**, S: 84, Yıl, 7, Aralık 2004, <https://www.mevzuatdergisi.com/2004/12a/08.htm>

Özcan, Abdülkadir. "Redif", **İslam Ansiklopedisi**, C. 34, TDV, İstanbul, 2007, ss. 524-526.

Özdeş, Gündüz. **Edirne İmar Planına Hazırlık Etüdü**, İstanbul Matbaacılık, İstanbul, 1951.

Özkaya, Yücel ve Akyıldız, Ali. "Muhassıl", **İslam Ansiklopedisi**, C. 31, TDV, İstanbul, 2006, ss. 18-20.

Pakalın, Mehmet Zeki. “Âşar”, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. I, MEB, İstanbul, 2004.

Pakalın, Mehmet Zeki. “Şukka”, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. III, MEB, İstanbul 2004.

Peremeci, Osman Nuri. **Edirne Tarihi**, İstanbul, 1940.

Reyhan, Cenk. “1864 – 1871 Vilayet Nizamnamelerinde İdare Meclisleri: Osmanlı Taşrasında ‘Birörnek Yönetim Modeli’nin Kuruluş Sorunu”, **1864 Vilayet Nizamnamesi**, Erkan Tural-Selim Çapar, Ankara, 2015, ss. 51-68.

Sarıcaoğlu, Mehmet Esat. **Mali Tarih Açısından Osmanlı Devleti’nde Merkez Taşra İlişkileri (II. Mahmut Döneminde Edirne Örneği)**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2001.

Saydam, Abdullah. **Kırım ve Kafkas Göçleri (1856-1876)**, TTK Yay., Ankara 1997.

Sencer, Muzaffer. **Türkiye’nin Yönetim Yapısı**, Alan Yay., İstanbul, 1986.

Seyitdanlıoğlu, Mehmet. “Tanzimat Dönemi İmar Meclisleri”, **OTAM**, S: 3, Ankara 1992, ss. 323-332.

Seyitdanlıoğlu, Mehmet. “Yerel Yönetim Metinleri (V): Turuk ve Ebniye Nizamnamesi ve Getirdikleri”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, C. 5, S: 4, Temmuz 1996, ss. 67-81.

Seyitdanlıoğlu, Mehmet. “Yerel Yönetim Metinleri (VI), 1871 Vilayet Nizamnamesi ve Getirdikleri”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, C. 5, S: 5, 1996, ss. 89-103.

Seyitdanlıoğlu, Mehmet. **Tanzimat Döneminde Modern Belediyeciliğin Doğuşu-Yerel Yönetim Metinleri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2010.

ezgin, İbrahim. “Sultan II. Selim’in Edirne ve Av Gezileri”, **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi**, S: 16, Yıl: 9, Mayıs, 2007, ss. 1-32.

Sezgin, İbrahim. “XVIII. Asırda Edirne’nin İktisadi ve Ticari Durumu”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 8, S: 1, Yıl: 2006, ss. 27-35.

Şahin, Cemile. “Çerkes Göçleri ve Çerkeslerin Anadolu’da Yurt Edinme Arayışları: Sakarya - Maksudiye Köyü Örneği”, **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, C. 5, S: 8, 2016, ss. 2782-2816.

Şener, Abdüllatif . **Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi**, İşaret Yay, İstanbul, 1990.

Tabakoğlu, Ahmet. **Türk İktisat Tarihi**, Dergâh yay., İstanbul, 1994.

Tabakoğlu, Ahmet. “Öşür”, **İslam Ansiklopedisi**, C. 34, TDV, İstanbul, 2007, ss. 100-103.

Tanzimat Sonrası Arazi ve Tapu, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, Yayın Nu: 135, İstanbul, 2014.

Taşkesenlioğlu, M. Yasin. “Kırım ve Kafkasya Göçmenlerinin İskânında Meclis-i Tanzimat’ın Faaliyetleri,” **Yeni Türkiye, Kafkaslar Özel Sayısı**, S: 74, C: IV, Temmuz-Aralık, 2015, ss. 554-568.

Torun, Hakan. **961 Nolu Karesi Ayniyat Defteri**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2002.

Torun, Sadık Fatih. “Tanzimat Sonrası Osmanlı Taşra İdaresi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”, **Tarih Okulu Dergisi (TOD)**, Yıl: 11, S: XXXIV, Haziran 2018, ss. 421-451.

Torun, Sadık Fatih. **Tanzimat’tan Meşrutiyet’e Türkiye’de Kaza Yönetimi (1842-1876)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005.

Tosyavizâde Doktor Rıfat Osman, **Edirne Rehnümâsı**, Edirne Vilâyet Matbaası, 1336/1920.

Usal, Ahmet. **Edirne Tarihi ve Kültürü**, Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı, Edirne, 2006.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. **Osmanlı Tarihi**, C. 1, TTK, Ankara, 2011.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. **Osmanlı Tarihi**, C. 2, TTK, Ankara, 2011.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. **Osmanlı Tarihi**, C. I, TTK, Ankara, 1988.

Von Hammer, Joseph. **Büyük Osmanlı Tarihi**, C. 1, çev: Mümmim Çevik, Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1983.

Yaşar, Okan. “Edirne İli’nin Nüfus Hareketleri Bakımından İncelenmesi ve Son Dönemde Göçlere Katılanların Sosyo-Ekonomik Nitelikleri,” **Atatürk Üniversitesi Doğu Coğrafya Dergisi**, C. 14, S: 21, Yıl: 2009, ss. 195-220.

Yerasimos, Stefanos. **Az gelişmişlik Sürecinde Türkiye 2-Tanzimattan I. Dünya Savaşına**, Çev: Babür Kuzucu, Gözlem Yay., İstanbul, 1975.

Yılmaz, Mehmet. “XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nin Muhaciri İskân Politikası”, **Osmanlı**, Ed. Güler Eren, Yeni Türkiye Yayınları, C. 4, Ankara, 1999, ss. 587-602.

Yılmaz, Özgür. “Tanzimat Döneminde Osmanlı Taşra İdare Meclisleri (1840-1871)”, **History Studies**, C. 6, S: 6, Yıl: Aralık 2014, ss. 253-280.

Yılmaz, Özgür. “Tanzimat Dönemi Şehir Tarihi Çalışmaları Üzerine Bir Deneme”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, C. 111, S: 218, Eylül-Ekim 2015, İstanbul 2015, ss. 51-82.

Yılmaz, Yiğit. “Osmanlı Devleti’nde Vergi Sistemi ve Vergi Denetimi”, **Vergi Raporu**, S: 232, Ocak, 2019, s. 11-22.

Yiğit, Ahmet. **XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Edirne Kazası**, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya, 1998.

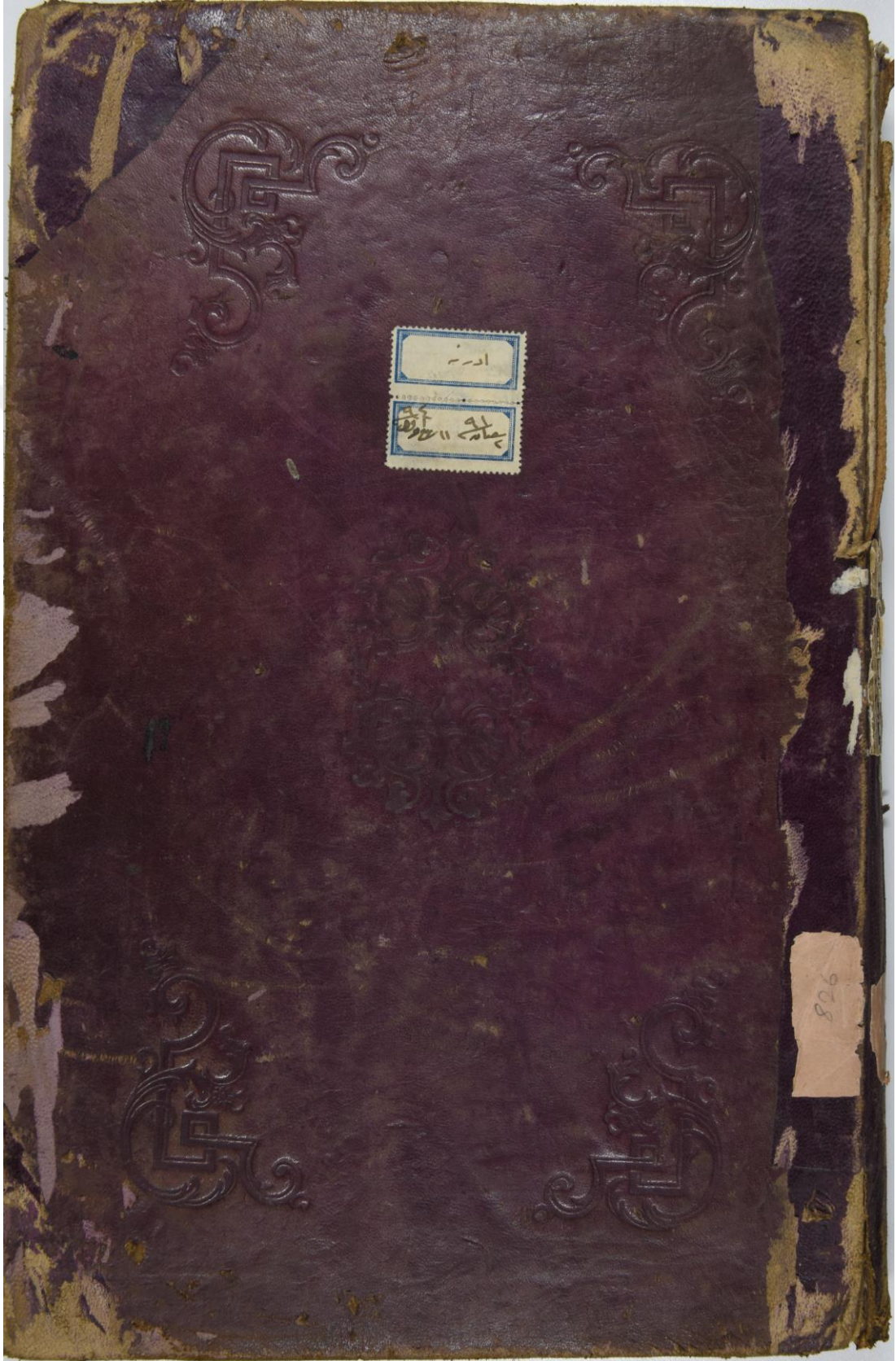

EKLER

EK-1

826 Numaralı Ayniyat Defterinin Ön Kapağı

Ayniyat defterinden sayfa örneği (Sayfa 11)

نومری	تاریخ	فرد مشرفه
۱۸۴۲ ۱۸۴۳		<p>سر شریف حاجی بیک تریکین حاکم و در اولاد تفرقه سعادت خانم منانه اولاد ماتر و در مخالفت باحت محظوظین اوضاع بجا کثیفه فیه بویزه حق زشم فیه</p>
۶۲۵		<p>اداره ولایت صبیحیه فرد و غلامه صبا اولاد محمد اهل بیچون ولایت جیمیزم و در اولاد ۱۸۴۳ ساله ناچو و بوزجه طغوز خوروا خوروا کوزله بیک بیله اولسانه در بیدر اولاد دره خوروا و صول بوزجه فوق سبوره مخصوص بوشنه اصفیه خوروا بنسب مسکرات خانم صبا اولاد بوزجه ایتمه خوروا این اولاد و خوروا اولاد اعلامه کثیفه ابدلیک خوروا فوق سبوره حاجیم بوزجه اقامه داول تقوه موجب المانه اولاد و قطعه مطبوعه عقیده سنی لغا ایجاب فایده واعانه مذکور ارتقون و حجت و نظری اولاد روه کلاه خسه بوشمه و طبع کثیفه اولاد بوزجه فیه بویزه</p>
۶۲۶		<p>اداره فرد و غلامه صبا اولاد محمد اهل بیچون ولایت جیمیزم و در اولاد ۱۸۴۳ ساله ناچو فرد درت نوروز خوروا کوزله بیک بیله اولسانه اولاد بیدر ایکی بوزجه اولاد خوروا و صول بوزجه فیه سبوره مخصوص صرفیه اصفیه خوروا بنسب مسکرات خانم صبا اعلامه بوزجه بوزجه کوزله بیک اولاد و خوروا اولاد اعلامه کثیفه ابدلیک خوروا فوق سبوره فوق سبوره حاجیم بوزجه با حاکم اقامه و اوضاع و حجت و نظری المانه سنی لغا ایجاب فایده لغا ایجاب فایده و حجت و نظری المانه سنی لغا ایجاب فایده و حجت و نظری المانه سنی لغا ایجاب فایده و حجت و نظری المانه سنی لغا ایجاب فایده و حجت و نظری المانه سنی لغا ایجاب فایده</p>

Ayniyat defterinden sayfa örneği (Sayfa 12)

نومرو	تاریخ
۷۴۹۷	اردنه ولایت جدیدہ
۱۹	جواب خانہ می
۷۴۹۵	بودی
۱۹	<p>کہ دستہ سو فیصد افغانیہ بونڈ اولہ آہوسولہ نام شخص کفالتہ ربط اولیہ بونڈہ بالکسی اضافہ مام ایچ میلا لکیرہ کفیل الخلفہ طرہ بیہ افغانیہ حاویہ صنادہ مرکزہ افغانیہ کلانہ غرضتہ وفا طرہ و وفایہ ازک قہقہہ بتحقیقہ دفعہ صا آئینہ اربہ و صدیہ ایچ و ازتہ ہمتہ جویشہ قہقہہ</p>
<p>مطابریہ مرکزہ نہ صالح و بعد اولی نام کسدر طرہ بالاعظہ مطابریہ اولہ برہ سے حوالہ اولہ عزیمان بوز خانہ نہ عمان بوظہ قبیلہ خلقہ اسمی سخی و خندہ خانہ اہولی برغوس قول اغایہ فضالہ سبزہ و افغانیہ بر شاہ نام حملتہ اولیہ جہتہ برنی بونڈہ اولیہ سہ مضمون ترک اولارہ اورم بوظہ ہیبتہ و بونڈہ امک صریدہ اعما و اصلاح ایرک زلفت تیمک بونڈہ اولیہ اولیہ الاضیہ بعضہ محمد بوظہ مطابریہ جبہ نہ اونوز خانہ اسطہ و ابوا ایملک اولیہ و جملہ مذکورہ کھنڈ اولیہ سہ جوہ ری بولسقیہ جملہ کولہ در بلبلہ الاضیہ ماضو اولیہ اورم بونڈہ بونڈہ بونڈہ اسطہ نیک اجری اسطہ اولیہ مطابریہ اولیہ ترک و تبرع اولیہ و امک صریدہ اعما و اصلاح ایرک زاعف اولیہ بونڈہ اولیہ الاضیہ کرک مطابریہ جبہ و کرک اہالی قریبہ طرہ ماضو و قوی جائز اولیہ کی مطابریہ جدیدہ فی الاضیہ طابہ و امیر نہ محل اولیہ و اعظہ نہ نہ اولیہ بنا مطابریہ مرقومہ بر سوال محمد آہیہ و اصلاح ہیبتہ اولیہ محمد خلیفہ ماضو نہ و فضائل مطابریہ جبہ ہیبتہ شہادتہ اعظہ بتحقیقہ و اعما مہ و قوی زاعف قہقہہ عایتہ خا و ضبہ الاضیہ اعظہ والا لایہ اسطہ اولیہ مسالہ نہ بالاعظہ افغانیہ قہقہہ ہولوسہ ایچ</p>	جواب خانہ می

Ayniyat defterinden sayfa örneği (Sayfa 29)

نومرو	تاریخ	29	جواب خلاصی
908		<p>اورن دلاجه صیده نه</p> <p>قلم ملاجرانیه علی نام کنه طرفه در بویه ملاوسه اورده برهسته هولا فله عصاره دو چای و قوری اولیفته جمله کفله من شی زلفه هاشه بقویه فصله اسکاه اوله سفله تا نر زنده اسکاه استه اولیفته و تقصیه دافیه کوره رفور اشای هوشن کوره فصله کوبه بر فایه نه افافه اسکاه هکله در ساید کله اکله تلمبه البره مع الامور استه اجا اولیفته ایزلین مورده بر اولیفته علف بیتجه اشای شایو نظره اعانه اولیفته خیمه ایلیک مورده دایم مور اولیفته اولیفته نوظیه ایزلین هکله صعبه اولیفته اسکاه اولیفته اولیفته اولیفته اناره نغره اولیفته بر وجه مور اولیفته اسکاه اولیفته کوروشی سینه نه</p>	
909		<p>بوض</p> <p>سطح ای مور من طیف جویا بد جبراکه بینه کی مکل مورک طیبیا قیله دغه تابه اورده نورسید استاجول قهر ایزله موریه واره قهر لریله جبراکه فدر کبر سیکله ودره افلی خطی سمد و فرجه عاصه اولی غلله طولیا فدما هم غوسه قدر ایتمکله اولیفته و حوس شمار اسجوبلورک اکثری عارضه نعلیده معونه فایه جفی هفت چهره لره و مورک افانیه اکلا سیدویه نایر لار فرجه تسبیح اسکاه لار اولیفته کلامه عفر شیه رونیف معلم واجری اجیا ناهه ندرن جلدیه حواله قلمی خوسوی و مور حفر در سعادت و در اولیفته فوسر لره فزایه فخلقه ایله انانه طرزیه لرا ذرینه بومضم برورده قهر لره طوبیه سین و بره عیدات دافه فر کهنه اجلی اکلا هکله سکله اسکاه برورده سوره سفلیه نعلیه علفیه در کور کور مور لره کلامه بر ای قلم اولیفته بر لریله ندرن مسار ایله انانه هکله ایله قلمیه هکله سینه اولیفته مور</p>	

